

ß Û Ì ß Ä Ú À Â Ã

Ñ Å × È Ë Ì È Ø
ß Ñ ß Ð Ë ß Ð È

“Ø Ð Ä - Ä ß Ð Á”
Á Â Ê Û - 2005

Áó èèàá “ ßù ì yä Úààà. Ñà÷èè ì èø yñyðeyðè. Èèè úèèäy”
(Áàèù, Àçyðíyøð, 1992) íyøðè yñàñúíàà òyèððð ìyøðy ùàçúðèàí ì ùøàùð

Òyððèá ääyíè:

ßèè Ñàèyààèí

894.3611 - dc 21

AZE

ßù ì yä Úààà. Ñà÷èè ì èø yñyðeyðè. Áàèù, “Øyðä-Äyðá”, 2005, 296 ñyù.

“Úò ì ùóðèééyò” äàèèéyí çà ì àí éààà ùà ì ùààí yàäyè ßù ì yä Úàààà äòøðð. Õ÷ðyíyèè ìíàçèèà áyàèè éààààøà èèè þíúy ì yùç ííóí äyèy ì è èy ùyèè íèóí-ì óøáðð. Ýððáè ì èç þç ðyíyèíè, ùè ì íè ì èç þç ì óñèäèñèíè, ì àðøù ì úç þç ðèò ì èíè áó áþéóè òàèðèí ìíàçèèàñúíààí àèùáàùð.

Ì èèèè íéàíùø, ðàèä ùyðyèàòù, ðòðè ðàèäèàðúííí áèðèèééíy ÷àùùùø, yñèè àäyò äy èíà ì èàðà, ðàèäúí éààààøúíà ààéùàùø èè ì è áóéùóèàð ßù ì yä Úàààà òàèðeyðèíèí ðóúóíà ùíí ì óøáðð. Øàèðèí éàðààùùèùùíàà Àçyðáàéúàí, Ààðààç, Õóðáí, Õððè àóíéàñù íàðàçèàðù ààààðùä àäðèèéáàðð.

Áó èèàáààà ýððeyí èè ì èèèè øàèðè ì èçèí ì yäðyñy øàèðeyðèíäyí áàøèà ì ùø, Áèðèíúè àóíéà ì òùàðèäyñè, Àçyðáàéúàí Õàèä Úò ì ùóðèééyòè áþàððò äy ñííðàèù èèeyðäy áíðàóúó ì yíçó ì yñyðeyð, í úó ì èyayí áóííàðàðèè àòðà äy ùàèèäeyeyðè òííèàí ì ùøàùð.

ISBN 9952-418-24-5

© “ØßÐÄ-ÄßÐÁ”, 2005

ÀçŸðáàéúàí Ðãñíóáëëêãñúíúí Ĭðãçèãáíòè

ÈËÙÀ Ì ßËËÉÁÂÈ Í

“ÀçŸðáàéúàí äëëíäŸ èàòúí ãðàòèêãñú

ëŸ èòðëŸàè íŸððëŸðèí ùŸéàðà

êã÷èðëë ì Ÿñè ùàããúíàà”

12 éàíâð 2004-úò èè òàðèðëè ñŸðŸíúà ì ù

ëŸ íŸðð îëóíóð äŸ þëŸŸ èèòàáõàíàèàðúíà

ùŸäèééŸ ääèèðð

ÚÓ Ì ÙÓÐÈÉÉ ÑÒ ÆÞ ÆÐÖ Æ Ñ Ì ÍÓÍ Ì Î ÆÇÈÈÀÀ ÈÀÀÀØÙ – Ñ Ù Ì Ñ Æ ÙÀÀÀ

“Èíèààù” – ààéýíäý èèèí òàòòèàíàí Íèçà ì è íèòð. “Ì ýùááýò” àà-éýíäý àèèíúè Õòçòèèíèí ààù ÷ýèèèð. “Ùò ì ùóðèéýò” ààéýíäý èààà ùà ì ù-ààí ýàäýè Ñ ù ì ýà Ùàààà àòòðð.

Õ÷ðýíýèè ààèðàà à ì àèà ì è ààð òàðèðè ì èçäý. Õ÷ðýíýèè Ì Î ÆÇÈÈÀ Æýàèè èààààà ùà ì ùààí ýàäýè Ñ ù ì ýà Ùààààíí àýèý ì è èý ùýèè íèóí ì òøàòð.

Ñ ù ì ýà Ùàààà (Ùàààà Ì ý ì ì ýàèè Ì ùèò Æðíàçàäý 1892-1937) Õý ì èèð òàèííóíóí Ñàèòýèè èýíàèíäý àíàààí ì è ì óàòðð. Èýíà ì ýèòý-àèíè àèèðààèèäý ñííðà òýùñèèèè Ýýíúýäý ì òñýè ì àí òóàáíè ñà ì èíàðèèà-ñííàà (1906-1912) àààà ì àòàèð ì èò, áóðààà òòñ, ýðýà, òàðñ àèèýðèíè ì òèý ì ì ýè þèðýí ì èò, Ùòñàèí Ùààèà äý Áàáòèèà Ñòð èè ì è ýððèý ì èè çèèàèèèèèè òýèýäýñè ì è ì óàòðð. Ì Î ÆÇÈÈÀ èèý äý èèè äýðý Ýýíúýäý òýùñèè èèèýðèíäý ì àðààèàí ì ùò, 1910-úò èèäýí ààòèàèàðàà èèðèè òàèðèýð äý òýàèèè ì ýààèýèýðèý ì òðòýèèò äýçàò äý òðíàèèèàðàà ÷òðòð àò ì èòàèð.

Àèèíúè àòíèà ì òùàðèäýñè èèèýðèíäý ì, òòñ-òòðè úýàùýñè òýòòèäý ì òùàðèäýäý çýðýð ÷ýè ì èò àèíú ýààèèý èàðàù ì ýðñòýðýí úý ì èèèýðèí òçàò äý èàòèàè ì è ì óò, èíàèèààààí ýàäýè (1913-úò èèäýí ààòèàèàðàà) äý ñíààò ùàèè ì èèèýðèíè èèè èèèýðèíäý Ýýíúýäý, Ùàùúèýíäý, Áòàà òàèí-íóíóí Õòèòð äý Èàààð èýíà ì ýèòýàèýðèíäý, ùý ì -èíèí, Ààèíàà ì òýè-èè ì èèèý ì ýòòòè ì è ì óò, Àèè Ì ààààíèè Èíñòèòóò áèèðð ì èò (1926), èèè äýðñèèèèèèè äý äýðñ äýñàèèèèèè èàðààùè ì àñíàà àèð ì ààðèò÷è-íàààííà èè ì è èàòòíààí èòðèðàè àò ì èòàèð.

1922-úè èèäý Áàèúàà (òýùèý òàèòèòýñèíäý), 1924-úò èèäý èñý Íýðè-ì àííà ààùíà òàòíèèò ì àà äýðñ àà ì èòàèð. Ñäýàèèèàò úý ì èèèýðèíèè èàòèàè (1924-1926), “Èíàèèàà äý ì ýäýíèèèèèè” äýðýèèèè ì ýñòè èèèèàè (1925), Èýíà Õýñýððòòàòò òàòíèèò ì óíóí ì òýèèè ì è (1929), Æçýðààèúàí Èýíà Õýñýððòòàòò Èíñòèòóòóíóí àíñàíðè (1927-1934), ùý ì èí èíñòóòóí àèè÷èèè èàòààðàñíííí òýùàýðè (1934-1935) äýçèòýèýðèíäý èòèý ì èòàèð.

1934-úò èèäý Æçýðààèúàí èàçù÷èèèèèè Ù áóðòèàèèíà íó ì àèýíäý ñà÷èèý Ñ. Ùàààà 1935-úè èèäýí þ ì òòíóí ñííóíà èè ì è Æçýðíýðèí äýàèè òþáýñèíäý òàààèòð èè ì è òýàèèèèèè ýðñòýð ì èòàèð.

Ñ ù ì ýà Ùàààà “Áíò ì à” (1916), “Áàèüà” (1919), “Ñèíòè ì óààðèçý” (1921), “Òàèèèèèè” (1958), “×ùðííííðàù Áàðà äýíèç” (Áíèàðà, 1991), “Ñà-

÷èè ì èø ÿñÿðèÿð” (1992) èèààéàðùíí, èøèè ì èàààðàà íóáèèèèò ì ÿàèÿíéí, ííèàðùà íÿñð ÿñÿðèíéí ì öÿèèèèèèð. Ííóí ííàèè ÿñÿðèÿðè çÿðèè èèèè-ðí ì àíòèè òñéóáó, àèè òÿðààÿðè, ðààèèò àÿ àà ì íèðàðèè ì ÿç ì óíó, ñàäÿèèèè àÿ öÿèèèèèè èèÿ ñà÷èèð.

Òàèðéí áÿàèè-ñèéàñè èààéà àóíéàñù àà öÿàèÿ àÿ ñààÿè èèèèèàñù àÿàÿð ÷àèèèè àÿ çÿíÿíéíàèð. Ì èèèè òàðèð, öÿèñÿöÿ àÿ ì ÿíÿàèèèèèèè ààùèù àèÿ àèð ì íòèà éíò èàè èè, Ñù ì ÿà Ùàààà ííà òíòóí ì à ìò íèñóí. Öÿèúÿ ò÷öÿíÿèè ààèðàùà àèù ìÿü ì ÿ èàçùà, “Àèèè ì èç” òàèðéí (1913) àÿèÿ ì ÿ àèùà, ÿèè-ààéà ííàçéèà ùÿñð ààéà. Ù.Ùààààðèù èèÿ àèðÿÿ èàùí ÿèèòààñùíí ì òààðèÿ ààÿí èèè èèè çéèàèùààí àèðè íéóá. Òððèÿÿðèÿ àèðÿÿ Áàèèàí ùÿðàéíàÿ èðèððàè ààéà. Áèðéíúè àóíéà ì òàðèáÿñèíàÿ øÿðà ùÿáùÿñèíàÿ àð ì ÿíèèÿöÿ ààðùí àóóóóóá. Øÿùèà ì ÿçàðùíí àÿ íàðàçùíí àÿèÿ ì ÿ àèùà; àèäÿðÿéíèÿ, àà÷àùíèà, ÿèðíà àðöÿíèÿ öÿ ì àñàà íè ì àà ùÿèÿ 90-ùú èèèÿðàÿí ÷íð÷íð ÿààÿè èèè àÿöÿ ííóí òàèèèèÿ àèñ ì ÿò àðòóá.

Òððèóí ààùíàà ààùèàøàí àèíè, ì èèèè, àðàíè è ÿáííñèàÿ ààðùí òððè àèèèèè èààéàñùíí ààèèèè ààùíàà àððàíèàðààí àèðè íéóá. Áèÿ àòòóí áóí-èàðà ÿððÿ àÿ ííó ùà ì ùààí ÷íð öÿàéà ààèèèèð, “òàèè àøò ì ÿíè”, “ì òñàààò òàèèèè” àíèà ì ùíà àÿ íàðàçùíà òòèèàíàí àòòóí çÿðàÿèÿð ííà àÿèéà. Ò÷àÿöÿ ùÿáñ íéóíóá, ùÿèàò éíèààùíí ñððÿóíÿ, ò÷ íüèóíó éíèííèèèèà ÿðí-àÿðèèèð.

Ì òñàààùí èèè ùè ì íè, èèè ì àðùí, èèè ààèðàùí ííóí ààù èèÿ ààùèù íèàóúò èè ì è, èèè øÿùèèè, 37-àÿ ì àùðààà ÿÿðèðàèèè èèè àóðààí àà Ñù ì ÿà Ùàààà íéóá.

Ñù ì ÿà Ùààààùí ñíààò àðàðò ííàçéèàñù àà öÿàè èààéà ì ÿç ì óíó, éíàèèèèè ðí ì àíòèèèàñù, èèðèç ì è, íàðàçèùèùí èèÿ ñà÷èèèð. Ñù ì ÿà Ùàààà Àçÿð-ààéúàí ÿàÿàèèèèèè òàðèðèíÿ ùÿ ì àÿ ÿðèÿ ì èè öÿðùó ì ÿ÷è èè ì è ààðèè íè-ì óóàóð. Í, Øàèñíèðèí “Íðàèèí” íèàñèíè, Á.Ñ.Ííàèèíà-Íðèáíéóí “Ñóàèòù ñÿöÿð”, Á.Ñ.Íóèèèíèí “Èàíèðàí àùçù”, “Òóíú àèèù”, Ò.Áàðàçíàñèèíèí “Áíà”, Ì.Áíðèèèíèí “Ì ÿí íáúÿ íðó ì óòàí”, “Ì ÿíè ì ààðòèòóíóíèà-ðù ì”, “×íúóàèóá”, Á.Í.Èèíèí “Í òàèàà”, Ò.Øàà÷àíèííóí “Èíàðàç”, Ò.Ðààèèíèí “Áàðààíóðà àÿ Íàíòààðòàè”, Á.Ðííèí “Íà óùðóíàà ì ò-ààðèçÿ” ÿñÿðèÿðèíèí áÿàèè öÿðùó ì ÿñèíèí ì öÿèèèèèèèè. 1930-ùó èèàÿ ÿóðùó ÿàÿàèèèèèèè èèàññèèè Øíòà Ðóñòàààèèèè ì ÿòùóð “Íÿèÿíÿ àÿðèèè ÿáé-ì èø ì ÿùèÿààí” ííà ì àñùíí ì òèèèíàèèàí àçÿðààéúàíúàèà ÷ààèð ì èø àÿ ùÿ ì éí öÿðùó ì ÿ èèðàà ùàèùíàà Áàèùàà 1978-ùè èèàÿ íÿðð ààèè ì èøàèð.

Øÿðñèèèÿöÿ ñèòàèèø àðàðòóíóí çíðàèèèèèèèà ì ÿðòç ààèàí Ñù ì ÿà Ùààààùí ùÿèàò 1937-ùè èèè 9 íèèèààùíàà – òàèð 45 èàùíàà èèÿí òàùèÿèè øÿèèèè àùðèè ì ùòàùð.

Ì èèèè òóááàáí, ì òñyàèè Àçyðáàéúáí àpàèyðàýí, úy ì èééyðàýí yàâyè èáàíèíyèéààà ì pàúóà íè ì óóáóð. Ì yùý ì ì yà ß ì èí Ñyñóèçàâyíè, Éóñèò áyè Íyñèááyéíáó, Õyòyèè Õàí-Õíèñèíè è áyàèè òèèèò èúòè ì àè òyòyèèòðàýí ààùà yàâyè éàðàò ì ùòáùð. Ííèàðààí àèðè, áyèèy ày àèðèíúèñè – ßù ì yà Úàààààùð. “Ííàçèéàíúí Ñyñóèçàâyíñè” – ì yíy àèy yýèèò èè, ßù ì yà Úàààà ààðèèyí yí àyàèà àèé ì yòèyðàýí àèðèñè áàèyàèð.

“Éíòèààù” – ààéyíay èèèí òàòùðèàíáí Íèçà ì è íèòð. “Ì yùýááyò” ààéyíay àèðèíúè Õòçòèíèí ààù ÷yèèèèð. “Úò ì ùòðèééyò” ààéyíay éààà ùà ì ùààí yàâyè ßù ì yà Úàààà àòòòð.

Ò÷òyíyèè áàéðàà à ì áèà ì è ààð òàðèòè ì èçäy. Ò÷òyíyèè ì ííàçèéà áyàèè èààààòà ùà ì ùààí yàâyè ßù ì yà Úààààùí àyèy ì è èèy ùyèèè íèóí ì óóáóð.

Ñy ì à àpàñè-yòçàùè, áyàèè ñíàèòð áóðààà àà ò÷ áíéàààí èààðyðàèð: Ýpé-yþèóí ì ààèñè, ààí èàðèíèí àùçàðòùñù ày àèíè- ì yíyàè- ì èèèè àèíèíyè-éàíúí èàòùè! Áó ò÷ òyíy ùyèàðàà íèàóúò èè ì è, ì ííàçèéààà àà àèíè ì yà-ñyàèyðy òèà ì yò àò ì èòàèð.

Ààyòyí, ààèèðèyð: Áé àà, óèàóç àà, ì ààè ày, àùð ì ùçú àà ày èàòùè àà ñy ì àààí, óúàààí, çèðàýàýí áíéà yýèèà áàéðàùù ì ùçà. Áíùðòáóð, ñy ì à-ààí, à ì ì à ì ííàçèéàíúí ñy ì àñùíààí! Áó ñy ì àíù áyàèè, ì ííàèè èyòàíàà èàðàààíèàðààí àèðè ßù ì yà Úàààà ày ì íóí òùð÷àñù íèóá. Õyñyààòð ààèí: yáðàé ì èç þç òyíyèíè, ùè ì íè ì èç þç ì òñèàèñèíèè, ì àðòù ì ùç þç òèò ì èíè ßù ì yà Úààààùí ì ííàçèéàñùíààí àèùá.

Àçyðáàéúàíàà ì èèèè ì àðèà ì àíòùí ày, ì èèèè ì ííàçèéàíúí àà ì èèèyð ì òòòyðyè ñè ì àíèèèàñù íèóá. Í àyàyð ì òòòyðyè èè, àyçyí ùyòàà ààðòù-àùðùàèàð: “Úèèàè” ààéyíay Úàààà íyèè íyçyðàý òóòóá – òòòàâyèè àéù, èà ò÷òyíyèè áàéðààààèù à ì áèà ì è? Èàòóá òàèð “Áèð óèàóç ì àðèààù óçàà òòòàây” – ààéyíay ñþuàýò ùàíñù óèàóçààí yáàèð: ñþèòèyí ààí èàðèí-àýí, ñòáù óèàóçóíààí, éíòñà èñðèàààè ày úò ì ùòðèééyò òíààíèù óèàóç-ààí? Í àpàðàyèè ì èèèè-ðyñ ì è ñè ì àíèèèàíúí àèðòùèààà ùyð òy ì çèíè ßù ì yà Úààààùí òàèèyðèíàýí òàí ì àà ày òííèà ì àà íèàð.

Ì çà ì àí ì àðèà ì àíàà èáyàíy ì òòòyðyè àèð èòðñò ày íèóá: þíàýð Ñyñóèçàây èèy, íàçèð Éóñèò áyèèy àèðèèèàý ì èòðñòàý àèð ày òàèð ßù ì yà Úààààçàây ì òòòóá.

“Úò ì ùòðèééyò òàèðè” èè ì è ß, Úàààà þç ì ííàçèéàñùíàà ùyð òàéàýí yàâyè àçààèùù ày Áyòyí òyðyòèíè òyðyííò ì ààèð. 1912-ùè èèàý àçyðè òòðèèyðè àðàñùíààí òííèàíáí “Áàòàç èþíòèèèyðè” òyðèèéàíay Èñòàíáóéóí

àçää îeóí ì àñníáà èòèðàê àò ì ýñè ííà ñýáyá îeóð èè, òððê àçààèùù ì èà-
 éàñníáà èñòèàèè ì þàçóño ííóí ì íâçèéàñníáà éáíè àòñýðèè èàèò ì îèàý
 ÷ààðèèð. Ûý ì ÷éíè Áàòò ì, Æaðñ, Ððààùàí, Òðàáçíí, Ððçóðò ì, Áíààîèò,
 Áóðñà øýùýðèýðèíäý îè ì àñù (1914-1918) òððèèèè èàáîèíýèéàñníúí áó
 ì íâçèéààà ààùà àà ýóùéýí ì ýñèíý ñýáyá îeóð:

Øàðèí ñúíúà áèð òððè ñàçù àùèààððàà òàèýðèíè,
 Àààù ì -àààù ì ýýç ì ýè èñòýð ýþíèò ì Òððàí àèýðèíè.

“Àèè ì èç”, “Øýùèà ýñèð”, “Í éáí”, “Ûýðáçýäýèýðý” èè ì è øàðèýðèíäý
 äý áéíè èàèò ì îèà àààà ì àòñý äý, Ð.Ûààààùí ñííðàèð áòòòí Òððèèýäý
 àç ààèà ì èèèè ùè ì í äýäýð èòèèýàè øýèèèäý îðòíáí äý ñààèýí ýñýðè
 “×òðíúíúðàù Æàðà äýíèç” îeóð:

×òðíúíúðàù Æàðà äýíèç
 Áàòúà òððèòí áàèðàùííà.
 Àù, àèýðàèè, ùà÷ þè ì ýçàè ì
 Áòøý áèñý ì àéàùííà!..
 Éíúèèð òýè ýýè éíèóíà,
 Ñùð ì àèàð áòç ñàù, ñíèóíà,
 Òùðòúíàèàð áóðòí éáíà,
 Ñàèà ì òððèòí áàèðàùííà.

Ýþè ýþèý, ì èèèè áàèðàùà, Æàðà äýíèçý äý Äýèè Êòðý ýí èàðòø øàèð-
 èýðè ì èèèýðäý Ðù ì ýà Ûàààà äýíèç èàçùá. “Àçýðààéúàí” ñþçò èèè äýðý
 áó ðòààààà ì íàðèè ì óàòýààèà, òýáyðý àþíòá, Ðù ì ýà Ûààààùí èàçàùù
 íýù ì ýäý øýèðèð äý íýäýðàð îeóá.

Øàèðèí òýàèýò äý ì ýùýááýò èèèèéàñníáà “Ýþè ýþè”ò òòñòñè øýðàèýí-
 àèð ì ýè îèàð. Ûýñàðýðèý àà ì ýè îèàð èè, ì íâçèéàíúí äýäýùèíè Ýþè ýþèäýí
 àíèàóðòá è÷ýí èèè òýàèýò àøèèè äý íýù ì ýèàðù Ðù ì ýà Ûàààààùð, ñííðàèàð
 àà Ýþè ýþèòí øàèð íàéúíà øýðèè ÷ùðàíèàð àç îè ì àéúàèàð. Äý èñòèñíàñíç,
 ñííðàèù áòòòí øàèèýð — ùà ì ùñù, ùý ì èøý Ýþè-ýþè íá ì ýòèíè èèè äýðý
 ì ýùç Ðù ì ýà Ûààààùí ààèàùðàùù ì áàäýäýí, äýäýùäýí ñòçòá íóø
 ààèàèýð. Áèðèíúè “Ýþè ýþè”òí èà ì èèèèèèäý, äýàèèèèèäý äý áèðèíúèèèèèèè
 ñííðàèù áòòòí Ýþè ýþè áòðòúíèàðù — Ñý ì à Áòðòúí àà àòèðàð ààèá.

Ò ì ó ì èèèýðèý, Ðù ì ýà Ûàààààà ðí ì áíðèà äý ñè ì áíè, ì àòàðíðà äý
 íáðàçèùèà ÷íò áòàäýðèèèèèèèè. Éàèíúç èèè ðí ì áí, èèè ì àòàðíð ì áíú øýðàèýí-
 àèð ì ýè èèòàèýòàèè: Æàðà äýíèçè äý Äýèè Êòðò!

×úðíúíúðáú Āàðà äýíēç áàðúá òðēōí áàéðàúúíà! – áòðōíēōēäý Ñù ì ýà Úàáàá òàðēíēí ñē ì áíēō áóðàáà Āàðà äýíēç þçöäðð.

Íýñðēí “Äýēē Êöð”óíō Åçýðáàéúáíàà Ēñ ì áēúē Øüðēñ éàðàáúá. Øàðēí “Äýēē Êöð”ō Ñù ì ýà Úàáàáúí ùý ì þçö, ùý ì äý íîâçééàññ èäē. Úíúðàðē áàðú ì áàí Āðàç íēñáyýí áàð, ì ýùàóá ñàùēēýðē äý ýùàòý áàēð. Ñù ì ýà Úàáàá íîâçééàññ ēñý áòððàēōēäý Êöðōí ýùàòý áààēēē òððäēýðäýí ēâ-ðð äý ñàùēēýðäýí àðúð.

Úàáàáú Êöðēý ÷íð òàē áēðēýðäēðð. Úýðòà òàēðēí òýðúō ì áēē-ùàēúíú Êöðōí þçöíōí éàðúí áēð ýñðäý ì ýðóç áàēáúúú òàēä äý þ ì òð ñàēíà ì ý-ñēíäý èçēý ì ýē íēàð: ēēē ì ýðùýēýäý ùýēý Êöðý äýäýðēē àðàð – “Ýþē ýþē” ì ýðùýēñē èäē. Áó àðàðäý òàēð Āàðàçà Êýíýçäýí áíēēàíúð, þçöíý äý þēýñēíý óúàááí äý çððäýäýí, ì ýüððð äý íēēáí íýçýð ñàēððáú:

Ì ýí ÷áēíýíýí áēð þēýýíēí
ùàáà áàúúðáí ñýñēýý ì !

Êēēíúē ì ýðùýēýäý “Äýēē Êöð” ñàíēē ýáýäē áðáúúú äý áððàðáúúú óí-áàíú áððúð òàí ì úðúð:

Áē Òàíðúíúí úýííýð ó ì áí áóēēàðú,
Ì ýí úýííýðð áó áòíéáàá òàí ì úðà ì .

Éàðóà:

Ñýí áē úíðáí äýíēç, ýýē òððēý òà ì íē!
Ñýí áē ñàùà, ñíēà áúēúíú áóðáí áíē,
Āíēēàðúá áòáäýò ýýēēð, áēñ ì ēēēàù.

Áó – úö ì ùòðēēýðò áíîðàññ, Åçýðáàéúáíàà áà ì íēðàðēē ðàñíóáēēēà àðàðð èäē. Āðäēýò ùē ì íēíēí ì ýðíē, ùý ì ÷ēíēí, “Úáí Åçýðáàéúáí”, “Äē áàéðàá”, “Åçýðáàéúáí áàéðàúúíà”, “Āàðàðð”, “Ì ýí áóē ì óðà ì ” – ùý ì íēí àðàððóí äýäēē ñýíýäēýðäēð:

Òíðíàúúíà úàí áà ì èøý ì ,
Ñóéóíà ì ýðúáí áà ì èøý ì .
Úáíú ì ù áóðááí áà ì èøý ì .
Ýýēēá áúçñē áàðúí ñýíēí,
Ā÷úēúáúð áàðúí ñýíēí!

Yýíúý ì òàúú ì, òàòò ì ñýíèí,
 Úàíú ì -ýþçò ì, ýþçò ì -úàíú ì
 Àçýðààéúàíú ì,
 Úàí-úàí,
 Úàí, Àçýðààéúàí!

Àçÿðááéúáí Òàēá Úóìùòðēēÿðēìèì ñāóòóíááí ñííðā Bùìÿā Úāāāā ðāðēìèì āÿ àùÿíÿē, íāāàù āÿēēðēð, ēþíēóíāÿēē ðāāāáúí āā āððó-
 áó āāðēāēùð (“Íÿ éāçùì?”, “Óíóāōē ìó ñāāāā”, “Íēñóí āíé”, “Àēā”
 āÿ ñ.).

Bù ì yā Úàààà òèède-òyàèè òàèè èàè. Í íóí ñyíyòèàð òyù ì èìè àèààò ì àà
 ààède- ì ò ì èóí èàè. Í àòð èè, ò-òíúò ì yòuyèyāy òàèè þç ì yòuòð òèèàáúí:

ßèè Êöö ì, ýèè êâ÷,
Äpâðàí ñŷíéí äääèè, êâ÷!

— ἡ ἱερεὺς τοῦ κυρίου ἔδωκε, καὶ ἡ ἀρχιερεὺς αἰεὶ ἀποδοῦναι ἀεὶ ἀεὶ ἀεὶ ἔδωκε. Ἀλλὰ καὶ ἀπαρῶν, ὅτι αἱ ἀρχιερεὺς οὐκ ἐστὶν ἀποδοῦναι “ἔδωκε” καὶ “ἡ γὰρ” ὁμοειδῶς ὑποδείκνυται. Ἀλλὰ αἱ, ἐν ἑκείνῃ, οὐκ ἀποδοῦναι ἀποδοῦναι ὁμοειδῶς, ὅτι αἱ ἀρχιερεὺς οὐκ ἐστὶν ἀποδοῦναι ὁμοειδῶς:

× îōāāīäüð àèðü äöøäö ì
Ö÷ áíéāēü ààèðāāāāí.
À äîñðèað, ì ýí éîðóēäó ì
Ýèçèèüý àüèà ì àāāāí.

Bí nîí àíà àyàyò Bù ì yà Úàààà àè ì èì “àóíéàéà àààéé yí ábéòé
 éàéàíà” óé ì òð, ì yíyàé yáí ìnéay, èààéà, àèuààì òàððìðóíà àòðóó yýòèðèð,
 ùààñùì ñþçóíò, ùyàèyò ñèèyñèíé òèðàíùí ày íàààíùí àòç ýþçóíòì è-éíy
 ÷òðìòð:

×īōāāī āyēēōāēēā ōyēēē ēyāēīy,
 Ī yī ōñēāī āō ī ēōy ī ī yçùyāy, āēīy,
 Áēē ī yī ī ñyīēī āpēēy “Ūāāā” āāāēēēī yī,
 Ūpē ī āō ī yē ōēēēē ī yī, āēūāāīū ī ā, ñōñ!

Àäyöyí, äåéèëyð: “øæð êè ì è äîüóè ì óðæð, øæð êè ì è þëðëyð”.

Bù ì yā Úàààà òíàáyòò ènèèíàèàààíàùù – î, øàèè èè ì è àíúòè ì ø, øàèè èè ì è éàà ì ù ày øàèè èè ì è bè ì øààò. Íóèèíy ýóèèyíè Ààíààn, Ì òà

Úyæëÿ – ôàøèç ì, ßù ì yä Úààààà – ÊÃÁ, ãûð ì ùçû òàóí “áíêøãæç ì”
àò ì ùøãûð.

Áàéúëàà, Íàðýéíäÿ, “ñîñèèèñò” ì yùáyñ èà ì àðàñúíàà þeyíëÿðäÿí ùà÷
ãýáèð äÿ èààëýàð ààè ì ùð. Õÿçÿð þçø áó çà ì àí ì ýçàðà, øÿùèãëÿð ðèéà-
áàíú ààø ààøúíà ÷ããðèèèð. Ààüòñò ì àøÿèèèí øÿùèã ðèéàáàíúíà ÷ããðèèèèè
ýóíäÿí ßù ì yä Úààààúí àà ì ýçàðû òàíúèúá. Õíðíàùà äÿ ííãçèéàéà í,
ùÿ ì øàèð, ùÿ ì äÿ øÿùèã èè ì è ðèä ì ÿò áàèðàè, áó ì ýçàðèúãàà ì ýíÿàè
ñàèèí íè ì àùà áÿøÿðè äÿ èèàùè ùàããû ÷íðàáí ààçàí ì ùðáí.

Áàøàà áèð ààíààèù èòàäÿ äÿ ààð: “Áèð èÿðÿ éòèñÿëÿí ààéðàà áèð ààùà
áí ì ýç”. Ìÿùç áó ààéðàãàà ßù ì yä Úààààúí àà ààù äÿ è ì çàñû ùÿèè
íèóíóá.

Éàøàð Ãàðàéãà

A decorative rectangular border with rounded corners, featuring four stylized flowers at the corners and intricate scrollwork connecting them.

ŞEİRLƏR

MƏDRƏSƏ ŞEİRLƏRİ

Ý B Ė Ä È Ì Ý B Í Ú B É B

1906-úú èäý

Ýýeäè ì Ýýíúýéý ÀÒ èèíäý.
Ääèõäü ì Äèäíçóí öýðèíý ì ýí,
Êä÷äè ì äöçýðäýí, áíç ÷þèýðäýí;
Äíðàçèü àüü ñððäö ì äý, ýýeäè ì,
Ýýíúýéý êþíöè ääðäè ì äý, ýýeäè ì!
Íðó ì äääü áíúää äèýéè ì,
Øý ì èèðäý ääè ì üðäü öðýéè ì.
Àíà ì ää ì ýíýý êþ÷äö ýýeäè,
Íý ì ýí éàðäü ì, íý ì äèíúýeäè.
Çýððäáüää ääèäüä èèè ýóíäýí,
Ñäüèäè ýäò ì èðäè þéóíäýí.
Ñäíèè äöð ì öðäöè ääè ì èçý,
Äýéèä äíèäðäí éíðäó áèçý.
Àíà ì èðèýéýð, ì ýí íðóéäðäü ì,
Î, ðäèü, ì ýí ðäèð òíðóéäðäü ì.
Ýóíö ì öç èä÷ýðäè äüèü, ääðäèü,
Î, ýðèíäýí, ì ýí äòà ì ääí éäðäèü.
Éääü ì ääí üä÷÷üð ì äç, î ýýeäèèè ì ýóí,
Ääèèäíäü òäðèðè ì ýíè ì þ ì ðö ì öí!..

Ýýíúý, 1908, 9 ñáíòéääð

ḐÖÁÀÈÈ ßḐ

Áöēäö áäèè ì è èèðäÿòèí, áé ì àùè úÿuàíòàá¹,
 Ñÿí àèúéíð çèíÿòè áèè èöèèè ñÿ ì àààð.
 Áòàè ì ñàíà áÿí áíÿ äÿäÿð ùðð ì ÿòè ì àùðáá,
 Ùÿð èÿñ áéèÿð ðàèèäèíÿ ùÿñð éáàààð!

Öÿèèäè-úàùàí ðÿèã áéèÿéèá áèð ÿòè- ì ö ì ðàç²,
 Áèð úò ì èÿ ÿíààèè³, î ÿòèÿ ðóä⁴ íÿçÿð ÿíààç⁵.
 Áòàè áÿíè ñóçàí⁶, ÿðçÿèè ì , ðÿíáéè-ÿüèàð,
 Áàò ðÿíÿèÿðÿ, áéèÿ áÿíè áèðúÿ ñÿðÿððàç!⁷

Øÿùèà ÿðçòíò àòñÿ ì ÿÿÿð áèð äÿ çèèàðÿò,
 Áóðááí ääÿðÿ ì èÿíàè ì è⁸, äÿðáàðè⁹ – èÿðÿ ì äÿ¹⁰.
 Áó çÿèàäÿò, áó ñÿààäÿò, áó ùÿèàäÿò¹¹ óúðóíàà,
 Áóðááíÿ íàññè¹² èàéèäÿ ì , áé ì ÿíáÿè-ðÿù ì ÿò!*

Ùÿð èèíðèèèí áéí¹³ îð èè ì è úàíàí áàòùðñàí ñèíÿ ì ÿ,
 Äàøèàð àà öààáí ñàéòè¹⁴ ðÿè çÿðáÿò óðàð ààí ñèíÿ ì ÿ!
 Áòàèí áÿíè ñÿí çÿðáé-øÿñ¹⁵, áé ì ÿíøÿèè çöè ì ö úÿðà,
 Ôÿòù áéèÿàèí, àüèàüí ùóíÿð, îèáóí àà ñóèðáí ñèíÿ ì ÿ!

Áèòàá ääóá äèèäÿð áÿíè ÿüèàðÿ ì áéè àò ì ÿè íÿäÿí?
 Ýðç éàòù ì ù ÿíùàð¹⁶ ðÿè àò ì ÿè íó ì áéàí¹⁷ ääÿäÿí?

¹ Èòùàñà÷àí (òàðñúà)

² È ì èèéàçèù (ÿ.)

³ Áöēáöē (ÿðÿáúÿ)

⁴ Þçö (ò.)

⁵ Íéééÿò (ò.)

⁶ Äÿ ì èè (ò.)

⁷ Óúà (ò.)

⁸ Þçö ì ö (òððèúÿ)

⁹ Øàù ñàðàéí (ò.)

¹⁰ Èöòò (ÿ.)

¹¹ Øèðèí

¹² Íáúÿ (ò.)

* Áàèä. Áó ø÷ ðóáàèèè ß.Úààààüí Îÿäðÿñÿä ì öÿèèèè ì è ì óø ÕÖ ÿñðäÿ èèè
 ì ðíðàññèí íàè Äçÿðáàèèúàí ðÿíàè÷èè Áàáðèèè Ñóð ðÿñùèù àò ì èòàèð (Öÿððèá÷è).

¹³ Ýððÿí (ò.)

¹⁴ Äöø ì ÿí àüèúíúú (ÿ.)

¹⁵ Íäøðÿð (ò.)

¹⁶ ×àéèàð (ÿ.)

¹⁷ Ýððóíÿí (ÿ.)

Βοεε¹ άννυδ² οπε ι γε ιαννε εαδ, ιε ι αννι ααυο ααια?
Υπδαο ι ογδαανι ÷ ιο ÷ γει, αε ι αυδο, αε γε ααγι?

Α ι αι, αε αεαυοα, χοε ι οι αγιε αεαδ ααοα υαιααι!..
Ο ι εαε ι γε ι γε εαε αβεε γε ι γε αννε-δοααααι.
Εγαι αεεγεαε ι γαγεαγι υοαααι γε γποδ ι γεγι,
Οαιι ι ααυ ι ναια γαγεεγε, αε αοε-αε, ογαιι!

Αε οαεεαε ογυ ι γε, εαγι ογυ ι ει γε ααυδαεδ?
Υοδ ααυδ ααυ ι οοεο, εγαιε ι εε, υαυδαεδ!
Βυααευ ι α, γεεαδυ ι α³ νγιγι ογαυδει ααδ ι υ?
Ααδανυ ογαυδε ι εε ι ααν γε γε γε- ι γεδαεδ!

Οοααεα, υεν ι ε ι αεδνεα, αεε ι αεαυδαγι αεδνε ι ας!
Υπο ι γπο ι γεγι, ογν ι ε ααυιε ι ε αεεγε ογι, αεδνε ι ας!
Αεεα⁴ ογν ι εε γεγει ογδαε ÷ ιοαοδ εααοαυ ι, εαει,
Ι ι οι ογν ι ει γποα δουο ι ιαε÷οι αο ογαιι αεδνε ι ας!

Ι γεαε αευ ι εαεδ εα÷ ι ογυ ι αεο υαιααι,
Εγαι ιεοδ εε, Ααια αγι αο ειεαα γεγε ιεοδα ι!
Αο ειεαα γεγε ιεοιοδ εγ, πο ι γε ι γεαα ι!
Ος ι γευ ι δαυε-αυοαυ γε ι ε υαιαααι!
(Ος γε ι γε ι γε ι ε γεε-αυοα υαιαααι!)

Υαια υαααι π ι ο ι αγιε ι δαυεαυ ιε ι ο αο γοι!
Αδνα ιεαι υπαδ υοα αυδαεεγεγε ιε ι ο αο γοι
Νγας αεε γε γε Βεεοα ιεα ιεοι γεγι ι, αε αεαυοα,
Οπεαοδαοει γπο εαε ι γε γε ι ιαγεγε ιε ι ο αο γοι!

Επιεο ι εαγι αεδ εαν γε ααγε ααι γε αβιοααοδ,
Ααι ιεα αβεε γε γε γε γε εαγι αβιοααοδ!
Αε ααεε-εοεδαε-υαιι ι, αε αυοανγε,
Νγι γπο ι γε γεαα ααιι ι αδα, εαδ ιεα αγιεγε!

¹ Υπο εαν (ο.)

² Υπο (γε.)

³ Οεεε (γε.)

⁴ Αε οογε (γε.)

Ñààèéy, òyù ì àùéúá áàäy ýyòèð íóø àäyèè ì !
 Îèøè-÷àø ì è¹ ðòãáäy éàðè äyð² àãóø àäyèè ì !
 Áàäy è÷ ì yê áàíà yêçy ì³, ñàíà áóðáàí, áé ì yùðy ì ,
 Ñpùáýòè-éàð èèy yúéàðù òyðà ì óø⁴ àäyèè ì !

Õyíáàéè ðóíðèçéíèç⁵ à ì àäyàèð úàí àè ì àùà!
 Êè ì yñèðýyð úàíúíú èyèè-àèðyðøàí⁶ àè ì àùà!?
 Âyãðè-ðàùèyò⁷, ñàâyèèè ì , ßçðàèèy éíð àùèéàù,
 Ðòùè-úàíú ì ì òíðyçèð íè øàùè-ðóáàí⁸ àè ì àùà!

Úyòàéè éàðy ñyãð àò ì yê òòèyí ì yç àèð ñyàäyòàèð!
 Îéðòñà yèñéíy, áé ì àù, òyèyò⁹ àèè yààäyòàèð!
 Áòñðð àò ì y úyòààò íàçáàí ùyð àyãòy àààèðñyí,
 Õyùy ì ì òè¹⁰ áéèyèyðèè yñèèäyí àèð àäyòàèð!

Áàðùíà yýð yààäyò çàùèðyí òyúèèè àyòèè ì àùè!
 Ñyíéí ì yãòòéóí¹¹ íèñà àøèàéí ì òñáyòè øyùàäyòàèð!
 Î òèyáäyí ÷àø ì èy àòàéí ì òíyáäyð ðàíáéè-èpíèò ì ,
 Îéóá íàèè ñyðà áóé ì àã ì òççy ì áèð çèéàðyòàèð!

Áàà yúéàðy ì áéè èèy áyíè ì yùðó ì è-úàí àòàéí!
 Íàñùè ì yùðó ì è-úàí áyèèy çèéàäy ùèðç-úàí àòàéí?
 Õyøyèèðð áéèyðy ì áàð, áyíè òíðáyòò àùèàùí ñyí,
 Áó òíðáyòò áéèy ì yèèy ÷òí ñyààáé-àèèyðàí¹² àòàéí!

Àèy ì àùèàð ùàèè ì y, ýyè ñyí äy ýèðéàí íè ì à ùà÷!
 Çòè ì àùè, áéèy úyðà èè ì òàááéè – Áóðàí íè ì à ùà÷!
 Éàðù ì ì yùààèè ì y òyíààíò àèèòàà áéèyèyí,
 Áé òyãèáé-ðó¹³ ñèèyù p ì ðòíäy òyíààí íè ì à ùà÷!

¹ Ýpç ààáàùù (ò.)

² Àà, äy (ò.)

³ Èàçú ì (ý.)

⁴ Óíóò ì àã (ò.)

⁵ Áàí òpèyí (ò.)

⁶ Îàðèàà (ò.)

⁷ Ðè ì yè, áóíéàáàí èp÷ ì yè (ý.)

⁸ Ýpçýè (ò.)

⁹ Ýpð ì yè (ý.)

¹⁰ Ápç ì yè (ý.)

¹¹ Ðèãòðòè ì ðø (ý.)

¹² Íyùàèyòèç (ò.)

¹³ Õç (ò.)

Āyāðē-īōñðyòāēð¹ yēà ðāēēāy-ñyòòāð² îēóðà ì !
 ßôā āūē úó ì ēy āōñóðāòù ì ù āyðòāð îēóðà ì !
 Ñàùēāē-ùþð ì yòò ì yíñyá āōēóíó āîē ááíà, éàð,
 Êyíē îē øēðē-ðóāā āāðēēē-ēðòðāð³ îēóðà ì !

Áó āyāyð íāēāēē-úáíñóç⁴ āāyðy ì ðyù ì áēēy!
 Āîðð èē, Àùē ì ðóàúāā āyù ì⁵ āūēóá ðyù ì áēēy!
 Áyíē íāēáí āāyðyē yóøyíēøēí îē ì āāāáí,
 Àēð íyòēúy ðēà ì àç yðç āāyðy ì ðyù ì áēēy!

Ñàí ì à áēùóāy⁶ áyíē ì, áē áēāyðà, yāāāēē ì è⁷!
 Áāð, øó āóēà áēē ì yē ēñyðñyí yýyð yùāāēē ì è!
 Áēð yóíy ñāēāúí áyíē áēē ì y ì ñyíēí øēēðēí íyāēð?
 Àùēçy ì áó yóíāy èē ì ðāāāā⁸ āāy ì yòāēē ì è⁹!

Ñyí yýyð yòòē¹⁰ íyçyð āðñyí íyðēøáí uàēē ì è,
 Áēē āyáóē āò ì èø ðóāā þéyóí áyíē ì á ì àēē ì è¹¹!
 Èē ì ñyíē áó uāēy ñāēāú ñîðñāēāð yýð āîññēāð,
 Ñþéēyðy ì îē ì àùðó àùēāð āîēáí y ì ñāēē ì è¹²!

Àē-āðy àēēúóyþç¹³ éáíy uðçíēy ì yēāē îēóð,
 Āy ì ēyøēyðē¹⁴ uòúó ì ēēy āāð ì yç ì yúāē îēóð.
 Áēí āððēø āy ì úóíðāē¹⁵ āāyð ðāðēðy ðòðóð¹⁶,
 ß ì ñāēñûç áàùāāððy ì øøēøē áó uāē îēóð!

¹ Éàðāú ì (y.)

² Þðyí (y.)

³ Êàðēðēyð (y.)

⁴ Āyēāē éáíāúðáí (ó.)

⁵ Øóáúy (y.)

⁶ ßáyñ (ó.)

⁷ Ñþçēyðē ì è (y.)

⁸ Ñāē ì āā (y.)

⁹ Êøēyðē ì è (y.)

¹⁰ ×āāēðñyí (y.)

¹¹ ß ì yē (y.)

¹² Āðñóðð (y.)

¹³ Øðyē āēáí (ó.)

¹⁴ Āíøóí (ó.)

¹⁵ Íðāó (y.)

¹⁶ Øāðēðy ýyē ì y (y.)

ÓØÀÃËÛÛ Ì

Àèù èà áãø éàøíàà òÿò ì èíÿí,
Òèðèè- ì ÿñó ì è, àèèðÿðààè-ùÿçèí;
Ýÿçèéíð èð÷ÿ è÷ðÿ ñÿðÿðààí,
Áÿíè àò ì ÿç ì è àèèÿáàà áÿ ì èí?

Ðèÿñèíè è òèáéè¹ òÿÿè èÿñ ì èø,
Ýóéà èè, áèð íèùàèè² ì ÿçéó ì áóð.
Àúèçÿ ì äÿñðèíÿ äÿðéá áàðùùí,
Àðèàáíÿ, áó ùàè ì ÿéó ì áóð!

Ýáàèéíð íàèè ì àí-íàèè ì àí.
Ýÿçèð ÿððàð ÷áø ì è-ðóíáàð³.
Ýððèéíð íàçò íá ì ÿðè ÿèááí,
Ëÿðçÿ è÷ðÿ î ÷áø ì è-ÿðèíàð⁴

Î íñç áà ì ÿè áó òèðèè-çÿèò,
Àðàéóð ì óø ùÿàèè ààèèáéíè;
Áàðù éàð íèáó, áÿðèèéàð íèáó,
Ïÿè⁵ ñàâÿð äÿ øÿðèè-ààèèáéíè!

1909

ËÈÐÈÊ ÌÀÐ×ÀÈÀÐ

I

Íÿ ÿðçÿè ÿèðéÿàèð, áó ÿèðéÿ⁶ ðóàà?!

Íÿ äÿäÿð àèèðèðéá⁷ ì íð ñàáàà!

Ýèðéáéè-äÿ ì ì è? Éà èè ùÿñðÿò ì è?

Ùàñèèè-ùòçí, éà ì ÿñÿðÿò ì è⁸?

¹ Ì èøàð

² Òèááí (ò.)

³ Áàí àùèàéáí

⁴ Í àðÿòèð òÿíÿéíäÿ (ò.)

⁵ × îð (òððèÿÿ)

⁶ Àùèà ì àà (ò.)

⁷ Êðíðè àèáàááí (ò.)

⁸ ×ÿðèíèè (ÿ.)

Ýðéý ùý ì òýíäýéý ääýð ì àèè,
 Ñáèð ääýí èè ì ñýéè ãùèað ñàèè.
 Áèè ì ýçý ì àùèàéó ì ì áó ùàèý?
 Ýöèýéè ì ãíéný èýò ì è¹ ýùääèý?
 Èèè ñááàçàäý áóéóá äýñèýò,
 Ùèúð ýèíäýí òóòóáäèýð òððñýò!
 Àùèà ì äã ùèúðäýí øèèàéýòäèð,
 Õýíäýèýð² òèðäýöý³ íýùàéýòäèð!

1909, ííèàáð

II

Éà òýáá, íý èýòèð úèñ ì è-ùàíàí?!
 Íóð íóðè-çèèà úà ì àèù ùýð áí!
 Ðýòòàðù ñòòóäý⁴, éàðè- ì ýñòá.
 Ýòòòàðù ùýçèí, òéóíé⁵ – òýíääí!
 Çöèòè ñèéýùè èý ì àèý ààð ì ùò,
 Áèð ì àù úà ì àè, øàùè-ðóááí!

Íðäýñòý áòèè, ïðð èøâý òýí íàç⁶,
 Îèáó áàíà úèèäýýýð òóðà ì áí!
 Áè éàðè-ýçèçè ýöèçàðù ì,
 Ñáèð áéèý áó ùàèù øàíèù ñóèòáí!
 Áèè ì ý ì áó ì ó ðýñ ì è äèèäýððáíý?
 Ðýù ì áéèý ì èéíðèàð àèèäáíý!

III

Ùýð ãíí÷ýèè ýðð ì ýéý ÷íðääí ùýâýñè ì ààð,
 èàèèí ñàíà ì ýúèóá⁷ íèóá, áé øóðè-äèèàðà, –

¹ Ýçèýò ì ýè (ý.)

² Ýöèöèýð (ò.)

³ Áéðùèüã (ó.)

⁴ Öýðöýýèèèã (ò.)

⁵ Ýðçèýð (ý.)

⁶ Çàðàòò÷ü (ó.)

⁷ Ùýèá íèóí ì óø (ý.)

Àèè ì ýððý ùýéàòò ì óùðóíàà äóðóá èíëýð!
 Éàèíúç ñýíè, ñýí ãíí÷àéè-éáèààíáèè áýèëýð!
 Áèè ì ý ì íý ãýäýð òàðèù¹ èá÷ýíëýðäýèè àèààð²?!

Ðóùè ì äýýèè àùéà ì ý³, ñýáýà øýèè àäý ì ý ì áýí!
 Éàèíúç äóðóíóðý ì ñýíè ùýí çèíáàéè-ýñðè ì!
 Ñáààáíý ýèðèòòàð íëýèè áàòàà ùýéýðý,
 Ì àèèèèíè, òýáàèëý áéí äòðèò ñèòàòý!
 Áòàèíáèð, ýâýò! Áàí ì èéíðà ì, ààí ì àèàñàí ñýíí!!

1909, äàèàáð

IV

Òýâùèùè-íëýàù àòàèèùý ùàíù ì éàòùéíð éàð!
 Èýíè íýçýð àòàèèùý, ñàéðàí áàèùéíð éàð!

Ã ß Ç ß Æ Æ ß Ð

Ì ýðùý ì ýò àòñýí ýýýð ààð ì ù äòñòðè áèð ýðð,
 Òàèèàèí ý ì ð áééýééá áýí áàéóðý ì ðýù ì áééý!

Áàèñè- ì þàòò ì íèóá, áàò ì à áýòàñùç ãàíý,
 Áýñàèð ùèùòàí éàðàñù, áýí þèòðý ì, ðýù ì áééý!

×íð úýòà áééýéýðýè òýðèè-úàùàí ãùèùðáíí,
 Ñííðàèù àèèèèíý, áýí ýáàèðý ì, ðýù ì áééý!

Áé ðóáàáâýíáè-èýðý ì, ýùáàèè ì ý áééý ýóçýð.
 Òàòà⁴ òýñèð áééýéýí àùè ì ñàíà äò ì ýç ýñýð!

Ñýíýáèè⁵ íè ì áà ñàíà áèè ì ý ì íáé÷óí ààùéá èèàè,
 Ñýí ùýðà ì è ààùéá àòàèí, ÷íð àèèý áàðàèí èýäýð!

¹ Øèðèí (ò.)

² Ýððòð (ó.)

³ Áèð÷ýè ì ý (ý.)

⁴ Èýäýð (ò.)

⁵ Áàò òðýèèè (ò.)

Ñýí áýíè òàð áéýäèí, Àèèàù ñýíè òàð àò ì ýñóí,
Ùàíñù ì ýçùýáäý ðýàààùð, áþéý çøè ì, áé àèðýáýð!

Ñýí áýíè íàèàí àäýðñýí ùàèè ì ý ðýíààí íéóá,
Õýíááéè-ðýù ì ýò áàíà áýñàèð òýúýññòáäýí ñý ì ýð.

Þç ùà ì àèùíààí ýýýð èýíàèí ðýáýðààð íè ì àñàí,
Ààò äý àèð àèèíýéè òíòè-òóààààí àùè ùýçýð!

Àðàðèýí éàðý óùðàðáù, àèèè ì ì ýùñóéààð íè ì óø,
Íý ì ýñóäý ì, òóààäýíàà, ì òáàáéè ýòèöçàð íè ì óø!

Ýáúý-ýóíàöç øèèàéýòèýð ó ì ý ðóéèí ðýðààéíäýí,
Çýááíù ì èàè íéóá ùàèà: Ì òñààèòè¹-ùòñíé-éàð íè ì óø.

Ýýçè ì ý ì à èàè ýøèè òýùýññòð òþè ì ýèäýí íàèè²,
Ì óíýàäýð àùèäù éàðù ì èòòòèý íè áýðòèéàð íè ì óø!

Íý ýþðàè ì áèð áòòè-çéàáéè- ì ýù ñóðýò, ùèèè ýáðð,
Áýíè ì íýàòè ì äýäýð, ùòñíè ì ýçèà³ ýèðàéýàð⁴ íè ì óø!

Áòèòè ì øò áà ì ýòè ì ýþðàòèäý íè ñýðàè-ñý ì ýíñàéù,
Àöçýèè äýäàè- ì ýéóáè ì⁵, ùýð áóñó ì òáéçáàð⁶ íè ì óø!

1909, 3 íéààð

¹ Ðàñò ýýýýí (ý.)

² Èðýèè ýýýýí (ý.)

³ Àòò ì àà (ý.)

⁴ ×áàðý (ò.)

⁵ Øèèýñò (ý.)

⁶ Áíèéóá ýýòèýýí (ý.)

ÉÀÇÛ Ì, ÝΒĚ, ÁÀÙÀÐÛ Ì, ÝΒĚ

Öðÿée ì äpéõíóá ó÷àð ãóø èè ì è,
Äöÿð òîðíàãèàðà áóðóè ì óø èè ì è!
Ñãèÿð, ñóèàð úíøàð ãóãóð ì óø èè ì è!
Áóðóøàð, äpéöÿð éíðóè ì óø èè ì è,
×ÿèèÿð éàðàüà áóðóè ì óø èè ì è!
Éàçù ì, ýÿè, áàüàðù ì, ýÿè!
Øÿ ì ñè ì, ýÿè, Íéÿàðù ì, ýÿè!
Βñ ì ÿð öçèð éàðù ì, ýÿè, –
Ýÿè, éíðãóð ãÿðàðù ì, ýÿè!

Βçÿèäÿí ñàè ì ùà ì ì áéèè ì è, ì áéèè ì è ñàía!
Ääðèáàèð ùòñíóíö Èãéèè ì è, Èãéèè ì è ñàía?
Äpíñÿ ì, öçö ì äpíñóí, äpí ì ÿðÿ ì ñÿíaÿí,
Ñÿí äpíñÿ ì ÿí íáéèè ì, ì ÿí íáéèè ì ñàía?!
Íáéèè ì ýÿè, àé íáéèè ì, ýÿè!
Ñàía äöøá ì áéèè ì, ýÿè!
Ì ÿúíóí àà÷üá ÷pèÿðÿ, –
Èãéèè ì, ýÿè, àé Èãéèè ì, ýÿè!
Áó áàüàáí, áó áàüàáí èã÷ ì ÿðÿ ì ñÿíñèç,
Áó ñóèó áóèãããáí è÷ ì ÿðÿ ì ñÿíñèç!

Ð ì öð áãàèèèÿðè áèð ÿpé çÿ ì èàèð.
Áèð äÿðç, íðãã àèüá áè÷ ì ÿðÿ ì ñÿíñèç!
Ì óãó ì, ì óãó ì, àé ì óãó ì,
Ñÿíñÿ ì ÿíè ì ó ì óãó ì!
Ñÿí áÿíè óíóáóáñàí,
Ì ÿí ñÿíè íáüÿ óíóáó ì?!

ÉÓÖÓ Ì À ÝΒĚ Ì ÈØÆÉ Í...

... Éóðó ì à ýÿè ì èøãèí ñÿí ùÿçèí-ùÿçèí,
Èøäÿèè, ãÿ ì çÿèè, íàçèü íàçÿííí.
Ñÿí úíøãóí áèð áóèãã, ì ÿí éàçüã ÿçÿéí,
Ñÿí éáíað áèð áíããã, ì ÿí ùàèñüç, öçÿóí!

... Í íáãøäýí àç èäè, éàøù ì í çà ì àí,
 Àðùðäù äýéäé ì ý éàøù ì í çà ì àí.
 Äàøääí - äàøà äýéäè áàøù ì í çà ì àí,
 Éàçää áàøèà ì ùðäù äùøù ì í çà ì àí!

Ñýí ñääåå áóéóäó, ì ýí òýøíý äíääå,
 Ñýí ìýê èèè áèð ñýðä, ì ýí ñíëùóí éàðíää.
 Ì ýí äóðó áèð àùàù, ñýí ýøè àùàííää,
 Ñèíý ì ý äýéèðäè íðèäð øàäùàøää!

Úáíù ì àà ääè ì áéúá íý òää, íý òýääí,
 Äàðùøùí øè ì øýèäè, äóðóøóí úáéðáí;
 Äíääùùí èäèýäèð, ýøèðèí ðäéùàí,
 Í íñóç ää äóðááíà ì, ì ýí ñàíà äóðááí!

Ñýí úáíëù ì ýëýèñýí, ì ýí äóðó øýèèè,
 Äýí ñàíà òàéà ì ì ù, àé ñà÷ù ñöíáöè?
 Äàùðù ì úí áàøùíää ñùçèäéáí áöèáöè,
 Äáéèð: ÷ýèèè éíèääí, áó éíèääí, ÷ýèèè!

ÑÄÄÝÈ ÚÁÍÄÄÍ ÄÉÐÛÈ Ì ÀÇ

Ñääýí èþíèò ì ñäääè ñýíè,
 Ñääýè úáíääí áéðùè ì àç!
 Ðàùèäè ì íè, éíèó ì ýþñòýð,
 Äéí è ì àíääí áéðùè ì àç!

Ïýíúýðýýý íý äíí ì óñàí?
 Éíðñà áýíè ñýí àí ì ùñàí?
 Éöçñýí, ì èíñýí, ì èéíí ì óñàí?
 Ðòù ýó ì àíääí áéðùè ì àç!

Ýóíäöçò ì òàð¹, ýáúý ì ñý éíð,
 Ñääéíúé ì àç, èýäýðè ì ÷íð!
 Äèèè ì ääääð, ñþçò ì “àù”, “íð”,
 Àù à ì àíääí áéðùè ì àç!

¹ Äàðáíèüä (ò.)

Ì ýúíóí ÷þäÿ, ì ýí ì åÿäÿ,
 Úáíú ì àèà òÿê áèð øöÿäÿ.
 Ýþçö ì ààèíá áÿíþâÿäÿ,
 Åóø îð ì áíääí àéðùè ì àç!

Ê îè àèàéíäÿ áèòÿðÿ ì ì ýí.
 Áöèáöè îèðá þöÿðÿ ì ì ýí!
 Äàùà äàèöñà ì , èòÿðÿ ì ì ýí,
 Ääü áó ì áíääí àéðùè ì àç!

Äþâðáí àòàð øåø-áåøéíè,
 Éåÿ ääÿð ì äøèÿøéíè!
 Êíàèèéíè, êå÷ ì èøéíè,
 Ñþç çà ì áíääí àéðùè ì àç!

Êè ì è àüèàð, êè ì è ýöÿð,
 Ýþç éàøú ì ù êè ì ëÿð ñèÿð?
 Áàèüã áèè ì ýç, ðàèèã áèèÿð,
 Ýóí úàùàíääí àéðùè ì àç!*

Î Ë Ì Æ

Éÿùéà áÿé Äèäÿ ì ý îðøàò ì à

Äÿé ì ý, äÿé ì ý, êþíèö ì ñàíà àøèääèð,
 Àøèäèí äÿèáéíè ñúíäüð ì ää îè ì àç!
 Ì ýíè ì ñþçö ì áèð èèàùè åøèèèèð,
 Êÿðÿ ì è áó äÿäÿð éáíäüð ì ää îè ì àç!

Ýþéäÿ øè ì øÿè êè ì è ÷àðäü ì , þè ì ýäè ì ,
 Þçö ì ö éáíäüðíá-éàðäü ì , þè ì ýäè ì !
 É îèóíá, èçèíÿ áàðäü ì , þè ì ýäè ì ,
 Ì ýúíóíó áèð áäèÿ ñúíäüð ì ää îè ì àç!

Éàèääððà ì , éàðàððà ì éíèà ýÿè ì ýçñÿí,
 Äðáí ýþç éàøú ì ù áóðóá ñèè ì ýçñÿí!

*Äèä: Áó øäèÿð “Äçö” ðíèèíð ì óçàèèéí àðèèíäÿ ýþðððè ì øäðð (Òÿðèá÷è).

Í ý ñþç àíèà ì àçñàí, íý àèè àèè ì ýçñýí,
Ăîüðóààí óøàüü ààíäüð ì àã îè ì àç!

Ðõñààéè-úàüàíà ì Ñýíàíààí áàðýð,
Ñýí òýðñà àáéèñýí, áó çøè ì óí éàðýð!
Ñèíý ì äý áèð áðèáðè ýþéíýéèá þòýð,
Í ý òàéàà, ñþçò ì ö àíäüð ì àã îè ì àç!

Ăý ì ÷ýêýð, äý ì éàéýð Úàààà íý ààðòààí,
Êý ì îèáó ì òàèääýí, êý ì äøøäò ì áàðòààí!
Ăàðøúíàà ãóè îèèà ì, äøø ì ýçñýí òàðòààí,
Áó ààíèü ñààààíü ààíäüð ì àã îè ì àç!

Ñ Ñ Û Ñ Ð-Ñ Ñ Û Ñ Ð

Øý ì èèèè Ûòñáéíý áýíçýò ì ý

Éàðúí ààü÷àññíàà ýðèèýð à÷èèá,
Áðèáðèèýð þòøðð, ýýè ñýùýð-ñýùýð!
×àðñíáóç ààðúíàà áèð òàèèè ñýíý ì
Ăàðúá ýöçýðèýíèð, áèè ñýùýð-ñýùýð!

Ýðèèýðèí òñòóíäý îàðèàéàí øàüàè,
Ăýèàè ì äýí èá÷ýíèýð íý ñýðèí ì àüàè!
Ýþçò ì ý ýþððèýí àþàñò-äøçàüàè,
Ùèüðàí áóáàðúíü ñèè ñýùýð-ñýùýð!

×ýðèèè àüàúèàð ñàíèè îð ì àíäü,
Ûýéàò ýþç äüðíü ì ü, þ ì øð áèð àíäü!
Úàààà, äøøóíäò ì èè, áó íý òýð ì àíäü,
Ăàíüø ñýùýð-ñýùýð, ýðè ñýùýð-ñýùýð!*

* Áàéà: Áó øàèðèýð Àðüà Êñèà ì Éóñèòíààí éàçúéà àèúí ì üøäüð (1962-úè èèäý)
(Òýððèá÷è).

Ì ƁÐÑĚĚ Ɓ

Àááóĕĕà Ñóóóí ðàòèðÿñĕíÿ

Úáááí þĕäóí, äóíéääáí ĕà ì àĕ ì àäúí,
×íð ÷äĕðäúí, çÿù ì ÿòäÿí ùä÷ äíé ì àäúí.
Ɓónón ĕĕ, òĕĕðĕíÿ íäĕĕ íĕ ì àäúí,
Àüĕà äàðääø! Àüĕà ì àĕù ýóíóíäöð!

×üðäð ì àĕää ĕääääí äĕç òäç ííĕäðù,
Ûÿí äÿòÿíÿ äóðääí íĕ ì óð úáíĕäðù;
Òàíðù äÿáóĕ äòñĕí áäĕÿ äóðääíĕäðù!
Àüĕà, äàðääø! Àüĕà ì àĕù ýóíóíäöð!*

Ýÿíúÿ, 1912

Ì ÈÐÇ Ɓ ÀÁÄÓĚĚÀ (ÑÓÐ) Ì Ɓ Ì Ì ƁÄÇÄÄ Ɓ

...Ýÿíú äÿ íÿúĕá òàĕðĕ ì ĕç Úáäää Ɓðÿíäĕ, ùÿçĕí
äÿ àùÿíÿáäð äĕð òþäð ĕĕÿ ĕäç ì ùð íĕäóúó ÿþçÿĕ äÿ
ĕàíúäĕù òäðĕíĕ ñþĕÿÿ ì ÿĕÿ áäĕĕäü:

Áé äàðääøĕäð! Áĕð çà ì àíĕäð äĕ ì ĕñĕçĕĕĕ äó ì àíú,
Úÿùäĕÿðĕí ĕíð ïÿíúÿñĕ äàíĕà ì ùðäù ùÿð ĕàíú.
Î çÿùÿðĕĕ ùàääĕäðääí ýöĕ ĕáíäĕĕäð ñíĕ ì óðäó,
Î ýóí ðäĕí, íĕñ ÿĕÿðäÿí Áÿòÿí ðàðää íĕ ì óðäó!
Ýþĕĕÿð äĕçÿ ĕòùä ääĕĕĕ, ĕúĕäúðù ì ĕäð ñà÷ùðäù,
Ýóíÿø, ĕäù ì óð, ñðĕäð äĕçäÿí óçää äà÷ùðäù.
Àĕĕäù áäĕÿ äÿáóĕ äò ì ÿç íĕäó äĕçĕ ì äóðääíú,
Áĕçĕ ì ýóí áíúóĕíðäó äçüúíĕüúí òóðáíú;
Äóðáí íÿäĕð? Áíĕà ì äçäüä.
Äÿòÿí íÿäĕð? Áĕĕ ì ÿçäĕĕ.
Ääðù ì úçää ĕäðĕ ì ĕÿðĕí ÿþç ĕäðúíú ñĕĕ ì ÿçäĕĕ.
Àüĕàíäüää äĕð ùäĕ ĕäĕ, ĕÿíäĕ ì ĕç äÿ ÿþðòðäöĕ,

* Áäĕá: Á.Ñóóóí úÿíäçÿñĕíĕ äÿäĕðĕñòáíĕüüà àíäðäðĕÿí “Ìÿĕòÿäĕ-ðóüáíĕ” íĕí òäÿĕðäĕÿðĕ úà ì àäù äüĕäääðää áó äÿ ì ĕĕ øÿðäĕíĕ íðóĕóð ì óðĕäð (Áäð: Ñ.Øĕĕòðíâ. “Ýÿíúÿ ì ÿĕòÿäĕÿðĕíĕ ðäðĕòĕíäÿí”. Áäĕù, 1990, ñ.80) (Øÿðĕä÷ĕ).

Àèèè ì èçèí, àèíè ì èçèí ýàò ì ýñèíý ýöèððäöê.
 Áó Âÿðýíèí áóíó ýþðýí ñöäö òý ì èç þàèààù,
 Áèð àà÷ èèøè î ýóí áèçè ì ààðà ýóíó àíèààù!
 Àüèààüèàð, ñüçèààüèàð, éàèààððàüèàð Àèèàüà,
 Óéó ùàããüí ðýù ì è ýýèàè èþíèö àüðüã îíèàðà!
 Î ýóí áèçè ì ààüèàðü ì ùç áèð àç ýöèäö øàüèýøàè,
 Ááüàðüñèü áèð àà÷ àíèèàð çöè ì ýðèýðèý ýèèýøàè!
 Áé ààðààøèàð! Éóðáó ì óçà Ýóíýø éáíè àíü ì òøáó,
 Áèð àçàüüà – àà ì ýè îèàð – àíñèèàð àáéýí îè ì óøáó!..
 Áíüàã äóíýí ààøü ì ùçà èþèýý ñàèàí áèð áóèóá,
 Þíó ì òçäý!.. Ùàããüí ààðñà, áé ààø öðýè, ýýè óíóò!..
 Éíð, éíð... Ñèçèí ì ýçàððüíüç äýèáè ì èçèí ýí äýðèí
 Áèð éàðèíäý ñàðèàí ì üðäüð, î îàè ðóüóí è÷èí!
 Áöðüí äóíèà àèö-ðñò îèñà, ì ýí èè, ñýíè óíóò ì à ì,
 Áé ààðààøèàð! “À ì èí!” àáèèí, Àèèàü áóíó ýöà àðñèí!*

Ýýíüý, “Èáááè”, 1912, 17 ì àé

* Ááèá: Øáðè øàèèí ì öýèèè ì è Ùòñáéí Ùáàèä ÷àí àòàèð ì èøàèð (Öýðèèá÷è).

“ŞÜKRİYYƏNAMƏ”DƏN SƏHİFƏLƏR

Ê Å × ß Ð

Áÿçÿí éîñ ì àèàð àèàéú,
ßëÿðèíäÿ íóðääí àéú
Àäüääí, àðáíääí êå÷ÿð!

Áÿçÿí àèí áèð ààäüíú,
Àèèàèéí éíðëÿí àäüíú,
Ýöèö ì ñÿð, éáíääí êå÷ÿð!

Ûÿðäÿí éó ì óøää áèð èíÿê,
Àèüàèáíàð ÿöÿê-ÿöÿê,
Öðÿëäÿí, àáíääí êå÷ÿð!

Ýþðöðñÿí áèð óääèè éúèäúç,
Øè ì øÿéè áíäüðáí áèð äúç
Ñöçöèöá, àáíääí êå÷ÿð.

Øö ì øää áíééó, ýþçö àè ì àç,
Ñàèà ì ääððÿ ì, ñàèà ì àè ì àç!
Úàäääü ùä÷ ñàèà ñàè ì àç.
Ýääèá, áèèääáíääí êå÷ÿð!

Ý Þ Ç Ö Ì Ý Þ Ð Ä Ö, Ê Þ Í Ë Ö Ì Ñ Ä Ä È

Éäüüø þèèäö öñö ì öçÿ
Ýþéÿð áèðäÿí, áèð èÿðÿ ì, ùääé!
Ýöèÿð àäöüá ýöèäö áéçÿ,
Èé ñó íèäö î Ñÿíÿ ì, ùääé!

Øåùèè áàüà áýíçÿæ î!
Ýþé éàðíàüà áýíçÿæ î!
Øóó çàíáàüà áýíçÿæ î!
Éàí, áé Åÿðéá, Øàùñýíÿ ì, ùáé!

Áàòó ì ÿñêè Åûç ãàèàñù,
Áàòó ì éóðáóí ýþç ãàèàñù!
Õàààíû ì ùí þç ãàèàñù,
Ñýíáÿ áíüóá Øðèðèéý ì, ùáé!

Òíðíàüüíäà, äàøúíäàüà,
Ýþðäö ì áóèäã äàøúíäàüà!
“Ñàäàè ì ” ìí ääø éàøúíäàüà,
Áóíäàí ñííðà èöèðÿéý ì, ùáé!

Áó ëÿíèðÿÿð èçè è ì èø,
Áýé Ñöèäé ì àí ãûçû è ì èø!
Äèÿè è ì èø, äðçó è ì èø!
Êþðè îèäó áó ñèíÿ ì, ùáé!

Î ßñèèäèð, ì ýí äÿ Êÿðÿ ì,
Ì ýí áó ñèððè ýèçÿÿð ì ÿðÿ ì!
Éàðú áóðäà ýþçÿÿð ì ÿðÿ ì,
Úäð áééÿñèí äíé äèÿ ì, ùáé!

Ùÿí àüèúíú, èà ì àèúíú,
Ùÿí ùòñíðíð, úà ì àèúíú;
Ñýí Úàààäúí Åó ì ðàèúíú
Éàç, áé äÿèÿ ì, áé äÿèÿ ì, ùáé!..*

Áàòó ì, 15 ì àðð, 1915

* Åäéä: Áó øäèð ßùíÿä Úàààäúí Øðèðèéý ðàíúíà ì ùÿñð îèðí ì óø èèè øäèðÿðèí-
äÿíäèð (Øÿððéá-è).

Ì ß Í ÒÀĬ Ì ÛØÀ Ì

Àé Òàíðúíúí úýííÿò ó ì àí ãóëëàðú,
Ì ÿí úýííÿòè áó äöíéääà òàĭ Ì Ûøà Ì !
Àðà ì àãääí áâçäëëéíèç éíëëàðú
Àðòàð ì àãáí ì ÿí ñãääààà òàĭ Ì Ûøà Ì !

Îðøàéàðàã óëäóóíó, àéúíú,
Íáúý ñàéú ì úýííÿòè ì éí ñàéúíú?!
Àë ääëýí úýííÿòèí ì ÿí áèð òàéúíú
À÷úã ýþçëò áèð ðþéääà òàĭ Ì Ûøà Ì !

Åøè ì ÿäýí, àíëà ì àãáí éãðèíè,
Äÿðäèøëýðèí ÷àúúðàúúú ìèðèíè;
Ëíáíáúúú ì ÿðýíëýðèí áèðèíè
Óú-áóúääñúç áèð ñÿúðààà òàĭ Ì Ûøà Ì !

Äàøúéáíëàð àëúääíëàðúí ààðúíú,
Áóúääëàðàà ýýçÿð ýþçÿë éàðúíú!
Àë úÿðààà àëëýíäèëè ààðúíú,
È ì àíúíú ì ÿí ñÿðààà òàĭ Ì Ûøà Ì !

Öðÿëäýí íäëëýðÿ ÷ÿëäèðýí “éàúó”!
Àøúúúí èíëÿéýí òäëÿ ñîðäóúó,
Áþéöèëÿðèí ñàíúá ùäéðàí îëäóúó
Íöèðÿéè ì ÿí ì áúÿðààà òàĭ Ì Ûøà Ì !

Øÿðäèí ýöëò, íáéè, ì áéè, íÿààñú!
Äÿðäèí èþíöè ñúðàí àúúð ùàààñú!
Ðàùèáëÿðèí, èãøèøëÿðèí áóàñú
Ó ì áóúóíó ì àñÿààà òàĭ Ì Ûøà Ì !

×úò ì ùøëÿí ýóíàúú ààèçèí àèçÿ,
Âÿç àäéá, äóð ì àãàà áàð éáíÿ àèçÿ!
Ñþéëÿíÿúÿê ñþçö àèíÿ, àèíèçÿ,
Àëúääíú ì àà áèð ñÿàààà òàĭ Ì Ûøà Ì !

Ì ýí êè, ùèíäèí ñóðèñèíý, ñþçöíý,
 Æóëää ääð ì ý ì, Æýðáèí áàðäù ì öçöíý!
 Áððöíäðéö ðöý ääéëë, ýþçöíý
 Í äéäýêéíè ì ýí íýääää òàí ì ùà ì !

Àüëà ì àçñà äàðà áýððèí áóéóäó,
 Áýñëýéèð äèüääíú ì äèð áþéöê äóéüó!
 Ûýð èèë äöíéäíúí ùàðäääùð ñííó?
 Ûäääáúíú èíöèéääà òàí ì ùà ì !

Èíäíäù ì èè, ùýð öýðéääúí ñííó ääð!
 Áèð ýóí ýýýð: Éäð öçöíäý éàç íèäð!
 Ýýýýí ýóíö äððöíýíýð, éàçáíèäð,
 Äóéäóüóíó áó ðöèéääà òàí ì ùà ì !

Ààðö ì, “À÷üä ñþç”, 1917, 20 ééóí

ÑÓÐÒÕÐÐÑÒÐ Ì

Í.É.-éý

Áèð ðäèð äíð ì óðà ì äèèýðäý ýýçèð,
 Ó÷óá íää-íää äèèýðäý ýýçèð.
 Êþíèö ì Ì ýúíóí èè ì è ÷þèèýðäý ýýçèð,
 Í ì ýíè ì ýððäè ì äèð, í ì ýíè ì áýñöý ì,
 Ì ýí ðäèð äèèäè, ì ýí ñþçíýðýñöý ì !

Úäíäíúí áóðäüü äö ì äü, äü íèà,
 Åðäè áóéóäèäðäà, èäðè ÷äü íèà!
 Äýðäè íàçö-äý ì çý, úäíú ñäü íèà,
 Ì ýí ÷íðääí ñýððíðà ì, ì ýí ÷íðääí ì ýñöý ì,
 Ýþçýèèè áóðüóíó, ýþçýèíýðýñöý ì !

Áèð öýèèè ÷ýè ì èöý ì, äöíéääà öýèäè,
 Úäíèäíúä èèè ääüü ñèíý ì ý ÷ýèäè.
 Áóðääí ýýèä èä÷ýí í äüç ì ýýèèè,

Ì ýí ñþç îâ÷ónóéà ì , ñþùáýòì ýðýñòý ì !
Ì ýí òç äýèèñéý ì , ñóðýòì ýðýñòý ì !

Ì ýíè ì ýþðäöéö ì ö , Ääãèð ýþð ì ýééá,
Ì ýíè ì ùþðäöéö ì ö , Ääãèð ùþð ì ýééá.
Ì ýíè ì äýðäééè ì è , Ääãèð äýð ì ýééá,
Ëíúé çýðýðèéý ì , íàðøì ýðýñòý ì !
Ì ýí ýþç òýñòýñééý ì , áàðøì ýðýñòý ì !

Ëè ì ääéèð “äöç ýýçèð”, “ýéèè ì ýçý ì ì ýí”!
Äîñòà äîñò, éàää éàä “ääéèè ì ýçý ì ì ýí”!
Ää ì èðý ì , ì íèàää ì , “ééèèè ì ýçý ì ì ýí”;
Éàðúí äàààúúíäà èàèà ì , øéýñòý ì ,
Ì ýùýááýò ýñèðè, ñäáýèì ýðýñòý ì !

Ñèíý ì äý éäð òóóóá ýþçýèýð äèð-äèð,
Ñèíý ì äý áàù ñàèúá, ýýçýðèýð äèð-äèð
Ñèíý ì è òàíäàèàð, ýçýðèýð äèð-äèð,
×éíàðà ì , íàèúää ì , ñýðä èè ì è øýñòý ì ,
Àøèäý ì , ì ýøóäèà ñààààì ýðýñòý ì !

Þ ì ðò ì ö äò ì èøý ì áó éíèàà ôýàà,
Äíé ýýèèíí ííèäðäáí úáíú ì à äàää!
Íäéýéè ì äèðèè ÷àò ì äèúð äàää;
Þçò ì ý éàùúéà ì , þçò ì ý äýñäý ì ,
Ëäéèèñç Ì ýúíóíà ì , Ëäéèè ýðýñòý ì !

Í íóí äíààúúíäà ýöèø ýþðòðý ì ,
Í íóí ýþçýðèíäý þíðø ýþðòðý ì .
Í íóí éäðèèíäý ýþðø ýþðòðý ì ;
Í íèäðúí þíóíäý àúéçý ì , ì ýñòý ì ,
Ýöèø, þíðø, ýþðø, áóðóøì ýðýñòý ì !

... Äèð ýþçýè ñäâ ì èøäè ì àèø éàøú ì äàí...
Øýèèèè ýáò ì ýééá ùýèý áàøú ì äàí!
Î ì ýíäýí òàíáù, ì ýí ýþç éàøú ì äàí...
Òàðñ äà ì èð, ýçýèäýí “íèñòý ì èè, íèñòý ì ”!
Ì ýí òðèýè, ì ýí äýèè úäéðäíì ýðýñòý ì !

Ñââýè èøùùíàà ýþçö ì ãà ì àøùð,
 Õýéàèù ì òèðýéèð, òèèðè ì äíèàøùð.
 Òàíðù ì, í ýþçýèý Ùàààà éàðàøùð;
 Áó èèàùè çéèà, ãòäðýòíýðýñòý ì !
 Ýþçýè òç, ýþçýè ýþç, ñòðýòíýðýñòý ì !!
 ÑÓÐÐÕÍÐÐÐÑÕ ì !!!

Ýýíúý, 1918

ÁÈÐ ÁÈÈ Ð Í É Î Õ ÊÈ...

Áèð àèýí éíð èè, íý ÷ýèýð ñýíñèç,
 Ñýíèí àøàèíèý éàøàéàí èþíèò ì ?!
 Ñýí èâ÷ýí éíèàà ýþðýðýè áèð èç,
 Èçèí òñòóíäý íçàíà äþíäò ì !
 ×ýèàèèè ì äýðàè ñàçà àíèàðàù ì,
 Äýðàèè áàð ì àãèà òàèè àùèàðàù ì !
 “Áèçý ýýè!” àãàèí, áèð àãàù ì àðàù ì,
 Áèð àãàù ì éíèàà ì èí úýííýò ýþðäò ì !
 Áóèàà òñòóíäý éúùùøùð ãùçèàð,
 Ýáúèèñýí áèð àç, òðýèè ì ñùçèàð!
 Ñíðòøàó ì, áóèàà àãàè ì ýíäý ààð,
 Ñóàà ýèñèíè àðòàðùá òàíäù ì !

Ùàùùèýíä, 1918

ÃÄËÄÛ

Ì ýí äóíéàíúí äóúàùùíàà,
 Äýðýí àäè áóúàùùíàà;
 Èàíäù ì òýðàã íúàùùíàà,
 Èþçö ì ñþíäò, èòèò ì àäèäù!
 Ýþçýððè ì è à÷àí ýóíäýí
 Óçàã íèäó ì òíé-äöéóíäýí!
 Íýèýð ó ì äó ì ì ýí áó ýóíäýí,
 Íâ÷ý àéù ì, èèè ì àäèäù.

Í yù ì y ääéyí áèð ãóø îëäó ì ,
 Öðyëëyðy ãîí ì óø îëäó ì .
 Ì yùýááyòy óé ì óø îëäó ì ,
 Øèðéí-øèðéí äèèè ì ääëäü.

Áäëy è ì èø çà ì àí ää ì yê?
 Í y äöøðí ì yê, í y äy ì éä ì yê?
 Î íóí-áoíóí íàçüíü ÷yê,
 Þçö ì ýäòäè ì , äèè ì ääëäü!

Áàòó ì , 1916, ñãíðéäáäð

Ä Þ Í Ö Ð

Äøäëíäyí ýóü äèüá áó èèüà ì ü ì ää,
 Äóéüóéäð äyëäè ì äy ñäëëyðy äþíöð!
 Äëëyðéí äãðäëèè äðçó-èà ì ü ì ää
 Éáíèäyí äàø äèüá äëëyðy äþíöð!

Í y áþéöê äèð äöäðyò ääð ì üø ñyíyòäy,
 Þ ì öðëöê ääüèüäüð ñþç äy, ñþüáyò äy;
 ×yêèëyí yçàá ää, èø äy, çyù ì yò äy
 ×è÷yêëyðy äþíöð, ýöëëyðy äþíöð!

Öèèèðëyð è÷éíäy ðèèðè ì ääð ääéy,
 Öóðóðä ì òíðíäãäáí, ääèöüðä ì ýþéy!
 Öyëäèü ì ó÷áoãüà üäé ýyëyüýéy,
 Ýàü ää þòóá êä÷yí èëëyðy äþíöð!

Áàòó ì , 1916, 11 îëéäáäð

ÁÈÐ ÝÖÍ

Ûèüðäíèäð, yëy ì ëyð, òðòäíèäð è÷ðy
 Äüñüã äèð ñyñ èè ì è äëyüýéy ì áyí!
 Áþéëy ýþç èäøüéèä êä÷yí þ ì ðö ì óí
 Ñîííóíää äèð äüü ýöëëyðy ì áyí!

Åøãè ì èí íÿ è ì èø áèè ì ÿ ì ýóíàùù?
Éùðùèäù äÿèàè ì èí èñðèíàäÿàùù.
Íÿñèàè ì îèñà àà äóíéàííí àùù,
Áèð ýóí ýþç èàøù ì ù ñèèÿùÿéÿ ì áÿí!

Éàðùíàà àèààðùí íÿñèá îè ì àñà,
Ö ì èäñèçèè áÿíè äöðöð ì ÿç éàñà!
Àèàðàä ÿèè ì ÿ äÿ ì èðäÿí ÿñà
Áèð ýóí ùöçóðóíà ÿÿèÿùÿéÿ ì áÿí!

Òóðóèäó ì òóðàíà, ñàðùèäù ì ñàíà,
Ñÿí áé äùðùä äÿèÿ ì, ÿÿè áèð òöùéàíà!
Äþç ì ÿè ýóó íèàðñà áþéèÿ ùèúðàíà,
Ñÿííèíèÿ äÿðàè ì è áþèÿùÿéÿ ì áÿí!..

ÃÈÒÐËÐÐ

Ñÿí áÿíè áèðùÿ àí ýþçèÿ ì ÿñÿí äÿ
Ñÿíèè þ ì ðö ì áíéó ýþçèÿèÿùÿéÿ ì!
Ñÿí áÿíè áèðùÿ éíè ñÿñèÿ ì ÿñÿí äÿ
Ñÿíèè þ ì ðö ì áíéó ñÿñèÿèÿùÿéÿ ì!

Ì èí äÿöÿ ýöèñÿí äÿ, àä ì ÿðÿ ì ñàù îè,
Ñÿí áé ùÿèàðù ì à, þ ì ðö ì ÿ äÿíè ì!
Ãíí ì àñà, ýöè ì ÿðÿ ì, ýöè ì ÿðÿ ì áèð éíè –
Ãíààãààí-ãíààùà ýöèöðö ì ì ÿíè ì!

Ãä ì èøäèí: “Ðèö ì äÿ àéúð ì àç àèçè!”
Ñÿíÿ èè ì àä ì èøäè, àä, áó úó ì èÿíè?
Ãä ì èøäèí: “Ñÿí ãíðó, ñàð äøäè ì èçè!”
Àèààäùá, àèààäùá íéíàðäùí áÿíèè?
Ñÿíÿ èè ì àä ì èøäè, àä, áó úó ì èÿíè?

Ì ÿùÿááÿò ÿÿèÿíäÿ éíñàí þ ì ðöíÿ,
Ñàíúðñàí ùÿð éäðÿ èèè áàùàð ÿÿèéá,
Ì ÿùÿááÿò ÿáäÿíäÿ – èÿíÿò í ýóíÿ,
Ñàíúðñàí äóíéàéà áíðàí, ààð ÿÿèéá!

Ñàíèè ààðèùù ì ù ñàèùðèàð áýíäý,
Ñââyí êþíðèèýðäý äý ì þòøýíäý!
Àèùùá èáíùðà ì ñý ì ýíäýð èè ì è
Ì ýùýááyò èáíùùá íàà àøøýíäý!

Ì ýýý íý èàçù ì àùð ýóíäý àèð ýþçýè,
Î íèàðù àèèè ì ý ÷ íð áóð ì óøà ì ì ýí.
Äîñò, òàíùø ÷ íð äààè, àèð ñýí äý àøçýè,
Áó éíèàà þçò ì ò ÷ íð éíð ì óøà ì ì ýí,
Î íèàðù àèèè ì ý ÷ íð áóð ì óøà ì ì ýí!

Íý ÷ íðáóð àóíèààà äýàèð áèè ì ýéýí,
Ùýð Èáèèè øçèðäý ñýààäýò íè ì àç!
Íý ÷ íðáóð ì ýùýááyò íýàèð áèè ì ýéýí,
Ùýð Øèðéí ýþçèðäý ì ýùýááyò íè ì àç!
Ùýð Èáèèè øçèðäý ñýààäýò íè ì àç!

Ñýíäýí àþàèýðèèè ýýèýíäý ííà,
Áèð ñò áèè ì ýòèíý ñàðàùàà ñýíè!
Ñýíäýí øþùðýðèèè ýòèýíäý ííà,
Ðèòñòò áèð èáíà àòàùàà ñýíè,
Áèð ñò áèè ì ýòèíý ñàðàùàà ñýíè!

Äáèèðèýð, ýþçýèèèè ýýèèè-ýáäýðàèð,
Ýþçýèèèè íáóð èè, áóéáíù íèñóí!
Ýþçýèèèè íáóð èè!.. Éíðñà, ùýäýðàèð,
Áàøùíù áó éíèàà äíèáíù íèñóí!
Ýþçýèèèè íáóð èè, áóéáíù íèñóí!!

Ñàààà éíèèàðùíàà àùèà ì àéáí èýñ,
Äóíèáííí çþààóíò áóéà àèèýð ì è?
Ñàààà éíèèàðùíàà ÷ àùèà ì àéáí èýñ,
Äàùèàðù, ààøèàðù íèà àèèýð ì è?
Äóíèáííí çþààóíò áóéà àèèýð ì è?!

Êþíðè áèð áóààààùð, úàààí èàøùíàà
Ýóíäý ÷ è÷ýè à÷áí ýòèý áýíçýèèð!

Éàðù ì úí ñâââàñù ýýçèð áàøù ì àà,
Ì éí ñýñèè, ñýààèù òàëý áýíçýéèð!
Ýóíáý ÷è÷ýê à÷áí ýòèý áýíçýéèð!

Ùèúðáí èñòýéýíý àõñàè íý èàçù ì ?
Ãý ì, èýäýð ÷ýèýíý ýóí íý ýýðýèàèð?
Úýàèäýò ñââýíý òýéàè íý èàçù ì ?
Íàëý ãííàðàía òí íý ýýðýèàèð, –
Ãý ì, èýäýð ÷ýèýíý ýóí íý ýýðýèàèð?!

Ñýí ýòèäòèúý ì ýí àüèàðà ì, ì ýí àüèàðà ì !
Ñýí ñónàòáüà ì ýí ÷àüèàðà ì, ì ýí ÷àüèàðà ì !
Ñýí ààüüüà ì ýí ñàðèàðà ì, ì ýí ñàðèàðà ì !
Ì ýùýááýòè, àðèáàðù!
Ì ýùýááýòè, àðèáàðù!

Ãóíéáéà éàñ òóòäó ì òðýéè ì äý ì ýí,
Àðáí ýþç éàøù ì ù ñèèýí íè ì ààù!
Úàùáíú ýòèäòðò ì, àèèýéè ì äý ì ýí,
þçò ì òí äýðàè ì è áèèýí íè ì ààù, –
Àðáí ýþç éàøù ì ù ñèèýí íè ì ààù!!

Áàðò ì, 1916, ñáíðèááð-íèòèááð

ÑÂÂ Ì ßÑßÉÄÈ Ì Ñß ÍÈ Ì ß Í ?.

Èíáí ì ààùí ñþçò ì ý,
Áèð ýòè ì ýàéí òçò ì ý.
Èèèýð ì ýíè óúàèðàù,
Èèèýð ì ýíè ãíúàèðàù.
Ãáéèðý ì þç-þçò ì ý:
Êâ÷ýðàéí ì è äýéàè ì äýí,
Ñââ ì ñýñéàè ì ñýíè ì ýí?!

Áàüàà ÷è÷ýê äýðýíáý,
Ãíñòà òþùðý áäðýíáý;
Úáé àðòðñýí éààù ì à,

Éàíúðà ì þç íäó ì à!
Áeð ýþçÿë ýöë ýþðÿíäÿ,
Êâ-ÿðäëí ì è äÿëáë ì äÿí,
Ñââ ì ÿñÿéäë ì ñÿíë ì ÿí?!

Éàëëàüà ÷üðàíäà äà,
Äîñò ÿëë ñüðàíäà äà;
Éíëëäð ÷ÿíÿ áððóíðð,
Äàüàäí äó ì áí ñððóíðð!
Áeð äüçà áäðàíäà äà,
Êâ-ÿðäëí ì è äÿëáë ì äÿí
Ñââ ì ÿñÿéäë ì ñÿíë ì ÿí?!

Äóøëð äàíäà ÷äëíäà,
×þëÿ üàðäé ñäëàíäà;
Éáíÿ ñÿíë áíüðà ì,
Áíäüüüà äà éàíüðà ì?
Êþíëö ì ëëüà ì äëàíäà,
Êâ-ÿðäëí ì è äÿëáë ì äÿí
Ñââ ì ÿñÿéäë ì ñÿíë ì ÿí?!

Ýÿçëá ÷þëð, ÷ÿ ì ÿíë.
ß í ýþçÿë áeð íÿü ì ÿíë,
Äóðóá äëíëÿëÿíäÿ ì ÿí
Éàäü ì à äððððñÿí ñÿí.
Ðàüàð äíé ì óðñàí ì ÿíë!
Êâ-ÿðäëí ì è äÿëáë ì äÿí,
Ñââ ì ÿñÿéäë ì ñÿíë ì ÿí?!

Üÿð ýóí ñþëðëÿíäÿ äàí,
Íüðóí-íüðóí óçàäääí
Ýþçÿÿðë ì ÿ áäðüðñàí,
Öðÿëë ì ÿ äðüðñàí!
Üÿð øäëð éàçàí çà ì áí:
Êâ-ÿðäëí ì è äÿëáë ì äÿí
Ñââ ì ÿñÿéäë ì ñÿíë ì ÿí!
Ñââ ì ÿñÿéäë ì ñÿíë ì ÿí?!

ØÖÊÐÊÉÉ ß Ì Ö×ÖÍ

Áèð ýöëñýí, äýð ì èøý ì ýýíúèè àäüíáàí,
Áèð ýöëö, ÷è÷ýéè äýð ì ýðý ì ñýíñèç!
Êà ì àèäü ì þ ì ðö ì öí íüèàí ÷äüíáàí,
Áèð áäüà, àäü÷àéà ýèð ì ýðý ì ñýíñèç!

Ñþéýý éääüíáà ì ù ×àèàà, Áàòó ì è?
Î àèääüí êþíéö ì ö, ÷àèäüí ðóúó ì ó!
Êà ì àíà äþí ì öðäö äýéàé ì éí ñè ì è,
Ùóðèíè, ì ýýýéé ýþð ì ýðý ì ñýíñèç!

Íý ÷íðäóð äöíéääà ãýíèðñèç ì ýðè!
Ýþçö ì ý ýþðöè ì ýç àäüà ùä÷ àéðè!
Î äúçüè ñà÷èäüí, èíýé òäèýðè
ßè àòüá áéðèíè ùþð ì ýðý ì ñýíñèç!

Ì ýíäýí ðíðáyðò àäð ì ù äöíéääà, ääééí?
Áé òäèè éääððñó Ñöèáé ì àí áýééí!
Áýðöè ì òýðèàí è ì èø: éáééíäýí, éáééí!
Ùä÷ êýñý áó áýðöè àäð ì ýðý ì ñýíñèç!

Ñýíèíèý ýýçýðý ì àèäýí-àèý ì ýí,
Áàðäðà ì, ÷üðäðà ì ñàèäýí-ñàèý ì ýí.
Äöðñý ì äý äüüçà, àèèäýí-àèèý ì ýí,
Éàðàéà áèè ì ýðý ì áèð êýðý ì ñýíñèç!

Ñííàòýè ýþèýðäý öçñýí äý ì ýíñèç,
Äóø íèóá ýþèýðäý ñöçñýí äý ì ýíñèç;
Ñýí ßñèè ààèñàí àà, äþçñýí äý ì ýíñèç,
Àèüüá éàíäðà ì ì ýí Êýðý ì ñýíñèç!

Øèèðééý òàèáéè ì, øèèð Õóääéà!
Ýþðäöéö ì äíüðó ì ó, éíðñà ì ýè ðþéà?!

Äíèóá öðýéè ì ý áó àääèü ööèéà,
Øèèí ýóíèýðè ì è ñöð ì ýðý ì ñýíñèç!

Β̂âÿò, áó ñâââáíúí ñÿòàñû ÷ îðäóð,
Ñâââñûç ùÿéàùí ì ÿíàñû éíðäóð!
Ýðçÿÿðéí éúëäùçäùð, èèðíèèéí îðäóð,
Õðÿë äóäàð îëàð – úàí âÿðÿ ì ñÿíñèç!..

Øàðè ì èí ñðçõñÿí, ñðçóí – àùÿíÿè!
Õçóíäÿ áÿðä äóðóð ÿöëÿÿðéí ðÿíÿè!
Õÿéàëúí, úà ì àëúí ÿðçÿÿ ÷ÿÿíÿè!
Ëëùà ì éàðè ì äàëàð, àùùë – èÿ ì ñÿíñèç!

Ýÿíÿÿ, 1917

ÃÓÐÃÃÍ ÎËÃÓÕÓ Ì

Ãèð ðáéèè çà ì àíäùð ÿàðäè, ÿÿè ì ÿäè,
Β̂üàè ñáé ì àíúíà äóðááí îëäóúó ì!
Ëñòÿäè úàí ääðäè ì, äÿäèð áèè ì ÿäè,
Î ðèðéí úàíúíà äóðááí îëäóúó ì!

Ãäàè ì : àéðüëùà éíðäóð òàâáíú ì,
Ãéðüëùà ÿàð ì ÿñéí ñÿðäè-ðÿâáíú ì!
Ãèð äàùà äþí ì ÿç ì è éíñ ì à ðÿðëáíú ì,
Ãäùíà, ñàíúíà äóðááí îëäóúó ì!
(Î ðÿ ì èç äàíúíà äóðááí îëäóúó ì!)

Î ÿí úäé ÿðéÿ ààðäù ì, ÿðé ì ÿíÿ ààðäù,
Ýðéÿÿÿ ààð ì ääâáí ÿðçÿÿðè ì àðäù!
Øè ì øÿë îëäó, àíúàä äèð äÿðÿ ààðäù,
Ãàðäù äóðááíúíà äóðááí îëäóúó ì!

Ëþíöè ääð ì ÿè èñòÿð äèð ì öæÿ éáíÿ,
Ñââÿÿèè éóðäó ì óí ÿðçÿÿÿðéíÿ!
Øàðè ì ÿ úàí ääðäè, ÿðéÿðäÿí áíÿ,
Î úäââ äèâáíúíà äóðááí îëäóúó ì!

Î ì ÿíè ì øàðè ì èí ðóúó, ðÿâäùú,
Ãòðóí ÿðçÿÿÿðéí äàøúíú òàúú!
Ãèè ì ÿç ì èè, îíñóç þ ì ðð ì ÷ îð äùú,
Øþùðÿòð øàíúíà äóðááí îëäóúó ì!

Ýþçÿëëëëÿð éàí ì à, äóéüóëàð úàíñûç,
 Ì ýíý òýí äéëÿéèð ùÿð éàðýí äàíñûç.
 Àðëàí íðëàððààí ÷ûð ýÿë çééàíñûç,
 Í à ì ö íèàíííà äóðààí îëäóüò ì !

Áèð ýáúý éàò ì ûðäü ì äÿ ì èè, ì öëÿääÿð.
 Äÿëàè ì è ñûðûðäü ñíííñóç òèèèðëÿð.
 Áèðäÿí Ýóíýð àíüàò, à÷üëäü ñÿùÿð,
 Áàðäü ýþçëÿðè ì ý î äó ì ðàè ýþçëÿð!

Ñÿñè ì ý íéàíäü ì, áí ì áíð áèð îðää,
 Äàüëàððí äàððíà äþí ì öðäö éàðää.
 Åðäè ì ý, äóéüò ì à éíðäó áèð íððää,
 Áó èèè äóíéàää èðèèèð äàðää!

Áàðò ì, 1916

Ý ß Í Û ß Ä ß Í Ý ß È È ð ß Ì ...

Ýÿíýäÿí ýÿëèðÿ ì, éöèö ì öçò ì äð,
 Ýÿíýíèí ÿñÿðè äöçò ì, äöçò ì äð.
 Áèð ÿ ì è ì äüçü äàð, èèè ýþçò ì äð,
 Þçÿÿéý ääð ì ýðÿ ì, ì ýí þçò ì äèè ì,
 Øèèí äàäàñííí úàíí ì à ñàèè ì !

Àðüà øäðèíäÿí

Ýÿíýäÿí ýÿëèðÿ ì, éöèö ì ðóð ì ääü,
 Ýÿíýíèí éíèèäü äóð ì à, äóð ì ääü.
 Ýÿíýäÿ äèð äüç äàð, ðàèè äóðíàäü,
 Ýóíýð ñÿí ÷ûð ì à, ì ýí ÷ûð ì ääéèð!

Ýÿíýäÿí ýÿëèðÿ ì, éöèö ì ÷è÷èèè,
 Ýÿíýíèí ýöèèðè èÿ÷ÿè-èÿ÷ÿèè.
 Ýÿíýäÿ äèð äüç äàð, ääü ×è÷èèè,
 Åóèèäà ñÿí ó÷ ì à, ì ýí ó÷ ì ääéèð!

Ýýíúýäýí ýýèèý ì, ì àèù ì íý ì àèàù,
 Ýýíúýäýí àèàùù ì èíýêàè, øàèàù.
 Ýýíúýäý àèð àùç ààð, ààù Ì àðàèàù,
 Úáéðàíà ñýí àà÷ ì à, ì ýí àà÷ù ì àáéèð!

Ýýíúýäýí ýýèèý ì, éøèø ì ðùíààù,
 Êþíèø ì äýèè áóóó ííà áííààù.
 Ýýíúýäý àèð àùç ààð, ààù Ñííààù,
 Ñóèàðà ñýí àð ì à, ì ýí àðù ì àáéèð!

Ýýíúýäýí ýýèèý ì, ñþçý áýíà íèóá,
 Ýýíúýíéí ì áéäýñè øýêýð, ãýíà íèóá.
 Ýýíúýäý àèð àùçà ýþçø ì áýíà íèóá,
 Úáàààà ñýí áàð ì à, ì ýí áàðù ì àáéèð!

* * *

Ñýùýð çà ì àíúéàù ýñýðèýí éáèèýð,
 Áøýðèýí ì àèýèýð íéàðàù ñýíè.
 ×àðùèàù ààøèàðùí, ààðùèàùí ááíà,
 Èñèàðàù àèýèýð íàçèè áýäýíè.

Áòðóí àèð ñýùýðè éàíúéíéíðáó ì,
 Áíø ààè ì ùø áíéíóíà ÷è÷ýè àíèáóðáó ì.
 Ýöèçàðùíà Áóðáí àáéý ýè áóðáó ì,
 Éíáí ì ààùí íééý, áèè ì ýàèí éýíè?

Áíà è÷àè ì èè, êþíèø ì ñýíñèç éàðà ì àç.
 Àüèàð ñýíñèç, ñùíüã, í àèð òàèèè ñàç.
 Ñíèèàðùíà áàðàèí í äý ì àèð íýðáàç,
 Íðøààùí ñèíýíý úáíñùç áøýíéí!

Øè ì àè ñýíñèç ðýñòý êþíèø ì ñýðñýðè,
 Ñíèèàðùíð, áóðóð áððáýò áèèýðè.
 Áé ì ýíé àèð äýòý ýöèàððýí íýðè,
 Àüèàð íá÷èí áíèáóí èèèýðùý ì ýíé?

ÁΒ ÍÇΒÐǼ

Áǻéúêðēýí ýþçÿðēíǻýí, ãàøíǻǻí,
Ñǻǻêðēýí ííó ìÿē ýÿíú éàøíǻǻí;
Ǻÿíē ì ÷ǻēǻú òðÿéē ì ēí áàøíǻǻí,
Ǻêð éúēǻí êē, ýþéÿð÷ēíÿ áÿíçÿðǻē!

Èðêðǻē ì ùÿǻÿôē, ãúðúēǻú éǻéú ì,
Ǻó øēēàðǻǻí áÿíē ì éíðǻóð áêð íǻéú ì.
Ǻàøǻà Òǻíðú ýþñòÿð, ííà òǻíǻéú ì,
Ñÿíēí ãøǻéí, ÷óíêē ìēíÿ áÿíçÿðǻē!

Êǻ÷êðǻē ì ǻÿðǻ êēÿ ÷íð ãúøú, éǻçú,
Ùÿñðÿòēÿ áÿēēÿðēýí í ñÿðǻēíǻçú!
Óçàðǻú ÿēē ì ÿ ãúðúē ì úø ñǻçú,
×ǻēǻú ì ... íÿú ì ÿ ì áêð þēò ì ÿ áÿíçÿðǻē.

Ùþðòðǻò ì ñǻ÷úíú áêð ǻÿçÿē êē ì è,
×úðúðǻúí ãàðøú ì à áêð ýþçÿē êē ì è!
Βñêē øǻêð éǻç ì úø áêð ì ÿñÿē êē ì è
Ǻàðúøēàðúí áêð øàùēíÿ áÿíçÿðǻē.

Ǻēē ì ÿ ì êē, øÿôÿññÿí, ðóúñǻí, ðøēéǻñǻí?
Ùÿǻēǻÿò ì è íǻðēàð, éíðñà ðþéǻñǻí?
Ñǻ÷úíǻǻ ÷ē÷ÿēēÿð, ñÿí Íòǻēéǻñǻí!
Í íóí ñǻ÷ú, ñÿíēíêēíÿ áÿíçÿðǻē!

Ùà ì êǻò, “Ǻçÿðǻǻéúǻí”,
1919, 19 íêêéǻð

ËǺÉËǺ

Ǻǻēêðēÿð Ǻàðǻǻúú áêð úÿííÿò è ì ø,
Ǻÿñēÿð ì ø ãíēíóíǻǻ ýþçÿēēÿðēíē!
Ì ÿíǻÿ ãòǻðÿò éíðǻóð ǻÿēÿ ì ÷ǻē ì àúǻ,
Òÿðêò áēēÿ ì ÿēÿ àíúǻǻ áêðêíē.
Í ýÿðÿéí ãàøēàðúí êþéÿÿñēíǻÿēē,

Úaí àèúá, úaí ààðýí ýþçÿðÿ ãóðááí!
 Áóýoíêø Ëäéèáíúí ðíð ñÿñèíäÿèè
 Ì ýíàèù, ì ýíàñùç ñþçÿðÿ ãóðááí!
 Æóðááí äÿáóè äàèá ðþèñÿ àáíú ì ù,
 Í ýèè ààð øàèðèí, ààðÿð úáíúíú?

Äÿ ì çÿñè àáí íèáí, ýÿðäèøè ýèà,
 Äíúðóàáí ýþçÿèèð, ýþé÷ÿèèð Ëäéèà!
 ×è÷ÿèÿð àíéíóíàà äÿñÿÿ ì èð ýíàà ì,
 ×ùðäù àíààúíúàà ààäÿíèí úáíú.
 Ýþçÿèñÿí, èíúñÿí, ãóð éáíè áèð àà ì,
 ßñèð àð, ãóè áéÿ ì àùè-ðàááíú.
 Áþéÿÿàèð þíðíäÿ ùÿð éáíè øàèð,
 Éáíè áèð éíè áóèàð, áèð ÿ ì ÿè äÿñÿð.
 Ì ýíè ì òÿáèÿðäÿí èñòÿèè ì áóáóð,
 ×íðàèñíú éóðáó ì àà áþéÿ ýþçÿèÿð!

Êþíðè òàçàèáíäù ñèðäèèøèíäÿí,
 Êþíðèÿð ñóèðáíú, àèÿð ýþçÿèè!
 Äíðóó ì ààð äóíéáíúí áèðúÿ èøèíäÿí,
 Ì ò ì èðíñÿ äÿèèàèð äÿèÿ ì -ÿçÿèè!
 Ñþéÿ èè, ÷è÷ÿèÿð ñíè ì àñíú, Ëäéèà!
 Ì ýíè ì àíððáóóó ì úàè íè ì àñíú, Ëäéèà!
 Äíèáíñíú ààøúíà óéäóçèàð, àéèàð,
 Áó èþúíÿ äóíéáíúí Ëäéèàñù àà ààð!
 Ýþçÿèÿð òííèàøúá íèñóíèàð áàúú,
 Ëäéèà àà ííèàðúí ààøúíúí òàúú!

1934

ÁÄÉÒÈ ßÐ, Ö×ËÖËË ßÐ Âß ÄÞÐÄËÖËË ßÐ

Í â÷ó áèè ì ÿç, òÿéàèúíúí þç ñÿñèàèð,
 Þç äÿéáéíèí, þç àðèèíèí íÿðÿñèèðð?!

Áó ñÿñ äÿçÿí áèð áóø íèóð,
 Áèð áóààùà àíí ì óø íèóð,
 Þòðð éííúáèù áàùàà!

Áÿçÿí áàðàðñàí áèð ì àðàè,
 ß íàà ì ùíúí ùÿð éãðè ðàè, —
 Ýÿçÿð áó ì àíéù ààüàà!..

Èèè áàüàðúí èèè íÿöÿñè,
 Úíøàí åøãéí áèð ùÿâÿñè;
 Íÿ îèóðñà, îèñóí ààü,
 Ñÿñãèð ðóóó ì óí ààíààü!
 Áíúàà ì ÿíé ì áóéáóúó ì ñÿñ,
 Áó ñÿñèÿðÿ ùà÷ áÿíçÿ ì ÿç.

ÑßÑĚßÐ

1. Áó ñÿñè ì ÿí áóé ì ààü ì,
 Äüèèéàí äÿðàèè íáéäÿí.
2. Áó ñÿñ àà ì áàøãà øãéèè
 Äÿçÿèäÿèè ÿèèèäÿí.
3. Áó ñÿñè áóéà ì ì ààü ì
 Ì þæÿæè äÿðÿÿùèíäÿí.
4. Áó ñÿñè áóéà ì ì ààü ì
 Áàüðú éàíüã áóéáøèóí
 Ñúçèèèèí úÿù-úÿùèíäÿí.
5. Ì ÿí áóíó åøè ì ÿæè ì
 Áÿç ì éí àèàãèàðúíààí
 Ì áé ñíðàí ñàãèÿðèí
 Ýøèÿóí àíààèèàðúíààí.
6. Ì ÿí áóíó àèíèÿ ì ÿæè ì
 Ûèúðàíü àðñàèèíààí
 Äàüà ÷íð ñððÿí éàðààí.
 Ñúçèèèèèè éà ì àíààí,
 Äöññÿèè, äÿ ì èè ðàðààí.

7. Íŷ ì ö ì êöíäöð äóðóñóí
Áþéÿ è ì àíêü áèð ñŷñ.
Õàéüð, ì ŷíè ì äóéäóúó ì ñŷñ
Áóíèàðà ùâ÷ áŷíçŷ ì ŷç.

Áó ñŷñè ì ŷí äóé ì äâ ì
ßñèè äþâð îçàíííääí.
Êõñŷŷí ùà ì äëŷðèí
Òèððŷéŷí ŷçàíííääí.

Áóíóí éàíííää ñþíäö
“ßðèíŷâíí” íäüêü.
Áóíääí áèð øâé ì è àíèàð
ßðŷíëŷðèí äüêü?!

Òàðèðŷ ñîðäó ì áèð ŷóí
Ûàââííää ŷáyñ, ŷáyñ.
Î äà ùâ÷ ŷþð ì ŷ ì èøäèð
Áþéÿ óúóðéó áèð ñŷñ.

8. ×îö äàíúðâü ì êþíèö ì èëŷ,
Áèðäŷí ŷŷèäè äŷèäè ì äèëŷ,
Äâäè: áŷçŷí êâ÷ ì èøäŷ;
Áþéÿ ñŷñëŷð äíúóè ì óø.

Î éàêüíäâð ñŷñëŷð äŷ
Äâøééíäŷ áíúóè ì óø.

Ì ŷí þçö ì äŷ äíüðóñó
Áó ñŷñèí ùàéðàííèà ì .

Ûàíñüçèàðà ùàí äâðŷí
Íŷðŷñèí ùàéðàííèà ì !

Áó ñŷñèí ì ŷúíóíóäöð
Ì óñèäè, ñŷíŷò, øâèð.

×ōíēè áó ãî÷ ãþéøøëö
Áèð ñèíèòèí ñÿñèàèð.

Áóããã áþéøë àãü èëÿ,
Ì óñà þç éíããü èëÿ;

Èñà ãàííü ðà÷ü èëÿ
Õà÷èëÿ, òíðíàüèëÿ;

Ì ÿüÿ ì ì ÿã Áóðàíèëÿ,
Ãüèííü, ãàèðàííü èëÿ;
Äéíÿäèè ì ñÿñàèð, í ñÿñ,
Üà÷ àèð ñÿñÿ áÿíçÿ ì ÿç!
Áÿí ñÿíéí÷óí áÿçÿ ì èøÿ ì éíèèàðü,
Ñÿíéí ò÷óí ñããè ì ãòðáÿò àèëÿð!

Í ß ÉÀÇÛ Ì

Í ÿ éàçü ì, àéðüèüã íÿàèð áèè ì ÿçñÿí,
Í ÿëð ÷ÿèàèèè ì è ÷ÿèÿíèÿð áèëÿð.
Í ÿ àáèè ì, ñþç ààð ì ü äÿðàè ì ÿ þ÷ò,
Ñÿíèèç ÿþç éàèèàðü òþèÿíèÿð áèëÿð!

Ñÿíèèç íÿàèð Ýóíÿø, íÿàèð ãàðàííüã?
Í ÿàèð ýóíàüü ì üç áèç àéðü ãàèäüã?
Èøüãñüç áèð äóíéà éàøàð ì ü àðüã?
Ýþçóíÿ ãàðàííüã ÷þèÿíèÿð áèëÿð!

Áÿèëÿ ñÿí àí ì àãüí ì ÿíé ì àãü ì ü?!

Áèè ì ÿ ì ðàèèèíáÿ éãðè ì ãàèäü ì ü?
Ì ÿí áèð ÷÷èè áóóó – ííç ì à ì áíäü ì ü,
Ýòèëÿð áèè ì ÿñÿ äÿ, òèèáíèàð áèëÿð!

Äÿðáÿíä, 3 ì àé, 1920

ΑΟΙΟΙΟ ΕΝΘΒΘΑΕΙ

×īōāāī āyðēāēð èè, áó çāāāēēū ēpíēō ì ,
Ì ýí ñýíāýí àēāūū ì íóð èēý éàøàéúð.
Ñýíēí éāāēýāðūí ðóúó ì āāēū áó þēō ì ,
Î úíø ì āā èñðýéēð äý, éàçūā èè, úíø ì àēúð.

Āàðāíēūā áēð éíēāā ñpíāōðāōí ÷úðāūū ì ũ,
Ðēēý çýíí āðāēí èè, áēð āàùà éáí ì àéàúāā.
Éíāē áēð íàçýíēí àē ì āāāā ñîðāūū ì ũ,
Î ēā÷ýí éíēāðūí āōðāāíúēà ì áíúāā!..

Ì ýí àíā è÷ ì èøāē ì èè, î ýóí ñýíāýí ñîíðà
Éāēāāð ì àéàúāùà ì àðòūā ùā÷ áēð ýþçýēý.
Áíúāā ýóíēýð ēā÷āē, ñàùāēāū ēpùíý éàðà,
Āàð ííóí āýēāē ì äý éíð áēð íēðāíū āāēý!

Ì ýí àðòūā ýāāýēēè ñýðñýðē āāēēēý ì èè,
Ñýíēí àēçēýðēíāý òþēý ì ýþç éàøū ì ũ?!
Áó ēýñēēí òñēāíū, ñýí áíēà ì àçñàí āýēēý?
Āēð áàðāà ì āūðāāā ýē ì ýēāýéý ì áàøū ì ũ!

Èñòýāēēè ì èè ì è, ñýí āāēð, îíēàðū āàðà,
Āðòūā íý ì ýíāñū āàðāūð, àùāð ì ũø òāēēýð?!
Āāēāūð øó ýöçýóíð, áóð àēēñēç àēāàðà!
Āý ñîíðà öçóíð āàðāíēūāēàðà ýþñòýð.

Î ÃÛÇÀ

Βεέ Íýç ì èéý

Ð ì òð āāāēēēýðē, ÷àðíàøūā áēð éíē,
Î ÷àðíàøūā éíēóí éíē÷óñóéà ì ì ýí.
Ýýē, éíēó ì òñòóíāý áēð ñþçð ì āàðāūð,
Ýþçýē āūç, áó éíēāā Õúçúú ì îē ñýí!

Ñāāāā āāāēēēýðē ÷ūēūí áēð äýíēç,
Áýí ÷úðāū ì äýíēçý, āāēāū ì éāēēýíñēç.

Áyí þè ì yê, ãóððàð ì àã èñòy ì y ì ñyíñèç,
Ñyíñèç ùyð èèèèè ìy ýóíäöð àèèñyí?!

Ñþéëyðñy ì äyðäè ì è ýþéäy éúëäüçà,
Îéóð ìyê ìyðèøàí äyðä éàçà-éàçà...
Áèð ñîðàí éíðäóð èè, î ýþçyè äüçà –
Ääðäèèè äyðäëyðèí äyð ì àíü èè ì äyí?!

×üèíäã î ì óçèàðà ìyðèøàí ðäëëyð
Òþèèèyð, àøèèè ìyðèøàí äéëyð.
Í äéëyèè ì, äyðä àèëyí ääèèè áó äëëyð,
Àüèà, éàçüã èþíèö ì, éíðäóð áèð èè ì ñyí.

Ýyíúy, 1919, 5 ì äðð

Ñß Í ÀÜËÀ Ì À

Áyí ääéyí éíð, ôyèyè ääéyí îëäóñà,
ßñàè éäëëyð, ýøè éáíäüüí ñîëäóñà;
Äyðä yèèíäyí àèà ýþçëyð äíèäóñà,
Ñyí àüèà ì à, áyí àüèäéü ì, ýþçyèè ì !

Óüóðóíää îè ì óø èèyí ñyðñyðè,
Áyí þí ì yäyí î äüäüðüüä ðäëëyðè;
Ääüðäüñà òyáèyðèí éäëëyðè,
Ñyí àüèà ì à, áyí àüèäéü ì, ýþçyèè ì !

Í äðäy ñyíèí ùyð àøèäy, ùyð ýyíúy,
Àøã îðóéáí äyèäèí, ñþí ì øø î, áyíúy;
Áóé ì àèüðñà äyèäèí äððüä yéëyíúy.
Ñyí àüèà ì à, áyí àüèäéü ì, ýþçyèè ì !

Áèð äóé èäè ì ýäüy-ýóíäöç ñèçëyðy,
Éàçüã, áyíè ýöèäöð ì yäèí áèð èyðy...
Ääðüä øè ì äè yèèíäyèè èçëyðy,
Ñyí àüèà ì à, áyí àüèäéü ì, ýþçyèè ì !

Áŷí áàðàðēŷí ñŷí âóðáóúóí éàðáéà,
 Øè ì àè çàèè ì ôŷēŷē ŷéðàè àðàéà.
 Áàð, ôŷñòŷ ãŷēáé ì ēŷ ŷŷēàè ì ùàðáéà,
 Ñŷí àùèà ì à, áŷí àùèàéú ì , ŷðçŷèè ì !

Ḥùìŷà Úàààà
 “ Ì ààðèò áŷ ì ŷäŷíéééŷò”,
 ôââðàè, 1923, ¹ 2

ÀØÀÛÛ-ËḤ ÍÝḤḤ ÕÓÉÓÃÃÀ

Ñíéóã áèð úŷùŷííŷ ì , áèð èà ì àì þēēŷ.
 Ñíéóã ŷóú ŷŷðèðàè, ñùùíàù ì èòðēŷ.
 Áó èòðè íè ì àñàéàù, ŷŷè ì ŷçàè áŷēēŷ
 Áó è ì àìñùç ãùóí éàçù Õóéóããà.

Áèð ì ŷèòŷá àãðàèēŷð, áéíé áóçðáíà,
 Áéàãèèðù ì ì ŷíé àíéáóðáó úàíà.
 Ýáúŷēŷð ñàèàùèàð èèðèè éíðùàíà,
 Åãàèēŷð íè áóíà ðàçù Õóéóããà.

Í í áãð ŷóí èñòŷàè ì áèð ãàèùí úíðàá,
 Áèð ì òñŷè ì àí íùèó àãð ì ŷàè úààáá.
 Ì ŷí íáúŷ ñþéēŷéè ì , èè ì ÷ŷèñèí ùàñàá?
 Éíðáóð èè, áèð ààèè ààçù Õóéóããà.

Ýáúŷ ààð, ŷóíáòç ààð, àðøà ì , ñàáàù ààð,
 Åà ì ŷçēŷð èè, áóðàà áèð ì ôŷèèè ì ààð...
 Áàùèà ì ùø ààíùíú úòð àðàààèùèàð,
 Åùçãùðúá ñþùáŷðè-ñàçù Õóéóããà.

Éùùùèàù ùà ì ùñù — àùñàããàè, ùà ì íà,
 Áíéóí íèäó ùŷð øáé, áèð áŷ áèð èà ì íà.
 Ýŷèàèēŷð, èà ì íà ààð, øöøŷ éíð à ì ì à,
 Éáíàùðàà ì ù ùààà ààçù Õóéóããà?!

Áó èŷíáäŷ íŷ ÷íðáóð “áàð òñòŷ”, “áŷèè”,
 Åàèŷèèèēŷ èøēŷð ŷáò ì ŷç èðŷèè.
 Åíððó ì áóáóð ŷñŷ áèð Øè ì àè éáèè,
 Ì ôŷèèè ì éí ñùíà ñàçù Õóéóããà?!

Éîðuàíëàð èèðëëäèð, áàn ì àéúð éàíú ì ,
 Åúøää éàëãûç éàòâú ì , ãûç ì àâú úàíú ì .
 Èøëð ãöçÿëýíäÿ, îëñà áèð ðàíú ì ,
 Ûàãã áãðÿ áèð ñÿðâëíàçú Õóéóããà!

Õóéóã èÿíäè,
 1920, Îÿðèí ñàíè

Ì ÄÄ Î Í ÍÀÉÀ

A.Ö.

Ì ýí äíúððñó, áó áíøéóããà äíëàøàí
 Ì ÿðéóðÿñèç, ñÿðñÿðèíèí áèðëéÿ ì .
 Ñÿí äáëèðñÿí – ì àñàëëàðää äóéáóúóí,
 Åøèðäèëè ÿòñàíÿâè ìÿðëéÿ ì .

Íÿ èöçó ì ààð äÿëèè, ñòáóò áóé ì àéà?
 Ì ýí ùàçúðà ì ñÿíèí äóéóí îè ì àéà.
 Ûà÷ äáëèëäèð ÿþçÿðèí äÿ áÿøÿðè;
 Èíàíáú ì èè, ñÿí ìÿðèñÿí, ñÿí ìÿðè!
 Òþè äéíúíà í àãàðà òäëëÿðè,
 Äíé îèàéú ì , áóíääí áãðÿð ñÿðñÿðè!

Àüëàðððãã ÿñèè, ãúðúã ñàçú ì ú,
 Ûàíëàðàéú ì áèð àç, ñþíóè éàçú ì ú!

Áó äíúððáóð, ñãããã îéóð ÿçÿëè;
 Ì ýí øàèðÿ ì , ùÿéàòú ì äàí áãçÿëè.
 Áíúã ì ýí áó òúðòúíàãã öçÿëè,
 Ýþð ì ÿ ì èøÿ ì ñÿíèí èè ì è ÿþçÿëè!

Äíé áàòúíà ÿþçÿëèëèí òàúúíú!
 Êþíèò ì äÿí äè äóééóúóíóí áàúúíú!

1922, 17 èàíóí ñàíè

Áèð ñÿñ òóàó òàðèðéí
 Ñèðèÿè èàðàñííàí.
 Áàðàðà ÿþçÿðéíÿ,
 Ñíðàó ííóí èàøíí.
 Òàðèð þçò òàííàí
 Êòðèóíäÿí, ÷óðàñííàí.
 “Ôÿð ì àí ñÿíèíàèð” ààééá,
 Áèèè èáðÿ ààøíí.
 “Ñèè” ààèè ÿíàà ì ùíàí
 Êþíäÿ ì ñèç ÿÿèÿÿðè!
 Àüüð êá÷ ì èø, áèèèðñÿí,
 Þ ì òðóí, ÿóíóí ñÿíèí.
 Ýþñòÿð äöçÿóí éíèèàðü,
 Áíèèøüðà ì ñÿðñÿðè.
 Áó àííàñ ñÿíèí ùàããüí,
 Áàøííà äþíò ì ñÿíèí!

“Éáíè àøüà” è ì çàñü èèÿ

Í ß Ö×ÖÍÄÖÐ

Íÿ ò÷óíàöð áó êâø ì ÿèâø... áó àíâüà?..
 Íÿ ò÷óíàöð òÿðñ èàðàí ì üø áó äóíèà?
 Íÿ ò÷óíàöð ñàààü, àðøà ì íèóéíð,
 À÷àí ÿöèÿð áó òàçèèèÿ ñíèóéíð?
 Áó ñüçèàèí äÿüäÿüÿÿð íÿäÿíàèð?
 Íá÷èí áäèÿ ñíí èàðàøüà èÿôÿíàèð?
 Êè ì èàðàò ì üø áó èäèÿðè, ÿþèÿðè?
 Êè ì áèÿ ì èø ì ÿíè áäèÿ ñÿðñÿðè?
 Íá÷èí ÷íðàóð èàðàèííàí èàðà ì àç?
 Íá÷èí áäèÿ àðàèííàí áóèáí àç?
 Íÿ íè ì øóáóð íáèè ÿÿè ì èø íÿààèÿ?
 Ííóíàà ì ü äÿðèð óéüóí úÿðàèÿ?
 Áé àüèàèíí áäèèèäÿèè àè÷äÿ?

Áÿðèí ýÿè ì èø, äøø áåøèèäÿí ààðÿ!
 Í èè, áäÿ ì ýùà äÿéèð äóíéàéù,
 Æùðàí éíð ì ó î öóðñóç îð-éàéù?
 Óó ùÿð çà ì àí îèàùààùð, äÿ ì è?
 Ýøè éàíàäèð ñîèàùààùð, äÿ ì è?

ßñèèÿðèí ôÿññôÿñè, ùèè ì ýøè,
 Äóíéàèðùà äè ì è-ððàí èøÿøè;
 Àèè ì èÿðèí ÷ùððàùùù ùàøéÿ.
 Çàùèäÿðèí èàíùàùùù ùààä ääéÿ;
 Ðàùèäÿðèí äèíàððàíÿ ýàññù,
 Ñîèèÿðèí ì àèè, ì áèè, ñÿààññù;
 Óóíéàð ùà ì ù áóðóèð÷óí ýúÿàà?
 Óó ì öÿ ì ì à, éáíÿ ÿñèè ì öÿ ì ì à!
 Ùà ì ù ääèèð éíàí ì ýíÿ ñþçó ì ùààä!
 Æàðø ì ùðàùð áèð-áèðéíÿ ùààä-íàùàä.
 Ääèèðÿð èè, éàðäÿ äèí ààð, èèàà ààð,

Ùÿð áÿíäÿÿí ñîðóèàùàà ùàñàà ààð.
 Ì ýí àààè ì èè, èè ì ñîðàùàà äÿ íàðäÿ?
 Ääàèèÿð èè, î äÿéàéíäÿ, ùÿð éàðäÿ?
 – Í ààð èñÿ, éàéíùç äèùàáí îèàùàä!
 Ôÿÿò áóíàáí þèò ì ÷ùð ì àç, ì òùààààù.
 Ôÿÿò ñîèàí îððàèùààà ýøèò ì àðð,
 Ì ýíè ì äÿðàè ì àèóèèäèà, þèò ì àðð!

Ì ýí àíùðóñó, ààè ì ýøè ì ýè èñòÿðÿ ì,
 Íÿ þèàðð ì ýè, íÿ äÿ þè ì ýè èñòÿðÿ ì!
 Àðùà éàÿð Éàð öçóíäÿ àðàí ààí,
 Éàÿð àðùà áó ýþç éàøù, áó ùèððàí!
 Ì ýí èñòÿðÿ ì éàøùèèäèàð ñîè ì àññù!
 Ñàààäèàðùí ñîíó ùèððàí îè ì àññù!
 Óóðð ì àññù ýþçÿ öçäÿ òÿð ààíÿ,
 Íÿ àùèàññù áøéáøè, íÿ äÿ îÿðààíÿ!
 Äèèíäÿèè àøèàáíÿ äÿçÿèè
 Æíé îðóñóí î äÿéàè ì éí ýþçÿèè!
 Ôÿéèíäÿ íÿ äÿðà àäèññù, íÿ ààéùù,

Ì ýí ýþð ì ýéè ì ñýàäýðèí ñîíóíó!
 Þëð ì ýàðñèí, ãàè ì àñúí àà èþéýñè,
 Îëóí àóíéà – î áèð ñààéíú þéýñè!
 Àù, áó ýóíëýð èþíðè ááëý ó ì óíúà,
 Äýéèñýéàè áèð ýþç à÷úà éó ì óíúà!
 Åé ó÷ðèýí àððóá þëýí èýíýíýè,
 Ñýí äý ýþçëý, áëý áèð ýóí ýýëýýè!..

Ãóñàð, 1921, 3 ì áéúñ

ÄÄÑÛÇ ØÄèÐ

Êîèðîçëó àëëýðèí áýðýëýðèíäýí,
 Äýðýëýðèè àëéí ùýðýëýðèíäýí,
 Êè ì ááëýðàè áó ýóí àííäóðàí áèð ãúð
 Øýðýðëý áýúñ áàéá, àëäúëàð àëäúð!
 Çýðýðëýð áàéðà ì ù, áèð ãóðóèðàéú,
 Äííäóðà àëè ì ýç èè, áó éáíâàð àéú!
 Þëëýíéí áèð áàðãà ùýðàðýðè ààð,
 Îíá íáëëýëýýè ýþéäýí éàúáí ààð?
 Äîððóíú ýãààùàèð áíúáí áèð þëëý,
 Äúçúúí ýóíýð èè ì è áíúáí áèð þëëý;
 Áíðàíàáí ì ù àíððàð, ààðàáí ì ù àíððàð?
 Áó òýðèáí éúííàúú ñàðàáí ì ù àíððàð?
 Áó úóíà éàð ì àãèú àãäúíèàðà áàð,
 Äíé ííèàð ñþéëýñèí, ííèàðúí áó ùàãã!
 Ñþçëýðè ñý ì è ì è, òèèèðëýðè ñàð,
 Ùáíú áýñ, àé áàúú, áãàëééí ÷ððàð?!

ÄÄØÈÈ

Éáíé áíú ì óð áèð èþðíýéý
 Åóè íèðð, àíèèáíúð áãðèè!
 Íá÷èí ñààéí ì ýñèí, íýéý
 Ñààéíèð, ñàèèáíúð áãðèè!

Áèçè ýöëðá àèíäèð ì ýéý,
 Ýýëýí êþðíý àüëàð íëéý?
 Áèð àð èñòýð ì èíäèð ì ýéý,
 Àð îëóð, ÷óëëàíüð ááøèè!

Óçàã áèð éíë, éàëíúç àíà...
 Êþíöë êþ ì ýê ó ì àð îíà.
 Éàëäàð ì ààáí îíà-áoía
 Éàð îëóð, éíëëàíüð ááøèè!

Áàààíúí àëíúíúí òýðè
 Æóðó ì àçñà, ààðäüð éáðè.
 Ì ý ì ýäýí ñòä ý ì ýíëýðè
 Æëäàäüð, àëëàíüð ááøèè!

Áàúà ì ùçäàí ÷üðàí áó ì àí
 Æáëèð ùàëü ì ääéëé éà ì àí.
 Åääý óøàã äíüàí çà ì àí
 Øýí îëóð, ààëëàíüð ááøèè!

Ááøèè áàð ì àç ùã÷ áèð êýñý,
 Æóëää ääðèð ýýëýí ñýñý.
 Íýíý áèð íýü ì ý ñþéëýñý,
 Éäë îëóð, éäëëýíèð ááøèè!

×àëäà, 1917, èéóë

Ý ß È È Í

Áé ñöçýóí ýþçëýðè ñýüýð éúëäüçü,
 Ìýðèðàí ðäëëýðè éàñý ì ýí ýýëéí!
 Ýþçýëëýð ñýüäýñè ýýðèðäèëéí äëí,
 Ýðäè ì ñèçèí äëíý áèð äý ì ýí, ýýëéí!

Ùýð éàðýí íàç àðäè, äàðèàíäü ì íàçà,
 Êþíöë ääðäè ì ùýð áíø ñþàýýð, ñàçà!
 Ñàëëàí èè, úàí áóðó ÷üðüí íýðäàçà,
 Ìýðèðàí îëíóí äíé ùýð ýþðýí, ýýëéí!

“Ñýíñèçèèäèð” áýíè ì àèò ì ýéýí äýðäè ì !
 Áèò ì ýéýí äýðäè ì èý ì ýí ñýíý ýýèè ì !
 Ýöëýí áíääèèðäáí ì ýí áèð ýöè äýðäè ì ,
 Ñàðèáí ì ùø äýèè ì äý èñòýðñýí, ýýèéí!

Ñùù ì àç èèýí ðóùó ì ýáíèø òíðíàùà,
 Ýýè ì èø ùòçóðóíà áèð áóè íè ì àùà!
 Ýþçýèèè áèð ÷è÷ýè, ì ýùèó ì ñíè ì àùà,
 Ñíèäòð ì à áíø éáðý ííó ñýí, ýýèéí!

Ýýíúý, 1916, 6 èéóí

Α Í Ä Î Ë Ñ Ó Í

Àíä îëñóí äàùèàðùí àù ñóéó èè ì è
 Î àùðùä äàèùàèù ýöèøèýðèíý;
 Äòñàè äýäý ääðýí, ò ì èà àèèàùù –
 Ì øðòýèè ì ýíàèù ýöèøèýðèíý;

Àíä îëñóí íàçèáíúá íàçèà ýçèèýí,
 Õàèèè øèáóç èè ì è áýçýí ñòçöèýí,
 Ýàùè øýù ì ýò, ýàùè çöè ì ýò ñàçèèýí –
 Î äàíèù-äàààèù ýöèøèýðèíý;

Àíä îëñóí àðøà ì èàð íýøýäýí äàøáí,
 Õðèýè úáéðáí èè ì è äàùèàðäáí àøáí,
 Êýèèèè îéóá ñýèýí, äáí èè ì è úíøáí –
 Äýðáýäýð ñàààèù ýöèøèýðèíý;

Àíä îëñóí ñýñèíèí èíýèèýðèíý,
 Áó øýñòý èþíèè ì óí äèèýèèýðèíý.
 Îäèèèèúá úáí ääðýí áýáýèèýðèíý –
 Èøäýèè, ýààèù ýöèøèýðèíý;

Àíä îëñóí èþíèè ì óí äýðäèè ÷àùúíàà,
 Ùèèäýèýð éàðäàùá ýöè éáíàùúíàà,
 “Àè” äáéýí, “Ðè!” – äáéýí àè áíààùúíàà –
 Øýðýäèè, øýðàèù ýöèøèýðèíý;

Ì ýí ñýíý þ ì òðëöê áèð ãóèà ì , ýöëö ì ,
 Ñýí ý ì ð áéëýééíúý, íý è ì èø þëö ì !
 Èñòýðñýí àüèàéü ì , èñòýðñýí ýöëö ì ,
 Øýðù áëýéè ì ùàèü ýöëöøëýðéíý!

1934, 25 ííèàáð

Ý Þ Ç ß È Ã Ä Å Æ Í

Ñýí èè ì äýí þéðýíáéí ááëý ýàáíü,
 Áé öýñòý øàèðéí èèüà ì ü ýþçýë?
 Ñîëüóí äîäàüüíäàí úà ì è-ñâäâäíü
 È÷èð ì èøäèð ì ýíý ñàâèèè-ýçýë.

Ýþçýëëè òàüüíü äîéäóí ààóíà,
 Äóíéàéà ÷ýè ì ýäéí èàáóñè-ýëý ì ;
 Ñýí áèð ì ýëýèñýí èè, áàðüá ààøüíà
 ßèèíäý øàèðéí òèððý ì èø äýëý ì !

Ñþç éíð èè, ùòñíóíý òèèäýð ýóíóíäý
 Äðäðýð äýëý ì ÷äè ì üø, ñóñ ì óø ì ýëýèëýð...
 ßâäýë úàíñüç èèýí, ñîííðà þíóíäý
 Áóøèäð ýýè ì èø äèëý, ýðè ì öø ÷è÷èëýð.

Àíüèäüäüà ñýííèí ñâäýëè àäüí
 Áóé ì óø èà ì àèüíü øäðéí üòíýðè;
 Äàðøüíäà äèç ÷þè ì öø, áé ýþçýë äàäüí,
 Äóíéàííí ýí áþéöè ñýíýð ýðèýðè.

1924

× Í Ä Ä Í Ä Æ Ç Æ

Äýçýíäèèüý ÷è÷èëýðèý, áé ÷íäáí äüçü,
 Íý úýííýðäèð ñüüííäüüí äàüèäüí äîéíó?
 Äàø-ýþç íéíäð ýþçýðèíèý ýþéóí éüèäüçü,
 Øàèð íèðð ñàéð ääýíèýð áó úíðäóí íéóíó.

Ñàíèè ýýèèí áó úýííýòý, òýðèéíè áóðáóí,
Áèð ààò ààùà ýþçýèýí àè ñàâyèèè éóðáóí.

×íáàí ãùçù, ãøèò ì èøý ì áèð ñàââèééí ààð,
Îíóí äýðàè áó äöøäöéóí, ýèçýò ì ý ì ýíäýí.
Äíùðò ñþèýý îíóí÷óí ì ò ýþçýýðèí àüèàð,
Ì òæây ó ì àð ùýð âýúù èèý ýýèéá èâ÷ýíäýí?

Ñùðùèäùíñà, ÷àùùð ýýèèí, î ãàèñùí áèð àç,
Î íñóç, ýèáyò, ùâ÷ áó äýðäý äýàà òàíüè ì àç.

×íáàí ãùçù, “î” ýýè ì èøàèð, èþíèò äý òýñòý,
Äàèäùð ì à, ýýè, àüèàèäùàã ñàçùí òäèýýðè.
Íý ðóù íèóð ýþðóá ñýíè úíø ì àèàí ñýñäý!
Î áèð øýùýð éààðóñòáóð úüèùç, ñýðñýðè.

×îð áàøãààùð èíúýèèèýð îíóí ýþçóíäý,
Èíáí ì à ýýè, ýýèàè-ýáäýí áóð ì àç ñþçóíäý.

Áíèàøüèàí, àèðüèàðèýí áèð áíèà ààðàè,
Äàðèèèýí äý éàèààðäù èè, ñòðòøèñíóí ààøà.
Ö÷ ýóíèèèàðò îíóí, áóçó ì, ñàâyèèè äýðàè,
Úàí ààðàèèè áó ñàââàèù ÷üðàð ì àç áàøà.

Áàð íý áàèèð àøàèí ò÷óí ì ýí à÷àùùù ì òàè:
– Ñòðò ì ý îíó ààøèàðùíà, ñýí áíèèàñùç ààè!..

ÓÍÓÄÓÈ Ì ÓØ ÑÄÄÄÄ

Ñíðóéíðñàí: ñýíè ñàââàèà ñàèàí
Íàðäýàèð øè ì àè î ãùçèàð ýþçýèè?
Äýí óíóò ì óøáó ì î ñàââàèù èíáí,
Äóéüóñóç äýèàè àþàðàíúí ýèè;
Äýíè ñàðñùðäù, óíóðáó ì ààúíú,
Äàíà ýýè ñíð ì à î ñíèüóí àààúíú?!

Äýíè íýè ýýíú èèýí àüèàðäù çà ì áí,
×ýèýðýè íýðäý î òíø ì ýíçýðýèý.
Äýíè ì èèè àøàè ì è èèè ýèäý ùà ì áí,

Êö ì äöëÿð, áèè ì ÿàè ì ÿ ì ì à íäðÿéÿ!
 Í íó äþíäÿðàè ðÿçàí èàíðàüüíà,
 Íÿ äàèè ì áÿí î èäðèí ðîíðàüüíà?!

Àíèàøüè ì àç äðøðíðá, ñþéëÿäèèè ì,
 Íÿ äðððð äÿèàè ì, î ÿðíäÿí, ìÿ äðéàð!
 Áÿí èè, ùàèà èáíÿ ñÿðñÿ ì èèàè,
 Èáíÿ äÿèàè ì äÿ î äÿðàèí èçè ààð!
 Èÿíÿð þ ì ððí áó àüðð èèëÿðèíÿ!
 Æüèäü àèð øðððí èíÿè ðàèëÿðèíÿ!

Áèð ñíðàí éíð ì ó î çàèè ì ðÿëÿéÿ,
 Áó áÿíè ì ÿÿíüèèè ì èí ààðèèíÿ;
 Íéëÿ äüèäüí ñÿí î ñíèüðí ì ÿëÿéÿ?
 Áó äðððá èüð ì àüüíüí ààéÿñèíÿ?
 Íÿ äàèè ì, áþéëÿ áó ì ÿíàñç èøÿ?
 Ñíííó éíð, ñüð ì àèü, ñÿðñÿ ì ÿáàèøÿ?!

Æü ì ÿà Üàààà.
 “ Ì ààðèð äÿ ì ÿäÿíèééÿð”,
 ì áé, 1924, ¹ 5

ÝÞÇÖ Ì É ÎËÄÅÜÐ

ðèððèééÿ ðàíü ì à

À àíñòèàð, áèð áó ì ðàè ðÿðèàíü ì ó÷áó,
 Éíèèàðàà éíè÷ó ì ààð, ýþçö ì éíèàààüð.
 Í í ááø ÿðí àéðüèüã, îí ááø èè èá÷àè,
 Ðèàððäð èíðèçàð, ýþçö ì éíèàààüð.

Üàíü ì ÿíè ì àððà ì, àíèó ì -ààíààü ì,
 Üðð ì ÿòè ì, èççÿòè ì, øþüðÿòè ì, ààü ì ?
 Äàðààð áÿðàáÿðè, ýþçÿè àðàààü ì,
 Ñþéëÿéèí, àððíàèàð, ýþçö ì éíèàààüð!

Ýàð ì èøàè íí ÿðíÿ, ÷üðäü íí ááøÿ,
 Íá÷èí ñàèäü ì ÿíè ááèÿ ðÿøàèøÿ?
 Äà ì ÿàè ì ì è ñààüí, èþíðè àèð øðøÿ,
 Ýáü ÿÿèÿðñÿí, ñüíàð, ýþçö ì éíèàààüð.

Î èè, ààðàè ñýíý ùý ì ààð-éíðóíó,
 Æýéáè ì ý ñàíèääúí ùèúðàí îðóíó,
 Éàñòúúíáàí àèàú ì ýþçýè àíðóíó
 Éàñòúúí ýøè àíðàð, ýþçò ì éíèääàúð.

Àé âýðàññç, ñýíèí òðýéí ààøààí,
 Íáé÷éí ñþéý ì ýàèí, ýøèò ì, áó áàøààí:
 “Éàðú àç ñààèðý ì àíúó ì -ààðààøààí”.
 Æíúó ì éó áàðòààð, ýþçò ì éíèääàúð!

Ñèààéàíèà, 20 èéóé, 1930

É.Ì. Í ÐÁÆÈÀ Í È

Àèðóí ýýíúèèè ì èí äýéýðèè àíñòó,
 Àé ýþçýè Éàèáíà, òàíú ì Éàèáíà!
 Äýðàññç ààééý ì, þèóíúýéýäýè,
 Ùàçúðà ì ààøúíà àþíò ì, Éàèáíà!

Íáéýéè ì èè, øýèýè ÷îð èà ì àí ñúðàú,
 Í íñóç àà àèðàíý äýéáè ì è èúðàú.
 Äíñèèàðú ì úí ÷îð áýðàññç ÷úðàú,
 Ùáéðýðäý áòðóáó ààíú ì, Éàèáíà!

Ýðúóñòàí äýøýíýàèð, áóíà éíð ñþçò ì,
 Ýýçýðéýí éóðáóíàà ñààèíèð ýþçò ì.
 Ýðúó èàðøú àíñòáóð ýþð ì øøý ì þçò ì,
 Í íèðààí àèðéíúè úàíú ì, Éàèáíà!

Äýéáè ì èè ì è äýéáèí àèèðý ì ñàðàúð,
 Ààð íèñóí ýþçýðèí èàðøú ñýððàðàúð!
 Äáéýíèýð ààð: “àíñèèóá àèð áóðó èàðàúð”,
 Í íèàðú éíñàí ì ú ñàíú ì, Éàèáíà!

Äíúðóáóð, àíñèèóààà èà÷ýí áó íí èè,
 Ñàâyí àèð äýéá ò÷òí ÷îð þ ì øð ààéèè.
 Áíúàà ì ýí èñòýðàè ì, ííó èàðøú àèè,
 Äúàðñúí òáéýðèí, èàíú ì, Éàèáíà!

1935, 10 èéóé

Ê ÕÑß É ß Í Ë ß Ð ß

Ãîé îÿ äåéè ãññéí ùÿð éåðÿí ÷ääååè,
Áèð éåðäÿ éåðååüä, àüàðäü ñàäååè.
Áåè- ì àè èñòÿ ì ÿðÿ ì, äåéèÿ ì áååååè,
Øÿÿèðè ì äÿ ñÿíñÿí, áåè ì àà ñÿíñÿí!

Áåðåàí çîð ÿððððÿ ì, áåçåè ì àéååååí,
Áåçèè ì èÿ ì äåèèü, èðíèè àè ì àåååí.
Ýððííðð áéçè ì èè ÿéèè ì èø üååååí,
Àíà ì ùç èõñÿéÿí, àðååå èõñÿéÿí.
ßãðÿå èõñÿéÿí, þåèåå èõñÿéÿí.

“Úáí” äååè ì, þ ì ðð ì äÿ åèè ì ÿèè ì “üáí”,
Áè÷-àðÿ äÿéáè ì è øçäð ùÿéÿüáí.
Ì ðððÿñÿð, èðíèè ì ÿ íåðÿðèÿð ñàíüáí
Üÿð äíüò ì èõñÿéÿí, ùÿð éåå èõñÿéÿí!
ßãðÿå èõñÿéÿí, þåèåå èõñÿéÿí!

Øÿÿè ì íèåå èè ì è äÿéáè éáíÿð ì èø,
Èíñàíüí èåååèü éå ì àí äðíÿð ì èø.
Èíåè àíèèü ì èè, íüåå ñðíÿð ì èø,
Áå ÿüèè èõñÿéÿí, þåèåå èõñÿéÿí!
ßãðÿå èõñÿéÿí, àðååå èõñÿéÿí!

* * *

(Øèèðèéÿ ðàíü ì à)

Äðíéå äÿéèø ì èøèð àðüä,
Áèè ì ÿ ì åàð ì ü ðÿáÿðèí?
Äÿéèø ì ÿéÿí áèð øáé åàðñà
Î àà ñÿííèí ñÿðÿðèí.
Áó ñÿðÿð, óçóí ñÿðÿð,
Ýåðèèéüý óçóí ñÿðÿð.
Äÿðèí áíèèóåååí ÿÿèèð,

Ñýíéí êè ì è áèð íýôýð.
 Í ý ÷ûðñûí êè, ýþéëýðäý;
 Âaðèûûí áèð éàðàøûã;
 Áó ñîêúóíéóã éàðàø ì àç
 Âèçý èøûã áãð, èøûã!
 Èøûã áãð ýþðöí ì ý ì èø,
 Áèð äöíéà äóðáíéàðà!
 Äöíéäääèû áíøèóãääí,
 Ùääã-ùãñää ñîðáíéàðà!
 Éîðñà áó ýáí áíøèóãää,
 Òýê ýýç ì ýêäýí íý ÷ûðàðð?
 Éäèèûç ääèèñýí ÷îð äà,
 Ñýíéí äý þç éäðèí äàð!

1935, 14 ääèääð

ÀÒ ÁÓ ×ÀÄÐÀ Í Û

Ñýíé ýþçäýí äèýéýí,
 Ýþçäýí èðääèèøäûðáí;
 Áó óúóðñóç ÷ääðáíû
 Óûðèàð äàðáíèûäèèðà.
 Êä÷äè äàðáíèû ýáúý,
 Ñþíäð çöè ì ýð, àðäû äàí.
 Í ý ýèçèýí ì ýê äàðòûäûðð,
 Èø ùàðà, ÷àððàð ùàðà?

Äþðä äèääðûí è÷éíäý,
 Èøûã, Ýöíýø ýþð ì ýäýí;
 Äýñäèð äóèää ääðäèèí
 Äýäèðáèè ì ýç ñýñèýðý.
 Áèð éáíè èèéý òàíäû
 Ì ýùàèí ò÷öí ùýð éäðýí.
 Äîñò èèýí äöø ì ýí îèäöí
 “Úáí!” äääèèè èýñèýðý.

“Í à ì óñó” çèíääíèàðàà,
 Çÿíúèðÿðäÿ ýþðÿíëÿð;
 Ðè ì ÿ ì èø ýíää ì ùíà
 Êèðèè èÿðÿí òàðáùèàð.
 Áèð ÷íð ààíèù ÿñðÿð,
 Áèè ì ÿàèí èè, ùÿèàð ààð;
 Ûÿùÿííÿ ì àíððóñèèÿ
 Ýòè àóúóàó èàðáùèàð.

Íÿ èàèí, çàààèèù, ñÿí:
 Ûàíèù, èàèèù áèð áÿáÿè;
 Ýòèàðéóí ýþðóíððàð,
 Ýþç èàøíí áèèí ì ÿçàè.
 Èàùèèàù ùÿð èÿñ ñÿíÿ,
 Áèèÿðÿè, áèè ì ÿéÿðÿè.
 ×þèÿðàèí áóúààèèàð,
 Òíçèàðùí ñèèèí ì ÿçàè.

Éàð òçóíäÿ èíñàíèàð,
 Òàííííðèÿí ñààÿééÿ;
 Íÿ ñààèíúÿè íèàóííà,
 Íÿñèàèí íèàó áèð àù!
 Ûÿð äÿðÿ ñàààèééíäÿ
 “Àààùíà ùàãã éíð” àààè;
 Ì óóÿùèèÿ, ìààèøàù.

Åøèàè ì òà ÿñÿèäÿí,
 Åàø áóðèÿðèí þíðíäÿ;
 Åóðáàíèù àíéóí èè ì è
 Åàø ÿéèðàèí àù÷àùà.
 Åàéèèèÿð, àèÿ øàéèÿð
 Åàð àóíéààà, áó ýóí äÿ:
 Íÿ ýóíéÿð èà÷èðàèí ñÿí
 Éàðèèèíúÿ áó ÷àùà...

Áèð àèèèç àóçó èè ì è
 Ìàèàç áùùèù òàùèèÿ;

— Èñòy ì ýç, ðàòòðèà ì à —
Ñàòòèàùùí ýóíèyðè.
Øèðààíúí ààçàðúíààí
Ñòðòðàòèyð ùyð éáðy;
Ààüèàíàíèàð çòèòóíy —
Ì èñèðäyí, Ùèíàäyí áyðè.

Ãàðàíèüã ýáúyèyðäy
Êàðààíèàð èá÷èð èèyí.
Éóðàóíóí yòñàíyèè,
Éííúàèü éíèèàðúíààí;
Ãà÷ ì àã ì ù èñòyèèðàèí,
Èà íyäyí äy äyðèyòyí?
ßñèð÷èèyð éàíùòàù
Ñà÷úíààí, ãíèèàðúíààí?

Áèð àç ñííðà Ààüàààà,
Áóðóðààíèü ñàðàéàà;
Äyðàèè äyèàèí ààíúíààí,
Ì áé ñíðàðàúí äyçèðy.
Ààèüàààí èyðyíèíèy
Äyúèy ààèü áèð ÷àéàà;
Ãàíèü áèð òíè àòàèèyð
Ñyí ñàààèéèí yñèðy.

À÷ òàðèðè äyðyãèy,
Ãàíèü ñyùèðyèyðäy;
Àòòòàùùí ààíú ýðð
ßñèðèyð èàðààíúíàà.
Áéíè äyðàèy éíèy ì èò
Áíùòà ñyñèí ùyð éáðäy.
Àóíèàíúí ùyð éàðèíäy,
Ì èñðèíäy, Èðàíúíàà.

Ãàéèðèyð, àùñààíúèüãààí
Áèè ì y ì ùàíñù íàéüy ì áyð;

Áèð ýáyäè èíòèää ì
 Àè ì àã õ÷õí ãääúíääí –
 Äå ì èø èè: “Ýèçéýí ì ýèè
 Áöðõí ÷èðèí, ýþçýèèýð;
 ß ì ðäèð ÷àððàð ñèçý
 Àèèàùù ì úí àäúíääí”.

Î äàíèù ýõíäýí áýðè,
 Äíäääèðäðúíää èíð äàí;
 Î äàíèù ýõíäýí áýðè
 Ûù÷äùðúäèà áíúòèäõí.
 Øàù íèñóí, äýðäèø íèñóí,
 Íàíèíð è ì èø áó èíñàí;
 Ñöä ääðäèí èíñàíèùüà,
 Èíñàíèùüäää äíäòèäõí.

Èíäè àðòúã èúòúèäù,
 Áàðäù äàíèù ñàðäéèäð.
 Äääèðäèèýð òàðòúíù
 Äàí è÷ýí ìääèøàùùí.
 Èíäè äèíèí äèèèíäý
 Áà ì áàðäà áèð çèèð äàð;
 Øýðäèíè àíèäèáí èíð
 Ñàääá èèý ýõíàùùí.

Ýýè, ýáúèè ì ý, ÷ùð àðòúã,
 ×ùð, äàððè èíñàíèäð!
 Áóð áàðúíà çàùèäèí
 Åøäèíè, è ì àíúíù;
 Áèð íýùàèýð äíé àðòúã
 Ääðäèèí áóðááíèäð;
 Èíñàíèùùí èíèóíää,
 Äóððàð, ýäâýè úàíúíù!..

ÑßÑĖĖ ĀŪÇ

Ñýíéí ñŷñéí, ýþçýĖ āûç,
ÑŷñĖýðéí ýí ýþçýĖĖ.
Āøè ì ýăè ì áăĕý ñŷñ
Āóíéăíú àèíĕýéýĖĖ...
Ūàí àĕûá éöĕñýĕăĕĕý
Āăăçûí ìýðăý-ìýðăý
×îð øăĕĕýð ýþðýí ĕþíĕö ì
Éăíĕăýí äöøăö äýðăý.
Āøĕăöĕöí ñŷñĖ ĕĖ ì ĕ
Āăĕíăĕûð éíúý ñŷñéí.
ÑăíĕĖ þ ì ðö ì óçăíûð
Óçăíăûăúă íýöŷñéí.
Āúú ì àçñăí ĕþíĕö ì ý,
Çĕĕăýí âíýðñýí âý ì ý.
Āûç, éàçûûă ì áó äĕĕăý
Āýðăĕ ì ĕ øýðû áĕĕý ì ý!
Āûç, ãóðăăí ì û ĕñöýðñýí
Ēíĕýòăĕĕéí áó ñŷñý?
Ì éí äýðý þĕñöí úăíú ì
Ñþĕĕý ì ýñéí áĕð ĕŷñý.
Āýăóĕ äò äóðăăíú ì û,
Ñón ì à, Āĕĕăù äøăĕíý.
Āóíăăí ñîíðă ì ýíĕ ì ÷öí
Éăøă ì âă íý, þĕ ì ýĕ íý?!
Ūýð íýöŷñéí áĕð áĕý,
Āýùĕĕ- ì öăýăăýñ ĕĖ ì ĕ!
Āóíéăăă íă ì ýò ì ĕ âăð
Āó ñŷíăýĕĕ ñŷñ ĕĖ ì ĕ?
Ūă÷ áĕðĕíĕí ĕöðöóíăýí
Òăíûĕ ì àç ĕĕ, áĕð íăĕú.
Āĕĕĕðý ì ĕĕ, äýðăĕíăýí
þĕýíĕýðéí éíð ñăĕú.
Āûç, áó ĕöñĕöí ĕþíĕö ì ö
Āĕðúý ñŷíñýí ýöĕăððýí.
Ñŷíñýí ì ýíĕ äĕðĕăýí,

Ñýíñýí ì ýíè þäöðýí.
 Ì ýòòóíà ì ì ýí ñýñèíéí
 Áöëëóðè àðùùíà!
 Ì ýòòóíà ì ýþçýðèíéí
 Àðýðèí ààðùùíà!..
 Ñýíéí éíúý ñýñèíäý
 Ääëüäëàíàí íýðýý!
 Áóððàíäù ì ñèàééèý
 “Í ýòòáéè-ðýááé ì ” ääéý!
 Èíäè ðòáùý ì ääè ì àäù:
 Ñýñèíäýèè äýùäýùý –
 Äíüððààí úýëá ääýð ì èð
 Ñóòéíè äðäëèàùý!
 Ñýñèíäýèè ñèððè ì ýí
 Ýääèá ñíðäó ì äýðäèèý.
 Î ì ýíäýí ààüà ýääýè
 Ùäéðàí è ì èð áó èðý!..
 Áèèäèí ì è, áèè ì ýäèí ì è?
 À÷ ì àäù ñèðð Äèèàù;
 Äääè: “Ùäääùí úèèäýñè
 Ýþðóíðð ýàùè-ýàùè!
 Ñèððè-ùýää àèèè ì îè ì óð
 Òà ýääýèäýí ùýð éäðý!
 Ùýð äþá ì éí è ì àíú ààð
 Áèð ñýñèè íäéüý ì áýðý!
 × îðäàíäùð àíèàðèè ì ùð
 Áó ñèðð Òýðàð áíéóíàà.
 Àððàðùð ì ùð î ñèððè
 Êðð-Äðàçùí ñóéóíàà.
 ßñèèèýð îíó ñíð ì óð
 Äùñàäääè ýðýíéýðý;
 Ùäää íóðó, ùäää ñèððèíè
 Äýèäèèý ýþðýíéýðý.
 Ää ì èðèýð èè, áèðèíúè
 Ýþçýèèèè äùç ñýñèèèèð,
 Ýþçýè äùçàà ýþçýè ñýñ
 Áó ùäääùí úèèäýñèèèèð!

Ûÿð æéíéí ÿñèé íÿäèð? –
 Åàèáäÿí ýÿëÿí áèð ñÿñ!
 Åè÷àðÿ éíñàíëùí
 Äÿðæéíè áéëÿí áèð ñÿñ!
 Åèð ÷îð ýþçÿë äùçèàðùí
 Áðëèðð èè ì è ñÿñëÿðè
 Àç ì ù ðèèàñ áéëÿ ì èø
 Þèð ì äÿí áéëÿñëÿðè?..

Îðóäó ì òàðèðëÿðäÿ:
 Åàíè÷ÿí áèð ùþè ì äàð
 Åèð þèëÿíè à ì àíñùç
 Áéëÿ ì èøäèð òàðè- ì äð!
 Àèù àèääí ÷îð ñððÿí
 Åàíëù áèð ì òùàñèðÿ,
 Óóðóè ì óðäó ÷îð àùù
 Åàññùíà áèðäÿí-áèðÿ!
 Éöç ì èíëÿðëÿ àòëèáí
 Ùàí éàùùù ìðèàðù,
 Åèðëÿðëëÿ ÷áéíÿééá
 Ñÿðèè ì èøàè ÷îðèàðù.
 Åíùðàí ì ùø ÿëëÿðèíäÿ
 Åùðùà ãùèùíú äÿáçÿñè,
 Áíùðè ì óðäó èþèñòíäÿ
 Èÿèäëÿðèí ñíí ñÿñè.
 Éóðäóíó ääð ì ÿéÿíëÿð
 Åíùðàí ì ùøäù òùíúàðùíú.
 Òþèðè ì øðäð éàðëÿðÿ
 Åàù èè ì è äàèðàí, äùèùíú!
 Î éàíàà äàíëù ýþàäÿ,
 Áó éàíàà ýþàäÿñèç áàð...
 Åèð äàðà ÷ùùèà ì ùøäù
 Ûÿð äÿçàààí áíÿí ààð.
 Éöç ì èíëÿðëÿ äùç, äàäùí
 Åàùùè ì ùøäù äöçëÿðÿ.
 Þèð ì ðÿíÿé ÷þè ì øðäð
 Ñàðàèáí öç-ýþçëÿðÿ.

Úýí íyò èè ì è áèð þēý
 Ì ýçàðēũà àþí ì òðäö.
 Áèð ÷îð áâēýð éúðēũá
 Õàíè ì àíèàð ñþí ì òðäö.
 Èøēýí ì ý ì èø ãàè ì àäũ
 Áèð úéíàēýð, áèð ýóíàù.
 ßç ì èøäè èíñàíēũũ
 Îðäóñóéèà ìàäèøàù.

Ûàãñũçēũ ìēäó ãàíóí,
 Éúðēũäũ òàíè ì àíèàð.
 Ûýð øåäēýí òýáýðñèçēýí
 Éàíäũðēũ ÷îð úàíèàð.
 ãàè ì àäũ àũçèàðäà
 Éàøà ì àũíí ùà÷ äàäũ.
 Áèð ÷îð éàçũã ãóøèàððí
 ãîíàððēũ ãàíàäũ.
 ßñýýðñèç èí ì àíäàíèàð
 ãũðíá àðäũ éàéúí,
 Ôýēýē àþíäýðäè çýùðý
 Áó þēýíéí ìàéúí.
 Ýøè ì ýē çàðýí éîð èäè.
 Àüèà ì ää ìēäó éãñä.
 Çàääèè ì ýüèóá þēý,
 Ñàíà ì ý üòäóä, íý ùäãä!..

Åðýñè ýóí ÷îð äðēýí
 Éóéóéäó ääèäũðũ ì èàð.
 Øäèèäèèà ýøèäððèèäö,
 Ûü÷äũðũèè àèð äèèàð.
 Éóéóéäó äèääðèèäà
 Ñü÷äà ì üø ääí èýēýñè.
 Ääè ñýñè ñóñäóððèèäó.
 ß ì ð ääèèèè òíé ñýñè.
 Ûäãäũ éîðäó èè ì ñýíéí
 Ñþç ääèèä, äýðä à÷ ì àéà.
 Áýçýíéä ÷üð ì àèèèäũ
 Ýýēýíýð àüèàø ì àéà.

Āpíāō, îēāó āyùāyùy
 Āaí āónàí ù÷-āūðūāēāð.
 ×è÷yē ñyīyúyē îēāó
 Áōōí āyēāēāūðūāēāð.

Āaí è÷yí îāāēøàùà
 Ûàçûðēaíāū ēñòēāāāē:
 — ×ûð ì àēūnàí āàðøúēà,
 Èñòyéèð þē, èñòyð āāē!..
 Åēy áēē îē ì à ì ūðāū
 Āōíyíēē ēāø ì yēāø āy,
 ×ûðāū ýöēyø öçöéēy
 Î áyðòyāyð ýóíyø āy!
 “ Ì ýíē ì āy āaíēū, āaínūç
 Úēēyēyðē ì āàð!” āāēy
 ×ûðāū āyðēí ýþēēyðy,
 Ñū÷ðāēāðāā öç ì ýéy.
 Éöēñyēāēúy ýþēēyðēí
 Ñāēèð ýyçyí ñóèàíú;
 Āàðàíēūūí āāē ì āāū
 Āîāāāēāðūíāā āāíú.
 ×àøāūūíāaí yāâyēúy
 Áóéóāēāð āā āūçàðāū.
 — Āōíyí áóéóāēāðūí āā
 ×îð āpíóē ðyíyē āāðāū! —
 Áēð aç ñîíðà îíēāð āà
 ßēēēāēēyð, ýāðāēēyð.
 Éāðāy āāēaí áóéóāēāð
 Ì àòy ì è ðyðē āðāēēyð.
 Êē ì āēð áó ñóèàí āāēy
 Ñîðāóēāð áēð-áēðēíāyí;
 Åøēāēíúy āāūíú
 Àù ÷yēāēēyð āyðēíāyí.
 Àūàðāūēāð āîððóāaí,
 ×ýēēēāēēyð āàūēāðā;
 Ñûð ì àēū áyðòyāyð āy
 Āîíāā ýyēāē āàūēāðā.

Áèè ì èðÿ ì ýþðäöíöç ì ö
 Ñàáàù ààðòù ÷è÷ÿèèÿð;
 ×ùðùíúà ÷àðãíí ýöíÿø,
 Íÿ ààãèù ì àùíú ñþéèÿð?!
 Áó àùèãùãñç ýöíÿøéí
 Ñãùð ààð ààðòùííàà.
 Áèð èÿðÿ ýþðöíäò ì ö
 Ýþç éàøù àðòùííàà;
 ×è÷ÿèèè èèðíèéèíäÿ
 Éàøãáí ÿñÿð ãàè ì àéùð,
 Æàøãããããèù áóéóãããí
 Áèð ñàèà ì àà àè ì àéùð...
 Íÿøÿäÿí ùàèèáíùðèàð...
 È÷èðèÿð çþããò éíúÿ...
 ×è÷ÿèèÿðäÿ àãäÿ ààðãùð,
 Õà ààðáíèùã ýÿèèíúÿ...
 – Ð ì òðäÿíãèð áèð ýöí äÿ,
 Åé ÷è÷ÿè, ñãàèí, ùàéãù!
 – Éà ààð ì àéàéãù Ýöíÿø,
 Éà ÷è÷ÿè íè ì àéàéãù!..
 – Áèð äÿ èè, áó ùÿéàðàà
 Ýöíÿø ì è èàéíùç ààðáí?
 Àç ààèãù àãéÿúÿèèè ì
 Áòðöí ùÿéàð áèð èàèáí!..
 – Ùÿéàð éàèáí íèñàéãù,
 Áèð úíðãóí ÷è÷ÿèèÿð íÿ?..
 Éíð, áèð ýöíèøè äÿ íèñà
 Ùÿéàð ùÿéàðãùð éáíÿ!..
 Äöíÿí áèð íèðáí éíðèÿí
 Áàùãà ñÿñäÿí, ñÿ ì èðäÿí.
 Áíèíúÿ ààùãáí Ýöíÿø
 Áóøèàð àà úíðãó áèðäÿí.
 Æàðòøãù àãããùèèðèèàð
 Áöèèóð ñÿñèè úÿùúÿùÿ;
 Éöèñÿèè ùÿð áóããããáí
 Áèð íàçÿíèí äÿùãÿùÿ!..
 Ñàíèè àèðäÿí ÷àèííãù

Āó ì ðîâ, êà ì àí, íàéèà íáé,
 Āîëäó øèðéí ñŷñëŷðëŷ
 Êþëŷŷèè ààü, áíç ýóíáé...
 Ì ýŷŷð áŷçŷí ùŷéàðèà
 Þèò ì ààðäàø îëðð ì óø:
 Ó÷óøððáo éàíàøü
 Ýþëŷð÷èíëŷ ãûçüëãóø!..
 Āîðò ì àãáí òçŷ ÷üðäü
 Āëäŷí àà÷àí ãüðãíâé.
 Éó ì óøäëäü òðŷëëŷð
 Āàë ì àäü øáéòàí, ÷üüóé...
 Çàëü ì úí áŷðòè òñòóí
 Ì ŷçéó ì èàðüí àüüíààí;
 Āóøèàð íŷ ýþçëŷéèðàè
 Þèò ì ïàäèøàüüíààí!?
 Āóøèàð äà, áàð, ýþçŷë ãûç,
 Úíðäó î ýóí ñŷíéí òŷë;
 Îíèàð àà ñŷðäè, áóðäó
 Éíëèàðà ñŷñäŷí èíŷë.
 Áóòóí øŷüŷð ñëèèéíèá...
 Þñŷð ãíé ì àäü ïàññàáí,
 Āóíŷíèè ì àòŷ ì ùàíü?
 Āîüðóàáí ÷üðäü éàññàáí.
 Āøø ì ŷí øàüüí ýŷëèèè
 Āàíóíè ààéðà ì îëäó.
 Áèð ÷îð äŷðäèè òðŷëëŷð,
 Āàíèü ñããèíúëŷ äîëäó.
 Āŷðéäŷ øãéäèð èíñàí:
 Àè ŷèèíäŷí úàíúíü,
 Èñòŷéèðñŷí îâóúèà
 Ùîðèàð àðàí ààíúíü.
 Āîíàðüá ŷç äŷéàéíè
 Ðéëŷí ÷üðíúí ì àñëŷ,
 Ñòðòèëŷééá éãðëŷðäŷ
 Āáéíèíèí ààüàñëŷ,
 Ùã÷ áàò ì à, èñòŷéèðñŷí
 Ñàòèüà, ýóíàüà ŷñ;

Áèð éúðúúú úýèèàà îē,
 Äîüðà îàð÷à-îàð÷à, èýñ.
 Äääüîñà, òòò, áîü îíóí
 Äái áóñáí ôýðéääüíü,
 Äîé ÷üðaðñüí éääüíääí
 Ñâââèèéíéí äâüíü.
 Äûçñà, àûí äþøíäý
 Èýùèýò ýóí äûç ì àðüíää.
 Ýýèéíñý ùýððàüà äîé
 ßñèðèýð áàçàðüíää.
 Ñîíðà ÷ýèèè, óçàââáí
 Ì ýüðóð áàðüøèà áèð áàð!
 Ýþðýüýèñýí þèýíèýð
 Áàèäüðüíää áàüüðñàâ:
 Ñýíéí äâíèü ýèèíäý
 Áèò ì ýç ãòââýò äàð äâéý,
 Ùàçððäüð áàüüøèàéüá
 Äââñûç-ääâñûç ýøè ì ýéý.
 Áó éíðñóè éíñáíèàðü
 Äüðäüðäüí ì ü áèð èýðý,
 Äýùðý ì àí îèäüàññáí,
 Äøðýüýèñýí äèèýðý.
 Êâ÷ ì èøäý úíø ì áéúðäü
 Ì ýçèó ì óí äâíèü èèíè;
 Î çà ì àíèàð ýóü èàè
 Õàèäüí éáyáíý äèíè.
 Ñýèèðäýðýè äàðüàèàð
 Ñàüà-ñîèà àðüíü,
 Ñâ÷àèèýð ýüàèèíéí
 Éíðñóèóíó, òàðüíü;
 “Øàü èâ÷ýüýè éíèèàðü
 Êèðèýò ì ýñèíèýð” äâéý,
 Éîè÷óèàðèà éáíàðü
 Äîââòèàð äàè úýðýýéý.
 Îðáó òèðýí áàçèàðü
 Ýèðàèèýð äèèèè ààüà,
 ×àèüøäüèàð äàè ì àñüí

Àùáúää áèðúÿ ãàðüà.
 Ñà÷ããëù òàëùëàðëà
 Áÿçÿíàë áàüëù ÷àðøù,
 Ààéòàãëù ì éíàðÿëÿð
 Éòëñÿëè ýþëÿ ãàðøù,
 Êÿëèñà ãòëëÿñéíäÿ
 ×àëùíäù çíðáà ÷àíëàð.
 Àç ãàëäù ääéÿúÿëè ì
 Ìÿÿíí äÿ çíðáàí àíëàð.
 Àáíäùðùéèà þòäò ÷àí,
 Ûàçùðëàíäù áàø éäøèø;
 Ìÿñùëà ùÿëÿðéíäÿ äÿ
 Áéíééëÿ úàíëàíäù èø;
 Äáíùøäù øèø ì áí òíúà
 Ö÷ ñààòäáí éóòàðù,
 Ûàçùð äùëäù ááëÿÿÿ
 Ì þ ì óí ì òñÿë ì àíëàðù.
 Õà÷ëëÿ éäøèø ÷ùðäù
 Ìÿñùÿòëëÿ øáéòáíà;
 ×ùðäùëàð èñòëááàëà
 Õà÷èà ì ÿñùÿò éáí-éàíà.
 ßëëÿðéíäÿ ñòð òÿñáäù,
 Ýò ì öøëò áóòóðäáíëàð,
 Íàçëáíàðäã ñÿëèðäè
 Ûàããáááí äà÷áí éíñáíëàð.
 Äà ì äùù ÷àü, éäòè èþè,
 Äàðíù òíò òàüëðáàøù
 Äèíÿëèäÿéèà ÿáäèðäè
 Øáéòëÿðëÿ éáíàøù.
 Èíñàí ÿèéíäÿí éáðÿ
 Äø ì ÿçàè ééíÿ àðñàí;
 Éäëíúç èð÷ÿëÿð ááéëè,
 Ääëÿð ÿÿðèðäè èíñàí.
 Äðð ì àø ì ùøäù óòàäëàð
 Ì àçãäëù àèààðëàð.
 Áíéèáíúá áóòóðäóéàð
 Õðëÿè, çÿèò, àààðà!..

Āā ī ōñōīāy āūçēāðūí
 Ñīēuóí āīāāāēāðūíāā,
 Áíēēāíāí ýýēēíēyðēí
 Èñēāā ēāíāāēāðūíāā
 Ñīēāí ùòçíóí ēāðēíāy
 Èíāē āāðāūð áēð ī āðāā.
 Íy ÷ē÷yēyð ēāðēðēð
 Áó āāí āīðóēó òīðīāā!

Ñāēūēūðēyí yāāyēāyí
 Áēð þēēyíēí īýíāūū,
 Āāðūø ī ūøāū ðāēāūíā
 Þēēyíēí ī yūēóá øāūū.
 Øāūūí áó ýóí àūūð āāø
 Àñūē ī ūøāū áíēíóíāāí,
 ×ūø ī āēūðāū ýēēyðē
 Õyēyðēíēí āíēíóíāāí.
 Êā÷yí ýóíāy āāyðēyí
 Î, Åēēāū ēāēāñū,
 Èíāē áó ñíí úyēāēā
 Êyñēēāē, āóðāó āñū.
 Ýēð ēāðy, āē īāāēøāū!
 Ñýíēí áó áīø āāøūíāāí
 Íýēyð ÷yēāē īýíēyēyð
 Áēð ñīðóø ýþç ēāøūíāāí.
 À÷ūēāū āāēðāāēāð,
 ×āēūíāū áíðó;
 Õyēyē ýþð īýíēøāē
 Áó āóðūāāóðó.
 Õíç yðøy āāēāíāū,
 Ýþē áó īāíēāíāū;
 Õīðīāā øāūā āāēðāū,
 Õíç āā úāíēāíāū.
 Āūāðūēā-āūāðūēā
 Áíç áēð ýāāūā;
 Ýýēēðāē ñāēā īā,
 Áöçöē ī øø øāūā.

Áþéöäö, úàíëàíäü
 Äîíóã íþãðÿÿð...
 – Îíëð àðëüëäðäüð,
 Íþãðÿ íÿ ýÿçÿð;
 Äëð àç éäðøü äëíëÿ,
 Ûäé äüëä äëð äàð?
 Äþðäíäëà ýÿëèðÿð
 Àðëäð ÷àíäðäã!
 Äöð ì ýíëí äÿ îñà
 Ääð, äëð àç ýëëÿí.
 Þçÿÿðë ëýëääëð,
 Àðëäðü êþùëÿí.
 Îëóíüà ëäðëí êþë,
 Éîëëð äà ùÿ ì ääð.
 Äñçüð ì üð àðëäðäà
 Ääðäà ëÿççÿð ääð!

Î ýóí äîüðóääí äà
 Ûíð ì óðäó àðëäð.
 Ó÷äðää éäðèðäë
 Äüðð, ýëëð ÷àíäð.
 Éàíäøüä ÿÿÿäëÿ
 Äë ääðüà ì üðà;
 Äääëÿð éíëäääüð
 Ýÿðäüóíäëë-ðäü.

Äà÷äü ì ýüëóá øäüüí
 Äÿðë-äÿíëçë,
 Ûíðäó, äàëüäëäíäü
 Èíñàí äÿíëçë.
 Èñðëÿí äàëëëä,
 Äÿðääÿí áíüóëä;
 Äëðäÿí áððüí ääðëäð
 ×ääðëëäë éíëä.
 Ýþçÿÿð äüëëëäðää
 Ääðëäð ÷äðëäü.
 Äÿëÿíëí áððüóíäÿ

Òîîèàð àòùèäü.
 Áÿçÿêèè ãóðääíèàð
 Ñÿðèèè èáðÿ.
 Îàðèèäü áü÷äèèàð
 Õÿè àèðÿý èÿðÿ...
 Îââÿè àèð ñûçüèòü...
 Ñîíðà òÿîèí ìÿ...
 – Àèí ìÿ, èàçüã üàéääí,
 Ðèñÿí äÿ, àèí ìÿ!
 ×ääðèè ìèø ÿþçöíèÿ
 Éîèèàðà àèð ààð:
 Áó ÿÿÿí ÿÿðäóíÿ
 Óüóðñóç ãîíää;
 Áèèèðñÿí ìè, ààí!..
 Ûàéääí ààíü è÷ÿð,
 È÷ ìÿèÿ ààí èñòÿð,
 Îè ìàñà èíñàí.
 Áàð ááÿÿ àèãüèèà,
 ×ððîíüíüá äóð àà...
 Ñÿíèí äÿ ìàéüí ààð
 Áó äóðüàäóðää!
 Ááÿÿ àèð úÿèèü
 Ýðð ìÿ ìèñÿí ñÿí;
 Æääääää Æüðàðüí
 Õñòóíäÿ ÿÿÿí,
 Î ñàéðÿè ñàãääèèü,
 Áóðàüü ñàèèà;
 Éääàè òóü àðäüíüà
 Ýÿÿí úÿèèèà;
 Î ààíèü øÿðääääí
 Äîé ìàèáí Õääáí.
 Ñÿíäÿí ààí èñòÿèèð,
 Áèèèðñÿí ìè, ààí!..

Íÿÿíñÿ ààèèèÿðè
 Áíü ìàèðð ìüø ÿþç èàøü...
 Ýÿèèè óüóðñóç Õääáí,

Βέέέάε δάεάίί άάου.
 Άάδδδää άçüüί-άçüüί
 Άαί άάì áί ýþçÿðëÿ,
 Öðÿëäÿί ì ýüëóá øàüüί
 Βέÿÿίäë ñþçÿðëÿ.
 Άäëðäü áäøëäð ñÿúäÿäÿί,
 Άäøëáíäü ÷ëðëëί üäñäá.
 Άíäääëäð öçÿíÿëäÿ –
 Þíðëäð ÷äð÷ðð, úíðäá.
 Ñä ì óð ëððëóί ÿöÿëë
 Þíðëäðëúÿ ì äð÷ä ì äð÷;
 Áéëíë ðÿääëñ ääë
 Ì ÿñüÿð ëÿ äüçüë δä÷.
 Íÿ øëäääëäð ÷üðäðäü
 Áúÿþçëð éäëðää ðíúá!
 Êäøø äÿ ðä÷ ÷ääëðäë
 Êäëáí äóñäó áíëëóúà.
 Äëí äëð ÷ÿëóçáíäüñä,
 Ùÿ ì óçáíüð, äöëðëðð;
 Ùÿ ì ääéíäð äÿððáí íëðð,
 Áíüàçëäðä þëðëðð.
 Ñäüðëë äëð üäëü ääð,
 Ùäää ÷üðäðüð éäëáíääί.
 Êáíë äëð øëðää àíüð
 Ùÿð íëáíääί-ääëáíääί...
 Ääë ì ääü ääë úÿðÿÿäÿ
 Áððää ää àüëðäääü.
 Êäøø, ðíúà, äëð éäðäÿ
 Áóð ì øäóëäð éáíàü.
 Βñëëë ÿÿëäë ñáíëë
 Áäüðü éáíüä Êÿðÿ ì éί.
 Άäëÿÿί äóäëðäð
 Öðÿëäÿί äääë: “Ä ì éί!”
 Äüñääääëëü äëð äíúà
 Áëð äüðëðä ì ÿñëð;
 Óüóðñóç üþë ì ääðüί
 Áäø óóüëó áäø äÿçëðë –

Éàðèðàè ì ýüéóá øàùà
 Áóéðóúóíó Òàààííí:
 “ Ì àèíí, ì öëëóí áéçè ì àèð,
 À ì àíää, àíúää úáííí.
 Æàðøú ÷úðáíí Òàãáíà,
 Òóó ì ààú, ñþíäö áàðòúí.
 Æüëüíú ÷àëäüã, ãàçàíäüã,
 Áéçè ì àèð òàú äý òàðòúí”.
 “Éàøàñíí”, áàüüðòüñü
 Æîíóíúá üýð áéð éáíääí,
 Ûýðýëýò ý ì ðè äáðàè
 Ëýëýëë äàø êî ì àíääí.
 Äàè äüëüíú ðèèääääðèäð
 Éàðúá êä÷àè èðýë.
 Éíè à÷äü ýýðäóíýéý
 Äàüðúøàðää ñýðñýðè.

Áäëýýý ýñèè ìàð÷à
 Áèð ÷üðò ì àéèà àòüèäü;
 Áóòóí áó þëëý òàèäü
 × îð óúóçúà ñàòüèäü.

Äàèäü áòòóí êýíàðää
 Úáí äáðýíëýð, þëýíëýð.
 Ñàòüøú òýñàèä äòàè
 Òîð ààðúíèà ýðëýíëýð.
 Àðøà ì ÷þèäð øýüýðý,
 Áèð ñòàèð, àéëü àðøà ì .
 × îðéó òýáýð ýýðèðàè
 Øèäýíèè, äàéëü àðøà ì ...
 Òðëýè ýýçýí êþëýëýð
 Æîðòóðëýí áèð-áèðèíäýí,
 Ýþç áòðáó éüèäüçèäð äà
 Ýþëýðèí êýðèèðèíäýí.
 Ûü÷äüðäü éäð áó äíüðó,
 Áèð áàð èè, ýþé íý ùàéää?
 Ñîëúóí äíääääèà ýðèäð

Ûÿð äÿðäÿ ñîëüóí àé àà...
 Í íääí ýþçÿë áó çöë ì ö
 Áèð úàí èè, ýþð ì ý ì èøàè.
 Ãöüüííää öüðëáíàðëÿí
 Áé ñàíèè ýþð ì ý ì èøàè...
 Áéääí úääää àè ì àèü
 Àú, èè ì ñÿñèç ãàèáíèàð...
 ×àø-áàø íéóá áàðüðäü
 Áéääí ñîðää àèáíèàð...
 Åðøà ì äøøóíúÿ ñónâó
 Þç éíðëóüèÿ Åèèàü.
 Àèèàü éáðëíäÿ ãàèäü
 Òþéøëèö áèð éáíüã àü!..

Éíðñóèèð áíüóéóððÿí
 Áó ààíèü, éàñèü ààéää,
 Õääáí ààè ì üøäü áéøÿ
 Ààüèàðääèü ñàðàéää.
 Ì ýð ì ýð ñòóóíéó äÿñðëí
 Ñàð ì àøüàèü áéääíü;
 ×üðàáèèðèà áÿçÿí ì èø
 Íóðèääüðäü ùÿð éáíü.
 ×è÷ÿèè èþèèö àðøà ì
 Áÿçÿð ì èøàè ÿñèè øàü.
 Õääáí àà ì èøàè: “Éíàè
 Êáo áò ì ý ì ýè áèð ýóíàü.
 Ì ýíè ì ñààèã áÿçèðè ì,
 Ýÿè, ýÿè áàðää ùàñàáà:
 Áÿçèðè ì éí ñàããàèü
 Áíéáíñüí áèð øÿðääà!”
 Ýöè ýíàà ì èü ñààèèÿð
 Ààã ààüíúà èÿèà ì ý.
 Éàøüè ÷àðøàð ñÿðàèÿð
 Àèèèèèèèÿð ñÿèà ì ý.
 Ó÷øáo ðÿããàñÿÿð
 Ààø áÿçèð ýè ÷àèíúà.
 Ì ýð ì ýð àþøÿðè öðéáí

Áàëäûðëàð àà éàëûíúà...
 Àòùëäû íàçëû ãûçëàð,
 Òðëöëäö òàëëÿð öçÿ.
 Ì éí éäðäÿí “úáí!” äàëëëäè
 Ûÿð àðàí ñöçÿóí ýðçÿ...
 Ýöëÿðëÿí ýöë öçëö ãûç,
 Ì éíàëû, ýöëö äàáää;
 Áöëëöð ýéääää úíðáo
 Äöíéà ýððÿí øÿðáá àà.
 Áó ì àíëàíäû äáëéíëÿð,
 Ñöçëäö ýðçëÿð òà ì à ì .
 ßë-äéääëàð ýðéíÿäè,
 ßçëëäè ñðçëÿð òà ì à ì .
 ×ûðäðäû ñàíéè éääääí
 Àöûöäûû äàíëäû;
 Ñÿäÿðäè ñàéäûñçúà
 Íðää éí ì àíäàíëäû.
 Óó ì äðëàíäû ýðçëÿðè
 ×ûíëää äàäúíëäûí àà.
 Ñÿðëëäëëÿð éäðëÿðÿ
 Òääàíúí éàíëäûíàà.
 Éöëñÿëè ùÿð òÿðÿäÿí
 Øÿùäÿòèè, èðëè ñÿñëÿð;
 Àëúíëäðàà äíëàíäû
 Þëö ì éëè íÿðÿñëÿð...
 Ýððóíäö øÿùäÿò à÷ûä
 Òääàíúí ñðçëÿðéíäÿ;
 ßäÿáñëçëè äàáäðäû
 Äÿðÿè ì èø ýðçëÿðéíäÿ...

Ñà÷ûûí, éàçûä ãûçëàð,
 Áíûñóíëàð, þëö ì áàðú!
 Éíð, þëö ì äàäëû èñÿ
 Íéíàéúí, ýöëöí áàðú!
 Áó äðà ì ñÿñ ÷ûðäð ì ää
 Äáëëè ùÿääè èè ì ñÿíéí.
 Ýóíàûí ííäääûð èè,

Ààúí ààâúíâúð ñýíéí.
 Äëý èñý áóð ì àààí
 Äèíúýè ì ýäýí ÷àè÷÷àúúð;
 Áàðàú ì ù ýþçýè ñýñèí,
 Áàúúð ääéèðèýð, áàúúð!..
 Áé ñöçýí áó ì ðàè ààâúí,
 Êàçúñàí, ñöç ì ý áäëý!
 Äóððàðúð éíðäóð ñýíý,
 Úàíúíú öç ì ý áäëý!..
 Ýþñòýðäèëýð Õàâàíà,
 Êýñ ì ý ðäèèè áèð ãúçú;
 Ääèèýð èè, “áó Ñàðà –
 Ðèëý ì èçèí éúèàúçú”.
 Õýðàè éíð, ãíé ñöçöèñóí,
 Áàðñúí áäëý äýðèíäýí;
 Íý àíèàð ñýððóíð áàðúð,
 Ñàðàíúí ýþçýðèíäýí!?
 Êè ì èè, Ñàðàíú ýþðäö
 ×ýèèè ðäèèè éàíúà àù.
 Áèð øäé ààí ì ààú ííààí
 Î äýèéè éíð ìàèèòàù.

Î àúçúè ýöè àà ì èàéàí
 Ì áèèè àíààäèàðúíàà;
 Ìýíäý ðýíýè àúçàðààí
 Ìýíäý éàíàäèàðúíàà;
 Úýð äýòý ÷àúðúèàíàà
 Õðèýè ýýèèðèýðèíäý;
 Äíððóíðíààí àùàðàí
 Î èíúý äèèèýðèíäý;
 Õèèðè äýðèíèýðäèýí
 Äúâúðúúà ñà÷èàðúíàà;
 Äòäðýðèí äýèý ì èèèý
 ×ýèèè ì èð ààèèàðúíàà;
 Äíèúóí äþðäýí ààààð ì úð
 Õþèøèèè ñèíýñèíäý;
 Äóíéàíú àèð-òñð áäýí
 Úàíèù, áöèèóð ñýñèíäý;

Îàðèàéàí àëÿ ì ëÿðè
 Àíèàð ì ù ààí è÷ÿíëÿð?!
 Íÿ àèèèð ÷è÷ÿê íÿàèð.
 Êîð ÿÿèà, êîð èà÷ÿíëÿð?!
 Êàð îèàíèàð àðíèàííí
 Ìÿíàññ ùàé-ùóéóíààí;
 Íÿ àíèàðàù Ñàðàííí
 Îðà, îéíàà áíéóíààí?!
 Äííóâ àèð øàé ÿððóíàð
 Äóéüóñóç ïààèðàùà;
 “Îðóñóí!” ÿ ì ðè ÷ùðàù,
 Ñàðà úíðàó àèð ààùà.
 Úàí ààðÿí ñÿððîíø ÿáúÿ
 Þèððëÿí éíðúóí, ÿçÿéí –
 Úíðàó àùçúí ñÿñèíäÿ
 Þèëÿÿÿ ààéíàéàí èèí.
 Áîð éàðÿ àèð þèëÿíéí
 Ùààññçúà àðàí ààíú;
 Ñàðàííí àíààüíàà
 Úàíèàíàù, îèàó ì àùíú!..

ØßÐÃÈ

Ìÿí èè, ñÿíäÿí àíé ì à ì ùðà ì,
 Äóø àíí ì ààà àíé ì à ì ùðà ì.
 Áèð àè ì àíú ñíé ì à ì ùðà ì,
 Êè ì ñÿíÿ ÿÿú ààðàù, áàùèàð?!

Áàù÷àèàðà àùð ì ùçú íàð,
 Äùð ì ùçú ààí ÿøèëÿðéí ààð;
 Êéëÿ ì ÿéÿ àíé ì à ì ùð éàð,
 Ýÿèàè øè ì øÿê ÷àðàù, áàùèàð!..

Äàçèàððííí áíéíó áðèèè,
 Þðäÿééíÿ úàí àùðð éóè,
 ×àèàù øàù ì àð, òíçèààù òðè,
 Ýðð íÿ ààíèàð àðàù, áàùèàð!..

Āāðūūíà ì ì ýí áāÿ áāðòà,
 Öðyèè ì āàí èàðòà-èàðòà.
 Áāð èè, èè ì èyð ÷úðāū òàðòà,
 Êonāð èè ì éí áāðòū, áāūèàð!..

×ūð ì à ì ũð ýðí, àò ì à ì ũð āàí,
 Āāíēū áèð òíç āāèðāū éíēāàí.
 Āî÷ èyèāÿð íēāó āíēāàí,
 Āāíēū èyðýí òàðāū, áāūèàð!..

Íyāèð ñýíāy áó āōāāyò
 Ñónāóðóð àñēàíēàðū?
 Áýçýí āōōíāōðð ãy
 Āāí è÷ýí èíñàíēàðū?
 Ñāðà ñónóíúà, òāāāí
 Ōūðēāēúá áāūūðāū: “Ūāé,
 ì ýí Ñāðāíúí yēèíāyí
 Èñòyðy ì áèð āyāyù ì áé!..”
 Áèð íðēà àèðñē ì ũðāū
 Ñāðà íèðāíēūñúíāàí.
 Āōōíāō: “Èíðēāà ì àē
 Ýyē ííóí āāíēūñúíāàí.”
 Àðāóíó ýðð ì ý ì èðāè,
 Ñíí íyðyñāy ýōÿðēýí.
 Èíāè ýðð ì yē èñòyāè
 Úyēēāāūíú pēyðēýí.
 Ōūðēāòāū áèð āyùāyùy
 ×ūēūíúá āāèðāū áèðāyí;
 “Àðāóí, ñýí íē ì āāūāāà
 Èàðāéàðà ì íāúy ì ýí?!”
 Àðāóí, éāðèð, ùàðāāñàí?
 Āāèāūð ì ýíè ì āíēó ì āàí;
 Āóðòāðū ì þç éóðāó ì ó
 Ûyāāðyðāyí, çóéó ì āàí!”
 Ñāðà ñōçāō áèð āyðy
 Ōāāàí ì ũðēāíāū: “Áyù!.. Áyù!..”
 Ñāðà ñōçāō áèð āāùà

ßëíäý ýöýóí äýäýù.
 Ðýããñýëð äý ãàëöúá
 Áàøëéúíuà ñöç ì ýéý;
 Èè áèð ùýðýëýðý
 Çýùýð ààòáù áúç ì áéý.
 Èíàè ííóí ùàëúíù
 Ýóúáöð ýýðèð ì ýê àèèý;
 Öðýê ÷àðíúíòùñúíááí
 ×àí÷ùèáíáù ì áé áàëý.
 Ñàáúíëùã áíðóñóíáàí
 Éàðùèáù ýöýóí áíààã.
 Éáíàøáù òèðýéèøëý
 Äöø ì ýí øàùà áèð ñàèãã;
 Äáíñúç áíàããèàðëëý
 Þíäö øàùúí ýëéíäýí.
 “Áóéóðñóí ìààèøàùú ì!”
 Çíðèà ÷úðáù àèèíäýí.
 – Ñýí ÷íðáàí è÷ ì ýëéáéí
 Áó ýöýóí çýùðè, áé øàù.
 Øàù ì àðú ñàù áóðàð ì àã,
 Þèäöð ì ý ì ýê áèð ýóíàù!..
 Äíùðóäöð òàèáùí ñþçö:
 Äáíëùéú áàí òóòàð ì ùø;
 Áýçýí äý áèð è÷è ì ñó
 ßæàùàíú áíùàð ì ùø!..

Øàùú þè ì öø ýþðýíäý
 À÷ùèáí ýöýóí ñýùýð,
 Äàðùøáù ì ýúèèñ áóðóí
 Äà÷ùøáù ðýããñýëýð.
 Ñýñ-èöé éàéúèáù øýùðý,
 ×àòáù áàøñúç áèð íðáó.
 Áèð ñýð÷ý ÷úðáù áèðäýí
 Äà÷ùðòáù ááíëù áóðáó.
 Áéáãèáíáù áóòóí òàèã –
 Äðáàã, óøãã, áíúàèàð...
 ×àðíúøáù ñíí ýóúóéëý

Äöø ì ýí îëäó òàðè ì àð...
 Áèð ãûçúí ùò ì ì ýðèëý
 Äóððàððèäû áèð þèëý.
 Äç ÷ýê ì ýäýí ààí èëý
 Éóéóéäó èéðýíú èýêý.

Ýþçýê ãûç, ùý ì èí þèëý
 Äóñðàããáí äçàä îëäó.
 Ñàðà àäû òàèä õ÷õí
 ß í ñãàè ì èè àä îëäó...
 Èèè ãöäâýðè î ãûçàáí
 Àèðð ì ùð ùýð ñýíýðèäð.
 Ùýð áóúãããä Ñàðáíúí
 Ì ýð ì ýðäýí ùäééýèè ààð.

“Äçàäèðã” äøèäèíúý
 Ýöèò ì ñý ì ý áäëý øàä;
 Ñàðáíúí ì ý ì èýêýðè
 Êþúíý ì ýíäàä äçàä.

Îðàä ùýð øäé àñûè
 Äàí è÷ýí áèð êðàèäáí;
 Ñíð îðàä ùðððèéýðè
 Äàððàèð ýáíäðàèäáí.
 Éíðñóèèðð î þèëýäý
 Þçýýéý úáí ääð ì ýäý.
 Ùðððèéýðèí áàðúíú
 Õîð äàðúíèðð äýð ì ýäý.

Ñýí àíúã èñðèäãããúí
 Äøèò ì èðñýí àäúíú;
 Äàð, äèíú ì äà èçè äàð
 Ýþð ì øøý ì ì ýí ààäúíú.
 Áèð áó ñöçýðí äàððèèð
 Ýóí ýøøýí àäüèððà äàð:
 Ì ýí áó èàðèè àäüèððàáí
 Èèýýðèý äððäð ì èðäà!

Í ŷ âäðëúãëàð âäðëëäë
 Áëð ÷ îð éíð îë ì óøëàðà!
 Î äàðà ýóíëýð ùàðà,
 Áó ýóíëò ýóíëýð ùàðà?!
 Ýþçÿë äúç, éàðøú âäðòàà
 Áàøëääúí ýøë à÷ ì àùà;
 Áó ýóí ñÿíëí éóðäóíäà
 Í ŷ äóë âàðäúð, íŷ àùà!
 Ñŷí áó ñŷðáŷñò ýþëëŷðëí
 Ñŷðáŷñòúŷ éúëäúçúñàí;
 Ääëúñûç áëð þëëŷíëí
 Ääëúñ áëë ì ŷç äúçúñàí.
 Ñŷðáŷñòäëð äëíúíäàëú
 Äúäúðúúä òäëëŷðëí äŷ.
 Ñŷðáŷñòäëð ñŷíëí èë ì è
 Ýóí ýþð ì øø äëëŷðëí äŷ,
 Äëŷ èñŷ áëð äŷ úíø,
 Ñŷñëí äøøñóí äàùëàðà!
 Ñŷí èë ì äŷí ÷ŷëëíëðñŷí?
 Äúç ùàðà, ñóñ ì ää ùàðà?

1928-1929

ÄË Ì ÄÑÛ Ì Ö×ÖÍ

Äúçú ì à

Áëð èë áóíäàí ŷâäŷë áëð ñŷùŷð äðëŷí
 Ýóíŷø øòòäëŷðŷ ñûð ì à äöçŷðëŷí,
 Èøúäëàð çøë ì ýòë ñàëäú ëŷ ì ýíäŷ.
 Ýóíŷøëŷ áŷðäáŷð îéàíäúí ñŷí äŷ.
 Éóéóíäóí, äàðàíäúí, äàðëàð èë ì è ñàò,
 Òäëëŷðëí ñûäàëëú, ýþçëŷðëí øŷððàò;
 Í àðøà ì éàçäúú ì äŷððŷðë òóðäóí,
 Í äëëŷäë ì áàð ì ääúí, øäëð îðòðäóí.
 Áëð øäëð éàç ì úøäú ì äŷðäë-äëëë ì äŷí,
 ×îð äŷëŷíäëí, äúçú ì, þíäóí ŷëë ì äŷí.

Āyēy ì ēy āyēá àíāù î ýóíēō ùàēù...
 Ñýí ýáò ì èø îēñàí àà, ÷ùōāùí āyōàēù!
 Ñýíē ēēyð áíēó éàā āāyð āāéý,
 Āyēy ì ēy áēðēyðāēē, éàçàùā ì ýðñēéý.

ĀŮÇŮ Ì À

ãōāðyòè ì îēñāéāù, éàçà áēēñyéāē ì ,
 Áēð ēāùúç òñòóíý áó āyðāē, āŮçŮ ì !
 Ñýíēí ì òñēáyòèí ì ýíē ì āyðāē ì āýí,
 Íáēéýéē ì èē, āàò-āàò áāòýðāē, āŮçŮ ì !

Áóíó èē ì āāéýðāē áēð ñýùýð ÷àùù,
 Òàðù- ì àð îēāùāā þ ì ðò ì óí áāùù?
 Èíýē òāēēyðēíēí ýyēñý ñîðāùù,
 Āyēāē ì āy íý ýōēēýð áēòýðāē, āŮçŮ ì !

Ì ýíē ì ì òñēáyòè ì ýýē ì ýç èē, áàøà,
 Äóð āāāē ì , áóð ì āāù ýþçò ì āý éàøà.
 Āāñyéāē ì āyðāē ì è āýáēðāý āàøà,
 Í āà āēē-āēē îēóá þòýðāē, āŮçŮ ì !

Ñöçøöóá áēð āàùà ýýēý áēēñyéāēí,
 Áàðù áēð āyòýēēē ýøēý áēēñyéāēí;
 Éà āà ðàùàò-ðàùàò þēý áēēñyéāēí
 Áòòóí āý ì è ì , āòññý ì èòýðāē, āŮçŮ ì !

Ì ýēòýá áàùùēāðùí ýþðāöēýð çàòýí,
 Úáí āāðýí ñýí āēēí, úáíù ÷ùðáí ì ýí!
 Ñýí ÷ùðúá ýāāýðēýí òàçà àēý ì āýí
 Ì ýíē ì àēíù ì āāēù íý òýðāē, āŮçŮ ì ?!

Ýþēēýðē ì ãóðóáó, ñîíá ì àùēāāù,
 Ñîíá ì à ñýñ āāðāē, áíá ì àùēāāù;
 Òíēóíá àēāùù ì òúíá ì àùēāāù,
 Ì ýíý āāðà āàøēāð ýöē āāðāē, āŮçŮ ì !

Ñýíäýí áèð éääëýað îëàúää äáëý,
 Î ó... éàçà áëñýéäè ñýíý ì ýðñëéý;
 Áè÷aðý äýéäè ì è ñýðëíëýò ì ýéý,
 Êíàí, þ ì ððëöëúý éäýðäè, äúç ì !

10 îèùéääð, 1934

Ì ÀÕ Ì ÓÐ Î ÂÀ Ö×Ö Í

Ì ýò ì ýðè îð ì àíëàðää ÷è÷ýê äýðäèéí éäðäý,
 Äàðàðñàí ÷è÷ýêëýð äàð à÷að êþëýýèèëýðäý.
 Áýíçý ì ýç áó ÷è÷ýêëýð äàéíàð, äàíëù èàëýéý,
 Êäëýëýð èè îððäéàð äàí äíëó ìèéäëýéý.
 Áýíçý ì ýç áó ÷è÷ýêëýð ýóíýðäýí äíé ì óó ýöëý,
 Î íëàðúí ýòèðëýðè äýçýí äóéóè ì àç ääëý;
 Ðóóò ì ó ñýð ì ýñò ääýí ÷è÷ýêëýð äý ýððäö ì ì ýí,
 Î íëàðúí ñýð òàúú äà äúâúðúúä òäë éàñý ì ýí.
 Î íëàðää ðýíý äý äàðäúð, ÷îðó äà òàáää-òàáää,
 Àíúää áó ýóí ýððäöéò ì áó èíúý ääëù çàíää, –
 Áèð ñöçöëóá ýääëíúý ñàðàð éàðùè ñýðäý íàç,
 Ýöè ñýððàòù îè ì äèàí áóíääí áèð øäë àíëà ì àç.
 Äàðúí, éàíàäëàðúíää ÷òò ì àñúí äúçúúí ýóíýø,
 Ì ýíè ì èòñëöí ðóóò ì à, ääëý ýþçýëýðäèð ýò;
 Êäòèð ì èò ýòñàíýè êþëýëýðèí äíéíóíää,
 Áó äúçääí ÷ýëéí ì ýèè äíððóéó äøä éíëóíää.

11 òääðäè, 1935

ÃÛÇÛ Ì Ö×Ö Í

Áé äúç ì, áó þ ì ðð éà ì àí òùðúíà,
 Ì ýí þçò ì äý áèð ýóí òóòéäó ì áóíà.
 Äçúúí èöëýêëýðëý ýýèä öç-öçý
 Ýàù äàðäú ì äýíèçý, ýàù ÷òðäú ì öçý;
 Íýùýíýëý ÷àðíùðäú ì, äàëùäèð äøäú ì.
 Äí÷ääëùà ýðñòýðäè ì, ýúýëäýí äà÷äú ì.

Ðóúó ì àà áèð áîøéóã, ùÿð éãðè ì éàðà,
 Éíðuóí, ÿçýéí áèð ýóí ÷ûðãû ì êýíàðà.
 Ñòðóíãò ì ÷þëÿðãÿ, áàòãû ì ààí-òÿðÿ,
 Úáíññç ì áéèà èè ì è ñÿðëèè ì éãðÿ;
 Äöøóíãò ì -àãøúíãû ì, ö ì èè ì ñþíóê,
 Äããè ì èè: “Òàëãéè ì ìÿ äÿäÿð äþíóè!
 Áó óçóí ýáúÿíéí áèð ñííó éíð ì ó?”
 Àç ñòðãò, áèè ì èðÿ ì áó ùàèû ì ÷íð ì ó.
 Äã ì ÿ, ì þùèÿò áãò ì èø ì ì àíññç ÿúÿè,
 Õíðóíãò äÿèéè ì ÿ ÷íð èñòè áèð ÿè.
 Äðòã ñÿàäÿðèÿ éó ì áó ì ýþçö ì ö,
 Éó ì óøãã áèð ÿèÿ ñòððãò ì öçö ì ö;
 Áèð ýþçÿè àíñò òàíãû ì, éàðà ì áãüèáíãû,
 Äó ì ðàè ýþçèÿðéíÿ è÷ÿðÿè àíãû –
 Í ýþçÿè ðèèãÿðéí íèãó ì ÿñèðè,
 Í íóí áèð áóéóéà ì í ýóíãÿí áÿðè.
 Í ýóíãÿí àãðáíèüã éíèó ì ààí àã÷ãû,
 Äíñòó ì ì ÿíÿ íóðéó úúüðèèð à÷ãû,
 Í íè ì àñàéãû, ì ÿí éíèãã àèèðãû ì,
 Èíáí èè, ÷òðéóá òíðíàã íèèðãû ì;
 Í íè ì àñàéãû, ì ÿí úíøà áèè ì ÿçèè ì,
 Áó àúüð áãüèèðãû àøà áèè ì ÿçèè ì.
 Í íè ì àñàéãû, ì ÿí ìÿ èèè ì – áèð ùà÷,
 Éãðÿí áãüüðãðãû: “×ÿèè, áóð ì à èã÷!”
 Í íóí èèüã ñÿñè, èíà ì èü ñÿñè,
 Øÿðÿè, øþèÿñè, ì ÿùðÿ ì ìÿðÿñè;
 Ì ÿíÿ áòããÿò áãðèè, ÿÿçèè ì, áíèáíãû ì.
 Äðòã áòðóí áóíéà ì ÿíè ì áèð ñàíãû ì.
 Áèð ýóí éóãã ì ùçà äþíãò ì áó ñàéãã;
 Äãøéãÿ ìÿ àãðãùð – áããèÿð – áèð áãò!
 Äàòãû ì èè, áíü ì óøãóð ì ÿíè ì éüèãù ì;
 Óóðéó áèð ýóíãÿ ÿÿè ì èøéí, áúçû ì!

Áþéöéóá ÷àòúíüà ñÿí áèð éàøúíà,
 Íÿ äÿäÿð áíèáíãû ì, áèèÿí, áàøúíà.
 Áèð ýóí ÿÿèè ÷àòãû éàøúí èèèÿ,
 Äúçüè áãøèè àòãû ì áíø ìÿéáÿèèÿ.

Áþéöäóí, ýíää ì úí îëäóäúà èíúý,
 Éå ì ýëë ãûç îëäóí ò÷ý ýýëéíúý.
 ×è÷ýê-ãûçúëúãñûç éäðèøäëí äþðäý,
 “Ýäð, éíëóí à÷úãäúð!...” Ñþéýäë ì äýðäý.
 Áäøëíäý äðñäóðóí äýëèøäë äëëéí,
 Ñýíý äððáàí èýñäë äëëýí, äëéí.
 ×äðúíúà äëùéà äððäóí äëëëýðý,
 Ñúð ì äëäð äðçäððäð ì èíýê òäëëýðý.
 Õàíúëäíëäð äëëëð éäääë éäøúíää,
 Úëääë äëð ãûç èäëí ýäëéí ääøúíää!
 Ñýëëèçëíäý äððúã þéðýíäëí ñääää,
 Íý äýäýð ñääëíäë äé÷äðý Úääää.
 Äíääóçóíúó éäðä äíëóíúà äýäý ì,
 Éäëíûç ãûç ääëëëäëí, ñýí ì ýíý ùý ì äý ì ...
 Ñýíé íí éäøúíää ýþðóíúý äíñèëäð,
 Äääëëýð: “Áó ãûçää ääðää äëý ì ääð!”
 Í í äëðëíäý ýðëäð äëä ýþçëýðëí,
 Ì ýíý òðýê ääðäë øëðëí ñþçëýðëí.
 Í í èëëíúë ääùäð äëðäýí áíë äòäúí,
 Þ ì ðð ì ý äëð ääðää òúóðëóá ääðäúí.
 Í í ò÷ éäøúíää äëð ì òëäðäð äëäúí,
 Ì ýëöýääý ÷äëùøäúí, éäðøù ää äëäúí.
 Í í äþðäóíäý äþíäóí íí äþðäëöë äëä,
 Äððúã ýþçýëëëéí ýýë ì ýçäë ñäëä.
 Í í ääøëíäý ñðçäð òà ì à ì ñðíäðëóí,
 Äýçýíäë ýíää ì úí, à÷úëäú ýðëóí.
 Í í äëùíúú ääùäð, íý ääíëù ääùäð!..
 Íð, ãûçúí, òýëýêäý íý äþíðëëöë ääð!?
 Äëð äúðú ääøëääú, äíäððëóá éäíäúí.
 Äúðúëúð ää ì ýéý äýçýí òäíäúí.
 Ñíëäó éäääð-éäääð íýíäý äíäääëäð,
 Ýðëó ì ñðíäð äúú ýðëýóí äíäääëäð;
 Äëä ýþçëýðëíäý èýñýð ääë ì ääú,
 Í øääðäâ ñýñëíäýí ýñýð ääë ì ääú.
 Äððúã íéíà ì ääúí, ýê ÷äëúí ì ääú,
 Äýäýùëýð áíð ääëäú, ì äë äëúí ì ääú.
 Äëçë ì òäíú ì áíúí ñþíäð øýíëëëë.

Áíàíúí, ááááíúí áèðàè ì ýíèèè.
 Î í àé áàè ì èçäý èà ì àí þò ì ýäè,
 Õýáááýð ÷àèððáú, áèð øáé àò ì ýäè.
 Àúðèàðáú ààøúí, èýñèèàè ñà÷úí,
 Åáàéí “ó÷àúàüà ì, éíèó ì ààí àà÷úí!”
 Øýùýð-øýùýð ñýíè ýýçàèðàè ááááí,
 Äýðàèíè ààüèàðà ñàçàèðàè ááááí;
 Åóúàãèààü ì ñýíè, ùýð éáðý ààðáú ì,
 Äýð ì àíà éàèààðáú ì, äýðäý éàèààðáú ì.
 Äýèèý íèáó áàéý, ñàùðý éíàíáú ì,
 Õýèýè äý äýèàé ì ý àúèèàð ñàíáú ì.
 Õýèýèäýí íý ýþðáò ì? Ùàãññçèüà áíúàã,
 Éíàè ýýè ááááíúí áèð ùàèúíà ààð, –
 Ì ýíý äý éáð ýþñòýð, àèíúýèè ì, àùçú ì!
 Éàèäùçèüà éà ì àíáúð, ãíé ýýèè ì, àùçú ì!

Ñýíäýí ñííðà, àùçú ì, áèð áàéðà ì íèáó,
 Éíñàíèàð àðùðáú, øýùýðèýð àíèáó...
 Ñàáàèèéí Áàèúíü àþíäýðàèè áàüà,
 Ñþéèýíàè éíèèàðàà áàéðàà-áàéðàüà.
 Èàèýäýí áíí ýáéàè ý ì ýè þèýýñè,
 ×óèüààü ýþéèýðè ýýíúèèèèí ñýñè.
 Ùýðýýèýð äý ì èðäýí, ñýðèýð ì íèàáááí,
 Ùýð èýñ áýùñ áàèðàè áèð áþéòè ááááí.
 Ýþéäý òýééàðýèýð ÷è÷è òàðàüèàð,
 Áóéóàèàð òðèòðáð, ãóøèàð áàðàüèàð.
 Áèð áàüà òàðèðý áàðáú ì èèéííèàð...
 Õ ì èäèý, è ì àíèà àðáú ì èèéííèàð...
 Ááááí àà ãíðéèáó áó áððüàáððà,
 Ñýíèí áàéðà ì úíà ñýñèýíàè ì: òðà!
 Áàüððáú ì, òðýèäýí áàüððáú ì, àùçú ì,
 Áó éáíè ì àùíúíü ÷àüððáú ì, àùçú ì!

Äóíèà àèè ì èð èèýí ýþç áàéðà ì úíà,
 Ñýí íèéý ýýè ì ýäèí þç áàéðà ì úíà?
 Åùçèàð úýðýýñèíèí àððóá þíðíý,
 Íá÷èí ãíðéè ì áàüí áó øàíèü ýóíý?

Òàò ì ààúí êpêñóíy àúçûê äýðýíóèè,
 Áó èè íèéý ÷ûðàúí úýðýyáýí äýðèè?
 Ýóí ýþð ì øø þèêýíèí àúçèàðú úíøäó,
 Áyñ íyáýíàè ñýíèí þç éàðèí áíøäó?
 Ûýð èè úíøóá áàéðà ì àäýðàèí, àúçû ì ,
 Àúçèàððàáí ààùà ðàç ýáäýðàèí, àúçû ì !
 Áó èè íý ÷îð ñòðäò ñýùýð óéúóñó?
 Èíyê ðàèèýðèíèí ýýè ì ýç àíðóñó!..

Àðøà ì íèäó áòòóí òòòàèýð éàíáú,
 Òíðóçèàð ÷ûðíúíáú, ñýùýðàèð ñàíáú;
 Òàçý ýýèè èè ì è áýçýíàè Áàèù,
 ×îð òòðòý áýçýíèá, äòçýíàè Áàèù;
 Áèíàèàð ýþðäò ì èè, áíéóíáàúú íóð,
 Øýùýðèí úýèàèù, òý ì òýðàúú íóð.
 Ò÷ íýñèí ýþçóíáý íàðèàèúðàú òýð.
 Ñýñèýíàè ùýð éàðäýí òýäý ì èýð çýðýð.
 Áèð àç èâ÷àè, áàðàú ì éàíáú ì ýøýèèýð,
 Äýñòý-äýñòý ñàèðý ÷ûðàú ýþçýèèýð.
 Óøààèàð ÷ûðíúíáú, àíúàèàð áàðàú,
 Ñààèíúèýð ààáàðàú, íýøýèýð àðàú.
 Ì ýíý äý ýýè ì èøàè áó àèý ì ÷îð òíø,
 Áèðäýí áàðàú ì , àúçû ì , ñýíèí éàðèí áíø.
 Ñýíèí éàðèí áíøäó, ñààè ì èè àúçû ì ,
 Ì ýíè ì àèáýþçèò, ýþçýè éúèàúçû ì .
 Ñàààèèèí áàéðà ì àúð, áóçó ì , ýýè äý áàð,
 Éîðà àèð øàé íèäó, ýþçó ì äýí èðàà!..

Êþuíý ààèà áàèè ì : úýíáàú Áèèàú,
 Óóòàà èøèýèýðýè þ ì ðò ì äý ýóíáú;
 Êâ÷èàè ì áàðòú ì ù ñþàýðèý, ñàçèà.
 Íèéàçû ì àøà íèäó, íéíáàú ì íàçèà,
 Áýèèý äýðè àò ì ýàè ì òàèðè, ñýààáú;
 ßèè ì äýí àíé ì ààú ì áàààèè-íááú.
 Äýøèýò áàèá áàèè ì , ñíè ì àñíí ýòèèýð,
 Êþuíýèýð áà ì èøèýí, òýñòý áóèàòèèýð;
 Ýòèèýðèí ùèúðèíáýí àùèà ì àñíí ààí,

Íŷ éúôûèàí îēñóí, íŷ áóðóá éúðàí.
 Áŷēēŷ äŷ êôðð è ì èø ýôè ì ŷê, ŷēēŷí ì ŷê,
 Ì ŷðāñŷíñŷ êþíēð ì ēŷ ùāñāáúí ÷ŷê.
 Êíāè êè, àçúúíà ì, ýóíàúú ì àúāúð,
 Õŷê ì ŷíè ì áàøú ì à èèāúðú ì èàúāúð!
 Ñŷíŷ íāēēŷ ì èøāè çāāāèèú āúçú ì,
 Î èíŷê ēŷêèèèè, î ðāèèú āúçú ì?!
 Íŷ āŷāŷð éāèāāðāú, āāð ì ŷāèí à ì áí,
 Áèð āŷðāŷ ñāèāúí êè, ðàí ì àāú ì āŷð ì áí.
 Ñŷíèí ŷ ì ŷèèíñŷ áó àèúāàíñŷ èø,
 Āíé ŷéúēŷð áēēŷñèí ñŷíŷ ñèðāèèø?!

Ñŷíŷ èè ì ñþēēŷāè, ŷāŷāñèç þēøç,
 Ì ŷò ì ŷð ðēèāāàíà áó ýōēēŷðè äøç;
 Þçóí äŷ àèè ì ŷāŷí, ýōè ŷê, ÷è÷ŷê ŷê,
 ßēāàí ðŷíŷèè áíēà, ŷþðóíñóí āŷøŷíŷ.
 Ì ŷíè ì ŷ ì ŷēè ì ēŷ áāúŷð áèð çàíāāā,
 Åēŷ áèð çàíāāā èè, íŷ āāèè ì, āð ì āā! –
 Ýþðóí ì ŷ ì èø îēñóí úāúàí áāúúíāā;
 Áèð ŷ ì ŷê íāðèāñúí ùŷð èāðíàúúíāā.
 Āŷøŷíŷèèāŷ áíē-áíē āāðèèñèí íāèú,
 Ýþçŷēēŷð è÷èíāŷ îē ì āñúí ðāèú;
 Ñāèèàíúá ŷāðāèèúŷ ñāðñúí ñŷðāŷ íàç,
 Áþéøñóí, áíé àðñúí äøç íí àèðú èàç;
 Éáíè áèð úèèāŷēŷ áóððíñóí ýóíāŷ.
 Ì ŷí āŷ ì ýððóí îèó ì, ŷñè ì òñðóíāŷ.
 Áóðāā... áèðāŷí áþéøè, úŷùŷííŷ ì āŷí ÷úð,
 Àéāāèā āŷēāè ì è, àèúāàíúí ì éúð, –
 ×āèíŷ çàíāāúú ì ú, àèāèè-àèāèè āð;
 Íŷ āŷāŷð éāèāāðñà ì, ùā÷ āøèð ì ŷ, ŷāð.
 Áúúñúí ùāèú ì à, áèēŷð àúèāñúí,
 Êà ì áíēāð àúèāñúí, ðāèēŷð àúèāñúí.
 Āúçú ì ú āŷùð āāŷí āŷð ì áíñŷç āŷðāŷ,
 Áèèèá-áèè ì ŷāèèè ì àèèēŷð àúèāñúí!..

Êíáí, ýþçð ì ÷úðāú, āāè ì úøà ì ýþçñøç,
 Ñŷí, ŷāðāèí, àúèāú ì āúðð ŷāúŷ-ŷóíāøç.

Æððóúíàà óúðàáú ì áèð éúúúí òíðíàã,
 Áèð øáéëýð ñþéëýàè, ãái ì àáú ì àíúáã.
 Áèè ì ýàè ì äýéèøéá ýöëý ì è áþíáóí?
 Æaðóúá òíðíàúà ýéëý ì è áþíáóí?
 Ñúçèàáú ì ù éàðàí, ýþçýèè ì, áèð äý,
 Éíðñà ðàùàò ì ùñái éàðáúúúí éáðäý?
 Ûá÷ éàðà áèè ì ýçàèí èíýé éàðàããã,
 Áýñ íáúý àèíúýèàí ãóðó òíðíàããã?
 Èñòý ì ýðý ì, éíð, éíð, ãàèðúá àà ýýç ì ý,
 Í ì óäùèø àúðúú áèð ààùà ñáç ì ý.
 Àððúá ãíèèàðú ì àà ãàè ì à ì ùøáúð òàá,
 Õç ì øøäð úáiú ì ù ÷ýèäèéí ýçáá.
 Ýðð ì ýàèí þ ì ðóíäý áèð áç ààá, áùçú ì,
 Äíãáóc áé éàð ì àáúí, èíäè éàð, áùçú ì !

Ñãããèèè ì ÷è÷ýèëýð, ýöëëýðý éáiáú ì,
 Ýöè áýíèçèí áþíáð èöëëýðý, éáiáú ì.
 Êýè ì ýñè ì ýñùýòè – èý ì àè áéýñè,
 Ñýíäýèè ÷íð øèðí áèèëýðý éáiáú ì.
 Èíýèäýí éó ì óðáá, éañý ì ýíäýí òíð
 Í áó ì ðàè, áúáúðúúã ðäèëýðý éáiáú ì.
 Àè ì áéái þ ì ðóíäý ñýàäýð ìàéú
 Øò ì øáàà íðøàéái ýèëýðý éáiáú ì.
 Ñýíè ì ýíäýí àèáú, ááñáú áàùðúía,
 Áó íðñóc, ÷è÷ýèñèç ÷þèëýðý éáiáú ì.
 Ì ýíè éáðñèç áíéáó ýáièø áóíéààà,
 Äãðàèí ý ì ýéè ì è éäèëýðý, éáiáú ì.
 Äíðò ðóðäó éáñúíú, äöø ì ýí àùèàáú,
 Äýðàèíý àùèàéái äèëýðý éáiáú ì !

Ó÷óá ýáäýí áùçú ì, áíèàð ùýð éáðè,
 Áèð áàøáà ðýíýý ýèð, ñííðà áþí ýáðè.
 Ýýèéá ýþéëýðè ì äýí óèáóc èè ì è áàð,
 Äàðáíèúã éíèèàðàà øè ì øýéè ì íè, ÷àð!
 Ááú÷à ì àà éàðèøýí èíúý ýöè éáiý,
 Ñýíè àç àà íèñà ýþñòýðñèí ì ýíý.
 Äàéái ì àà ýóú íèáó áäèý çààäèý,

Áèð ààùà àèñýéàèí, áé ýþçýè èàëý!
 Áé÷àðý ãýéàè ì èí äýðàèè ÷àùùíàà,
 Éàñý ì ýí îè, à÷ùè èþíðè ààùùíàà.
 Àíáí, ááááí áó ýóí èàçùáááí, èàçùã,
 Áé èõñèóí áýíþàøý ì, áèð ààùà ýýè ÷ùð.
 Åàðùøäù èäðàèù ì, ýáðàè ùóøó ì, ýýè,
 Èèè ààùàð ýóíöíäý ààðáíãóøó ì, ýýè!

Áé øýí ààù÷àèðàà àøùá ààøáíèàð,
 Ñãàèíúèý àááàðùá, úáíèà úíðáíèàð;
 Ìà ì áùãèù ÷þèýðäý àþàðáí ñððýíèýð,
 Îæó ì ý ì èýèýðäý àù ýóí ýþðýíèýð;
 Ì ýð ì ýð ðèéáááíàà ñàèèáíúá íàçèà,
 Ñãéðý ÷ùðáí ãùçèàð ñþàýðèý-ñàçèà.
 Áé øððáí îðáóñó îùèáíèàð, ãùçèàð,
 Ûýãèãýò ì ýðã áäýí àèèèýð, àùùçèàð;
 Ñón ì àèáí áíàããèàð, áóð ì àèáí ýèèýð,
 Åàðáíèùá éíèèàðàà áíøà ì ýðýèèýð;
 Åàííúç, ðàç îèóí, ãòããýðè ùàáááí,
 Åàèà òýè, ñãéð áàè ì ì ýí äý óçàáááí;
 Íééýðèíèç àèáíí, ààéýíèç áýèèè,
 Áó è ì áíèù éóððø ì ýíý òýñýèèè!
 Ì ýíý áèð òýñýèèè èàèíúç éóèñýèèè,
 Áó éóèñýèèè, ñþç éíð, óúóðéó áèð èø!
 ×àèùøùí, ùýð äýðäý òàííèñùí ÷àðà,
 ×àèùøùí, éíñàíèàð ýþð ì ýñèí èàðà.
 Êýñèí ýþç èàøùíù ùýð áèð àèéàðàà,
 Ñãàèíúäýí àùèàñùí àùèàèáíèàð àà!
 Ì ýí þç ãùçù ì áùí àà áóíó ýþçýððàè ì,
 Ûóíýðèýð ýþñòýðèí, àçàèñùí äýðàè ì.
 Ôýèàèýò ýþð ì øð áèð øàèðý ì áàèý,
 Áèð ààùà èàç ì àéù ì ì ýí äý ì ýðñèéý.

10 íèùéááð, 1935

“ÀÉ”À*

“Ìǎéüý ì áýð” òàèðéíý

“Áíøóã àèéàðúíàà ÷ùð àíèàø” àǎéý,
Ñýíè èè ì òùðèàð ì ùð î äýðéíèèéý,
Áé ñîèüóí áýíèçèè, ñǎǎǎǎèù ìýðè?!

Ì ýíè ì ñǎǎǎèèè ì èí ðýéàèù èè ì è,
Áýçýí áððóíýðýè ìýíáý àèð òðèý.
×ùðàðñàí òç ì ýéý î äýðéí ýðèý...

×ùðǎùúà éíèóíà áóèóǎǎǎí ààèùà
Ñýí ìíóí èàíúíǎǎí áàðúá òçàùà,
Êǎ÷ýðýè, ýǎàèù éððððóí ýðçýè.

Àðàéùð ì ùð èè ì è ìíó ýèçèèüý.
ǎíèàøǎùǎǎǎí ñííðà áèð óçóí ýǎùý,
Ñýùýð óèáóçóéèà ýððððóí ýðçýè.

Áýçýí ìýǎýí èñý ó ì óçóí ÷ùèíǎǎ,
Ñà÷èàðúí ààùúíúà, àíèàøùðñàí òýè;
Ñùòùèùð éàèǎùçèù ýèèíǎý òðýè.

ǎèý ýóíèýð ìèóð, àèçèýðǎýí óçǎǎ,
Ýððóí ì ýç ìèóðñàí áèð óçóí ýǎùý,
ǎǎèèðèýð, àùèàðñàí ìíǎǎ ýèçèèüý.

ǎóð ì àǎǎí ýýçèðñýí èèýðǎýí áýðè;
Í ý ìè ì óðǎóð, ñýñèí ÷ùð ì àéúð ÷íðǎǎí,
Ñýí áý î áíøèóǎǎǎ àǎàðà ì ùñàí?!

Ñýíèí î ñǎǎǎǎèù, ñîèüóí áàðùðúí,
Òàùðèààùð ì ýíý áèð ìýðèçàǎù;
Êè, àø ì ýç þèóíüý àèè ì áýí àǎù.

* ǎǎèǎ: Øǎèð òà ì à ì èàí ì à ì ùðǎùð.

Î ù... ñâââèèè ì èí äÿ áâÿ ñàðùóí,
Áàðâùáà àüèàéáí áàðùèèðù ààð;
Î àà ñÿíéí èè ì è ýòèàðéüÿ àüèàð...

Êþíèð ì óí ñÿíéíÿ òàíùèùù ààð,
Î ñÿíè ýððàðéüÿ òÿñÿèè áóéàð;
Ñÿíéí èÿ ì ýíè ì äÿðàè ì èç áÿèè.

Áèèèèäÿ òàíàðùâ áÿèÿ òÿñÿèè,
Ãíé ýðòðð ì ÿÿ ì ýí ñÿäÿðè ñàç,
Ñííðà àà äÿðäÿÿè ñÿíéíÿ àèð àç...

Òàðùùíàà ààð ì ù éððÿÿäÿ éâ÷ÿí,
Î ààèù ýóíÿðè ì ? Î çà ì áí èè ì ýí
Áóéàðáà ýóíÿðèÿ ñàèèáíàùù ì ù,
Áàðà àð ì ýçàè ì ùâ÷ àèèáíàùù ì ù.
Äÿ àððóíÿðàè ì ì ýíè ì ÷óí áíúàâ,
Ùÿð ðàé íè ì àââââð, ùÿð ðàé íèàúàâ...
Ýðéÿðäÿ ýððóíÿí ì ýíáÿ éíùíúàâ,
Î íèàðùí òñòóíäÿ î áóúàâ-áóúàâ
Ñÿðíèÿí éúèäüçàð, ñþç àðáí ýþçÿð,
Áóíèàðèà äÿðàáÿð î ýþçÿ ñÿùÿð
Äÿ ñíèùóí àðà ì èàð. Áàèèðàè ì ÿéáÿð,
Éàèíüç àèð ì ýí ò÷óí áó ýþçÿ úýííÿð...
Áèð úýííÿð èè, ìðàà éàðíàèèð èíÿè,
Ùÿð éàðäÿ ýþçÿèèè, ùÿð éàðäÿ ÷è÷ÿè!

Ùàðàèùñáí, ñþéÿ, ýþçÿ ñÿðñÿðè,
Ñÿíéí äíèàðâùùí óèáóçèð àèéàð;
Ñÿíéíñÿ, ÷íð ýþçÿ àèð àèéàðùí ààð!..

Íÿàèð òçóíäÿèè àüèàéáí èþéÿÿ?
Áèð ìÿðè àðàèíèí ì ÿèàè ì ùâðð?
Ñþéÿ ñÿíéí áàðùí áÿèàè ì ùâðð?

Ñÿíéí äíèàðâùùí î ýáíèð þéÿ,
Î ýíè ì ðóúó ì èè ì è ðóúóíà ààð ì ù?
Ùâ÷ íè ì àñà ñÿíéí àèð èÿñèí ààð ì ù?

Ăóð, ñîðóó ì ñýíè áó ñàðú ýöëäýí,
Áó àüëàèàí ãóðãàí, õýñöý áöëáöëäýí,
Î íëàð àà ñýííëíëý äýðà íðòàùú ì ù?

Ñþéëý ñýííí éóðãóí äý ì òíðíàùú ì ù?
Ùýð çà ì àí òçóíäý áþéëý ñàðüëüã,
Í ýñëáéí ýþç èàø, áèð äý áéðüëüã.

Ñýíííí ààòüøííà ùàíñú éàðàãàí
ßèèëý ÷ýèè ì èø áó ñíëüóí áíëà,
Êè, ãùç èëýí äýðý ì àè ì ùøñàí ýóéà?..

Áýçýí äýðãèè-äýðãèè éàø ì àã àèòüíãàí
Ñíëüóí ààòüøííèà ñàèè ààòüðñàí,
Áàðãàüáá äýëáè ì è ýçèè éàòüðñàí.

Ùýð øáéè ñàíüðãú ì áèð ì ýç ýéëýíýý,
Î íëàðüí áèðè äý ñýí éäèí ì ýííý.
Î çà ì àí àíà ì ùí òèðýéýí ñýñè
Ăãðãèëüý ðóòó ì à ó÷ ì àã ùýäýñè,

Êè÷èè áèð áóø èè ì è êþéýñèç, àãñùç
Ó÷áóãúà ó÷àðãú ì ãíëñóç-ãàíããñùç.
ßñèà êã÷ ì ýéèðäè ýóíëýðè ì ùýäýð,
Àù, î ýþçýè äý ì ëýð, î ýþçýè ýóíëýð!..

Î ýí óøããëýí, ðýíýíí áãëý áãéèèèè,
Ñýí ì ýíè ýþðýíäý ýöè ì ýéèð ì èäèí?
Ñýí ì ýíè ì ëý, èíèè éàãú ì à ýýèè,
Î éóíãà éíëãàø ì íè ì àéüð ì ùãíí?

Ăùçèàðèà äýðàäýð ÷üòüà ÷àéüðà,
Î ýñó ì áèð áøã èëý íéíà ì àç ì ùãüã?
Êè ì è øãèð íéóðãó, èè ì è øäèðý,
Øàèèèèèäý úíøóá ãàéíà ì àç ì ùãüã?!

Õàòüøííà éíð ì ó, éàéèà ñýðýðè?
Õíðóçèàð þò ì ýäýí ÷üðàðãüã éíèà.

Ùÿð êÿñäÿí ñÿí ÿââÿê êâ÷èá êÿÿðè,
Ýöÿðÿê äáéÿðäèí: “óüóðèäð íèà”.

Òà ÿçÿèäÿí áÿðè èèäÿ áèð êÿðÿ
×üðäðüä ääüèäðà, áèçè ì äèÿÿðè
Ýþñòÿðäèí èèÿðüÿ ÿþð ì ÿéÿíÿÿðÿ
Êÿñèèí äàéàèäð, úíðäóí ñäèÿðè!..

1923

Ï ßÐÈÇÀÄß

Ñöçÿð éàøüèáàøüü ñííáèäð êè ì è,
Îðóð ïÿðèçàäÿ èÿçÿè äüçèäð!
Äää ì üðèäð ì ü íÿèð äøäèí üà ì üíü,
Ýÿè ì èèÿð òÿðèääÿ èÿçÿè äüçèäð!

Áèè ì ÿçèÿð êè, ì ÿíäÿ áèð äüüüèüü ì ääð,
Áèðüÿ çÿððÿñèíäÿí éáíàð äüíéàèäð!
Äàäèÿð êþíèø ì ø éàðøü òàðè ì äð,
Ýÿè ì ÿçèÿð êè, äääÿ èÿçÿè äüçèäð!
Î éíàäàðää äóðóð ÿþçÿè ÿþçÿèè,
Äðä àíéàéáíèäðüí éíðóè ì àç ÿèè.
Ñöçÿóí ÿþçèÿðèí éàíà ñöçÿèè
Ñàèäü ì ÿíè íàà èÿçÿè äüçèäð!

“QOŞMA” KİTABINDAN SƏHİFƏLƏR

ÉÀÐÀĖŮ ĀÓŮ

ÉàðàĖŮăŮă ĕpíĕŮ ì āóŮŮ, éàðàĖŮ,
ÉàðàĖàíăŮ éàçŮă òàĕð îĕàĖŮ!

Āĕð äýðĕíĕĕĕäý ĕĕ, ùýð äŮŮýí ÷ŮŮ ì àç,
ĀóððŮĕ ì āā ĕñŮýĕĕð, āàíàā éàðà ì àç!
Ė ì āāăŮíà ýýĕýí ō ì ĕàĕíäýí àç,
ÉàðàĖŮăŮă ĕpíĕŮ ì āóŮŮ, éàðàĖŮ!

ĀîñŮ àðàðĕýí îâ÷Ů ÷ŮðăŮ ĕîĕŮíà,
ßçðàĕĕĕ ñàŮŮíà, þĕŮ ì ñîĕŮíà;
ĀŮŮ ì à, îâ÷Ů, āàíàăŮíà, āîĕŮíà,
ÉàðàĖŮăŮă ĕpíĕŮ ì āóŮŮ, éàðàĖŮ!

À ì àí îâ÷Ů, áŮíŮí ùàĖŮíŮ äŮŮŮí,
ÝþçŮíäý éàŮŮ āàð, āîĕ îíŮ ōþĕñŮŮí!
ÑîíŮà à ì ääýăĕð þĕŮ ì ý ùýð ýŮí,
ÉàðàĖŮăŮă, ĕpíĕŮ ì āóŮŮ éàðàĖŮ!

Ėýäýðĕĕ áĕð äýĕàĕí éàíŮă ôýŮăíŮ,
ÉàíăŮðàð ōðýĕĕ āàŮăàí îĕàíŮ!
Îâ÷Ů, áŮ ÷ŮðîŮíŮð, þĕăŮð ì ý áŮíŮ,
ÉàðàĖàíăŮ éàçŮă àŮĕă îĕàĖŮ!

ÉŮðăŮŮíăàí àĕðŮĕ ì ŮŮ, éŮăăăàí Ůçăă,
ĀîñŮŮŮíŮ ĕpíĕŮíäýí, ýþçŮíäýí ĕðăă;
Ů ì ĕàĕ ñýíýăĕð, áĕ éàðăăàí ùăă,
ÉàðàĖàíăŮ éàçŮă àŮĕă îĕàĖŮ!

5 āăĕăăð, 1913

Ñß Í!..

Δούο ì ì öäùèø áèð ãàðáíëüã è÷éíäÿ
×üðíüíüðëÿí, è ì äääü ì à éãðèøäèí!
Ôüðüíäèðð ò ì èàè ì è áíüàðëÿí
Ôüçðü ì îëäóí, ôÿðéääü ì à éãðèøäèí!

Áèð ñüíüã øÿüíÿðëÿ ÷üð ì üøäü ì éíëà,
Ôçëÿäëÿ è éãðè ÿðð ì ÿäè ì ÿñëà;
Éíðüóíëóã ÷ðè ì öøëÿí äáíääà, ãíëà,
Ãöäâÿò îëäóí äáíääü ì à, éãðèøäèí!

Àç ì üøäü ì éíëó ì ó, äàððü ì äà þèö ì ...
Éãñëàðà áàò ì üøäü ÿðèö ì ..., áöëáöèö ì .
Þè ì öøëÿí ÿ ì ÿèè ì , ñíë ì óøëÿí ÿðèö ì
Ýðçëÿðèíëÿ ñÿí äääü ì à éãðèøäèí!

8 ííëääð, 1913

ÄÈÈÈ Ì ÈÇ

Áàðää àèèè ì èçÿ, íÿëÿð ÿððóíðð?
Îðóëóá áíëà ì äã èàç ì äääàí ÿóüäðð.
Éàçàí äöððí ì ÿäÿí èàçñà äà ááëÿ,
Îðóóó ááø-íí ÿóí ÿÿðÿè äöððíÿ:
Èè, àíëànüí áó ñðç ÿðÿá ì è, òàðñ ì ü?
Î èè, äàèäü ì ÿíá... àíëàéáí ùàíü.
×íðèäðü àíëà ì àç ì èèÿòäÿí, áéäüí,
Áèðüÿ ìàð÷ànüíü øàð èàçàíüí.
Ýóí îëäó øàèðëÿð, ÿðëÿ ÷üðäüèèðð,
Áó èàçüã ì èèÿòÿ ìðààí äàðäüèèðð.
“Î ä” äò ì ÿäè, éäüäü “àöÿø” áàøüíà,
“Ñèéàü” äííäàðäüèèðð “ãàðà” äàøüíà.
Äèíüðð “äèè”ëÿðè “çÿáàí” ääðèèèðð,
Èñ ì àðèàíüá “áàðáí”, “éäü ì óð” èÿñèèèðð.
“Äü”èàðü “áÿéàç”à, “ñàðü”ñü “çÿðä”ÿ

Āpíāō. Úàí āàéàí ì àç áó àùùð äýðäý.
 Äýèèøäè ùýð øåéè, “áo ì ” îēāó “áàéāóø”,
 “Ĭéáyñý” ýāèèèèè, “îàèðàð” āàèāù áíø.
 “Äöçèðé” óí éāðèíäý áèð “èñðèāā ì ýò”
 Ýpðýðýè, éā ì ýèè, çýíí áðāè ì èèýò.
 ×āèííāù “āāðāāøù” ýýèè “áyðāāýð”,
 “Áāúú” íúí éāðèíäý “ùý ì øèðý” ýýçýð.
 Í ýāèð áó āèéà ì ýò, íý èøäýñèíèç?
 Áé áèçè ì āíúā ì àí ýāèéäýðè ì èç?
 Éāðāñúíāāí òóóá áó “āè îúèóíó”
 Òāðñ èèý ýðýāéí áèð “ùý ì āýðýí” è
 Øýèèèíý ñîðāóíóç, āāðúíúç ñîíðā,
 Îðóíāúāā èýíýð āāèý éaçàíà!

12 àìðāè, 1913

ĀÓØĒÀÐÀ

Éāāāø ò÷óí, íàçèù āóøèàð, ñèçý ì ýíè ì áèð ñpçö ì āàð,
 Āíéāóíóçñā áó éāðèýðäýí, èè ì ý āàèāù áó éóāāèàð?
 Ñèç äý äýèèý éíñāí èè ì è áóððāðúíúç éóāāèàðāā,
 Î ýòè øçèð áāèāíúçù... Éíðñā íý āàð ùāāèèàðāā?
 À ì áí, āóøèàð, ì ýí éāíúèāù ì, ñèçäý øðýè íóð îāð÷āñù,
 Áèçäý ì óðāāð éúúúíúð, î ì ýùýāáyðèí Ēýðäýèāñ!
 Ñèçäý ùā÷ áèð áāāā éāí ì àç áāèý ì òāùèø úèíāèýðè,
 Áèçè ì èè ì è ñèçäý éíðāóð áíāèèðúí ðýéāíýðè.
 Ýāāéí, āóøèàð, ýāāéí, Āèèāù éāðøù éíèèàð āāðñèí, ýāāéí,
 Ñèç èè ì ñýäýí èíúè ì ýééí, èè ì ñý ñèçäýí èíúè ì ýñèí!
 À ì áí, āóøèàð, áèè ì ý ì íý āàð áó ì ýçāðèùā àèý ì èíäý?
 Ðóóó ì áéāùí áèð èç āðāð áó āāðāíèùā ÷pè è÷èíäý.
 Āāðñā ñèçäý āððùā āāíāā, Āèèāù ò÷óí, āāðèí ì àíā,
 Ì ýí äý ñèçñèç äýðèāñýāè ì, ò÷ ì āā èñòýð ðóóó ì āàùā!
 Ùā÷ îè ì āñā, îíó āèí – ÷îð éāçúāāùð – éāíúíúçā,
 Í àçèù āóøèàð, ñúúúí ì úðā ì āāúíúçā, øāíúíúçā!

5 ôāāðāè, 1914

ØÅÐÈ Ì

Øåðè ì, î áæð ñúíûã êþíœë ýíããçèæð áýíè ì,
Øåðè ì äåéèè ì èæð áýíè ì ýí çíðœó äöø ì ýíè ì?
Áýí íýøý èñòýðý ì, î ôýãàí àèíëýæð ááíà,
Þç ñþçëýðè ì ùýéàðù ì à ì àòý ì ýàù îè ì äãà!..

15 äåèääó, 1913

Ì .Ø.

Ñýí èè ì ñýí, áé äàðèè, ùàíñù ì èèëýðñýí?
Äèúääí ì ýíýýñèëý ùàíúí äèäèèñí.
Ñýí íàñùè þèäððäóí áððóí ì èèëýðè?
Íàñùè ñýðäèí éáðý áþéœè øþæëýðè?

2 èéóí, 1913

ØÅÐÈ Ì ß!

Áé ÷ððœè ðóòó ì äà äíùàí íýøèäý,
Áýí ñýíè ÷íð ñããæè ì äíùàóóóí ýóíäý.
Ñý ì è ì è áèð úíúóã ýœèøœëýðèéëý,
×ùðíúíúá à÷äùúí î äããèù äèëý;
Ùáéðàí îèäó ì, äþíý-äþíý àèíëýæè ì,
Óéóáóí, øñðóíäý íèííè ñþéëýæè ì.
Äíùàðèýí ðýàè ì äý, äóéáó ì äèèíäýí,
ßèè ì äýí ÷ùðàðèýí þíäð ì ýèèíäýí.
Áèè ì ýäýí äàòúíà íýëð ýýëýúýè?
Ñýí áèð ÷è÷ýè îèäóí, áýí áèð èýëýáýè!

Éæèýí ì ý áó ýóí êýíäèíè ñããæè ì ýéý éáðñèç,
ßèëýð ì ý áýíè ì à÷ ì àùà äýéáè ì äý áèð èç!

Ýàò, ààè ì à éíēóíààí “ñííó éíðēóā” Âÿòÿíéíàèð!
 Àè, ýàò! Ñàíà ýþç èàðēàðù, áóíēàð àà ñÿíéíàèð!
 Ýÿēàèí äÿ ñààéíàè ì, ýàäÿð îēñàí éáíÿ þéēÿ,
 Àðùā î éàāàí ñþçēÿðè øåéòàíēàðà ñþéēÿ!
 Øàðèí úàíù, øàèðäÿ îēàí úàíēù ùÿðàðÿò,
 Éîð ñÿíäÿ î, ÷óíēè ààíà ùà÷ îē ì àäù àēñ ì ÿò!
 Òÿàè ì ēÿ áÿðàäÿð éóðò “ùà÷ēè”, éóðò “éíðēóā”!
 Ýàò, ýàò ààíà òÿñèð àäÿ ì ÿç èàí ì à úíúóāēóā!

Ôàíēèè, 2 ééóé, 1913

Ì Ö ß È È È Ì

Äþøóíäÿ ö÷ ãûçûè ì àààè,
 Ýþçēÿðèíäÿ àèð ýáíàðàè.
 Ààðùù ààð, éóēñÿè áíēéó,
 Ààèùí áúùèù, èþēñò áíēéó;

ßēēÿðèíäÿ éóí ÿēàèäÿí,
 Èè ì àèð áó ñàèèáíúá ýáäÿí?
 Ì öÿèèè ì àèð, áó ì öÿèèè ì.
 ×îð ì öēÿ ì ì ÿè àè ì ùø öÿèè ì!

Î Î ÈÈ Ñ Î Í ÐÀ

Èèè ì àààè ààùà àðò ì ùø,
 Èàèèí ñà÷-ñàããààèù àùàðò ì ùø...
 Áàøù ÿñèð, áàè áóèøèø...
 Àù! Áé úàààíēùùí ýóèò,
 Íÿ òàç ñîēáóí, òàðàá îēáóí?
 Íÿàèð ñÿíéí áó òóòäóúóí?
 Âÿðàññçēùā éíēó áèè ì ÿ ì,
 Ñÿíéí þ ì ðóí íÿ ãÿäÿð èÿ ì?!

ÁΛΘ ÈÈ ÑÎ ÍÐÀ

“Áé āāðāàøēāð, āāðēí, āāðēí!
Βâyçëíè Àēēāù āāðñēí!”
Βēēíāy áēð áàüēü éāéēüā,
Ãóúāüüíāā íí áēð áéēüā;
Áēð óøāüü áēð ì öyēēè ì –
Ýyçāēðyðēyí ýþðóá āāāè ì :
– Èè ì y ì yðñóñ áó èàíy?
– Ãóúāüü ì āā óéóéàíy;
Áāāāññüíü âyðy ì àēāü,
Ì öyēēè ì äyí áēð áó āāēāü!

12 āāēāāð, 1913

ÃÀËÄÛ

Áēð ýøē ýēāē ì, à÷üē ì à ì üø äyðāēēyð.
Çyù ì ýðē ì äyí ì ýíy áēð òēēāí āāēāü.
Β ì ýē ÷yēāē ì, ýóí ēā÷ðāē ì, ýøē ýēāē ì,
Β ì ýēè ì äyí ñîēüóí áēð òēāāí āāēāü!

Íy éaçü ì éaç, íy äy ýóíö ì ýóí îēāó,
Ëþíēð ì öí ÷ē÷yēè à÷ ì āāāí ñîēāó.
Ãāíāāü ì ü áēð óúóðñóç yē éíēāó.
Éāðēíāy áēð āā ì èā āóðó āāí āāēāü.

Ñþēēyāēēè ì áíø ñþç, òþēāðēó ì āāí-éàø,
Üāāāü ì à, – èè ì èñyí – yē āóð ì à, éāāāø.
Éāāāø èè, äyðāē ì y àüēāéāí āāðāāø,
Éāðēíāy, àððà ì āā áēð äöð ì áí āāēāü.

Éāðāēāíāü ì, ñāð ì āāüēāð éāðà ì ü,
Éāñ ýóíöíy āþíāyðāēēyð áāēðà ì ü.
Βēè ì äyí āēāüēāð ñîíí áēð ÷āðà ì ü,
Βñyðē ðóüó ì āā áēð öyüāí āāēāü!

8 àíðāē, 1913

Õ Î Ð Ò Æ Æ Í

Èèè àííóó àèð ýóí áýùñý ýèðæèýð,
Áèèè àèçè ì Ûýñýí, áèðè äý Ûýôýð.
Ûýñýí äý ì èð øèøè ýþòððóá äããè:
– ßýýð áó äý ì èðè ñýí ýáúý ààðù.
Áèð ì ýçaðà éàèãùç ñàíúúá ýýèñýí;
Í ý èñòýñýí àãððý ì , áó ñýí þèýñýí.
Ûýôýð èèøèýí àè, àèãù äý ì èðè,
Ûýñýí äý ýþñòýðàè áèð èþùíý äýáðè.

Àðøà ì íèäó, àè ãàðàíèùã ýáúýäý
Ûýôýð éíèà àðøäð, øèð äý áèð ýèäý.
Àðããù, àðããù äýáðý éàíàøãù,
Ïýèýñèè øèøè äý ñàùúíà ñàíúúá.
Áèè ì ýàè, äý ì èðè ÷óðóéà ÷àèãù,
Ýàò ì ýè èñòýýíýäý èàí àííóá ãàèãù.

Î ãàèð ì àã èñòýàè, äý ì èð ñàðùèãù,
Õíðããí ðýéàè äãéá çýùðè éàðùèãù.

10 àíðãè, 1913

Û-Û

Áé àðóíä, áé ìèøèããèè-ýùèè-è ì àí, áèð óàíí!
ßèýðèíäýí äãä äãèð àùèà ì è-Ãóðáí, áèð óàíí!
Ûàíñù àèíèí ýùèèñýí ñýí, éíè ì óãóð ýþñòýðàèéí?
Õ ì ì ýòè ì ýùã áèýýéýíäý äãð ì ù è ì àí, áèð óàíí?
Ûàíñù “Ãóðáí” àùð ñýíý þéðýðàè øáéðáí ñèððèíè?
Èøèýðèí÷èí ãàèãù øáéðàíèèàð äà ùáéðáí, áèð óàíí?
Çàòè-íàíàèùíä, éàùó, ùèññè-ðýù ì àí éíð ì óãóð?
Ñàé ì àãùí Àèèãù, áé Àèèãùà äðð ì àí, áèð óàíí!
Ñàèãùðá ñýí àù èþíýèýðð ðýè äãí è÷ ì ýèäýí áððóí
ßèýðèí äãí, àèøèðèí äãí, ñððýðèí äãí, áèð óàíí!
Ýáéãèéí ý ì ì à ì ý àù, à ì ì à éàçùã, äýèáéí äãðà,
Ààò ì ùñàí, ààøããí ì ù ðóùóí, áé ì òñýè ì àí, áèð óàíí?!

Ê îð ýþçõí, øèè ýëëýðèí áèð ãþà ì ò ì ýùà àò ì ýêäýäèð,
 Áàð, îíóí ýíãàçèäèð áó àòó ýôãáí, áèð óòàí!
 × îð óçããèãòãíí ùýãèãýðãýí, áóð, Æèàù àøãèíý,
 Áé ùýãèãýò ãàðèëý, áé ùàíèù íãéèáí, áèð óòàí!
 Òíãè-ëýíýðãýí íèðàííí áàð, ÷àèø – ýç, íàð÷àèà,
 Áàðãà áèð øþùðýò ãàçàí ì áã÷íí éíð è ì èàí, áèð óòàí!
 Ì èëëýðè ñýð ì ýñò áãýí ñþçèýð – î ì ýè ì òäùèø øýðãá, –
 Ûýí ñýíèíáèð, äýùðýðèíáýí òà ì ý èýðçàí, áèð óòàí!

16 àíðãè, 1913

* * *

Äàðà ýóíëýð ýè ýþòòð ì ýç éàðà ì ààí,
 Éàç ì àñíí ì ýëýèëýð ñþçò ì ò èòððàí, –
 Éàðããèèèøò ì ààí íèãó ì íãèè ì àí!

25 ì àéíñ, 1913

ÄÄÍ ÓËÄÓÇÓ

Áó ãàðàíèùã ýáúý íý ãýäýð ñððãò,
 Éàðèø è ì àããù ì à, áé Äàí óéãóçó!
 Áàðù ñýí ýýè, ì ýíý éóðó ýýè ì ýàè,
 Éàðèø ôýðéããù ì à, áé Äàí óéãóçó!

Äóãóðùàí ãàññðùà, ÷àðíàøùã éíèèàð,
 Éíèó ì àà çòè ì ýò áàð, ó÷óðó ì èàð áàð.
 Éàðèø èè, þ ì ðò ì òí èàðãáíí àùèàð,
 À ì àí, ýýè ãããù ì à, áé Äàí óéãóçó!

Áó ñþíðè óéãóçèàð ì ýíè àèãããùð,
 Ñöçýóí ýþçèýðèíëý ýýè “ííó” áíãùð!
 Ýýçèýðè ì éíèóíãà, óçò ì ùããããùð,
 À ì àí, ñýí “éíð” áã ì ý, áé Äàí óéãóçó!

Ýýíúý, 1914, 21 òããðãè

ÃÀÔÃÀÇËÛÃÍ, ÑÃÃ ÃÀÔÃÀÇÛ!

Ñãã áó éàè÷íí ãàéàèàðù,
Áóíèàð òàùèí éóããñù...
Ñãã áó ùññùç îð ì àíèàðù,
Áóíèàð ÿðÿð íáãñù!
Îèãóúóíó êã÷ ì èø ýóíèÿð-,
Ýàðè àþí ì ÿç, áèèèðñýí!

Èàèèí òè ì àè ýóíàùù ì ùç
Ïÿè áþéøèãðð, ÿè áðð ì à!
Ãããúíèàðãáí áãÿ ãíððãã
Êèøèÿðãÿí èø ñíð ì à!

ßñðÿðúÿ Ãàðà äÿíèç
Ùàéãùðàðãã, úíøàðãã;
Áó þèÿíèí ùÿð éãðèíè
Áó ààùèàðãáí àðàðãã;
Éúúùèñà àà, úÿùÿííÿ ì èèè
Ãàðà öçÿÿð àùàð ì àç!..

Ãóíéããã áðòóí áèÿð
Áèð àðàéà òííèàíñà;
Ðèèÿèè ýããÿðÿ ì ÿç,
Ãé óéó ùããã, áàùùøèà!

Éíð, ì òãÿããÿñ ýþé öçóíÿ
Ñÿñèÿðè ì èç ýããÿ ì ÿç!
Íà ì òññóçéóã ÷íð àè÷ãããùð,
Áèçè ùããã àà àèíèÿ ì ÿç!
Ãíððãã, àè÷ãã áèð ì èèèÿòÿ
Òàíðù àà éíè ýþñðÿð ì ÿç!

Ãé ãàðããàøèàð, èø áàòùíà!
Áèç äÿ áèð èø ýþðÿèè ì !
Éàðùí ùãããùí ùöçóðóíà
Òóòèãããúèà ýããÿèè ì !

É î ð ñ à á è ç è ì á ý í è è è ì è ç,
 À à ð è ù ù ì ù ç á è ò ý ú ý è!
 Ò à ð è ò á è ç è è ý í ý ò á à è á,
 Í à ì ò ñ á è ç è è ò ý ú ý è!

25 é à í à à ð, 1911

À Í À

Ø ó á ò ð ò ò ì ò ò ý è ý ð è í ä ý ý þ é ä ý í á í ì è ò á è ð ä ò á ä ý ò á à ð,
 Í ý ç à ì à í è è, ò ý ñ ò ý è þ í è ò ì þ é ý ò í ä ò ò á é í è ý ð, à ù è à ð!
 Ò ù ð ò ù í à è ù ý þ é è ý ð è ì è é ú ð ì à ã è ñ ò ý ð è è à ù ð ù ì è à ð,
 Í ý ç à ì à í è è, ä ý ð è á ð ò ù ó ì é à ä ä è ý ð ð ä ý í ú à í à ä í é à ð!

Ñ ý í í ç à ì à í é á ò è ò ý ð ñ ý í á è ð ð è ñ ä è ý ò ä ò á ä ý ñ è è ý!
 Á è ð à í à è ù ä ò ð ý é è è ý... Í ý ä è ð, Á è è à ù ò ÷ ò í ñ þ é è ý,
 Á ó ý ð ý í è ý ð ñ è è à ù ù í ù è è ì ä ý í ä è à ù í, á í è à ð á þ é è ý?..

À ù è è à á ä ä ý ä ý è ì ý í ý ñ ý í ä ä ð ä è è í í ò ý ì è ç ñ ò ä,
 Á è ú ä ä í ù ì à ä è í è ý ò ä è è í í ñ ý ì è ì è, í ñ à ð þ é ò ä,
 Í ò ä ý ä ä ý ñ ä è ð, ý ò ù ó í ä à ð ñ à, é í ñ à í í ù è ó, ý ý è ä ý ó í ó ò?!

Ä ý ç ý í í è ò ð, ù ý é à ð ù ì ù í ä à ù è à ð ù í ù ä ó ì à í ä è ù ð,
 Í ý ó í ñ ý í è í ð è ð ð ý è è à è è á é í è è à ð ù ì à è ø ù ä ñ ä è ù ð!
 Ñ ý í è í ì ý ì í ó í í è à ò ù ó í ý ó í, ð ò ù ó ì ì ý í ä ý í ì ý ì í ó í ä ä è ù ð,
 È í à í ä ù ì è è, ú ý í í ý ò ñ ý í è í ä è à ù ù í ù í ä è ù í ä à à ù ð!

Ý ý í ú ý, 14 ì à ð ò, 1914

Ä Ä È Ä È Ä ð ù ì Ä

Ä é à ù í í è ñ ó í ý þ ç è ý ð è í è ç,
 Ý ý è ä è ä à ù à ð ý ò è ý - ý ò è ý!
 Ý ä ä ý ð ä ù ø ä á ä ä è ì à ç á è ð è ç,
 Ý ý è ä è ä à ù à ð ý ò è ý - ý ò è ý!
 Í è á ó ä à ù à ð ý ò è ý - ý ò è ý!

×ûðñúí êÿôÿíäÿí òÿáèÿò,
Éàç èàuùòú áþéöê íá ì ÿò.
Âíé îēñóí éáð öçö úÿííÿò,
Ýÿēäè áàuàð ýöëÿ-ýöëÿ!
Î ēäó áàuàð ýöëÿ-ýöëÿ!

×äè ãûø! Áóéóð, óúóð îēñóí,
Âðð ñà÷úíú úèíëÿð éíēñóí!
Ýÿē, àé Äóóíà, ýÿē, àé Äóðñóí;
Î ēäó áàuàð ýöëÿ-ýöëÿ!
Ýÿēäè áàuàð ýöëÿ-ýöëÿ!

“Éà ì àí ýóíóí þ ì ðö àçáùð”!
Ì þânè ì ëÿðéí ýöëö èàçáùð,
Î ēäó áàuàð ýöëÿ-ýöëÿ!
Ýÿēäè áàuàð ýöëÿ-ýöëÿ!

Áþéöê äÿðääèð Âÿòÿí äÿðäè,
Áó ãûø ñēçÿ àùùð ýÿēäè.
Ýÿēéí, äóøèðð, èàçáùð éíäè, –
Î ēäó áàuàð ýöëÿ-ýöëÿ!
Ýÿēäè áàuàð ýöëÿ-ýöëÿ!

Òííēàéúá àèð äÿñòÿ ÷è÷ÿê
Äè ýÿēéí ì ÿêòÿáÿ ýáäÿê.
Òÿíáÿÿēēéÿ ëÿíÿò áäÿê,
Î ēäó áàuàð ýöëÿ-ýöëÿ!
Ýÿēäè áàuàð ýöëÿ-ýöëÿ!

Ö Ì ÈÄÈ Ì ß

Áÿíè ì áó ýóí úÿùÿííÿ ì ēēē äó ì àí äè ì ùø éíēēàðú ì ù,
Áèð ÿçðàéúē ìÿíúÿÿñè èè, ñàð ì ùø úáíñúç ãíēēàðú ì ù.

Áèð éíē÷óéà ì, ñÿ ì ó ì éäèè áíēäóð ì óðäóð ÿþçëÿðè ì è,
Áèð äÿðéáÿ ì, éää äēÿðäÿ áíēäéáí éíð ñþçëÿðè ì è.

Áàðù ñýí ýÿë, áé ýþçÿë àùç,
 Áé ðóùó ì àà ãîùàí óëáóç,
 Ýþñòÿð ì ýíë ì ãëáëÿ ì ùàíù?

Áëð çöë ì èàð äÿ ì èð äÿðÿñ... Áîúóëàúàã þ ì ðö ì, éàçùã,
 Îàð÷áëàíäù äÿðáëë èþíëö ì, îàð÷áëàíäù ñÿíñëç àððùã.
 Ýöíàùëàðùí àù-çàðùíù ìÿ ùàãã àëíëÿð, ìÿ äÿ èíñàí.
 Éàðëÿðñÿí òÿðéààù ì à, ôÿùàíù ì ù áóé ì óø îëñàí!

Áàðù ñýí ýÿë, ýþçÿë ì ÿëÿë,
 Ýþçëÿðë ì ÿ áëð ãàíàã ÷ÿë,
 Ýþñòÿð ì ýíÿ úÿííÿð íàðäÿ?

Ýÿíúÿ, 1914, 17 àíðãë

Í ß Ä ß Í É À Ð Á Í Ä Û Í

Ñÿí ãöäðÿðëí àøúá úíøàí ààðùíäà
 Ì ÿëÿëÿðëí ÿöëöøóíäÿí éàðàíäùí!
 Ñÿùÿð áëëë áëð öùð÷àíùí ÿëëÿ
 Àóóëàðùí áóðóøóíäàí éàðàíäùí!
 Áé èøùù: ýþçÿëëëéí, àùçëùùí,
 ×ë÷ÿëÿðëí þîöøóíäÿí éàðàíäùí!
 Ñÿðëíÿðàëí ààðùíùíëà èþíëö ì ö,
 Áóéóäëàðùí ó÷óøóíäàí éàðàíäùí!
 Äàðàíëùããã áíúóëàðëÿí ö ì èàè ì,
 Äàí óëáóçó éððöøóíäÿí éàðàíäùí!
 Ì àñÿàããã ó÷ ì óø áëðÿð èþëÿÿíëí
 Äàí éàðëëÿ ýþðöøóíäÿí éàðàíäùí!
 Ýþçÿëëëë÷ëí òÿáëÿðëÿ ãöäðÿðëí
 Éàààøùà áëð ñîáóøóíäàí éàðàíäùí!
 Äÿëÿ ì ÿëÿ èëà ì ùíù àëíëÿðëÿí
 Ñÿí äÿëéë ì èí áóðóøóíäàí éàðàíäùí!

1914, 28 ì àé

ÄÐÄÈ Ì

Äÿðéá êþíðé, éáíÿ äÿðäè ì éóêñÿéäè,
Ýððäóí ì ö êä÷ ì èðéí ùäéääí ýþçÿéäèð!
Äøäúí, úíðäóí, äóíéä ñàíà äàð ýÿéäè,
Äüèä, äüèä, äíé òðéÿíñéí ýþç éäøúí,
Áóðäð î ää ÿäðñéí, áÿíé ì ñèðäàðúí!

Çöè ì äàøü äþéÿð çöè ì óí ùäââñü,
Äçüúíéäðèä äíéäó Äèèàü éóââñü.
Ïÿèèÿ ñþéèÿñéí: Êÿÿ áéíàñü –
Éüòèèäü Ûÿúúäüúí ì óðäð ÿèéíäÿí!
Éáíüä äèð ñÿñ ýÿèð Çÿ ì çÿ ì äèéíäÿí!

Ûäâä ýðð ì ÿäè ì, áÿí àíúí÷óí ñàðäèàü ì,
Áíð éäðÿ ääéèèäèð äÿ ì è ì äÿ àü ì.
Ñúíàñüí ßééóáé éíäè Äèèàü ì,
Ì äè, úàí äÿðäè ääÿèè, äèúäáí ÿñèðäè,
Ïÿñòÿ ääÿèè, éàçüä éíñàí ÿñèðäè!

Äíü ì àç íèäó äððüä ñàüèüä éüèäüçü,
Äé ýðð ì ÿäèè, ÿäüÿ ñäéäüä éüèäüçü!
Íÿÿí ýÿè ì ÿç, Äèèàü, ñÿüÿðéí äüçü?
Ýòèñóí èè, éíè÷óèäð éíè òñòóíäÿäèð,
Áÿí äüèäðà ì, ÷óíèè êþíèð ì òÿñòÿäèð.
Äèð òÿñòÿ èè, éàçüä éíè òñòóíäÿäèð!

ØÄÐÈ Ì

Øäðè ì ñúíüä äèð òððè ñàçü, äüèäääðäâ òäèèÿðéíè,
Ääää-ääää ýç ì ÿè èñòÿð êþíèð ì Óððáí äèèÿðéíè!
Äáí äèð Óððáí éíè÷óñóéä ì, ÿèè ì äÿ äèð ñþíóè ì ÿðäè,
Ä ì áí, øäðè ì, üò ì ì ÿò áéèÿ, à ì áí, òÿáé ì, äèð ääíäâ ÷äè!
Ä÷üí äÿéäè ì äóáäðúíü, äàðúí íÿäèð äàð éàçüñü?
ßääÿè Äèèàü ýþíäÿðÿíäèð, ñííðä Óððèóí áäéäððñü!
Óððáí þéèÿ äèð ì òäÿääÿñ Êÿÿäèð èè, ùÿð äèð äàøü
Êþéÿÿñéíäÿ äððÿð éäðÿ Óððèóí ÿÿè ì ÿéÿí äàøü!

ÃÀÑÌÈÈÈ ÍÑÊÈ Ö×Ö Í

Ì èèèè ñàçèàð ÷àèð ì àòÿ ì ... ì òñèáÿò...
Ãàøààí-áàøà ààí àùèàéúð áèð ì èèèÿò!

Ãàùèàðùíà ÷pè ì ø ì àòÿ ì ùàààñù,
Ãàðàù ì , àùèàð òððèøí áàùù-áàù÷àñù.

Ãààè ì íÿàèð äÿðàèí ÷àðàñù?
Íÿäÿí ààðà ÿáé ì èø àíñòèàð íáàñù?

Íðóíóð àèíííàà äÿðèí áèð òàñà,
Ãíúa Òððè, ñÿí íÿäÿí áàðàùí áó éàñà?

Òóò ì øà áÿíçÿðñÿí òàíèàð ãàçàñù,
×íò ì ó ápéøè äÿðàèí, éíò ì ó äÿààñù?

Íðàà ÷íðàèàùáúa, èÿäÿð àçàèàð,
Ãíèàð, áó áóððóóí áÿíè éàðàèàð!

Ãàèàòùíà éàñèù øàðè ì àíøóèñóí,
Ñÿíèí äÿðàèí, áÿíè ì øàðè ì áèð íèñóí!

Éúðùèàù áèð Êÿáÿ ì pàðèí ÿèèíäÿí,
Éàíúa áèð ñÿñ ÿÿèè Çÿ ì çÿ ì àèèíäÿí!

Ùàúÿð áóðàáí áàðàè, Òàíðù ñùíààù,
Ãÿíè ì èèèè ãíéóá ííó àè ì ààù.

Ýÿíúÿ, 1914, 22 ñáíðèàáð

È Ì À ÍÑÛÇÀ

Ãùñàùðùèá ùðððñÿí èè: “Ñÿíèí áÿíäÿí íÿèè àðòùá!”
Ãúç ì à, àíñò ì , àè ì ÿ ààèà, áÿí äÿ ñÿíèí ÿóíóíäÿèè ì .
Àè ì íÿí àèçè àèíèÿéÿíèÿð “éàçùá” ààèÿ, àèçÿ “éàçùá!”
ßñð àèçäÿí íÿ èñðèéíð ííó àèèÿ àèè ì ÿéÿèè ì ?!.

Áíúāā ñýíäýí ôýðāē ì áó èè, ááíäý ñàüēà ì áèð “è ì àí” āàð,
 Áèð èàèíàò èàðāāð èè, íýøýñèíäýí āíé ì āā ìè ì àç!
 Ñýíéí èèáè è ì áíñùçèàð í úýí íýòäýí ùà÷ àíèà ì àç!

Áó òèèàíèù éíèèàð ààíà ýóú ì ò ñàíāúí? È ì áíù ì āàð!
 Áýí áèð äýöý èíàíāù ì èè, ìò èþèöíðí òñòý áèöýð,
 Ûýāèäýò ì è, öýéàè ì ù áó?.. Íý èñý, áíè-áíè èáöýð!

Ýýíúý, 1914, 5 āāèàáð

Î Í Æ!

Ýþðöí ì ýç éíèèàðāáí ýýýí ñýñèýðè
 Òèöýí ì ýç āøāè ì èý ñýíéíèè ñàíāù ì .
 Äýðèāñýàè ì ñýíñèç “í” ýðíäýí áýðè.
 Øèèäèýò ìè ì āñúí, āðòñā “òñàíāù ì !”
 Ñàçèàð, áàèáðüèàð ì òüèðäýí àíèàð,
 Áèèèð ì èñýí, áóíèàð ñýíéí÷ðí àüèàð!

×íāáí àíèàð ñýíè, äöäöéö ñùçèàð,
 Áèèýð òíé áéèý ì ýç, ùýí ñýíè ýþçèýð!
 Áýçýí ì èø ýýèèéýð, íèðàíèù āùçèàð
 Éíèóíāā ñýðèè ì èø ýöèèýðý áýíçýð.
 Äàðüèàð, āíúàèàð éíèèàðúí òñòý,
 Äüø ýþð ì öø áèèýðäýí ýýè ÷è÷ýè èñòý!

Êā÷àèèí èáðèýðäý áèð āàø íèàèāù ì ,
 Þíáèè ì éíðóè ì àç àèāāèàðúíāáí!
 Ñāāýéí ý ì ð āäýéàè, áèð āóø íèàèāù ì ,
 Äýöýíéí üèèèñùç áóúāāèàðúíāáí, –
 Éüèäüçñùç ýþèöíäýí øèèäèýðè ì āàð!
 Í äýäýð èè, äýðàè ì !.. Áèð āóø íý èàíàð?!

1915, 7 íèèèàáð

ØΒ ÛÈÄ ÆÑÈÐ

Βñèðè ì, ó ì áó ì èè, Õúçðú ì ýýëýúýê,
×úðäú ì èè, éíëèàðà ääý ì ñîðäúúí!
Äääè ì ýýëñýí, êþíëð ì, ýþçð ì ýðëýúýê,
Äaðäú ì áðëðë áíéíóí, ñîëüóí èáíäúúí,
Βñèð úýíäçýíëý ääððú ì à ÷úðäúí!

Áèð äóðà çöè ì äðäèí, áèð éóää éúðäúí!
Øýùèä ääðäàð, áó ýóí ñèçèí íáäèäð,
Áíäð äýðèá ñýíè, äðððíóá àüèäð.
Ääðäàð èääà ñàè ì ää áþééý ì è íèäð?!
Äàíàí ì äç ýþçëýðèí, áèð ñþçðí ì ò ääð?
Äýäðèí “ýðè” à÷úíüà àüèäðà ì ñàíà!
“Ääðà ýðí” èä÷éíúý àüèäðà ì ñàíà!

Äàüèäð ýðèð ì ñýðêýí, áó ì áíèäð äèäú!
Áðëðë ì ýç äíëèäðúí íýäýí áíðäèäú?
Ýýèäèí, éíðñðè íéíýí èè ì èýðý äàèäú?
Ðè ì ý! Ääðäàð, þè ì ý! Äðð ì ýí ÷íðäèäú!
Ðèñýí äý ñþç éíð èè, äàíúí úíðäúää!
Äðð ì áí áíü ì ää ò÷ðí äàüèäð àðäúää!

ÛΒΔÁÇÄÄÆËΒÐΒ

Áé ýþððí ì ýç äíñð äèèíäýí ýýëýí äðð!
Ûáíñú ì óðäàð ýëëýð éúð ì ùð éóäàáíú?
Äýðèá ì èñýí, éíðñà íýäèð áó äðððð!

Βèèíäýí ì è äèäú íä÷ó äàèäíú?
Íä÷ó, ýþðð ì èääððí ñýíý ääè ì àñúí,
Βèäèèëýðèí ñíëñóí, êþéýý ñàè ì àñúí!

Äýðèá ääúú, ýþçðí íýäýí èàðäð ì ùð?
Ðí ì ýäèí ì è íèðáíèúíü áíéóíüá?
– Õýëýè ñýíý íý èñðýðñý èáíäð ì ùð?.. –
Äüèääúí ì ù ää÷äúúí éíè áíéóíüá –
Äèè ì ý ýþçðí ùýð èäèäúçúà ì ýçàðà,
Ýääýí ýýè ì ýç, ääúú ì, äàð ì à éíëèäðà!

Àøûãèàðààí ñÿñ éíð, ñàçèàðû ààè ì ûø,
 ×íááí, ñððóí ùàíû, òíçèàðû ààè ì ûø?!
 Åëëÿð èþ÷ áéëÿ ì èø, èçëÿðè ààè ì ûø,
 Éíèèàðû ààð áàñ ì ûø, éíð ýÿèèø-ýáàèø,
 Ñèçÿ íÿ ÷íð àûðð èá÷àè áó éûè àûø?!

Áàðàû ì î éáðëÿðäÿ áóéóàèàð àûèàð,
 Ì ÿçàðèûà àþí ì øø ááû÷àèàð, ááûèàð,
 Ì àðàèñç ààèáûíûç, à ààðèû ààûèàð,
 Òóóàí îèñà Ñèçäÿí ì àðàè ñíðàûû.
 Ýþðÿÿÿ èè, ùÿð éáð äöø ì àí éàðàûû!

Íèøàí ì ýúèèèííäÿ øÿðáÿò èàñàñû
 Åûðèè ì ûø, éáðëÿðÿ øÿðáÿò òþèøè ì øø.
 Áàðàû ì, ÷àèûð ñàçèàð þèø ì ùàáàñû;
 Òíèèàð ààðà ýáè ì èø, ááëëÿð áóèøè ì øø,
 – Í éáðëÿðäÿ ààùà ýÿèí èþ÷ÿð ì è?!
 Áó ààíèàðààí ààèè Åèèàù èá÷ÿð ì è?!

Äèàèè ì èø áÿäÿííÿð, éíèóí ì óø ñà÷èàð...
 Åàûèè ì ûø éóáàèèàð ýþð ì ÿè èñòÿðñÿí;
 Åàðààí èÿóÿí ýáè ì èø, éíðñóèèàð àûèàð,
 Í áëëÿðäÿ íÿ ààð áèè ì ÿè èñòÿðñÿí, –
 Ñÿíÿ áèð èà ì àí÷à ùÿð øáèè ñþééÿð,
 Ì ÿí áèð èà ì àí÷àèà ì, òáëëÿðè ì èíéÿð!

“ßçèçè ì, áé ùàð àéèàð,
 Ùÿð ùÿòòÿëÿð, ùÿð àéèàð.
 Ýþçø éíèàà áóè ááûû ì ùç
 “Åàðààø” ááèèá ùàðàéèàð”!
 Í íèàð ñàíá ÿþç àèëÿðèÿí
 Øÿðàá è÷ ì ÿ, äöøóí áèð àç.
 Áé, ùÿð çà ì àí “ ì ÿðàè ì ” ááéÿí!
 Áóíààí àðòûã òððñÿò îè ì àç!

Äé àûàèàð, áé òàíû ì èàð,
 Ýþðóí, ñèçÿ ýþç àèëÿí ààð!..

Í ß Ý Þ Ð Ä Ö Ì Ñ ß

ßð ì ýüàíú ì éàñēü íýü ì ý,
Áèð áóø íēäó ì, ÷üðäü ì éíēä.
Ýäðäè ì ýþðäö ì äíñò äēēíäý
Í ý äèð ñýñ äàð, í ý äèð èäèēä.

Áèð éüüüíüäâ ýþðäö ì, äääè ì:
Áýēēý òíēäóð äüçēäð íéíäð?
Äàðäü ì äēēýð ääò ì üø éàñà,
Í ý íéíäéäí, í ý ýøēýí äàð.

Ñíðäó ì äýðēä ì èíäðýäýí:
Äððà ì íē ì óø, ýçàí üàíú?
Ääéäóø äíí ì óø ì èíäýðēýðý,
Ääéýí üàíú, äóéäí üàíú?

Ääēý ýäðñý, î ääüēäðäà
Èēēýð ēä÷ýð, ÷è÷ýē äèò ì ýç.
Î ääüēäðü äó ì äí äàñ ì üø,
Äó ì äí ýäò ì ýç, éà ì äí ýäò ì ýç.

Úíðäóí èð ì ää ēýíäðüíäà
Í ý äüçēäðääí äèð íèðäí äàð.
Í ý îüēäíēäð èñēüä ÷äèüð,
Í ý ääéíäèäí, í ý úíðäí äàð.

Áèð äóē ýýēēí ēþíēø úíø ì óø,
Éíē ýþñòýðēí üàíú éàðü?!
Îüēäí ÷üð ì üø äþí ì ýç éíēä,
Í ý íýøè äàð, í ý ì ýçàðü.

Äèüääí ì ýíý ý ì ð ääèð èè:
Ääēý ýðíäý ääéðä ì äò ì ý!
Äóðäí ì ýíý éíē ýþñòýðèð:
Éíðñòéèäðü ì ýéóñ äò ì ý!..

Ýýíúý, 1915, 22 ì äð

È Ì ÄÄÄ

Äëüääíü ì ý ì ð àòàè, è ì ääää ýýèè ì ,
Ì ýçéó ì ñýñè áóéáó ì , ì ýí ääää ýýèè ì !

Çèéàòyò ýþð ì ýäè ì , éañëüäüð äëëýð,
× îðäè ì üø ì ýçäðèäð, äýðäèíè ñþéëýð.
Òàèàí ì üø øàíýëýð, éíëóí ì óø òäëëýð,
Î èäóüóíó áóéáó ì , è ì ääää ýýèè ì !

Éäðüè ì üø äíððóààí ì ýííáy äíäääèäð,
Äøèäëýð àü ÷ýëýð, äýðäèíáyí àüèäð.
Áäð, íýëýð ñþéëýèèð òäðèäèäð, ààüèäð,
Ääðäàð ñýñè áóéáó ì , è ì ääää ýýèè ì !

Äííøéàðäà òíéäðð, áéçäý àüèàð ì à,
Áó éäðäý äüç ýöè ì ýç, ýýè üä÷ óüðàð ì à!
Ñýí áé äýðäèè èþíèò ì , áóðäà äíèàð ì à!
Áýí ñýííéí÷óí ääéèè, è ì ääää ýýèè ì !

Ääðèäðü áíéà ì üø ì ýçéó ì èäð äàíü,
Ðëýíéýð ÷íð, òýäýð ì ýçäðü üàíü?
Äéääèèäð äèüííäà øþüðýðè, øàíü
Äàèàíèäðü ýþðóá, è ì ääää ýýèè ì !

Áèð éäðäý èè, çàèü ì äàéðàüü ñàíüà,
Ýþç éàøü òþèòèýð î éäðäý áóíüà;
Áó äýðäý àüèàéü ì , áèð àü, äíéóíüà,
Äýðèá ñýñè áóéáó ì , è ì ääää ýýèè ì !

Ääðéá éàä ýëëýðý ñüð ì à òäèèíè,
Ýýèèíéýð áóðäð ì üø ýþçýè äèèíè.
Äíäñüçäüð éääðð, ñýí ñþéëý íéííè.
Í éí íèñç éääððéà, è ì ääää ýýèè ì !

Óòò ì àç áàüàèèäðü, éàí ì àç ÷üðäèèäð,
Ääðäàðü áàüüäàí áéüð ì üø äàüèäð.
Áàüüèäð íäðäýäèð, áóéóäèèð àüèäð?
Ääðäàðñüç áàüüéà è ì ääää ýýèè ì !

Úÿñÿäëÿðëÿ äîë ì óø ãàðëàðúí àëòú,
Àéëàð ààð êè, ì èí ì ÿç èÿëäëÿð àòú.
Ýÿë ì ÿ, éàðàð ñÿíë äÿðéá áàéàòú!
Ñón!.. äÿðéá áàéàòú, è ì àààà ÿÿëè ì !

Ôÿëäëÿò ÿðð ì ÿéÿí ì èëëÿò îëàð ì ù?
Äöøóí, áèð àç äöøóí, ùã÷ ààíúí ààð ì ù?!
Ýðçëÿð êîð ì ó, éíðñà êðíöëëÿð ààð ì ù?
Àù, íéëÿ áÿí éáíÿ òÿðéáàà ÿÿëè ì !

Í È É ß Ý ß È Ì ß Ä È Í ?

“ Ì áé ” äÿí êðíöë êöñàð, ñàíà ñàðúëäù,
“ Ýÿëè ì ” àäééá äóðäóí, íéëÿ ÿÿë ì ÿäèí?
Àíäù ì ñÿíë, áàíà “ íáé ” ëÿð ààðúëäù,
“ Áëëè ì ” àäééá äóðäóí, íéëÿ ÿÿë ì ÿäèí?!
Àðòúã äÿíë ì éàðú ì ààéëë öÿéäù,
Ùã÷ áèð ààðà äÿíçÿò ì ÿðÿ ì ùëèäù;
Áèð äÿëëëÿ ì ñàíà ì ÿðóóí îëèäù,
“ Áëëè ì ” àäééá äóðäóí, íéëÿ ÿÿë ì ÿäèí?

Áÿí èíëÿ ì ÿ ì ùÿð áèð óðàã éàðààáí,
Áÿíë ì ãðí÷ÿ ì ÿöë ì öø áàùàð îë ì ààáí.
“ Áèðëÿøëí ” ààäë èè, áéçë éàðààáí,
“ Áëëè ì ” àäééá äóðäóí, íéëÿ ÿÿë ì ÿäèí?!

Îÿðëàíäùð êðíöë, îÿðëàíà ì áÿí,
Ýðçÿë äùç, ãîðàðñàí, äÿðäë ì è áëëñÿí!
Ýÿë, áó éàà äëëÿðäÿ òÿíëëè ì îë ñÿí!
“ Ýÿëè ì ” àäééá äóðäóí, íéëÿ ÿÿë ì ÿäèí?!

Äÿëÿ ì ñàùÿð, áà ì ÿç, áò ì ÿç êñòëùòàð,
Ñÿíéí÷óí ñÿððîíðáóð, ñà÷ëèð éàçàð.
Áÿí ñÿíë ñàà ì èøÿ ì, áóíó èè ì ìçàðð?
“ Áëëè ì ” àäééá äóðäóí, íéëÿ ÿÿë ì ÿäèí?!

1916, 5 éàíààð

ÈÐÀÃ

×îðààí àèðú äöðäöê áεç éàð äèéíäýí,
ßúýá î éäðëýðäý “áεç ääéýí” äàð ì ù?
Áεç àí ì ääààí, ñþéëý ì ýëäýí éíððëäöä,
Áèð äðððíýí áεçε, ñþéëýéýí äàð ì ù?

Áεçäý äýëý ì ëýðèí äðððíúýñéíäý,
Éàçúèàí ñþçëýðèí ýí éíúýñéíäý;
Ãýðëá ì éíäðýíéí éàíúä ñýñéíäý
Éàéíúç “Î” äàð... áèè ì ý ì, àèíéýéýí äàð ì ù?

Ûýð êýñ ääéèð èè, áýíè ì êþíèð ì íý äîèüóí,
Áèéýí éíð ì ó “Êè ì ”ý ì ýðððí íëäóóó ì ?

ÛÀÐÀËÛÑÀ Í

Í äðýèñýíí, úýííýðäèð ì è ì ýèàíúí?
Ì ýëýè ì èñýí, íý äääëüäüð èèñàíúí?

Áýí Òàíðú ì úí äàðú ì ù èëý ýçýëäýí,
Áèð äääý è÷ ì èøý ì, áèð ýþçýè ýëäýí!
ß í ðóùàíè íýðýëýðäýí äàíääú ì,
×úðäú ì, ñýíè áóèóäèäðäà äðääú ì !
Éüèäúçäðäàí ñíðäó ì : – “Áéäüð!” – äääèëýð,
Áéà ýäòäè ì, î äà ñýíñεç ì òëýääýð.
“Ñýíñεç” ýþðäð ì, ì ýëýèëýðý äàðüèäú ì,
Áíäè ì éäðý, äýëý ì è ì ý ñàðüèäú ì !
Éàçäú ì ... éàçäú ì, òýäýò ýýè ì ýç áεçè ì éàç,
Ûä÷ áèð øäèð äàðäú ì, ñýíñεç øýí íè ì àç!
Ûä÷ “éàç ì àèú ì ” äääè ì, èñòýéè ì ñþíäð,
Ãýëý ì ñðéóð äòäè, êþíðè äðððíäð...
Áèð ñýñ áóéäó ì, äýëý ì ýëäýí äðððíúý,
– Ûýí áýíè ì ÷óí äóðñóí äýéáéí þèðíúý!..
... Áàéüè ì üðäú ì ... äóðäó ì, ýþðäð ì èè, ùýí ñýí,

Ñýí è ì èòñýí, áàíà áàäý è-èððýí!..
Í áðäý èàèí, úýííýò ì èàèð ì ýèàíúí?!
Ì ýèýê ì èñýí, íý áààèúáúð èèàíúí?!

1916, Áàòó ì, 25 éàíààð

Ì Ö Í Á Ú À Ò

ßñèðýýñèí Òàíðú ì éàáàí÷ú ýþçäýí
Áèçè ì áèäý ì ýáyäèíèí áàòúí!
Áúú áèçý, è ì àíú ì ùç ñþí ì ýñèí,
Ðýù ì ýðèíèý èáèèò áó ýþç èàòúí!
Éàðýá, Âýòýí ñýíèí, è ì àí ñýíèí àèð!
Ì þ ì óíó ýöèäððýí Ãóðàí ñýíèí àèð!

Âýòýíäý èàè áàèàí ì ýñúèà, ì èíàðý.
Ýþçöí àèè ì èò ñýñèí ýýèýí àèèàðý.
Âýðèáèèèý áàèèè ì è áó èòàðý?
Ì ýùòýð íèäó... àò ì à áèçè èýíàðý!
Éàðýá, Âýòýí ñýíèí, è ì àí ñýíèí àèð!
Ì þ ì óíó ýöèäððýí Ãóðàí ñýíèí àèð!

Ñóðèèýðèí áþéèý íèóá, èòñ ì ýñè,
Àçàíèäòúí òèððýéýðýê ýñ ì ýñè.
Õýò ì èýðèí, òðòáýèýðèí ùðð ñýñè
×àúúð ì áàáà è ì áàáúíà áèð èýñè!
Éàðýá, Âýòýí ñýíèí, è ì àí ñýíèí àèð!
Ì þ ì óíó ýöèäððýí Ãóðàí ñýíèí àèð!

Áé ì ýðàèèèè èèùà ì áäýí áþéèè ùàáà!
Áóéðóà ñýíèí áóèèäòúíà, íý ñíð ì àá?!
Íýè äýðàèèèèç, áèð àðçó ì óç áàð àíúàà,
Úýáðàèèèèà ýþíäýð áèçý áèð ñàíúàà!
Éàðýá, Âýòýí ñýíèí, è ì àí ñýíèí àèð!
Ì þ ì óíó ýöèäððýí Ãóðàí ñýíèí àèð!

Êÿðÿ ì èíèÿ ðÿáÿð áãðàèí àãúíú,
 Áèçÿ àãããúð ì úÿííÿðèí àããúíú!
 Ö ì ì ÿðèíèí äöðóíäöðóá øããúíú,
 Äüà, ðèè ì ÿ áèçÿ, ùÿð éàã àããúíú!..
 Éàðÿá, Äÿòÿí ñÿíèí, è ì áí ñÿíèíäèð!
 Ì þ ì öíö ÿöèäöðÿí Äóðáí ñÿíèíäèð!

28 éàíààð

ÀÖØÀ Ì ÆÀÐ

Ðèèÿíèçäÿ àaðñà ñèçèí áèð äÿðèá,
 Áãðúí ÿþçèÿðèíäÿ ìÿ àað äðøà ì èàð!
 Äÿðèáèí ùàèúíú äÿòÿíäÿí ÿñÿí
 Öàíðúíúí éãèèÿðè ñíðàð äðøà ì èàð!

Äáéüã áóúàúííäà, äÿíèç öçöíäÿ,
 Äàèüàíúí ìÿü ì ÿñè äáéèè ÿþçöíäÿ.
 Áèð øáèèÿð ñþèèÿèèð, ì íóí ñþçöíäÿ
 Êþíöè áèð éíüÿèè áóéàð äðøà ì èàð!

À÷ ì àèúð äÿðàèíè äÿðèá áèð èÿñÿ,
 Äóèãã áãðèá áóðóð ùÿð éàíüã ñÿñÿ;
 Äÿòÿí ì öæÿ÷èñè ðóçèÿàð èñÿ,
 Äÿçè ÿöíèÿð ìèóð ñóñàð äðøà ì èàð!

Áèð ñþç èñ ì àðèà ì üø äÿèèÿ éàð áèè,
 Íÿäÿí àíèàøüè ì àç áóøèàðúí äèèè?
 Ñàíèè áíü ì äã èñòÿð ÿþç éàøü ñãèè,
 Äÿðèáèí ÿþçèÿðè éàøàð, äðøà ì èàð!

Àðøà ì ìíà èÿäÿð, ìíà äöðöíúÿ,
 Öíðóí ì àéúí, äÿðèá äÿèáè ìÿè éíúÿ!
 Éíèèäèà ñþèèÿøèð ì ÿèóóá ÿÿèíúÿ,
 Í íóí ö÷öí éíèèäà ààðàð äðøà ì èàð!

ßúýá, éíð ì ó ííóí áàð÷àññ, áàüü,
 Ýöëýðý áàð ì àéüð, ýöë ñîëó-ñàüü;
 Ñýí, áëý ýýë, ííó ñàí ì à áàéàüü,
 Í àññë áóé ì ààíí ì ù úíðàð àððà ì èàð?!

Áé î èàíüã äýëáéí áëë, äýòýíë,
 Âàð ì ù ñýíäý ííóí ùàëíí ñîðàíü?
 ßúýá, ñàü ì ù í íéàð, áàð ì ù äàëàíü?
 Âàðñà ñþëý, äýëý ì èàçàð àððà ì èàð!

Åóääóá, 25 ì àð, 1916

Ì ÀÉÛÑ

Áýí ùýð éüëää áëð ì àéüñà
 Ĭýë ÷íð ö ì èäëýð áàüëàðà ì .
 Ûýð ýýëýýë ì àéüñ ö÷óí
 Í áéñàí àüëàð, áýí àüëàðà ì .

Äöðäö ì ÷íðóá áééääáíà,
 Ñüüííà ì à ì áëð éíñàíà.
 Ýþçýë ì àéüñ, ö ì èà ñàíà,
 Ûýð èàí àüëàð, áýí àüëàðà ì !

Áàð áó ì àíà ààü áàøííà,
 Äýðäý äöð ì öð ýöë èàøííà.
 Úíð ì óð ýþçëýð, èàç áàøííà
 Äó ì àí àüëàð, áýí àüëàðà ì !

Ñýíñëç áëð ýöë, èà áëð øàëð
 Í äðäýí áýíë ì ý ì íóí áäëð!
 Ñîðà áëð ëýñ äýðäéí íýäëð?
 Ñîðàí àüëàð, áýí àüëàðà ì !

À÷ ì àç ì ù ýöë ñàüää, ñîëää?
 Ýððóí ì ýç ì è áýéàç àëää?
 Ñýíñëç áþëý, èàðü éíëää
 Äàëàí àüëàð, áýí àüëàðà ì !

Î ê ì àääí àðøà ì ýçàíû
É îèà ÷ûðàðð é îè àçàíû!
Ê ÿñ ì èø é îèó äÿðà òóóàíû,
Ê àðààí àüèàð, áÿí àüèàðà ì !

Ñÿúúàäÿéÿ àèíí ñððÿí,
Áèðèèäÿ àèð úÿííÿò ÿððÿí:
Ûàää é îèóíàà Õÿèè àäðÿí,
Ãóðààí àüèàð, áÿí àüèàðà ì !

Á îø ÷ûðàððà áóíúà ÿ ì ÿê,
Áàáàèàðúà áó íÿ àå ì ÿê?
Ãÿäÿð ì èèð, é îððà òÿèÿê,
Ãóéàí àüèàð, áÿí àüèàðà ì !

Õ îø ùÿð ì àéûñ áàò ì àç éàñà,
Ûÿð çà ì àí ì û áàíà òàçà?
Î ÿóí äÿ àèð ÿóí îè ì àñà,
Áéúààí àüèàð, áÿí àüèàðà ì !

Ñóðó ì è, 1916

Î É À Í

Ãéíèÿ, àèð ñÿñ ñðéèÿð ñàíà,
Î “ñÿñ” ñÿíéí þç àèúààíûí.
Ãàéèð: “Áé ñÿí áàò ì ûø éàñà!”
Ýÿèèð éáíÿ áÿééí, òàíûí;
Ñÿí áé éàòàí, îéàí, îéàí!
Ãéèà ì ÿòàèð, îè ì óø ÿéàí!

Î òóò ì à þèò ì òÿð ì àíûí,
Ãàð é îèóíàà ÿðçÿè úàíûí.
Ýðéÿð÷éíèÿð òÿáÿð ñðéèÿð –
Ýÿèèð òÿððè-Ñòéáé ì àíûí.
Ñÿí áé éàòàí, îéàí, îéàí!
Ãéèà ì ÿòàèð, îè ì óø ÿéàí!

Îëäóí éääëð îéóíúàû,
 Éóðäóí àðñçëð îúàû.
 Òàííí ì à çúíí øåéðàíà,
 Éöëñýëë “áèèèè” ñàíúàû!
 Ñýí áé éàðàí, îéàí, îéàí!
 Æéà ì ýðäëð, îë ì óø ýéàí!

Ñýñ éíð ñèçéí éàíüëàðà.
 Éîë àç ì ùø ýþçëýðëí ùàðàà?!
 Óçàä éîëäàí éàðúí ýýëëð,
 Æóðäàííí éíð äàíüëàðà.
 Ñýí áé éàðàí, îéàí, îéàí!
 Æéà ì ýðäëð, îë ì óø ýéàí!

Êë ì ää ì èø: úàíñûç äàø îë!
 Àçúííëàðà ýýë éîëäàø îë!
 Éäëëàøàí äàðäàøúí ýýëëð,
 Éàíëäýí àíä è±, äàðäàø îë!
 Ñýí áé éàðàí, îéàí, îéàí!
 Æéà ì ýðäëð, îë ì óø ýéàí!

Áëð ãûç ýýëëð ñäâéíúë äàð,
 Æûçúí áîéíóíäà èíúë äàð.
 Éíðña, ñäâýí àèçë ì éóðäóí,
 Áëð äýëëë, éà äèíúë äàð?!
 Ñýí áé éàðàí, îéàí, îéàí!
 Æéà ì ýðäëð, îë ì óø ýéàí!

1916, 5 ääëàáð

“DALĠA” KĠTABINDAN SƏHİFƏLƏR

ÀÇΒΔÁÀÉÚÀ Í ÁÀÉΔÀÛÛ Í À

Èíýèèñèýðèí Áàèùèà ýýèèèíäýí
ñííðà àèðèíùè äýöý Áàèùèà ýàðàèèè ì
ääðð – 10 àìðàè 1919-àà ìàðèà ì áíó
àèíàñù öçýðèíäý ààèùàèàíàí ì èèèè
áàèðàùà ñþèýíèè ì èøàðð.

Β.Úàààà

Òððèèñàí éáèèýðè þíðá àèíúí
Ñþèèèèðð äýðàèíè ñàíà, áàèðàùí ì !
Ö÷ ðýíýèí ýèñèíè Áóçüóí äýíèçäýí
Βð ì àùàí éíèèàñíí éàðà, áàèðàùí ì !

Ýääýðèýí Òððàíà ÷ùðäùí ààððù ì à,
Èþèýýí Áþàèýò áððó, ãííáó ààùí ì à!
Èçí ààð ýþçö ì äý úíðàí éàùí ì à –
Àèíèýòñèí äýðàèíè àùà, áàèðàùí ì !

Áàèè ðàí ñíéóíààí àèàùùí ðýíýè,
Áíúàè ì ùð Àèðàíèà ì òñýè ì áí áýýè.
Àèðàíúí þàèààù, àèíèí àèðýýè,
Ýýòðàèí èþíèö ì ý ñýðà, áàèðàùí ì !

Èþèñö ì äý òððàíèàð ýýèèè ì èðýèè,
Þíð ì èþèýýí àððýí ì òáàðýè éàðè!
Àèèàùúí èùèàùçü, í ýþçýè ì ýðè,
Ñúùúí ì ùð ãíéíóíàà Áéà, áàèðàùí ì !

1919, àìðàè

Á ß Í Ê Ë Ì Ñ Ò ?

Ñîðáíēàðà, áŷí áó éóðáóí
Áíēàòàéú ì ìŷñēēŷ ì :
Áŷí ÷áéíŷíŷí àèð þēēŷíēí
“Ùāāā!” áàúðáí ñŷñēēŷ ì !

Áŷí øàèðŷ ì , äîüðó, à ì ì à
Áàøāà àèè ì , àèēŷéè ì !
Áó ŷþðāóéó ì òŷðāáŷäŷ
Íŷ ìŷøēäŷ ñþéēŷéè ì ?!

Òîðóíāó ì ó éàçäüāēàðü ì
Äŷēáéí éíúŷ òāēēíŷ?
Áàð, ìŷ ùàāññç áèð àðüí āàð
Éîðñóēēàðüí āēēíŷ?!

Ñŷí ìŷ āāðñŷí áó ñāāāāēü,
Ûŷ ì áó äŷðāēē ŷāāèøŷ?
Áé éàðü ì üí ùŷñðŷòèēŷ
Áíēíó áóēøē áŷíþāøŷ!..

Áŷí āüēà ì à ì éàð ŷŷēèðēŷí
Ñāēēàāüüü ì ìŷíāēēŷ,
Àù, áé øŷēŷē, àüēàð èñŷ ì
Ýþç éàðü ì ü èè ì ñēēŷ?..

Ýŷíúŷ, 1919, 20 āāēàāð

Ý ß Ê Ì Ñ

Àēáŷðē øŷēðàð Áāēüēà ŷŷēŷúŷēēŷðē
ðŷáŷðē ÷üðāüüü āàðò ñþéēŷíēè ì èøāàð.

ß.Ùāāāā

Áó āàüēàð áŷíē ì àèð, éáíè ŷóí ŷþðāð,
Áîüàð ñŷíē àüü ì , áé áó ì áí, ŷŷē ì ŷ!
Èíáí ì à øŷēŷēŷ, āþíðēāðð øçó,
Áèð øçŷ ŷøē ì ŷēèð, ùŷð çà ì áí, ŷŷē ì ŷ!

Άέ έαü ì óðñός άόέöä, öúóðñός έþέýý,
 Άýέèø ì ý ì άýí “äèü”, î ÷èðèéí ðýíýý!
 Ñååååññü έþíέö ì äý áèð åaðüüí þέέý,
 Άαöäð éää ýþçέýðý ìýέ éà ì àí, ýýέ ì ý!

Έþíöέέýð áèð äýíεç, úíøäóð ì à îíó,
 Úíøäóí έþíöέέýðéí öüðöüíä ñííó!
 Ñýíí áέ Øè ì äè éåèè, ýýέ äò ì ý άóíó!
 Éíð èñý ý ì ðéíý óé ì äéàí, ýýέ ì ý!

Ñýíí áέ ýþçέýðè ì ý åàòàí äóðóíóð,
 Ñåüèà ì áèð è ì àíä ñýííäýí ìý äíððó?!
 Άýñέýðñý äèüååíέäð ìýέ άþέöé άóέüó,
 Éáíέè ì ýç áèð åàèä – üýð äèüååí, ýýέ ì ý!

ÅÈÈÍ ÅÀÉÐÀÜÛ^{1*}

Ì èèèè öóðäéà

Ñýíí ÷üð áó ì èíáýðäýí äíüðóíó ñþέýý,
 Éäèääð ì à èè ì ñýέý Õäíðüååí äàøäà!
 Êöñéöíñý ðäèäééí, ñýíí îíä èöñ ì ý,
 Άέíέý äýäèð ñýñéí, ÷äèüø-÷äåüèä!

Άó άýðöñεç ì èέýýðéí ååååüüü äüü,
 ×äèüø ýèäü îññóí, äèðèèññéí îíó!
 Åöø ì ýí åàöüíäåüü î çýðýð ðäüü,
 Ýððññó èè, ýð äý ì éí ääéèäèð ñííó!

¹ 16 ìýøéíéí 1919-üó èè öóðäíüí èüèåññü ì öíäñéåýðè èέý Åçýðääéüäíüí öþååýèååý ì öñöýñè ö÷öí éäçüèäí ääèèíüåä äèü èè ì èñðäèèð ääð:

1. Åäèöüä, áèð äý äí ì ýç äèèí ääèðäüü,
 Ñíèäóð ì à ì ää ñýííéí äéíüíäååðð, äèè.
2. Άýöýí áèð öèääíäüð: éäèüü ääèðäüü,
 Ñíèäóð ì à ì ää ñýííéí ýèèäýäèð, äèè!
3. Άýöýí áèð öèääíäüð, äýñ ì èè ääèðäüü,
 Äíäèð ì ý ì ýè ñýííéí ýèèäýäèð, äèè!

* Åäéä: Άó öäèð 1918-üé èέäý èèè äýöý ýýíüýäý ÅÄÛ äèäí îñóíäóüó, ö÷ðýíýèè ääé-ðää ääèäüðèèäüüü çä ì äí ñþέýýíèè ì èöäèð. Ñííðä öäèð îíó öýè ì èέýýöäèèää “Åäèüä” èèèääüíää ÷äí äòäèð ì èöäèð. Άóíä ýðýð äý äεç èèè ääèèäíüð ÷äí ääèð, ñííðäèü äöçýèèèèèðèð öäðéí ñííóí-ää ääèèèèè (Ïýðèéä÷è).

Ãððððó úàùáíäáí, íóðó ùääääí àè
Ùèääéÿò àò ì ÿéÿ éíè àçàíèàðù!
Ýÿè ì ÿñéí èàðàù ì ñúç ãÿèàéíÿ ùÿèàè,
Éàðàù ì : ì òíàâÿèÿð... ñòàù ÿçàíèàðù!

Òÿ ì èç àè àèíííääèù òíçó, òððíàùù,
Ùäää ò÷òí à÷àùùí ÿèÿðèíèÿ ñèè!
Ãàèðúá, áèð äÿ áí ì ÿç àèéí áàèðàùù,
Î ñÿíéí, î ì ÿíè ì ÿèè ì äÿàèð, áèè!

ÀÈ ÁÀÉÐÀÙÀ

Ýøè ðÿíÿéíäÿ àèð èàíðàùí
Îðàñíííää áèð ùèèàè!
Áé Àè Áàèðäã, ñÿíéí ðÿíÿéí
Ñþéèÿ íáé÷òí áþéèÿ àè?!

Ùàèè ì íèóá áèð òíðíàùà,
Î íà àò ì ÿè áþéèÿ íàç?
Ñÿíäÿí áàðäà áèð ÿþçÿèÿ
Ñþéèÿ, íáé÷òí èàðàø ì àç?

Áó áÿíçÿéèò íÿäÿí ÿþçò ì,
Øÿùèäèÿðéí ààíííà?!
Óùóðóíää úáí äãðÿíèÿð
Íáé÷òí àùèàð úáíííà?!

Éíè òñðóíäÿ äÿðàèè íÿíÿ
Ýþðòð ñÿíè àùèà ì àç?!
Ñÿí þéèÿ áèð øàèðñÿí èè,
Ñãà ì ÿéÿíèÿð àíèà ì àç!

Áé ñãäÿèèè áàèðàùù ì úí
Î ààèùàèù áóðóðó!
Ñàíàù ì ñàèà ì ðÿñ ì è ñàíà
Áóèðäèàðùí éððòðó!

Ñýí áé ùèèàè, àè ãîéíóíà,
 Àèäüí ýþéäýí éûèäüçû!
 Ì ýðòóí àòàéí ñýí êýíàèíý,
 ß í ñâââäèü áèð äüçû!..

Áàèü, 1919, 24 èéóè

Ð Ð É Æ Ñ Ü Í Û Ý Þ Ð Ì Ö Ø Ä Ö Ì

Áýí ðþéàää íàçèü éàðüí
 Òääèýðèíé ùþð ì öðäö ì!
 Áó ñââéíúèè çà ì àíèàðüí
 Ðþéàñüíü ýþð ì öðäö ì!

Åèéí ààèüüí îèäóüó ýöí
 Õöèéà ì áýíè ýöèäöðäö!
 Èíáí ì àéáí è ì áíñüçûí
 Äýðäè áýíè þèäöðäö!

Áèð çà ì àí÷öí àèçè ì Ýöíýð
 Äàðà òöèý ñàðüèäü.
 Ûýð êýñ îíáàí ö ì èññèçèýí...
 Áýíè ì êþíèö ì ààðüèäü.

Óíóààðäâ “êîð” ñâââäéü
 Éàðüè ñþéöä ààèèäüí àà
 Áýíè ì ýþçö ì èèè àðäâü
 Í íó “Òóðàí” éíèèäüí àà!

Áèð ýöí îèäó àèçè ì èèèýð
 Îèäó àèçè áýýýí ì ýç!
 Áýí àâàè ì èè, Ì èèèýðè ì èí
 Ñýð ì àèýñè òöèýí ì ýç!

Ûàúüèýíà, 1918, 5 àââóñò

ÉÀÇÛÃ

Àçÿðááéúáí ì òùÿððèð äÿ øàèðÿððè
òÿðÿðèíäÿí íÿðð áàèÿí “Ãàðáàø
èþ ì ÿéè” ò÷òí éàçÿè ì ùøäùð.

ß.Úàääà

Äÿíèç äÿðäÿ äöøÿð, äàèùàèð àùèàð,
Äàùèàðà äÿðà ýÿèÿ, áó ì àíà éàçÛã!
Ñÿíèç þç áèèíäÿ äÿðèá èÿñèèá
Äóðíàèðääàí òÿáÿð ó ì àíà éàçÛã!

Áèð áóø îðóð áèçÿ ñàáàù ÿçàíù,
×àùùð ì àääà éíèà éíèääàí àçàíù.
ßðÿíÿÿð ñþèÿÿÿí, Àèèàù éàçàíù
Äóé ì àáàí éíð íèàí è ì àíà éàçÛã!

Çÿ ì çÿ ì èí äÿðàéíè àèíÿÿÿí ààðààø,
þèèÿíäÿ áèð èþíðè èàí ì àèà óùðàø!
À÷ùèíúà éíèèð Èÿáÿÿý áèðáàø
Áèð èþíðè èàí ì àèàí àèúääàíà éàçÛã!

Ýóí ààðàíàà ñàðù áóèóá ñàðùñù,
Ñþèÿÿð ñèçÿ äöø ì öø äÿðàéí èàðùñù!
Áé áèè òàíù ì ù, àùçù, ààðùñù.
ßè à÷ ì ùø áàùùèàð äöø ì àíà, éàçÛã!

×àèèà, 1917, 10 òáððàè

ÈÑÒÀ Í ÁÓË

Ì ÿí ñàáàèèè ì ì ÿð ì ÿð ñèíÿè èàðùí,
Äàèèðÿð, àíèíóíàà èááàí÷ù ÿè ààð!
Áàðùá òððàèÿðÿ, óçàã éíèèàðà
Àùùéíð ì óø ì ààè ÿþçÿÿð, àðøà ì èàð!

Àù, áé ñíèùóí éóçèð, ààèùí Èñòàíáóé!
Ì ààè ÿþçÿÿðè, èíÿè áàèùí Èñòàíáóé!

Áÿíè ì ñâââèèè ì âûç äöíéà ýþçÿèè,
Î íà áó äöíéààà ãø éàðáí ì à ì ûø!
Ăâéèðÿð, êþíëóïð òÿÿÿè ì íçàèû
Ñòð ì ÿèè òâèÿðè ùâ÷ ààðáí ì à ì ûø!

Àù, áé ñîëüóí éöçëð, ààèüüí Èñðàíáóé!
Ì àâè ýþçÿðè, èíÿè ààèüüí Èñðàíáóé!

Ăûðûâ ààèà ãíí ì óø äöí éàâðó áèð ãóø,
“Î” íàáí òÿáÿð ààðàè, ýþçø ì éàðàðáû.
Ýÿè, çààâèè êþíëó ì, ñîð ì à íÿ íè ì óø?
Ñîð ì à èè, ñâââèèè èè ì ÿÿÿ ààðáí?!

Àù, áé ñîëüóí éöçëð, ààèüüí Èñðàíáóé!
Ì àâè ýþçÿðè, èíÿè ààèüüí Èñðàíáóé!

Ăâéèðÿð, ñâââèèè ì “Ăûç äöèÿñè” íäÿ,
Ăàðüèíðÿí ãûðá ðöáàà òâèíÿ!
Ó÷óéíðÿí ðâðèí ñâââñîííàà,
Ăèð éüèáí ñàðüè ì ûø èíÿÿ áâèíÿ!

Àù, áé ñîëüóí éöçëð, ààèüüí Èñðàíáóé!
Ì àâè ýþçÿðè, èíÿè ààèüüí Èñðàíáóé!

Ăé éíëó ì òñòóíäÿ éöèñÿÿí ààüèàð,
Ýèçèè ñâââà ò÷óí ÷ûðííáí äÿíèç!
Éíè ààðèí, éíè ààðèí, áÿíè ì äÿðàè ì ààð,
Ăâéá àòàè ì éíëó ì ó, ààèû ì èè ì ñÿñèç!

Àù, áé ñîëüóí éöçëð, ààèüüí Èñðàíáóé!
Ì àâè ýþçÿðè, èíÿè ààèüüí Èñðàíáóé!

Ăó äÿèàè ì äÿí ãííáí éáíûâ áèð òÿðéàà,
×ÿèàèèè ì äÿðàÿðèí òÿðóó ì àíû ì û?
Éíð ì óáóð èè ì ñÿäÿí êþíëó ì ÿ è ì ààà,
Ăó äÿðòñèç ñâââà ì ûí ñíí çà ì àíû ì û?

Àù, áé ñîëüóí éöçëð, ààèüüí Èñðàíáóé!
Ì àâè ýþçÿðè, èíÿè ààèüüí Èñðàíáóé!

Éàðýá, áèè ì ýç ì èäèí ãýèáè ì è ñýí äý,
 Êè, ãûðãûí ñàçû ì ûí úáíèû òãèèíè?!
 Äîúóéíðèýí éáíè áèð ò ì èä áýíäý,
 Íáé÷õí ì ýéõñ àòãéí Òóðáí äèèíè?!

Àù, áé ñîèüóí éöçèö, äàèüûí Èñòàíáóé!
 Ì äàè ýðçèýðè, èíýè áàèüûí Èñòàíáóé!

Ýýíúý, 1919, 19 ì àðð

ÀØÈÃÈ Í ÄÐÄÈ

Ñîðàðãã éûèãûçà, Àéà,
 Àðàðèýí ýðçèýðè ì ñýíè;
 Áýíè ì èè ì è áèð ñããããèà
 Äöøýí ýððãö ì áèð äý áýíèè!

Íý çà ì àí èè, èíñàí îüèó
 Àçàð äýðèá áèäý éíèó;
 Áýíè ì èèáè ýðçèýð äîèó
 Éàøèà ñàèà ì èäð Áýòýíèè!

Áýíúý, äýðãéí ýí èà ì àíû
 Èèð ì ýè äýðã àíèàéàíû!
 Ûýð éàòýíý ñîðãó ì ùàíû,
 Ýðñòýð áèð äýðã àíèàéàíû?!

Àù, áé ýðçýè äèè ì, ýóíó ì,
 Äöøñý ñýíý áèð äý éðíó ì?!
 Õàíðû ì, îèñóí ýí ñîí ýóíó ì
 Ýðñòýð áàíà “úáí” áàèýíèè!

Àéðû äöðãö ì áýí äèè ìèý,
 Ýããýí áóèóã, ýãò ì ý, äèíèý;
 Àüèà áàíà ðç äèè ìèý,
 Õóðé àøèè ñðéèýýíèè!

Àøèàéí áèð àè äýðàè ààð,
 Åëýð îðóð, àëýð èàçàð!
 Áýí äöçýðý ì, çà ì áí îíçàð,
 Ýþç ýþóðð ì ýç áó ýðèýýíé!

Êóààèñ, 1916, 31 ààáóñó

Ê Ó Ð Î Î Æ Ò Ê È Í ß

Êè ì àèð àèçè ì ì èíàðýäý ýçàíèàðñ òññàóðàíèàð?
 “Áíúðó éíèà ñàí ì à!” àáééá ààíèù èðéí áóññàóðàíèàð?
 Êè ì èýð áþéý ààðà ìýðäý ÷ýèàè áèçè ì áó ì èíáýðý?
 “Ààðè!” àáéý ðèðàá àðàè Õððèõñðàíàà ééýèèýðý?
 Õýè ì ýýýééá Õððèõñðàíúí ýýèè ì ýýýí ààøèàðñíù?
 Êè ì èýð ÷àèù ááààèàðñíù ýñèè ì ýçàð ààøèàðñíù?
 Êè ì àèð äýçàðèý, èýðíè÷èý ì óçáééýðè àíèàóðàíèàð?
 Êýíàè ì èçè ùàééàáí ñàíúá, éóðáó ì óçà íà áóðàíèàð?
 Ùàíñù ààíóí ýëýðèèý, ùàíñù éàñà, ùàíñù éàçí?
 Ñþéóàëýðèí éáðèýðèíý àèèèè Ñèáèð àèàññèàññù!
 Ùà÷ àèð ðàðèð ýþñòýð ì ýçèýí ðððèóí ðàèí íèàóóíóíó,
 Êè ì àèð ÷àèáí ðððè ýðçèíè, ðððè àèèèí ààð-éíðóíóíó?
 Ñýíèí èè ì è èþéýýñèíáýí áíððàíèàð,
 Ñýíèí èè ì è äöðóíýíèýð, áóéáíèàð!
 Óíóó, ýñèè ýóíó, óíóó!
 Ààð, ýþéäýèè ààðà áóèóà
 ì ýçèó ì èàðñíù àùñàùð!..
 “Áéí” ñþéýàèè, Áóðàíèàðñíù òýáàèèèíý éàèýýíàèíèç,
 “Àè” ñþéýàèè, èèèèè ì èçý ì ýçàð íèáó Ààðà äýíèç.
 Çýíýíè èàèè, áóðà íèáóíóç, éóðáó ì óçà ñàèàùðàùíùç,
 Ýþçýèýðèí èþèñóíáýèè àèðóíèàðñ ÷àèàùðàùíùç!
 Ààðàðñíù äýèèèàèèà ì ý ì èýèýðèí, èèí, àéíí,
 Ñèç “ðàíààñç” ñàäý ðððèð ì ýèòýáèýðý áóðàð ì àéíí,
 Õíð áàððàðàá ýúàààùíí àäýèèè ñàäýíèýðý,
 Çýùýð ààðèí úáí éáðèíý, ñèçý “úáí” ñþéýýýíèýðý;
 Àèèèçäýí ðàùèá íèóá èèèààðý ÷ùðàíèàðà,
 Ñþéýééí èè: áàðàà ðáéýðð äöðóíóðñýí, ùàèàù íðà!

Ñîíðà áèçè Àãðîíàää âÿùøè ääéÿ éàçúí, îíçóí,
 Áóíóí àíùðó îëäóúóíà éíáíäúí ì ù ñÿíéí þçöí?
 Ñÿíéí èè ì è áèð ÷îð ì èðàñ éääéÿð,
 Áèçè äàùà íÿëÿð... íÿëÿð äòäéëÿð;
 Óíóò, ÿñèè ÿóíò, óíóò!
 Áàò, ýðéäÿèè äàðà áóéóä
 Ì ÿçéó ì èàðúí àùùäùð!

Áó äéëÿðéí òîíðàùúíà, äàøúíà
 ×þéÿí, þè ì øø ééÿèäéÿðéí éàñùäùð!
 Áó ì àí ääééè, áó äàùèäàùúí ààøúíà
 Áîíáí, ì ÿçéó ì èàðúí àùù, äàéúäùð.
 Áÿöÿí ðàðàá îëäó, ñèç îíàà áàéäóø,
 Îò, áÿíé ì ýþçÿèè ì èè ì ëÿðÿ óé ì óø?

Ñèáéðéäàà äàç ì äèàðúí ÿóøÿñè
 Ì ÿçéó ì èàðúí èÿ ì èèééÿ äîëóäóð!
 Ñÿíéí èè ì è “ÿñèèäéëÿðéí” îäøÿñè,
 Ýäòäééè éíè àçúúíèäàùúí éíèóäóð!
 Óíø ùÿð äàòò ÿáúÿ ÿàò ì ÿç, äàí àòàð,
 Áèè ì ÿç ì èéäèí ñÿíé áèð ÿóí äàí òóðàðð?

Ñþéëÿéèíèç, ùàíñù éóðäóí áàèàñù,
 ßèèíèçäÿí þèð ì úàí ì ù è÷ ì ÿäè?
 Ýþñòÿðéíèç ùàíñù ì øèèóí ùàààñù,
 Ñèçéí ò÷óí ñàòèùúíàáí éä÷ ì ÿäè?
 Ñÿíéí èàððóí áàøéÿéíäÿ ÿóèò ì ñÿð,
 ßðÿíéÿð éóðäóíàà àíúàä éäè ÿñÿð.
 Óíóò, ÿñèè ÿóíò, óíóò!
 Áàò, ýðéäÿèè äàðà áóéóä
 Ì ÿçéó ì èàðúí àùùäùð!

Áèð èàòîëèè èèèñÿñè äÿäÿð èàè,
 Õððèòñòàíúí úÿëèäàùúíà íèððÿðè ì .
 Ñÿíéí èè ì è àçúúíèäà äèð ì ÿèè
 Ýÿè ì ÿç ì è ùä÷? Áÿí î ÿóíÿ ùÿñðÿðè ì !
 Õððèòñòàíàáí áàòàà áèð ÷îð éäðéÿð äàð!

Ñeçy ëyíyò ääëð, ääðúúí îáäëäð!
 Óíóò, yñêë ýöíö, óíóð!
 Áàð, ýþéäyêë äàðà áóëóä
 Ì ýçëó ì èäðúí àùúäúð!
 Äyðäy äöð ì öð éíñàí îüëó éíëóíää,
 Áé ùòððëééyò, äyð ì áí ñýíéí ýëéíäy!
 Äñüë ì äéà ì ýüëó ì îëàí ääðäàðü,
 Äóððäðäüä ðyð ì áí ñýíéí ýëéíäy!
 Éää äëëyðäy éóðyê ääð ùäää äíëóíà,
 Ýöíýðëyð ñà÷ çäääëëúúí éíëóíà!

×äëäà, 1917, 20 ì äðð

ÁÈÑ Ì ÈËËÀÙ

Àùëäü ääüëäðäàí çyôyð òîíëäðü,
 Áðððäð äëëyðë yñýyð, äëñ ì ëëëàù!
 Î òàí ñàðäëúíää ÷ë÷yêë äéð äüç
 Äýêëéíð äëçëyðë çyôyð, äëñ ì ëëëàù!

Áé äþéóíýí éóðyê, äó ì àíëü øyùyð,
 Áëëëð ì ëñýí, áó çíð ýóðóëóó íyäëð?
 Ä÷ ñëñë äíëíóíó, îðäó ì óç ýýëëð,
 Íëðàíëúí äíëíóíà ýëðyð, äëñ ì ëëëàù!

Áé ùyðáéí òäëäéë, äëçy éíê ääð, éíê!
 Ñýí áé ýþçyê äýíëç, ýyê òòðëy ðà ì îê!
 Ñýí áé ñäüà, ñíëà äüëúí áóðàí äíê,
 Äíëëäðüíà äòäâyò ýýëyð, äëñ ì ëëëàù!

Áé Áäëó, ñýí äíðð ì à, ýyëäëë, ýýëyëë,
 Ñýííí÷óí äòüëäüä ääë ì ëðyë!
 Ñäü ääëäíëäð áííýëyðy ðyñýëëë,
 Øyùëäëyðëí ðóóó ýöëyð, äëñ ì ëëëàù!

Áé äöð ì áí, äëíúúí éäçüñü ääðà,
 Þëäðð ì ýç äëçëyðë, äóðäóóóí èäðà!

É îëëääüüí ãóðóí ýð ì ýüáí ñàíà,
Î èèðèè àèííí þíýð, áèñ ì èèèàù!

Ñýí ì ýðà îéóá áóðñàí ààðø ì àà ýýýð,
Ãóáóðüáí ñà÷ ì àèü íþááyðèí èå÷ýð;
Ñàüèáíäüüí òîíðàã ãàíííü è÷ýð,
Éóðãóí îè ì àç ñàíà ñèíýð, áèñ ì èèèàù!

Éóðãó ì óçàà áéçý ì áéääí îðóéáí,
Ì óðãàð úý ì äýèýðè ì óðãàð áíðóéáí.
Ïýè áèð ñýñýðèíè óçãããáí áóéáí,
Äöø ì ýíè ì è çà ì áí èñòýð, áèñ ì èèèàù!*

Éàñà ì àè, 1918, 16 èéóè

Á ß Í Á Ó Ë Ì Ó Ø À Ì

Äé Õàíðüííí úýííýð ó ì áí ãóèèððü,
Äýí úýííýðè áó äöíéääá áóè ì óøà ì !
Àðà ì àããáí äãçäèèèèèç éîèèððü
Àðà ì àãáí äýí ñãããããá áóè ì óøà ì !

Îðøéèððã Éüèäüçüíü, Äéüíü,
Äýí ñàéà ì à ì úýííýðè ì èí ñàéüíü!
Äè ääéýí úýííýðèí äýí áèð òàéüíü
À÷üä ýþçèò áèð ðréääá áóè ì óøà ì !

Äøè ì ýäýí, àíèà ì àãáí éãðèíè,
Äýðäèèèèèè ÷äüððäüüü îèðèíè;
Éíáíäüüü ì ýðýíýðèí áèðèíè
Óú-áóüãññç áèð ñýððããã áóè ì óøà ì !

Äàøüéàíèðð àèüääíèððü äýðèíè,
Áóüãäèèèèè àððð ýþçýè éàðüíü;

* Ûà ì áí òàðèöäý òððè ýñýýðè òýðýðèíäýí Äàèüéà ùóóó ì ääèèèèè äàðò éäçüèäü.

Àë úýòààà àèÿí àèÿè ààðíí,
È ì àíííí, áÿí ñÿòààà áóè ì óòà ì !

Éòðÿêäÿí “Íáé”èÿðÿ ÷ÿèèèÿí èà ùó!
Àøèèí èíèÿÿí Íáéÿ ñîðàóóó;
Áðéòèÿðèí ñàííá, ùáéðàí îèäóóó,
Íðàÿèè áÿí ì àúÿðààà áóè ì óòà ì !

Øÿðàèí ÿèè, ì èèè ì áéè, íÿààñí,
Ãÿðáéí èðíèè ñíðàí àúð ùàààñí;
Ðàùèáèÿðèí, èáøèèÿðèí äòàñí
Ó ì äóóóóó ì àñèàààà áóè ì óòà ì !

×úð ì ùèÿí ÿóíàù ààèèí àèçÿ,
Âÿç ààéá áóð ì àààà áàð éáíÿ àèçÿ!
Ñðéÿíÿúÿè ñðçò àèíÿ, àèíèèçÿ,
Àèúááíààèú áèð ñÿàààà áóè ì óòà ì !

Áÿí èè, ùèíáí ñîèèèíÿ, ñðçòíÿ.
Ãóèàà áàð ì ÿ ì, Ãÿðáéí áàðàù ì éòçòíÿ.
Áòðòíäòéò òèÿ àáÿèè, ÿðçòíÿ,
“Íáé”äÿèèèè áÿí íÿàààà áóè ì óòà ì !

Àüèà ì àçñà ààðà áÿðèí áóèóóó,
Áÿñèéíð àèúááíí ì áèð áðéòè áóéúó!
Ûÿð èèè áóíéáííí íäðäÿàèð ñííó,
Úàààáííí èíèèààà áóè ì óòà ì !

Èíáíáù ì èè, ùÿð òÿðéààùí ñííó áàð,
Áèð ÿóí ÿÿèð Éäð éòçòíäÿ èàç îèàð!
Ýÿÿí ÿóíó äòðòíÿíÿð, èàçáíèàð
Ãóéáóóóóó áó òèèèààà áóè ì óòà ì !

×àèàà, 1919, 11 àíðäè

×ŮĐİŮÍŮĐÄŮÍ ÄÄĐÄ Äß ÍÈÇ

×űđíűíűđäűí Ääðà äýíèç
Ääðűá Ööðëöí áäéðàűűíà!
“Äű!..” ääéýðäëí, ùä÷ þè ì ýçäè ì
Äöøý äèēñý ì àéàűűíà!

Äéðű äöø ì öø äîñò äèíäýí,
Èèèýð ääð èè, ÷äðíàð ñèíýí!..
Äýòäèűäűð ýýèäè, ýääýí,
Éîè ääð Ööðëöí áäéðàűűíà!

Éíűèèýð òþè, ýýè éíèóíà
Ñűð ì àèàð ñýí ñàű, ñîèóíà!
Ůűðòűíàèàð áóðñóí éàíà,
Ñàèà ì Ööðëöí áäéðàűűíà!

“Ůý ì èäèééý” î Ööðè äàíű!
Ůä÷ äèðèíèí äèò ì ýç øàíű!
“Èàçáäè” îēñóí èèè äóðááíű!
Ůäéðàí Ööðëöí áäéðàűűíà!

Äîñò äèíäýí ýñýí éäèèýð,
Äàíà øäèð, ñàèà ì ñþéèýð!
Îēñóí áèçè ì áóðóí äèèýð
Äóðááí Ööðëöí áäéðàűűíà!
Éîè ääð Ööðëöí áäéðàűűíà!!.

Ýýíűý, 1914, 4 ääèàáð

È Í ÝÈÈÈÑ

Ääèèóèà ýýè ì èñèç ñàèà ì ääð ì ýéý,
Äé Ōàí ñàðäéűíű ðóòàí éíýèèēñ!
Ýääèðèýí Èýáýéý ùàűű èàðäàíű,
Ůàűűèàð éíèóíà ÷űòàí éíýèèēñ.

Āā ī āūūīāā ×āīāāāāēā āūūū,
Ŋŷī ī ēñŷī òððē āēēŷðēīēī ēāūūñū?
Ēēēā ī āōīēāñūīūī þēō ī ÷āēūūñū,
þēō ī īēīīēñēēēŷ ēāðāī ēīŷēēēñ!

Ŋāðūā Ũēīāēñāīūī ūāīñūç āīēōīō,
Ýŷēāēī āāūēā ī āēā “Ōōðāī” ēīēōīō.
Āēāāāūā ùŷð ēāðāŷ Ōāīðū āōēōīō,
Ēīñāīēāðū óúóç ñāðāī ēīŷēēēñ.

Āāō, ēāīŷ āāðūūīāā ēþēñō ī ò ā÷āū ī,
Āāēū āāūēāðūīā āē āāēðāā ñāīúāū ī.
Ŋŷī ī āēāāī īðōāōī, ýŷēāē ī, óēāðāū ī,
Ì ŷðā āāēēē ī āēāāīāāī āā÷āī ēīŷēēēñ!

Ŋŷī āāūēā ùŷð ēīēō, ñōīŷō ī òāç ā÷āð,
Ō÷ āēāā ýŷēŷīēŷð, ò÷ ýōīāŷ āā÷āð.
Çŷīī āō ī ŷ, āōððōīō ī ūāāāēā ó÷āð,
Ōððēāðð, áó āōððōīō àðāī, ēīŷēēēñ!

Î ðāēī ŷþçōīō āēēāēēēī āēēŷð,
Āŷīē ī īēðāīēū ī āūð, òððēōēŷð ñþēēŷð...
Ýþç āēē ī ŷ òŷððē ī ŷ, āāō, ŷēē ī òēððŷð,
Āōøŷúŷē òŷððēīŷ òāēāī, ēīŷēēēñ!*

1918, 12 ēēōē

ĀÉ ßŊÝßÐ!

Āāūā, āāðā ñāīúāūūīū þīāððōā
Āó ī āī ēē ī ē áó āāūēāðū āððōāōī!
Āŷīēçēŷðŷ ñāēā ī ðŷñ ī ē ēāīāūðūā
Ýþēēŷðāŷēē áóēā ēē ī ē ēððōāōī!

Éððð, ēððð āāðāī ýōīōī èçēīŷ!
Ýðēō ī ñŷēēð āīūāī Ýōīŷð ēóçōīŷ!

* Áó īāð÷ā ŷñŷŷðēīēç òŷðŷðēīāŷī Āāēū ī òūāñēŷŷ āāēēāēēē āāðō Āāēū ŷððāðūīāā áóēōīāī Ýōçāŷēāŷ ñþēēŷīēē ī ēðāðð.

Áàø yéàè áàð, òî îèàðúíúí ñýñèíý
Éàà àèýðèí éúèàúðú ì ù, øè ì øýèè!
Ãóçúóí èè ì è ãóðó ì àùà áàøèààú
Ñýíè ýðýí úýèèàèàðúí àèýéè!

Éððð, éððð áàðàí ýóíðí èçèíý!
Ýöèð ì ñýèèð áîùàí Ýóíýø éöçöíý!

Àðñèáí èèáè ñàèàúðàúúúí äøð ì àíà,
ßð îúèó ýð îèäóúóíó ýðñòýðàèí!
Ôýèýè áó ýóí óéúóí ñàíà àèéíð èè,
Òððè ÿñýððè, ñýí áðéý ì è èñòýðàèí?!

Éððð, éððð áàðàí ýóíðí èçèíý!
Ýöèð ì ñýèèð áîùàí Ýóíýø éöçöíý!

Ãàðààøèúúí ôýð ì àíúíà áàø yéèá,
Ì ýçèó ì èàðúí è ì áààúíà éàðèøàèí!
Ãàðàíèúààà ñòíýóí ñàíà éíè à÷àù,
Ñýí î éíèààí ì óðààúíà éàðèøàèí!

Éððð, éððð áàðàí ýóíðí èçèíý!
Ýöèð ì ñýèèð áîùàí Ýóíýø éöçöíý!

Áé Òððè, ñýíèí ùàíñú àèíäý îèäóúóí,
Ì éíàðýýý áóéóð, àèçý ñðéýñèí!
Àøè ì ýéýí ãóèààèàðà ñýñèèè
ßñýí éáèý áóéóð, ôýáýð àèýñèí!

Éððð, éððð áàðàí ýóíðí èçèíý!
Ýöèð ì ñýèèð áîùàí Ýóíýø éöçöíý!

Øó ààðøúèú áó ì àí ÷òðàí áàúàààí
Ñýí ýýè ì ýäýí èíèèðèýð ÷òðàðàù!
Ýáúèèñýéàèí, ì ýçèó ì èàðúí ôýðèààú
Éàðè, ýðéö, èàèíàðú éúðàðàù!

Éððð, éððð áàðàí ýóíðí èçèíý!
Ýöèð ì ñýèèð áîùàí Ýóíýø éöçöíý!

Áé Òððê, áàíà ñââââ ÷è÷ÿê áó øáééÿð,
 Ýþéäÿ ùèèàè, éâðäÿ ñÿíèí ñàíúàùíí!
 Äöðíàèððèà ýþíäÿðàèèè ì ñàèà ì ù
 Éâøèðàè ì è, ñàíà íéíáí òîðíàùí?

Éððð, éððð áàðàí ýóíóí èçèíÿ!
 Ýøèò ì ñÿéèð áíùàí Ýóíÿø éöçóíÿ!

ÒÖÐÊ ÎÐÄÓÑÓÍÀ

Áé øàíèù þèÿííí øàíèù îðáóñó,
 Óíóò ì à Äàðâàçà ýèðàèèè ýóíó!
 Ýÿèèðèÿí ãíâ ì àùà Óððáíâàí Óððòó,
 Äéàùííû Äàððà äÿíèç þíâò ì ö?!*

Èèè àòððèÿí ÿñÿè áóðúÿ àââù ì ù,
 Êàðñ ààèàñù ñàèà ì òííó àòâù ì ù?
 Ñÿí èàíàðèÿí îðâà çÿðÿð øÿíèèèè,
 Ì ÿüèóá äòò ì àí ààøèàðíí ÷àòâù ì ù?

×ùðâùùí ýóí Äèèàù Òéáÿð Äàùííà
 Äàùùñòàí ààüèàðù àèáðÿ áééÿàè!
 Áàðâù ì èè, ñàðàèúí àèðàí òàùííà
 “Ñÿí ýÿèèðñÿí, øÿí íèóðà ì !” ñþééÿàè!

Ýÿèèèèè ýóí Êðððí àðàð-áàðððð
 Òñèè ýóíàùèàððàí ñèèèèíàè, ÷ùðâù!
 Åøèàèá Ùò ì ððäÿ òÿèáèð ñÿñèíèè
 Äðàç ñâàèíúéíäÿí äóíéáíù éúðâù!

Ýÿíúÿ, 1918

* Áó íàð÷à Äàèííù òÿòù áäÿí ÿñÿÿðèÿðÿ èòùàò áàèè ì èøàèð.

ÄÐÄÈ Ì

Íÿ éà ì áí äÿðääèð áÿíè ì èè,
Ñþéÿ ì ÿéÿ àèè ì éíðääð.
Íÿ äÿðéáÿ ì, äÿðéá èéáè,
Íÿ äÿðä áèÿí àè ì éíðääð!

Äàèâ ì ááÿ, áèð àù, áèð áÿí,
Òàíð ì ñÿíñÿí, ìÿíàù ì ñÿí!

Áàù ì òñÿ ààðá áóéóä.
Äàðáíèüä èþéÿÿ ñàè ì àäää.
Äÿíèç ñþéÿð “Í íó” óíóó,
Ýáúèèäè èþíðè äè ì àäää!

Íÿ éàíàéù ì, àù, áó ÿðíèÿð?
Í íóí÷óí éððÿÿè ì òèððÿð!

Àùèðð àþí ì øø, éàù ì óð íè ì óø,
Éåð éøçöíÿ äøÿð, àüèàð.
Äèðáí àèäÿ éàðáí ààéäóø
Ö÷óí, éóàà áèçè ì áàüèàð!

Íÿ ÷ùðàð áèç ñùçèà ì àääáí?
Áíø òÿäÿèèò ì èèð ùàääáí?!

ßñèè “Òóðáí” ì àñàèèàðù
É íð àøùùí ñèíÿñèíäÿ.
Ïÿíÿççèè àð, àèíèÿ áàðù,
Ààð, íÿ úíðäóíéóä ñÿñèíäÿ!

Áèð èèóíÿðñÿ àðèÿè àèèàð,
Äüçüíí éððÿÿè ìàðèèàð!

“Òóðáí”úí øáíèù òííðàùù
Í àðäÿàèð òàðù, àèàáíí?
“Éàøà”ííí úùðüä éàíðàùù.
É íè ÿþñòÿðèð, ÿääÿí ùàíí?

Éàçüä éíèääí ñàíàíèàð!
×ððèè áóðÿ òàíàíèàð!

×àèèà, 1917, 1 ì àðð

Ø Æ Û È Ä Æ Æ Ð Æ

Àçÿðáàéúàíààèû Î ñ ì à í èû øÿùèäèÿðèíÿ

Äàèð, äàèð ñàð ì àøûäèû ì ÿçàð àèûíäàí,
Ýÿè ì èø çèèàðÿøÿ àûçèàð, ýÿèèíèÿð!
Áé èàðáàí èä÷èèè, éíèèàð òñðóíäÿ
Ûÿð ýÿèÿ éíè÷óèà éíè ñíðàí ÿñÿÿð!

Ñÿíèí äíäáóäèàðûí éàáàí÷û ðàíèàð,
Äóððàðàû þèèÿíè ðþèäèèóí äàíèàð!
Áàð íàñûè þí ì ÿèäÿ ðíçèàð, áó ì àíèàð
Äÿðèä ì ÿçàðûíû, äÿí äÿ äÿðàáÿð!

Ñÿíèí äàíûíäàí ì û äöçèÿðäÿ áþèèÿ,
Äóàðÿò àèèð ì èðàèð ñàèûè ì àç èàèÿ?!
Äíñò äèèíäÿí äíííäó àðð èàíûä íàèÿ,
Éíðñà í íàèÿíèí ðóóò ì ó ñþèèÿð?!

Èä÷ÿðèÿí ÿþèèÿðäÿí àèð äàðàð äóðíä
Àèèàð áóðàðàíûíûí ÿþçèÿðè ñíð ì à!
Áàð, äíûðó ÷ûò ì ääàà ÿþðàèèóí ðþèä,
Äÿñèÿäèèè ÿ ì ÿè áó ÿóí ÿóèò ì ñÿð!

×àðûäèû äàðààøûí, ñàäÿäèè èþèèò,
Ýÿèèè ì ÿçàðûíä àèð þðèè óðäó.
Òííèäíûä ààø-ààøà ùÿð ò÷ò, äþðàò,
Ûÿð ÿóí èþèèò àûçèàð äÿðäèíè àèíèÿð!

Ýÿíûÿ, 1919, 10 ì àèûñ

Î Õ, Á Ó É Î Ë

Áÿíèí éíèó ì èàèàí÷û
Ýèðäààäèèàðèä äíè ì óðäóð.
Éûòûè ì à ì ää áó éíèää
Äàíä ùàðà ì íè ì óðäóð.

È ì àí àò ì ÿè ÿóó íè ì óø,
Áèð äíûððóèä, èàèàíä.

Ùÿð êÿñ ÿíÿÿë îëóéîð
Áèð è ì àíàà ãàèàíà!

Ùÿð ýóí éáíè áèð ò ì èä,
Ùÿð ýóí éáíè áèð òÿáÿð;
Áíúää äóíéà ÿñÿèè,
Ùääñ äÿ äîüðó íÿ ýÿçÿð?!

Êínàíèééÿò, î áèð êèòää –
Ùÿð îðóéáí èàèáí÷ù.
Ýóó, áèð ùÿéàð ì áéääíüäüð –
Ùÿð áèð ýóüèö òàèáí÷ù!

Èàçüã áèð ÷îð ì ÿüèó ì èàð
Ùÿð áèð ñþçÿ éíáí ì üð!
Ñîíðà áàò ì üð, ãüçàððáí
Øÿôÿã äáéèè, äàí è ì èð!

Ýþé öçöíöí øè ì øÿéè,
Éüèäüðü ì ü, èäü ì óðó
Ñîéóó ì ääü, áó éínàí
Äàíü è÷ÿí äÿ ì èðè!

Áé Àèèäüü ì éáíüèðäüí
Ùÿð áèð äîüðó äääü ì ü,
Éîðñà, éîðñóè äóíéääáí.
ßääèÿòéí äàèðäü ì ü?

Áé äèíèèíèí, äèíèèèí
Èíáíäüüü ñîí äòääÿò!
Äàè ì ääü ì ü ñÿíäÿ äÿ
Èínàíéèðà ì ÿðüÿ ì ÿò!

Áÿí èè áèè ì ÿè èñòÿðàè ì,
Èè ì èÿð àüèàð, èè ì ýðèÿð?
Îíóí÷óíäðð äò ì èðäèð
Ôÿèÿè áÿíè äÿðáÿäÿð!

Àðééîðêýí òýñýèè
Áàðäû ì ì ààè ýþéëýðý!
Áóèà ì àäû ì áèð íþäòý,
×ûðà ì àäû ì áèð éäðý.

Áýí ñþéëýäè ì äýðäè ì è,
Òàçý éàøùè éàíðäùà!
Ààùà äýðäè ì áèð ì ýäýí
Î ñýðèèè òîíðäùà!

Íý éíðñóèäóð òýäéýò,
Þ ì ðð íý àç ÷è÷ýééí?!.
Éàçûã áàùáàí ñàíà èè,
Áíøà ÷ûðäû ý ì ýééí!..

Áâçàè ì àðùã äýùð íèñóí,
Ì óðãàðèèðäû áó ýñð!
Éàðøù ýðíéýð èâ÷ééíð,
Òþááy þèò ì ýýòèðèð!..

* * *

Îò, ÷ýèèèèíí úýùýííý ì ý áèð ìýðäý
Áó áàð ì àããáí éíðóèäóúò ì äóíéàéà!
Íäðíí èèáè áýí äý éòèñýè áèð éäðäý
Äàèà ì ððáááû ì èà áèð çþãã àè ì àéà!

Ñýí áé ÷àèáí èàèíàòùí ñàçùíú,
Î òãèýýðäý úàíèù íýù ì ýí éíð ì óäóð?
Èè ì èýð ÷ýèèð áàð èè ì èýðèí íàçùíú!
Íàç áéëý ì ýè ùýð ýþçýëý éíð ì óáóð?!

Ùýð äýëý ì ààø úàí àè ì àùà àèùøúã,
Àøùãèàðùí úàíèàðùíà àùú, áèð!
Áó äóðááí÷ùè ýþéëýð éáíý ààðùøúã,
Ýýè áó äóðááí ààíèàðùíà àùú, áèð!..

Ùàùùèýíà

BAYATILAR

Ñà ì íààdù àîèáó ì ó?
×àéíèèäý ÷àé íèäó ì ó?
Ñèçäýí ñóàè àèùdà ì,
Àèçý èçèí íèäó ì ó?

Ààdã ãùdàù òíò ì áùd,
Éàè ýñéá, áóóóóí à÷àð.
Ãîò áóóíééó ãàèùdãù,
Ýýòèð ííà àèð à÷àð.

Éàùùø éàùàð Øèðàáíà,
Ýóí áíùàð ùýð áèð éàíà.
Ùí ààéèè ì è èàð ýýèèð,
Øý ì èè ì è éàíà-éàíà!

Ýþðäö ì Ãàòãã ãùdàùù,
Ãøðäö ì éàðãáí èðàùù.
Íý ì ýíé éàíàùðùðñáí,
Áé ýþçö ì óí ÷ùdàùù?!

Ùàéèáéèý ýèðàè ì áàùà,
Ãùçùè ýðèò äýð ì àùà.
Ãùçùè ýðè áýùàíýàèð
Ñáäýí èàðù ýþð ì àùà.

¹ 1977-úè èèäý “Áè ì ” íýðèèéèàù òýðýòèíáýí “Áàéàòùèàð (XVII-XX ýñðèýð)” ààèù áèð èèòáá áóðàòùè ì ùøàùð. Èèòááù Á. Ì ý ì ì ýáíàà òýðòéá áò ì èøàèð. Òýðòéá÷èéý áèý ýýè ì èøàèð èè, áó áàéàòùèàðù Ñùì ýà Ùàããã (ííà àèà ùèññýñè) Áàð, Áàèàèýí äý Çàãàòàèèããáí òííèà ì ùø-àùð. Ññèèíáý Ñùì ýà Ùàããã í èðèèýðäý íè ì àì ùøàùð äý ùý ì éí áàéàòùèàðù Áàòó ì àà äý Áàùùòàíáà þçö èàç ì ùø, ààùà áíùðòòò áíø ì øòáòð. Ñùì ýà Ùàãããùí ñàèñíç áàéàòùèàðù ààðáùð, àíùàà èàðè ýýèàèèýý ííèàð ì ýèò ì áàéàòùèàðãáí àà ýèàäýèýð áàèè ì èøàèð (Òýðòéá÷è).

Óóèèíúá ýèðè ì áàùà,
Áàøù ì ãíéäó ì áàéðàùà.
Ãíððà-ãíððà ýáàèðàè ì,
Ýþçö ì ñàðàøàù ñàùà.

Áàèà ãíéäó ì áóúàùà,
Éàð ýýèèáàèð íúàùà.
Î í áâø éàøààèù àùçù
Ýþòðýéè ì ãóúàùà.

Àùàú áàøùíàà ãàðùà,
Àùçù ãíèó ãíáððùà.
Ñèçéí èè ì è øáéýðè
Éíèàà ì ýíý áóéóðùà.

ßè áóððà ì ãàøùùà,
Ñþç äàéýðý ì àøùùà.
Ì ýí ñýíè àèàúàùà ì,
Ì ýùèý ì ý éàðàøùùà!

Î àùçà áàð, î ãùçà,
×ýíýðäýí áàðùð áèçý.
Î àùçù áèçý áàð ì ýñýí,
Àðèðýò îè ì àç ñèçý.

Ýþéäýèè äàí éùèàùçà,
Ì àðàèààèù áóéíóçà.
Ùáéó äàéèè ì è î øàùáàç,
Ùýñýí äàéýí äííãóçà?!

Àøèäý ì, ýøè àèàíàà,
Ýøè áèýðð Ýøèàèáíàà.
Øøèðè éààù ì à äöøýð,
ßèè ì ý ýøè àèàíàà.

Ì ýñùèàèí áóúàùùíàà,
Øà ì éàíàð íúàùùíàà.
Áàð ãíééóá, úáí ääðýéèè ì,
Äíñóó ì óí áóúàùùíàà.

Îòóðàðà ì áéíÿäÿ,
Òà ì áóð ÷àëäü ì ñèíÿäÿ.
Õ÷ èëäÿí áèð ýþð ì ýñÿ ì,
Óíóò ì àðà ì éáíÿ äÿ!

Äü ìàíàä ýáéÿí ì îëëà,
Ãóð áèð ñþç ääéÿ ì ì îëëà!
Àðçó ì àííí îë ì àññí,
Éàäéÿð ääððÿ ì, ì îëëà!

Äàüëàð áàøü äîëà ì à,
Äÿéëÿð ýääèð ñàèà ì à.
Éàð þçö áíñòàí÷üäüð,
Ì ýíäÿí èñòèð øà ì à ì à!

ßçèçèéÿ ì, Ýöëÿíàà ì à,
Øäü äðøá ýðè ýíàà ì à.
Òàòòà èþéíÿè îëàéäü ì,
Éàíüøàéäü ì ýðè ýíàà ì à!

Ýöí ÷üòüáäüð éîëó ì à,
Êÿ ì ýð áàüëà áàèè ì ÿ.
Äüç, ñÿíéí àü ì ÿ ì ýíè
Àèàéäü ì ñàü ÿèè ì ÿ.

Õÿííÿðèí áàüü àñ ì à,
Òàñ ì ààáí äîëéóí àñ ì à.
Äöø ì ýí äèèè ÷îð îëàð,
Ûÿð äèÿ ãóèàà àñ ì à.

×þëÿðèí áóèàüüíà,
Êþéíÿèí çîëàüüíà;
Ãóð ýääÿè, ÿçèç, éîëààø,
Ñääÿèíí íéèàüüíà.

Ì ýí àøèäÿ ì, áèð éáíà,
Êþíðè éáíäü áððéáíà.
Ì ÿ ì ÿÿðèí àüçí ì à,
Õçóíäÿèè áèð éáíà.

Ñýùýð ýààè ì äöëýíý,
Äàðúäü ì ýöë ýëýíý.
Ì ýíè ì ãîðó ì ííääíäüð,
Éàðñúç þ ì ðö ì ööëýíý.

Ñà ì íààðü éàí-éàíà,
×àéíèè äöðóääö äàíà.
Éàðü ì , áèð úóð þíðð äãð,
Ì ýí þèö ì , ñýí äîñòéàíà.

Ì ýñèíý, úàí ì ýñèíý,
Äü äîéóí äöé ì ýñèíý.
Áó úàíü ì äóðáàí îëñóí,
Éàðü ì úí ýýè ì ýñèíý!

Ãàðäääüí áàøúíà,
Ãóðáàí îéó ì ãàøúíà;
Ãüð ì ûçü àþøèè îéóá,
Ñàðüèéäü ì àþøóíý.

×üðäü ì ÷éíàð áàøúíà,
Áàðäü ì ääëýð óóóóíà;
Áèð íèðàíèü äûç ýþðäö ì
Îðóðó úýíýýò äóóóíà.

Àðüèð òîí äîðóíà,
Ì èíäèýð äü ì àøúíà.
Íý èíñàðñúç çàáèèèè,
Áàð ì àéüð ýþç éàøúíà.

ßçèçè ì , çöèðö äàðà,
Äü öçäý çöèðö äàðà.
Üýð èè ì áàíà äëýñý,
Òàíøüððà ì Çöèðöäðà.

×üðäü ì ùóíäðð ÷éíàðà,
Òäèäóíí àà áóðäó ì Úàðà.
Ì ýíäýí ÷îð ñàèà ì îëñóí,
Ñàääèèè ì ýçèç éàðà.

Áèç ùàðà, áóðà ùàðà,
Áèçè ñàèäùèàð òîðà.
Áèçè òîðà ñàèàíú,
Ýäòñèí è ì àíñúç ýîðà.

Àðàðà àèçè ì îèñà,
È÷èíäý àùçùè îèñà.
Íäúý ì àùíú ääéýðäè ì,
Ì ýúèèñäý èçèí îèñà?!

Ñäéðàíà ýääýí îèñà,
Äùçùéýøè ýððýí îèñà,
Éàçüá èàùùç ýðíäýððý ì,
Äîñòó ì à, ýääýí îèñà!

Òà ì áóðóí éöçö òàðòà,
Èèè ì èç áèð îðàääà.
Ì ýí íý ÷àðý äéýéè ì,
Äèèàù ääð ì ýéýí ààðòà?!

Ñó ýýèèð ääèðà-ääèðà,
Ûî äùçüí ääù Çàèðà.
Áó ýóí áèð éàð ñää ì èøý ì
Äàðäàðääí äîðòà-äîðòà!

Ì ýí àèèä, ääèð àéàüà,
Ñó äîèðð, ääèðà éàüà.
Èèèýð òýñòýñè úàíú ì,
Éàð ýýèèè, ääèð àéàüà.

Òóàüàüú äîéóíüà,
Òóó éä ì ýäè ì äîéóíüà.
Èñòýðäè ì òýèäýò îðää,
Ñðéèý ì ýéý äîéóíüà.

Èñòýèàíú éàðüíüà,
È÷èè ì ääèäü éàðüíüà.
Áó ýóí áèð äùçü ýððäò ì,
Ýðçö ì ääèäü ääèíüà!

Àüàú ààøíàà ãàáàã,
Éàíðàüü ãàáàã-ãàáàã.
Ñèçèí èè ì è øåëÿðèí
Àüçííà áèð ÷àíàèàã.

Àüàúääí èÿñàè ì áóääã,
Éåðÿ äöøóíúÿ òòòàã.
Áóíàáí àèçÿ éàð íè ì àç,
Òàçÿäÿí ýÿè éàð òòòàã.

Äÿö ÷àèàí íàçèè áàð ì àã,
Ààøúíàà äüçüè äàð ì àã.
Äüç, ñàíà èàèèãäèð ì è
Áÿíè áó äÿðäÿ ñàè ì àã?!

Òà ì áóð ÷àèàí òÿè áàð ì àã,
Êÿ ì ÿðèí äüçüè áàð ì àã.
Îüèàí, ñàíà áééáàè,
Áÿíè ñààèá, ííó àè ì àã.

Áàçàðääí àü àèàúàã,
Èñòíè öñòÿ ñàèàúàã.
Àèçè ì èøÿ áàð ì àüà,
Àèððóíè ñóá ýÿèÿúÿè.

Áó ýáúÿ òíé íèàúàã,
Äüç, ýÿèè íéíàèàúàã.
Èèàí áóð ì óø àíàñü
Äüçüíü ãíé ì àèàúàã.

Äÿðéààà äüçüè ààèüã,
Öñòó ýðé, àèòü äàíüã.
×íð èñòÿàè ì, ýÿè ì ÿàèí,
Úàíí ì à ãíéäóí éàíüã.

Áàçàðääí àèäü ì íè÷àã,
Äÿðäèíäÿí íèäó ì íà÷àã.
Áÿí áàèÿ éàð ñàà ì èøÿ ì,
Áèð üãñàá áíéó àè÷àã.

Ýáúÿÿð éààí éåðäÿ,
Úàí-úàíà ÷ààí éåðäÿ.
Àü öçöíäÿí þíÿéàè ì,
Ñað ì àøá éààí éåðäÿ!

Àé äîüäó, áààí éåðäÿ,
Úàí-úàíà ãààí éåðäÿ.
Äîñòà éàäÿðð äåðàè ì
Éàíüíäàí þöÿí éåðäÿ.

Äÿðéàíüí î éöçöíäÿ,
Àò îéíàòäü ì äöçöíäÿ.
Èèè ì óðàç ñåå ì èøàè ì,
Áèðè äàèäü ýþçö ì äÿ.

Ñåéðÿ÷èí î éöçöíäÿ,
Úåéðàí îéíàð äöçöíäÿ.
Äîøà ðàèèðð ýþð ì öøÿ ì
Éàðü ì üí àü öçöíäÿ.

Äîñòó ì, ýÿç ì ÿ àè ýóíäÿ,
×üðüá îðóð, áàèýóíäà.
Ð ì ðöíÿ äóà÷üèà ì,
Ðè ýþðòðóá üÿð ýóíäÿ.

Ñóéóí éöçöíäÿ îÿðäÿ,
Äø ì öøÿ ì ì ýí áó äÿðäÿ.
Äàèèäü äþçÿ áèè ì èðÿ ì
Äîñòó ì îè ì àéàí éåðäÿ.

Äàüèàðäà, ì åøÿÿðäÿ.
Øà ì éàíüð øèøÿÿðäÿ.
Ûÿð àè ñÿí éàð äîéíóíäà,
Ì ýí äàèäü ì ì åøÿÿðäÿ.

Ðçèçè ì, ì åøÿÿðäÿ,
Ì áé äàèäü øèøÿÿðäÿ.
Ñÿí éàðäüí, éóóóí äèäüí,
Ì ýí äàèäü ì èö÷ÿÿðäÿ.

Äÿðéàèàð öçÿ-öçÿ,
Öçöäÿí ÷ûðäû ì öçÿ.
Áèð Òàíðû êþ ì ÿê îêñóí
Áó àèçè ì èèè ì èçÿ.

Ì ÿí ýääèðÿ ì î éöçÿ,
Äàéûääà öçÿ-öçÿ.
Àé äóðèàð, ñèç òää îêóí,
Ì àøÿèÿð äàèûð ñèçÿ.

Éàðû ì ûí ääû Ì èðçÿ,
Ýþíäÿð ì èøÿ ì Òèèèñÿ.
Ñþâääûí èñòÿ ì èðÿ ì,
Ñàüèûû ýÿêèí àèçÿ.

Äóðäó ì áàûû øÿðÿèÿ,
Äèøèÿäè ì îêäó èÿèÿ.
Íáúÿ èà ì áí îêóð ì óø,
Éàð îè ì àéàí ì ÿðÿèÿ.

Ñó ýÿèèð èøèÿ-èøèÿ,
Äîñò ýÿèèð ýøèÿ-ýøèÿ.
ßèéíäÿ ÿè éàéèûû
Äàí-òÿðè ñèèÿ-ñèèÿ.

Àé äûç, ÷ûð ì à ÷ÿèèèÿ,
×èð êþéíÿéèí ñþèøèÿ.
Áó úàíû ì äóðááí îêñóí,
Äûç, ñÿíäÿèè øÿèèèÿ.

Éàûûø éàûûð òñòò ì ÿ,
Öÿáÿð àíàð äîñò ì à.
ßÿÿð ì ÿíè ì äîñò ì ñà,
×àäûð ÷ÿèèèí òñòò ì ÿ!

ßèéíÿ, úàí ßèéíÿ,
Òà ì áóðóí áäø òàèéíÿ.
À÷ äîèèðûí ñàð ì àøàà
Íàçèè, èíúÿ áäèéíÿ!

Äöðäö ì äÿðéà äéáéíÿ,
ßè óçàðäü ì ýöëöíÿ.
Ýðëö ì øåéðáí îëóááí
Ùå÷ ÷àò ì ääü ì nèððëíÿ.

Ýÿëéíÿ áàð, ýÿëéíÿ,
Ñàð ì àøàéäü ì áâëéíÿ.
Î äûçûí éíúÿ áâëè
Íÿ ààðò äöøÿð ÿëè ì ÿ?

Òà ì áóð ääëüð nè ì éíÿ,
Äöø ì öøÿ ì ùÿâÿñëíÿ.
Äëð íá÷ÿ ì àùíü äâéè ì,
Äîñòó ì óí ùÿâÿñëíÿ.

Î îäëóóí òëðëíÿ,
Ùå÷ ÷àò ì ääü ì nèððëíÿ.
Ääëáíèà èøè ì éíðäáðð,
Äóðááí îëó ì áëðéíÿ!

Úàð éíëóíà ýÿëÿðñÿ,
ßñÿÿð îäëàð ýáéÿðñÿ.
Éàçûá èäüûç éíëèàðà
Äó ì èÿíàè ì ÿ ýÿëÿðñÿ.

Áó äÿðÿ óçóí äÿðÿ,
Éàçûëüáäüð äÿðöÿðÿ.
Äóðäà èøè ì äöçÿè ì èð,
Ìÿí ýáäëÿ ì ñÿðäÿðÿ.

Àé äîüóáäóð áéçÿÿðÿ,
Äóèää ääðéí ñþçÿÿðÿ.
Áó úáíü ì äóðááí îñóí
Éäëäûç èàòáí äûçèàðà!

Äüäëèàðà, ñàçèàðà,
Òà ì áóðää äîàçèàðà.
Áó úáíü ì äóðááí îñóí
Ýÿëéíÿðÿ, äûçèàðà!

Ãóøèàðí úöðÿ-úöðÿ,
Ó÷óá ýäÿð ùöíäöðÿ.
Ãûç, ì ýíëÿ äîñðéóã äëÿ
Äöø ì ýíëÿð ùöðÿ-ùöðÿ!

Íàìàç ãûëäî ì ñöííÿðÿ,
Àäàì ñàëäî ì ìéííÿðÿ.
Àðáíû éëëáí áóðñóí,
Àíáí ýäðñéí úÿííÿðÿ.

Îüëáí, îðóð äàø öñòÿ,
Éóìóò ìàíäã äàø öñòÿ.
Îüëáí ääëÿð äèð þíøø,
Ãûç äà ääëÿð: äàø öñòÿ!

Áèð úöò ãóø äàð ýöë öñòÿ,
Áèð úöò ýþç äàð éíë öñòÿ.
Òàíðî ì, ì ýíë þëäðð ì ÿ,
Òíëó ì äàðäüð èë öñòÿ!

Áó ýáúÿ ñàëàí ýáúÿ,
Éàð áíëóí ýëÿí ýáúÿ.
Úÿñÿäÿ úàí ì ù äàëäð
ßë-ÿëÿ äÿëÿí ýáúÿ?

Ëàì ì à öñòóíäÿ ìèøÿ,
Ýöë öñòóíäÿ áÿíþàøÿ.
Ëëàüë, éàäà ñàëäã
Äÿëëÿ ñäÿí éàð äöøÿ.

Àé äûç, ääüí Ñÿë ì èëàç,
Éäüüç ääðë ì, îðóð éàç.
Ëëë ì èçëí òíëó äàð,
Öñòÿ ýÿëÿí äàðà, éàç.

ßë éàëëüüü à÷üë ì àç,
Ñà÷äãëäðü ñà÷üë ì àç.
Áó ì ýíë ì ñþí ì öø êþíëö ì
Éàð ýþð ì ÿñÿ, à÷üë ì àç!

Áó ääüäâí àø ì äã îê ì àç,
Êâuûçäâí áàø ì äã îê ì àç.
Êõñõëö éàð þòððäö ì ,
Äàùà áàðûø ì äã îê ì àç!

Ñóéà ýäÿí ñàðû äûç,
Ñàðû êþéíýê, ñàðû äûç.
Ýþçÿðê øàù àê ì àñû,
Ðçö äöíéà ì àêû äûç!

Ààçàðäâí àèâû ì èâuûç,
Îàíèðîñ ãíé éàðà, äûç.
Îð, ñàíà äóðäâí îéó ì ,
Èíúý áâê, äàðàéàíûç!

Àøüà ì , îâó ì , àé äûç,
×àð ì àüù ì , ãíâó ì , àé äûç.
Éíèäàøû ì à ýÿñýíýý,
Äàøúíà äþíó ì , àé äûç!

Èñòíê õñòý ñèíè ì èç,
Áèðäè, àé äûç äèè ì èç.
Ñäâýí éàð ýèÿí ýääèð,
Íýäèð éíèäâí ýóíó ì òç?

Ðçèçè ì , ýÿçÿð áàüù,
Äîñò ýÿèéá ýÿçÿð áàüù.
Ì ýùýááýò áèð äýñòý ýöè,
Ä÷üèá áÿçÿð áàüù!

Ì ýí àøüà, áàèà äàüù,
Áàè äàüù, áàèà äàüù.
Ûýð éàðàèàð ñàüàèñà,
Ñàüàè ì àç áàèà äàüù.

Ýäòäè ì ýþðäö ì äàíûù,
Ñóèàðúí áóèàíûù.
Ðèñý ì äý éàäââí ÷ûð ì àç
Ðçèç éàðúí éàíûù.

Īyíúyðy, àé èøùù,
Îëäó ì äëÿð àøùù.
Ýääéääèð, ýÿÿð òàíàð,
Ì yùÿ ì èí èàðàøùù.

Ì èçàð éöçö ãùð ì ùçù,
Éàíäùðùá, èàð ì à àéçè.
Äü éöçóíö àèøÿñy ì
Äàí ÷ùðäð äùíäùð ì ùçù.

Äàðà àò äàø-ääáäääù,
Þéö ì öÿéíy-öýáäääù.
Äèèé éàíñùí, àé öíðóç,
Íéÿ äääèí ñàáàùäù?

Ì èíàðy ì èíy äàèäù,
Ì yùy ì ì yä àéíy äàèäù.
Éàðù ì íáí îéíàð ì àùù ì
Äèéà ì yò ýöíy äàèäù.

×þëÿðäÿ áÿòà ì äàèäù,
×ÿè ì yäè ì áÿòà ì äàèäù.
Úÿòà ÷ÿèá èàð ñàääè ì ,
Áàíà àà úÿòà ì äàèäù.

Äÿðäè ì äÿðéääà äàèäù,
Èøè ì öÿðéääà äàèäù.
Þè ì yéè ì y éàí ì ùðà ì ,
Ùáéèò èàð éàää äàèäù.

Î äÿÿ àéçè ì îèàéäù,
Äàíùñù äùçùè îèàéäù.
Éàð äíéíóíá ýðÿíäÿ
Ýáúy óçóí îèàéäù.

Äàùèàðää ààùù ì éàíäù,
Àðàíää áàùù ì éàíäù.
Äàùèàðà îä äöÿíäÿ
Áèð äÿñòy ýöèö ì éàíäù.

Ãîéóí-ãóçó ãàðúøäü,
Úàààí úàíû ì àèúøäü.
Ñÿí Áàèüàà, áÿí áóðàà,
Ãó íáúÿ ñèòàðúøäü?

Òà ì áóðóí éäääè áÿíäè,
Ãàçàðààí àèäü ì ãÿíäè.
Éàð ýðð ì ý ì èø îèàéäü ì,
Ýððá éððÿèè ì éáíäü.

Éàð êðéíÿèè áèçäÿäè,
Ãöé ì ÿÿðè äöçäÿäè.
Ýäöäè ì éäðú ýðð ì ÿéÿ,
Ãääèÿð Òèòèèñäÿäè.

ßèè ì äÿèè ñàçû ì äü,
Ñàçû ì ì ÿíÿ èàçû ì äü.
Ýöèö ì îè ì àéàí éäðäÿ,
Ì àíà íÿéÿ èàçû ì äü?

Ãó ýáúÿ íÿ ýáúÿäè,
Ãé øèÿðäÿí óúääü.
Øäéð îèóá, áóèàéäü ì,
Éàðúí ùàèü íáúÿäè?

É îè èÿÿí ÿÿÿí äàð ì û?
Î éíàéúá ÿöÿí äàð ì û?
Èèðð ì èøÿ ì äîñó ì ó,
Éäðèíè áèÿÿí äàð ì û?

Ãîéóí äàð ÷èíàð èè ì è,
Éàíàðñàí öÿíàð èè ì è!
ßäèè ì áàøü ì äàí ýääÿð
Ûÿð ñÿíè àíàð èè ì è!

Ì ÿí àøèäÿ ì, öç èè ì è,
Ýðéäÿèè óèäóç èè ì è.
Ãé äüç, ì ÿ ì ÿí ÷îðúáäðð
Ãàçàðàäèü ãîç èè ì è!

Ãàðà àòúí éàè ì àíú,
Ýþéý àòäú ì àè ì àíú.
Ì ýí íéíàò ì äã èñöððäè ì ,
Ãíéíóíäãêú àè ì àíú.

Áó ñàðúø ì äã çà ì àíú,
Àé úàíú ì úí è ì àíú.
Áèðúý ýþð ì ýê èñöððý ì
Óçàããäêú úàäàíú.

Ì ýí àòúã, ýþçéýð ì ýíè,
Êàààáà êþçéýð ì ýíè.
Ñèç Òàíðú, ãíéóí ýãäè ì ,
Éàò ì àç éàð, ýþçéýð ì ýíè.

Êþíöè äèäàòäú ì ýíè,
Ãöðáyöý àòäú ì ýíè.
Àía, éàçäúúúí ì ýèòóá
Õäèèè äüèàòäú ì ýíè.

ßçèçè ì , ñíéäóí ì ýíè,
Íàð èè ì è ñíéäóí ì ýíè.
Íý êþéýäý äýñèýäèí,
Íý ýóíý ãíéäóí ì ýíè?!

Àé àè ì à ñíéäó ì ýíè,
Éå ì ý ì èø ãíéäó ì ýíè.
Íýäèð ì ýíè ì òäãñúðú ì ,
Éàíäúðúá íéäó ì ýíè?

À÷ ãíñòó ì ìýíúýðýíè,
Ýþçö ì ýþðñóí ýãäýíè.
Ãýáèðý ãíé ì äã íè ì àç,
Éàð äýðäèíäýí þéýíè.

Ñó ñýíè, ñóäà ñýíè,
Ñàðèàñúí òóäà ñýíè.
Áèð þíóá, áãø ãóúàèäú ì ,
Øèèèí éóðóäà ñýíè.

Òpêÿðÿ ì ãàí éàòú ì ù,
Ãàðàèàúð ãûç ãàòúíú.
Áèè ì èðÿ ì èè, íàðäÿàèð,
Ýöçö ì öçöí èòúú?

ßðã÷úíúí ÷èí-÷èíè,
Þïö ì àüçúí è÷èíè.
Ó÷óá ùàíäà ýãäÿðñÿí,
Êpíèö ì óí ýpéÿð÷èíè.

ßçèçè ì, öç ì ÿ áàðú,
Ãàø-ýpçöí ñöç ì ÿ áàðú.
Àøíàèúã áàúàð ì áàúí,
Ãîñòèóúó öç ì ÿ áàðú.

Øèðàèúí øèðèí íàðú,
Ýpðÿéàè ì öÿèâÿò éàðú.
Àèíàèðÿíäÿ àèíÿéàè,
Òpéÿéàè ì àùó-çàðú!

Àððàèúúí àñðàðú,
Êpéíÿéèí ãûèàñèàðú.
Îè öóãà àèúð ì àñúí,
Áèçè ì èè ì è áîñòèàðú!

Ì ÿí àòúã àèè ãÿäÿðè,
Ãàøèàðúí ì èè ãÿäÿðè.
Ûÿð ñàáàù öçöí ýpðñÿ ì
À÷úèèà ì ýöè ãÿäÿðè.

Áó éíèóí èèè áàòú,
Ñÿèèè ì áóðàðòáú ì àòú.
×îö àà áàùà áã ì ÿðÿ ì,
Éöç ì àíàðàúð ãèè ì ÿòè.

Èñòÿèàíúí éàðúñú,
È÷àè ì ãàèãú éàðúñú.
Áèð ÿáúÿ ì àù ì àí àèÿ,
Èíñàò àèíèí éàðúñú.

Ñà ì íâàðúí ñàðúñú,
È÷àè ì , ãàèäú éàðúñú.
Äîñó ì à ýþç áóðáíäà
Ýäàèð úàíú ì éàðúñú.

Ì åðÿäÿí êÿñäè ì ãð÷ú,
Äèáéíÿ äöðäö áóðúö.
Ñääÿí éàðúñç äàè ì àñúí,
Éà ì öñÿè ì áí, éà ýöðúö.

Ì àúíú ì àúíúíúí ààøú,
Ì àúíú áèè ì ÿéÿí íàøú.
Ì àúíú áèè ì ÿè éàðøúäú,
Äÿðéá éäðèí éíèäàøú.

Äûçûè éöçöéöí äàøú,
Éàíäú áàüðú ì úí áàøú.
Ì ÿí ääéÿí éàð íè ì àñà,
Éàíäüððà ì äàüú, äàøú.

ßðÿ÷èííí äûçûè äíé,
Äþäðÿñèíÿ äûçûè äíé.
Ì ÿíè ñàíà ääö ì ÿçèÿð.
Ýäö àüíúíú ùàçüð äíé.

Éíèäàøú ì , ì àúíú ääéÿè,
Ñíéóá ÿÿ ì èéí éäéÿè.
Áèçÿ ùà ì úñú áèðäèð,
Ñàíà ùàíñúíú ääéÿè?

Ääð éàüüð èöðÿè-èöðÿè,
Äà ì èàðú äèðÿè-äèðÿè.
Äííóóäà áèð äûç ýþðäö ì ,
Ðí ì ÿéÿ èöðÿè ÿÿðÿè!

Áó ýöí äàéðà ì äèÿðèè,
Áàüäà ñäéðáí äèÿðèè.
Éäð áàéðà ì à ÿÿè ì ÿñÿ,
Áàéðà ì ú öÿðè äèÿðèè.

Ýÿë îòóóá ÷àé è÷ÿê,
Ýþé ãëëãñàáí äíí àé÷ÿê.
Ëäðäð òñòÿ äóð ì àüà
Ãóðáí ýÿòèð àíá è÷ÿê.

Áàð ì àüü ì äà áéð öçöê,
Ñàü ãíêó ì äà áéëÿðçêê.
Ì ýí îíà ãóðááí îêó ì,
Áíêíó ì äáí áãèè íàçêê.

Òà ì áóóóí òàèè íàçêê,
Ãíê òñòÿ üèòò áéëÿðçêê.
Éàäëÿàð äãð ì èøÿ ì
Ãðð ì ùçü äàðèü éöçöê.

Ñà ì íààð òñòÿ ÷àéíêê,
Ãíñòó ì îñíóí óðéàäíêê.
Ãóð, øèèàéÿòÿ ýáäÿê,
Àèàáí äóðñóí íà÷àéíêê.

Øøÿäÿ ì ýí íàáàòà ì,
Ãþóóíäÿêê ñààòà ì.
Ãíñò, ì ýíè ÿëäÿí äíé ì à,
Ì ýí àéðü áéð íàáàòà ì.

Òÿòò òñòóíäÿ éàò ì üøà ì,
ßèè ì äÿ øà ì òóò ì óøà ì.
Éàäü ì à éàð äöøóáäö,
Ãóíéäáíü óíóò ì óøà ì.

ßçèçè ì, ì îèèà éàðü ì,
Éàéèüüü éíèèà, éàðü ì.
Ì àíà ýÿëÿ áèè ì èðñÿí
Éàç èàüüç éíèèà, éàðü ì.

Áàüàà ààüááíüí îèèà ì,
Ñàðèà ààüááíüí îèèà ì.
ßéÿð èþíèóí èñòÿñÿ,
Ýÿèèà ãóðááíüí îèèà ì.

Öÿíúÿðè ì è áàüèàðà ì ,
Äöø ì ÿíëÿðè ààüèàðà ì .
Éààü ì à éàð äöøÿíäÿ,
Òèòèè èè ì è àüèàðà ì .

ßçèçè ì , íáúÿ éàðà ì ?
Ñûçüèèàð ÿáúÿ éàðà ì .
Ñÿí áèè ì ÿ, Äèèàü áèèèð
Ì ÿí ñàíà íáúÿ éàðà ì ?

Èòîíèèà îòóð ì àðà ì ,
Äüüð ñþç ÿðòóð ì ÿðÿ ì .
Ýÿðèð Äóðàí, ÿè áàññ ì ,
Éàðààí ÿè ÿðòóð ì ÿðÿ ì !

Çÿðèèÿ ì çÿðà îè ì óøà ì ,
Äöññÿÿí äÿðà îè ì óøà ì .
Äóðáÿÿÿ ÿÿèÿ ÿöíäÿí,
Äèèààáíèÿðà îè ì óøà ì .

Äàðà ààçàí àñàéäü ì ,
Äèòüíà ðòðíü áàñàéäü ì .
Ñþçöíäÿí àþíÿí àñçü
Ñà-èàðüíààí àñàéäü ì .

Òàèèèà éíè ñàèèèäü ì ,
Õüð ì àíü áíè ñàèèèäü ì ,
Ì ÿí èñöÿéÿ ÿþçÿèèí,
Äíèííóíà ÿè ñàèèèäü ì .

Äàøèàðüí äÿèÿ ì -äÿèÿ ì ,
Íóó ì éíð, ñÿíè àèà ì .
Ñÿíè ÿòðüó àíàðññíí,
Áÿí ÿÿèèà ñàòüí àèà ì !

Äàüüí ÿòÿéèíäÿéÿ ì ,
Ýöèóí áóäàüüíàèèà ì .
Ðèñÿ ì äÿ èèèèð éíðàóð,
Éàðüí îòàüüíàèèà ì !

Àè ì à ââðñý èèéýðý ì ,
Èìýè ââðñý áíéàðà ì .
Õ÷ ýõí ÷þðýè éà ì ýééá,
Ñýíè ýþðñý ì áíéàðà ì .

Ààüèàðúí ààðú ì ýíý ì ,
Ýõí äöðñý ýðè ì ýðý ì .
Ãýáðè ì äõçáéäý îèñà,
Úàààíà ì ÷ððò ì ýðý ì .

Îàèóóóí éàðè ì ýíý ì ,
Ôîíðàààà ÷ððò ì ýðý ì .
Ýýèèéíýð çéèàðýðý,
Ãùçèàðúí îèðè ì ýíý ì !

Òà ì áóðóí òàèè ì ýíý ì ,
Øèðààíúí éàèè ì ýíý ì !
Ýèðáéèè ì ãùç àíéíóíà
Úýííýðèí ýðèò ì ýíý ì !

Õýíúýðèí äýñèè ì ýíý ì ,
Ààèàððàí òññý ì ýíý ì .
Ñàäýí ýèè ì äýí ýàðñý,
Àóíéáíú èñòý ì ýíý ì !

Ààúüñðàí òóíúó ì ýíý ì ,
Ýõí äöðñý éíúè ì ýíý ì .
Ñýí ì ýíäýí éíúèñýí äý,
Ì ýí ñýíäýí éíúè ì ýíý ì !

Ñó éõçõíäý éõç ì ýðý ì ,
Úýð ñèòý ì ý äþç ì ýðý ì .
Ì ýí ñàíà áýíä îè ì óðà ì ,
Ðè ì ý ì èð ýè õç ì ýðý ì !

Ààüèéýçè ýýçýðý ì ,
Ãþðà äþàðýñèí áýçýðý ì !
Ñýíè àääý ýþð ì ýñý ì ,
Ààíúíà ààð äõçýðý ì .

Äàüäàí äàüà ýýçÿðÿ ì ,
Ãóøèàðà àèè éàçàðà ì .
Áèð áóø ì ýíè àèààòàü,
Äàüà áóøääí ááçÿðÿ ì !

Ûöíäöð ääèÿð ýýç ì ÿðÿ ì ,
Õüðàà ààáèàð äöç ì ÿðÿ ì .
Ì îèèà éààà äöøÿíäÿ,
Âäèèàü, ýöèÿ ýýç ì ÿðÿ ì .

Ýääèðÿ ì , éîè öñòÿéÿ ì ,
Äöèäöèÿ ì , ýöè öñòÿéÿ ì .
ßçðäéüè, àè ì à üáíü ì ,
Íèòáííü, òîé öñòÿéÿ ì !

Áó éîéó éöðöéöðÿ ì ,
Ãàð èè ì è ÿðèéèðÿ ì .
Äîñòó ì , ñÿíèí äÿðäèíäÿí,
Ðè ì ÿðÿ ì , ÷öðöéöðÿ ì !

Èðàä éàðäÿí ýÿèèðÿ ì ,
Éàð äÿðäèíäÿí þèöðÿ ì .
ßéÿð ì ýíè ì äîñòó ì ñàí,
Ûàçüðèüä ýðð, ýÿèèðÿ ì .

Éîè óçóíó ýääèðÿ ì ,
Áèè ì èðÿ ì íÿ ääèðÿ ì .
Áé äüç, ñÿíèí äÿðäèíäÿí
Äàø ýðòöðöá ýääèðÿ ì .

Ýäò ì ÿ, ýäò ì ÿ ýÿèèðÿ ì ,
Ñÿí ýäòñÿí, ì ýí ääèèðà ì .
Äîñòó ì , ñÿíèí äÿðäèíäÿí,
Ûáí öñòÿéÿ ì , þèöðÿ ì .

Éàçü éàçà áèè ì èðÿ ì .
Ãàðà îíçà áèè ì èðÿ ì .
Âÿòÿí îðàà, ì ýí áóðàà,
Àéðü äþçÿ áèè ì èðÿ ì !

Àü àè ì àíú àòàéäü ì ,
Àòúá ýëäý òòòàéäü ì .
Àé äüç, îëëäüüí îëóá,
Àëöüý ýáúý èàòàéäü ì .

Òòöýíý îëóá àòàéäü ì ,
Àëð ì ýíçèëý ÷àòàéäü ì .
Äþø òñöý áàø äîéóá,
Øëðéí éóðó èàòàéäü ì .

Ñóàà èèàí îëàéäü ì ,
Øëýëýðý äîëàéäü ì .
Éàëäüç èàòàí äüçèàðüí
Êîëààøü ì ýí îëàéäü ì !

Í àöüðäà àü èíýèè ì ,
Àüüëäà ñàü èíýèè ì .
Êþ ì öðäýí äàðà èàíäü,
Êäüüçààí àü öðýèè ì !

Ààüà ñó äöøäö íáéèè ì ,
Òýíýê ñó è÷àè íáéèè ì .
Àèèàü îàé îàéèàéáíäà
Ààíà áó äöøäö íáéèè ì !

Òà ì áóð ñàç îëäó íáéèè ì ,
Ððäýê äàç îëäó íáéèè ì
Ì ýí áèð àçàðà äöøäö ì
Ñýäýá äüç îëäó, íáéèè ì !

Ñàðàéääáí ñàáóí àñàü ì ,
Ñýí ì ýíèè ì ýçèè äîñòó ì .
Ûðð íý äääéí, ñýí äääéí,
Ì ýí íý äääèè ì , ñýí êöñäóí?

Îàîèðîñ ÷ýêýí äîñòó ì ,
Äîääüð øýêýð äîñòó ì .
Ñýí îàîèðîñ ÷ýêýíäý,
Ì ýí ñàíà íþêýð äîñòó ì .

Áàð ì àùù éöçöê éàðù ì ,
Ãîéó áèÿðçèê éàðù ì .
ßéèè éöçöíäÿí þïö ì ,
Äîääùù íàçèê éàðù ì !

Áó éîëääì øèÿéÿéäè ì ,
Õÿíúÿð ýó ì øèÿéÿéäè ì .
Àøã èÿÿ éàðù ñââéá,
Éöçöíäÿí äèÿéÿéäè ì .

Çÿðíÿ éîéó äöç ýþðäö ì ,
Áèð äÿ ì çÿèè äùç ýþðäö ì .
Ñà÷èàðù ö÷ éöç ì àíàð,
Ì ÿí ùÿÿÿ óúóç ýþðäö ì .

Ôàéóîííää îðó äîñòó ì ,
Ýþçÿÿðè éîðó äîñòó ì .
Ì ÿí ñÿíéí ñââÿèèéÿ ì ,
Ôàðàùàò îðó, äîñòó ì .

ßçèçè ì , éàðù úàíú ì ,
Ñàíúúääùð àðù úàíú ì .
Éàðääí àèðù äöøÿèè,
Äàè ì àéúá éàðù úàíú ì .

Áàð ì àùù ì äàí ÷ùðäù äàí,
Ì ÿí àíá è÷àè ì , ñÿí èíàí.
Ýÿèéá éààù ì à äöøäö,
Ñÿíéíéÿ êâ÷ÿí çà ì àí.

Ñà ì íâàðù äàéíàääí,
Õñöÿ ÷àéíèè íéíàääí.
ßéèè þïö ì öçöíäÿí,
Äàø àèðääí ýþç íéíàääí.

Äàøèàðùí äàðàñùíääí,
Þíÿéäè ì àðàñùíääí.
Àéðùè ì àâ íáúÿ îèñóí,
Ôèèáíèÿñ áàèàñùíääí?

É îéó ì óç ãàðà òèàí,
Êè ì æè ìàìèðîñ ÷ÿëÿí?
Ãàðà ãàøè ìè ì óñàí,
Ì ÿíè éàíãðúá òðëÿí.

×ÿîÿðè áàñ ì à, îüèàí,
É îéó ì ó êÿñ ì ÿ, îüèàí.
Ì ÿí ðçÿÿíèí ì àèèèà ì,
Ûÿëÿ òÿëÿñ ì ÿ, îüèàí!

Òàéòîí ÿÿèè éîéóíàí,
Ãèéàøè îéíàð ÿèèóíÿí.
Àèèàùà áàòúá áîñòó ì,
Ì ÿíè ñàðèàð æèèíÿí.

×ðëÿ òóàóó ì áèð úáéðàí,
Ì ÿí ñàíà îèáó ì ùáéðàí.
ßèè èöçóíàÿí ðîò ì,
Ûòòóíóí áúç Ì ÿðèà ì.

Ààçàððàáí àèü ì ãàéòàí,
Ûáé èèèè, áèçè ì Âÿòÿí.
ßèè èöçóíàÿí ðîò ì,
Ýóí áîüàíàáí, ÿóí áàòàí.

Ì ÿí ÿÿèèÿ ì èðàððàáí,
×üòáü ÿèè ì áóààòàáí.
Ýèè ì, áèðúÿ ñîðàéèü ì,
Àèè ñöçèÿí áîáàãàáí!

Éöç Àèèàùà òóàððñàí,
Ðç úáíúíà áàòàððñàí.
Àèð àçúá ñÿáð æëÿñÿí,
Î çèè ì äÿí ÷üòàððñàí!

Àü àè ì àíú ñîé ì àçñàí,
Õàèñ ñðçóíÿ óé ì àçñàí.
×îò áòèààà æëÿðÿ ì,
Ñðçò éáðäÿ áîé ì àçñàí.

Àé àûç, ì ýíè ì ìàéú ì ñàí,
Ýþé éöçöíäý Àéú ì ñàí!
Ì ýí ñýíè ÷ îð èñòèðý ì,
Éàðøú ì ýíè ì òàéú ì ñàí!

Ñàðàéää òòòóí äöçýí,
Ãýëý ì ààø, ýþçëýð ñöçýí;
Êþíèð ì ñàía äöðóáäðð,
Êþéíýéé ÷ îðèó áýçýí!

Äàüèàðää äàðú ì ì ûñàí?
Äàüèàðää áàðú ì ì ûñàí?
Ýöëý-ýöëý äóðóáñàí,
Äå, ì ýíè ì éàðú ì ì ûñàí?

Ýääýðëýð îðää èëýí,
Áèð äýñòý éàðää èëýí.
Òäëý ñüüàè ÷ ýëýðëýð
ßèèíäý äàðää èëýí!

Ñà ì îâàðú äóðýëëýí,
Áóðüóñóíó áóðýëëýí;
ßéýð ì ýíè ì éàðú ì ñàí,
Ýýè äàðøú ì àà áóðýëëýí!

Ñó ýýèèð àð ì àäèëýí,
Äàéàèàð éúð ì àäèëýí.
Ýþçýëäýí ýþç ì ò äíéàð
Òçääääí áàð ì àäèëýí?!

Òà ì áóð èëýí, ñàç èëýí,
þðäýè èëýí, äàç èëýí,
Êàø, áèð ýáúý éàðàéäú ì
Ñåååèúýéè ì äûç èëýí!

Äàüûñòàíää äàüà ì ì ýí,
Àðàíää äóñòàüà ì ì ýí.
Äîñó ì à öýáýð àíàð
þè ì ý ì èøý ì, ñàüà ì ì ýí.

Ĭàĭèðîñ ÷ÿê ĩ ÿÿéíÿí,
Āóóóíó ÿé ĩ ÿÿéíÿí.
Āé āĭñóó ĩ, ÿÿê éàðũíà,
Éàíàũðúà òpê ĩ ÿÿéíÿí!

Ĭÿí ýáàèðÿ ĩ áèèÿéíÿí,
Éĭê òñòóíàÿ áóðÿéíÿí;
Āé āĭñóó ĩ, ÿÿê éàðũíà,
Ùàèèèèũũ ááðÿéíÿí!

Āũ êpéíÿéé ýáèèðñÿí,
Éèèÿò ĩ ÿééá éóéóðñÿí;
Āÿí ñÿíé èñðÿéèðÿ ĩ,
Ñÿí ààíà íÿ áàéèðñÿí?

Ö÷ ãÿðÿíòèè ááðÿéé ĩ *,
À÷ āĭéíóíó, ÿèðÿéé ĩ !
Ñÿí ĭðààñàí, ĩ ÿí áóðàà,
Ñĭéóããàí ĩ ù pèÿéé ĩ ?!

Āàũèàð ààũèàðà áàðàð,
Āðÿèí áÿíè éàðàð.
Ùÿéáÿò áèð ýóí ÿÿèÿúÿê,
Ýpçóí ýpçò ĩ ÿ áàðàð.

Āé èðũããũð, èðũããũð,
Āà ĩ àà ĩ à èèèèèèèèèè.
Ùàè òóó ĩ àñũí áííáñè:
Ĭũéó áàíà àèèããèð!

Āð ĩ óã ààèàà áàèèáíũð,
Éãðÿ àðððð, òàèèáíũð.
Ĭũèáí ĭààðàũ ĭèñà àà,
Éáíÿ ãũçà àèèáíũð.

* Āáéá: Áó áàèàòũààí áàèèáéàðàà 8 áàèàòũíũ ðóðíàèèò Ē.Ēñ ĩ àèèèá ß.Úàáááũí ùÿéàð éĭèààð ðòèðèééÿ òàíũ ĩ ùí éàáááòũíááí éàç ĩ ùòũð, ãÿçðàðÿ ãÿ òàèèí “Ñÿí àũèà ĩ à, ĩ ÿí àũèàðà ĩ ..” (Āàèũ, Éàçũ÷, 1991, ñ.48-49) ààè èèàáũíáà ÷àí ĭèóí ĩ óòáóð (Oÿðòéá÷è).

Éàçû éàçäû ì éàç èäè,
Ãÿëÿ ì è ì áÿéàç èäè.
Ãûía ì à, áÿé ÿôÿíäè ì ,
Ì ôðÿêêÿáè ì àç èäè.

Ýääÿèè ì ÿèíèçäÿí,
Ãóðóóó ì äèèíèçäÿí.
Éàøúéáàø þðäÿê íñà ì
Ñó è÷ ì ÿ ì ýþèóíöçäÿí.

Àé óçàíà-óçàíà,
Ñþçö ì äöøäö éàçàíà.
Ûÿð ààà ì ñþçö áèè ì ÿç,
Ñþç ÷ûðàðääð éàçàíà.

Íéèàçè – äàðà êääè,
Ñöäóí öçóíö éääè.
Ãÿáàùÿò àííñèíäÿ –
Äíèääû èèðÿ ì ÿäè...

* * *

Ì àðäè ÷ûðäû äà ì ûðääí.
Áóéíóçèàðû ÿö ì øðäÿí.
ßçèç äíñòó ì , ïàé ñàðèà
Ãíéíóíääêû éå ì èðäÿí.

Ì ÿí ýääèðÿ ì Äüääøääí,
Ïàíàùû ì äöøäö áàðääí.
Ñÿíè ääéèá ÿÿè ì èøÿ ì ,
Îèäó ì äíùó ì -ääðääøääí.

Àèèäÿ ì àðääí-àðääí,
Ñÿí èèíðèèäÿí, ì ÿí äàðääí,
Íÿ àòà ì éíð, íÿ àíà ì ,
Éàðäí ì ûðà ì àü äàðääí.

Î úàüà ààçàí àñúí,
Àèòúíà îäóí áàñúí.
Ì ýí áóðääí ì àùíú àáéè ì,
Ñèç îðääí äóèàà àñúí.

ßçèçè ì, ùàðà ýýèñéí,
Çðèðóíð ààðà, ýýèñéí.
Ì ýíñèç áàéðà ì áéèýñýí,
Ààéðà ì úí ààðà ýýèñéí!

Áíç àòúí áíéèáí ì àñúí,
×ýè áàøúí îéíà ì àñúí.
Ýýèèðñýí, ñýùýðäýí ýýè,
Éðýéè ì îéíà ì àñúí!

Êþéíýéèí ÷èàè ñýíéí,
Êþíèðí ì ýñúèääè ñýíéí.
×íð ì ó äýðäý äøðáñýí,
Ðýíýéí ó÷óááo ñýíéí!

Îàíèðîñ éáíäùðùðñàí,
Àñàíúà àáíäùðùðñàí.
Èíúý ááèèè àé áíñóó ì,
Íý áýíè èáíäùðùðñàí?

Èà ì ìàíú àèùðäùðñúí,
Øèøýíè èáíùðäùðñúí.
ßçèç áíñóó ì èðñóáääð,
Áèð Àèèàù áàðùðäùðñúí.

ßçèçè ì, éàðøú ýýèñéí,
Éàðøú áà, éàðøú ýýèñéí.
Áóðóáñàí ýèè òàèèú,
Àðùðúí éàðøú ýýèñéí.

ßçèçè ì, ýýýð áàøúí.
Éàñäùà äýýýð áàøúí.
Áàøúíú áíâçà, äýðèá,
Ýýèèè ñýíéí ààðàøúí.

Áó ôàéòîí áèçè ì îēñóí,
Ôîîēàðû âûçûē îēñóí.
Áèç àèàñû âûçèàðûí
Þ ì ðēÿðē óçóí îēñóí.

Àòòàòà áèçè ì îēñóí,
Äþðä éáíû âûçûē îēñóí.
Áèç àèûðûã áèðèíè,
Ãàèáíēàð ñèçèí îēñóí.

Òÿíÿē ÿēäè ì, áàû îēñóí,
Áàû àðòûðàû ì ààû îēñóí.
Áèð íá÷ÿ ì àûíû éàçãû ì,
Åðèäÿíēÿð ñàû îēñóí.

Èñòÿèáíû àû îēñóí,
È÷è äîēó éàû îēñóí.
Áèç áóðàà ì àûíû ääèèè,
Åðèäÿíēÿð ñàû îēñóí.

Òà ì áóðóí äîēó óçóí,
Ãîēóíà ì ÿðûáí äöçöí.
Éàðû ì ààð óçàããààðð,
Ìÿí áóíà íáúÿ äþçö ì?

Òà ì áóðóí ñàíû óçóí,
×áíðàèàð äöçö ì -äöçö ì.
ßèèè éöçöíäÿí þîö ì,
Ñÿí ì ÿíè ì áó ì ðàè ÿþçö ì!

Áöç ì ÿ èþéíÿē áöçöèñóí,
Éíúÿ áäèèí öçöèñóí.
Ñèòòÿ ääÿí ÿáúÿñè
ßèèí éàðààí öçöèñóí.

Áàû÷à áàð ääèèá àüèàð,
Ûáèèà íàð ääèèá àüèàð;
Äÿðèá òñòÿ áèèíí ÿöè –
Ì àà éàð ääèèá àüèàð.

Āā ī ūø òàèääāī àçàð,
Éàð ýþðóá ýāēē ī àçàð.
Ì ýí áèð āũçû ñāā ī èøý ī
Ā÷ūē ī ūø ýðēý áýíçýð.

Ýāāèðñýí áýíē àīàð,
Éīðñā āēéā ī ýò ãīīàð.
Îðóðóá áèð àù ÷ýēñý ī
Āāēūíúā ñāēēýð àðàð.

ßçèçē ī, íýāýí áàüēàð,
Īýðāāíý íýāýí áàüēàð?
ßē ī ý íà ī ýðā çý ī ēñēí,
Íý áèðýð, íý äýí áàüēàð.

Áó ààçàð óçóí áàçàð,
È÷èíāý íàèá ýýçýð.
Āóðúóí áóðóē ī óø íàèá,
Èēē ãīøóíēà ýýçýð.

ßçèçèéý ī, áàø áàüēàð.
Āàøūí éóéàð, éàø áàüēàð.
Āøíāāāí áéðū äøøýí
Öðýééíý ààø áàüēàð.

Āàüēàð ààüēàðā áàðàð,
Āðāāāí ÷áééàð àðàð.
Áéçē ī éāðäý ääýðāèð –
Ñāāýí-ñāāýíý áàðàð.

ßçèçē ī, íý áàðūøēàð,
Āīñò āīñòā íý áàüüøēàð?
Āàøū ī úýēēāā ýēèíāý,
Íý êýñýð, íý áàüüøēàð.

Āüàúāāēû òóð ī àèàð,
Āûç, éàðàíāā äøé ī ýēýð.
Āûç òñðóíāý āāí îēàð,
Āàø-ýþçöíð ñðð ī ýēýð!

Ñó ýýëèð áýíäýð-áýíäýð,
Ääüèððäàí äàðü ýíäýð.
Äýð ì àíñùç äýðäý äöðäö ì
Äè äýð ì àíí, òâç ýþíäýð.

Ýääèðý ì, éíëó ì áóäóð,
Äàøü ì à çöèö ì áóäóð.
Éàð ñäâèá éäðäý äàè ì ää —
ßúýëñèç þèö ì áóäóð.

Ääüèðð äàøü áöðöíäö,
Êèñý äíëó ööðöíäö.
×ââèð éöçöíö áèð äý,
Äöíéà þèö ì -èèè ì äè.

Äàððà àòüí íýéè äàð?
Ë÷è äíëó ìèèè äàð.
Äé äùç, ñýíèí äíéíóíäà
Øà ì à ì àííí èèè äàð!

Áóèäãäà äáø éàðà äàð,
Ýö ì öøäýí äòðàðà äàð.
Ì äðàè äùçüí äàøüíäà,
Ëíýèäýí äèàðà äàð.

Òàðòà òñòý öçö ì äàð,
Öçö ì, ñýíäý ýþçö ì äàð.
Áèð ì ýùèýäý üèðò ýþçýè,
Áèðèñíäý ýþçö ì äàð.

Äéàüííäà ì ýñè äàð,
Äíéíóíäà ì ý ì ýñè äàð.
ßè ñàèüá éíüèò ì ýééí,
Î íóí äà èèéýñè äàð.

Äýðéà ñóñóç ì ó ääèðð?
Äèáé äó ì ñóç ì ó ääèðð?
Äöíéääà ñàü ääà ì üí
Êþíèö éàðñùç ì ü ääèðð?!

Ñà ì îâàð äîëóá ààøàð,
Ûî ýöë èè ì ý éàðàøàð?
Ûî ýöë áèçý îë ì àñà,
Òà ì à ì ààü-ààø àüëàøàð.

Äàðäã ààøàð, Êðð ààøàð,
×üüüá êþðíöäýí àøàð.
Áýí äýðäè ì è ààíüñà ì ,
Äàüëàð, ààøèàð àüëàøàð!

Ýðíäíüàíäàí ýóí äíüðð,
Àøëã-àøèäè áíüðð.
Àííýñè îí ááø éàøííäà,
Äüçèàððü îüóë äíüðð.

Àøäüäàí ñó äîääóðððð,
Éóðàðäàí áóëäíäüððð.
Î éàíäà àèð ýýëí ààð,
Äàëëàù, ì ýíè éàíäüððð!

Îýíýðýäý îüäó èàð,
Èàíüíüíü ýþàäó èàð.
Îäà ààëüí, éíè èðäã,
Ýþð üàéàíà þàäó èàð?

Ûàðà ýääýí éàðäüëàð,
Äüçüëýöë äýðäèëëýð.
Äüðüëñüí áäëý éàðü,
Éàðü, éàðäà ääðäèëëýð.

Äääý äíüà éàüüäüðð,
Äî÷ áóéíóçó ÷àüüäüðð.
ßðýýí îüëàí, ýðýýí äüç
Äóüäãèàøüá éàüüäüðð.

Äàðäü ì èðäã ýþðèèðð,
×þäý ÷üðäã ýþðèèðð.
Ûî äíñó ì óí êþéíýè
Çíèäã-çíèäã ýþðèèðð.

Ñó ýýèèð ýöëäöð-ýöëäöð,
Ñóéóíó áó ýóí äîëäöð.
Ñàëüðñàí ñàë äîëéíó ì à,
Ñàë ì üðñàí, ì ýíè þëäöð.

Çèëäëýëð èà äîëöð,
Èää îëöð, ôýðéää îëöð.
Áýíè ì äîðöó ì íýäýíäèð?
Àøíà, èäð ì èää îëöð.

Áîñòàíää èà ì èø îëöð,
Éà ì ý ì èø äýé ì èø îëöð.
Îüëàíü äýðäý ñàëàí
Âûç ääëýí þë ì øø îëöð.

Éàíàøà ááø îðäëèðð,
È÷èíäý äûçüë òàððèèðð.
Áèð-áèð èääü ì à äöøöð
Ûí ýýèèá èä÷ýí äàððèèðð.

Äàüää ì àðäë ôýë îðèðð,
Ýàù ñýñ äéëýð, ýàù îðèèðð.
Ñýíäýí áàíà èäð îë ì àç,
Ì ýíè ì éððýèè ì ÷àðèèðð.

Äàðää äüðää òîð ì áúàðð,
Éäë ýñèá, áöðüöí à÷àðð.
Äîñò áóðîééó äàëüáäü,
Ýýðèð ìíà áèð à÷àðð.

Ì óðàð áàøü Ýàðääðèèðð,
Ñó äîëäóðàí áàðäääëèðð.
Ýýèèá èääü ì à äöøäð,
Ñýíéíéý èä÷ýí äàððèèðð!

Ì ýüëýäý äîøà ÷èíàðð,
Äîøà, èàíàøà ÷èíàðð.
Äîñò áé÷èý ýääýíäý,
Éàíðäüü äþøý ÷èíàðð.

Āāðū ñà÷û ùþð ì ýçëýð,
Ñýíè ááíà áāð ì ýçëýð.
Ḃéèè þīō ì éōçōíāýí,
Āāðāíēūāāā ýþð ì ýçëýð.

Īýíúýðyāýí yē áéëýð,
Ḃëëýðè ýýè-ýýè áéëýð.
Èèè êþíðè áèð îēñà,
Āàüāāí, āàøāāí éîè áéëýð.

Ḃçèçèéý ì , áāø yéýð,
Āāðēū áóāāā áāø yéýð.
Āōíéà íà ì ýðā āōíéāāūð,
Ì ýðā, íà ì ýðāý áāø yéýð.

Áó éîè éîèà ì û ýāāýð?
Úāéðāí ÷þëý ì è ýāāýð?
Î í áāøéíý ÷àðāí āūç,
Āāāý éîèà ì û ýāāýð?

Ḃçèçè ì , ýāúýāýí ýāāýð,
Êāðāāí ýāúýāýí ýāāýð.
Ýāúý óçóí, ùý ì āý ì éîð,
Çýùëý ì ýāúýāýí ýāāýð.

Áó éîèāāí ðāíû ì ýāāýð,
Āðāúíúā úāíû ì ýāāýð.
Áèð éāðāýí éāðāēāíāû ì ,
Ì éí éāðāýí āāíû ì ýāāýð!

Āîñòó ì áāøúíà ýýëýð,
Ñðð ì ý āāøúíà ýýëýð.
Áèð íā÷ý ì àùíú āāñý ì ,
Ñýíéí ðîðóíà ýýëýð.

Āàüāā áóüāā ñýðýðëýð,
×ūð ì à áíéóí ýþðýðëýð.
Ñýíéí ñöíáðè ñà÷úíāāí
Úāééëýý áāü ùþðýðëýð.

Àððàèùù àé÷ÿðÿð,
Ãùðàùùíààí òèÿðÿð.
Áÿí ñÿíäÿí ñîðóððà ì ,
Ãùèù íÿéÿ ñà÷ÿðÿð?

Àé àùç, ààùí Ãùçéàðÿð,
Áàùàà àùçùéÿöè àèòÿð.
Éöçöíö à÷ÿéÿí ñÿí,
Áÿéÿ àèÿÿè ì àèòÿð.

Äÿðéààà ÷éíàð àèòÿð,
Õñòÿ áðéáöèÿð þöÿð.
Äÿðéà äÿäÿð äÿðäè ì ààð,
Î íà äÿð ì àí ì ù éàðÿð?

Èñòÿèáíà ñàè øÿèÿð,
Èñðàíáóè îðáó òþèÿð.
Éàð éààù ì à äöøÿíäÿ,
Éöðÿè éáíúá, ààí òþèÿð.

Úàðãàèà îèáó øÿùÿð,
Ýÿçÿè àèç àéðù öÿùÿð.
Éöçö ãùð ì ùçù ÿöèäð,
Ãíéíóíóí è÷è ÿþàùÿð.

Ì ÿí ÿàäÿí ÿðèö ààùàùð,
Ì àøííóí ñþçö ñàùàùð.
Ì ÿí èñòÿéÿí ì àøííóí,
Ñéíÿè ààðààí àùàùð.

Àùùí ààðàà ààáàààùð,
Éöèðÿè ñàðù ààáàààùð.
Ãèèéí ãóðóñóí, öíðçç,
Íééÿ ààäèí ñàáààùàùð?!

Ãàøèàðùí ààðààáíäùð,
Ùàãã àèç èàðààáíäùð.
Ãóðááí îèáóùó ì Àèèàù,
Áó ñãäÿè ùàðààáíäùð?

Òà ì áóðóí òǎèè èàèǎúð,
Áàçàðǎàí àèàí áàèǎúð.
Ǽùçèàðà ãóðǎàí îèò ì ,
Ýýèèíèýð àéðú ì àèǎúð!

Áóüǎàèàð èðèèò íýàèð?
Éàð ñǎǎǎè ì , áèð ààíýàèð.
Îè ì óòà ì éàð äýèèèè,
Ǽǎéèðèýð àèààíýàèð.

Áó éíèǎàí éíè àéðúèúð,
Ǽàðà çòèòǎýí òǎè àéðúèúð.
Íà ì ýðǎý éíèǎàð îèàí
Ì ýðǎǎýí äý àè àéðúèúð.

Ì àøýǎý ãǎǎ òàí ýýèèí!
Ǽóðòàúú ãóòàí ýýèèí.
ßðèí òîðéàǎǎú ñýííí,
Ýýè ííǎàí áíòàí, ýýèèí.

Í àçǎǎèúð áàð àèòǎǎǎúð,
Àèǎýðç ãàð àèòǎǎǎúð.
Èòòýðý ì áóðó ì ýýèè ì ,
Ǽîèèàðú ì ààð àèòǎǎǎúð.

Òèòèèñǎý ÷úðàð éàíàð,
Ǽàðǎúǎúà èðàð éàíàð.
Áó íǎúý øýðǎýòǎè èè,
È÷àèèúý éòðýè éàíàð!

Ñó ýýèèð èèèèýíàèðèð,
Ǽàð÷àíú ýòèèýíàèðèð.
Úàíú ì àà äýðǎè ì ÷îðǎóð,
Ǽýðǎ ì ýíè àèèèýíàèðèð.

Ǽàüèàðúí áàðú éàíúð,
Ǽèǎèíǎý ààðú éàíúð.
Éàð éàǎú ì à àðøýíǎý
Éòðýé ì èí áàðú éàíúð.

Àððàèùù íàðùäù,
Ãîë óçóíó ãàðùðäù.
Éàð, ñýí îðàà, ì ýí áóðàà,
Áó íáúý èñ ì àðùðäù?

ßçèçèéý ì , íà÷àããüð,
ßèè ì äýèè áù÷àããüð.
Ì ýí òàíúðà ì äîñòó ì ó,
Ñýíè äîéóá, ãà÷àããüð.

ßçèçè ì , ñàðùñüäùð,
Ýáúýíèí èàðùñüäùð.
Ì ýíè áó äýðäý ñàèàí
Áèð èàèèð äàèàñüäùð.

Êðð áùðäùù ñýðèíäèð,
Ýèð ì ý, îüèàí, äýðèíäèð.
Îüèàíü äýðäý ñàèàí
Àèäýðçèó ýýèèíäèð.

Ýáúý èàðàè ÷àùùðüð,
Õîðóç ÷àðàè ÷àùùðüð.
Ñèíý ì òñòý ßçðàè
Àèèè ì äîñòó ÷àùùðüð.

Äàüèàð äîéó ÷è÷ýèäèð,
Àðàí äîéó ì èè÷ýèäèð.
Àðàí÷ù ì ýíè ì äîñòó ì ,
Éàéèàã÷üààí ýðé÷ýèäèð.

Àððàèùù èèè äàò,
Áèðèí ñàðèà, áèðèí ñàò.
ßéýð ì ýíè èñòýðñýí,
Áèð ýáúý ì ýíè ì ýý èàò.

Ì ýüèýäý áèýð ñðéóä,
Éàíðäùù ýð ì ýðé ñðéóä.
Èè÷èúý áèð èàð ñààèè ì ,
Õóàà ì , ñýí þçóí áðéòð.

Áîç àò ì éíäè ì , áîç îëäó ì ,
Éíðüà ñöðäö ì , òîç îëäó ì .
Ãîç, éàéëüüí äöðöáyí,
Ì ýí ýðòðäö ì , ñþç îëäó.

Áóðäðü äóðó ì îëäó,
Éàíäüüà äóðó ì îëäó.
É îëääðëäðüí è-éíäý,
Î äüçà çöëó ì îëäó.

Äüüü éàíäü êþç îëäó,
ßéðë êþñþé äöç îëäó.
ßççç äîñòà ääéýñýí
Äëëäý áëðüý ñþç îëäó.

Î îäíîä ÿë äóðóëäó.
Üäðäà ì èçàí äóðóëäó.
Äîñòó ì þòöá ýääýíäý
Òëëëñý òäë äóðóëäó.

Üäðä ýääýí áëð éîëäó,
Äëðë ñäü, áëðë ñîëäó.
Èëë ñëíýí äðäñü
Äà ì äüà ýääýí éîëäó.

Ãàç ì äëäð òóðáyòóðäó,
Äëð äàç ì à äýðëí äöðäö.
Èë-ëëüý éäð ñää ì èøý ì ,
Í ýí îëäýí óçää äöðäö.

Ãîðóðäà äîéóí, äóçó,
Äîéóíà ääðäë ì äóçó.
Äþäëýòý ñóñà ì äëüí,
Éëýëý ääðëí äüçü.

Ñà ì îääðü äîëäó ì ó?
×äéíëëäý ÷äé îëäó ì ó?
Ñëçäýí ñóäë äëüðä ì
Äëçý èçéí îëäó ì ó?

Áó äÿðÿíéí óçóíó,
×îáàí ñöðÿ ãóçóíó.
Ýáàèí ääééí äàéû ì à
Âäðñéí ì áíà ãûçûíû!

Áàçàðäàí àëû ì äóóó,
È÷éíäÿ êÿéééêîó.
Àèçéí òñöÿ ààø ãíéó ì ,
×è ì àèèÿ ì ÿ, äöç îóó.

Àððàèûûí áèð éöçäó,
Áèð àñðäðû, áèð éöçäó.
ßéèè, éöçöíäÿí þïó ì ,
Ýþðÿí äãñéí áèð éöçäó!

Ûóíäöð äàüèäûí äöçö,
Úàíûíà àè áó ñþçö.
Ãÿðéá úàíû éàíäûðð
Úàààí þè ì öðóí äûçû!

Ûóíäöð áàûûí äöçöíö,
Èòèð ì èøÿ ì èçéíè.
Áèðúÿ ýþð ì ÿè èñöÿäè ì ,
ßçèç äîñóí éöçöíö.

Àèûíà ãíéäó ì èððñö,
Ýþçö ì äÿí ÷ûðû òöñö.
Ì ÿí áèð äèÿ éàð ñããàè ì
Äóíÿí èèèéíàè öñö.

Öñöäÿèè àèà áàö,
Áó áääÿèè öíéà áàö.
Òíéàà äîñó ì íéíáéúð,
Ùàèàè îèñóí, áíéà áàö!

Áóðäðû ìèèéÿ áàö,
Éàð ýþçöí éàðûíà áàö.
Ì ÿí èè áþéÿ áä ì èðàè ì ,
Àèèàûûí èèéÿ áàö!

Àð ì óǎ àùàùú áóòàð,
Éǎðÿ äöøöíúÿ òóòàð.
Êþuíÿ âîñòàái âîñò îē ì àç,
Ýÿē òÿçÿäÿí âîñò òóòàð.

Àé âîúóð, ãàäèð Àëèàù,
Ñáààà ì ùç íÿäèð, Àëèàù?
Ì óðàç òñòÿ ãàèàíúí
Ì óðàçúí éäðèð, Àëèàù.

Àé âîúäó áÿäèð, Àëèàù,
Áó ñþçÿÿð íÿäèð, Àëèàù?!
Úààái úààáià éàçái
Õñòäÿèè, ãàäèð Àëèàù!

Ààíúø, òà ì áóóó ì , ààíúø,
Àèð ñÿí ì ÿíè ì ëÿ áàðúø.
À÷óáái âîëèàðúíú
Ýÿèéá áíéíó ì à ñàðúø.

Ààúúí ÿòÿéè éá ì èø,
ßòÿéè âîëó éá ì èø.
Éàðàái áèð íàð èñòÿè ì ,
Ãîé ì ààú ùà áó þè ì øø.

Áóðàðú ùèñ îëàð ì úø,
Éàíàúãúà ùèñ îëàð ì úø.
þçÿÿ äÿðäëÿðÿ øøèðð,
Éàð äÿðäè îèñ îëàð ì úø.

ßçèçè ì , ýþçäÿ ãàðà,
Ñóð ì ÿ ÷ÿè ýþçäÿ ãàðà.
ßçèç éàð ýþçÿÿ ì ÿèäÿí
Ààè ì ààú ýþçäÿ ãàðà.

ßçèçè ì , ãàèà ì ÿíäÿ,
Áòú ì ÿíäÿ, ãàèà ì ÿíäÿ.
Ãîðóóðà ì äöÿÿ ì , þÿÿ ì ,
Áó àðçó ãàèà ì ÿíäÿ.

Àøãÿ ì , àðà-àðà,
Äþõíäÿ âùçûè áàðà.
Ì ýí íÿ ÷àðÿ áéÿéè ì
Àèèà ãä ì ÿéÿí ààðà?

Ñó ýÿèð èöÿ-èöÿ,
Äî ÿÿèð ýöÿ-ýöÿ.
Äîòó ì óí ÿþé÷ÿè öçö
Îðàèúð âùçûèÿöÿ.

Ýáúÿÿð ÿþçÿè, àéàç,
Éî ñ áóéóä, ÿþçÿè àéàç.
Äóäáí îèäóó ì Àèèà,
Ñââÿì ñââÿíÿ èàç.

Ääüèðà äîé ãðäð,
Àò ýÿçéá, íàèü äððä.
Ðèÿ ì éîè òñöÿ áàñäðð,
Áÿèÿ èàð éîé ãððä.

Øèðàííí èàñäü éîéó,
Ñó ýÿèè, áàñäü éîéó.
Äóðáó ì òîéà ÿä ì ÿéÿ,
ßçðàéüè èÿñè éîéó.

Äóøèðíí éäèè ì ÿíè,
Éäèè äóððäü ì ÿíè.
Äèð íà ì ÿðäÿ ñèðð à÷äü ì ,
Äèÿðÿ ääèè ì ÿíè.

Øèðàííí àü öçö ì ö,
Éä ì ÿéÿ àü öçö ì ö.
Ïÿÿè, ì ÿí íáéÿ ì èðèè ì ,
Äàíèèèðð ðàèð öçö ì ö!

Ì ÿí àèèä, íáà ùàíí?
Äè ùàíí, íáà ùàíí?
Éà þèÿ ì , éà þèäððÿ ì ,
Áÿí àèè ì î áàðáíí!

Èñòÿêàíúí ñàðûñû,
È÷àè ì, ãàèàû éàðûñû.
Àé ãûç, éíñàðààí ÷ûð ì à,
Éíñàð àèíéí éàðûñû.

Áàð ì àûû ì áãøàè ì ýíè ì,
Éàøû ì íí áãøàè ì ýíè ì.
Áàð ì à áéèèèè ì áóãó,
Àðûðû ì ùà÷àè ì ýíè ì.

Àððàèûûí áè÷ ì èøÿ ì,
Òèè ì ýéÿ àíá è÷ ì èøÿ ì;
Àèçè ì áó áàèà èÿíãäÿí,
Øð ì àè áíéó ñã÷ ì èøÿ ì.

Àøèãÿ ì, àüèà ì àãààí,
Àüà ýþé áàüèà ì àãààí.
Ùàíàà à ì àí ààè ì àãû
Î ãûçà éàèààð ì àãààí.

Àøèãÿ ì, àüèà ì àãààí,
Ñèíÿ ì è áàüèà ì àãààí.
Áàüàà éàðíàã ààè ì àãû
Éàðà ì à áàüèà ì àãààí.

ßçèçè ì, éàð è÷ÿðäÿí,
Äÿè áàüðû ì, éàð è÷ÿðäÿí.
Ýþçð ì ààðàñû ýáðàè,
×ûð ì àãû éàð è÷ÿðäÿí.

Éðè òñðóíäÿ ïÿðäÿ ì ýí,
Éíàè áððàð ì äÿðäÿ, ì ýí.
Éààèàð ãÿáðè ì è ààçíá,
Íáúÿ éàòû ì ýíðàà ì ýí?

Ýþé òçóíäÿ ïÿðäÿ ñÿí,
Ñàèáíí ì ýíè äÿðäÿ ñÿí.
Áÿí ñÿíè ÷íð ñãàèðÿ ì,
Ýþéäÿ Àèèàù, éãðäÿ ñÿí.

Ääüëàð ì àðàèà ääëñíí,
Îó ñàðàèà ääëñíí.
Ýþé ÷ÿ ì ýí, ýþçÿè ääüëàð
Ýáíÿ ì àðàèà ääëñíí.

Ì ýíè ì ýðë ì, àç àüëà,
Áó ääüëàðü, ýÿç, àüëà.
Õ÷ ýóí ì ýíè ýþð ì ÿñýí,
Áð èàüüç àà éàç, àüëà!

ßçèçéý ì, Ýýíúý ààð,
Øÿèè, Øèðàáí, Ýýíúý ààð.
Äè áèèèð, àéðüè ì üøüã,
Ì ÿüýááÿð þèóíúý ààð.

Ñó ýÿèèð àððà íÿ ààð?
Äíèáíüð ÷àððà íÿ ààð?
Ì ýí î äüçü èñòÿðÿ ì,
Äüðüè ì üø ðàèðà íÿ ààð?!

ßçèçè ì, ãíøà ääüëàð,
×àðüá áàø-áàøà ääüëàð.
Ì àðàèü ì ñýíáÿ èòàè,
Äþíÿñýí ààøà, ääüëàð.

Ì ÿüëÿÿ ìè÷ îàãèàð,
È÷èíáÿ äüçüè òàððèàð.
Áèð-áèð éàäü ì à äøððð,
Äîñðó ì èà èä÷ýí ààððèàð.

Ñóàà áàèüã éáí ýáäÿð,
À÷ ì à éàðà ì, äáí ýáäÿð.
Úáí üÿèè ì è íÿ áèèèð,
ßúÿè ýÿèèá, úáí ýáäÿð.

ßçèçéý ì, éàç ýþíáÿð,
Ñèíè ùàèàà òàç ýþíáÿð.
ßýÿð èàüüç òàí ì àñàí,
Éàíðàã òñòÿ éàç, ýþíáÿð.

Éàùùø éàùàð, ñÿñ áééÿð,
Àé ÷ùðàð, ùÿâÿñ áééÿð.
Ñèçèí áàùíí áöéáðèð,
Áèçè ì áàùàà ñÿñ áééÿð.

Ãàðà àò íàèù íáééÿð?
Ýþçÿééÿð ðàèù íáééÿð?
Èñòÿéÿí éàðù ì îèñà,
Äóíéàííí ì àèù íáééÿð?

Ãùçùè öçöè ì ÿíäÿäèð,
Àðòàð ì à, úéáè ì äÿäèð.
Ôèèèð ÷ÿè ì ÿ, úáí áîñò ì,
Èèè ýþçö ì ñÿíäÿäèð.

Àððàèùùí íàðùðäù,
Ãîèèàðù áèð äàðùðäù.
Í áééÿð éíðùàí-äþøÿèè,
Ì àøÿéÿð íàçààèùðäù.

Ì ÿí àøùã Ýÿíúÿ áàùù,
Éã ì ÿéÿ Ýÿíúÿ áàùù.
Àè ì àùà Áàðó ì ýþçÿèè,
Ýÿç ì ÿéÿ Ýÿíúÿ áàùù!* –

Ì ÿí àøèã, Ýÿíúÿäÿíÿ ì,
Øÿ ì èèðäÿí, Ýÿíúÿäÿíÿ ì!
ßñèè ì, èþèè ì òððè îüèó,
Ñîé, ñîéààùà Ýÿíúÿäÿíÿ ì!

ßçèçééÿ ì, Ñÿíÿ ì, ì ÿí,
Áó ì áí ì ÿíÿ ì, ÷ÿíÿ ì ì ÿí.
Äóðáàíèééÿ ääèèøÿí,
Äÿäÿ Éãäèàð ì ÿíÿ ì, ì ÿí!

* Ááéä: Õñòÿ èðàðÿ àíéóèàí ááéàùààí áàøèáèðàã áóíàáí ñîíðà ÿÿéÿí ááéàùèèàð
“Äçùð” òîèèèíð ì óçáéèíèí àðèèèíäÿí ýþòððè ì øàðð (Ïÿððéá÷è).

Åëÿ ì è, àí ì ûøà ì ì ýí,
Ñýíè ßñèè ñàí ì ûøà ì ì ýí!
Ãóúàúúíàà Ýýíúýíéí
Êÿðÿ ì òÿê éàí ì ûøà ì ì ýí!

Àøëäÿ ì, ÿëÿ ì è ì ààð,
Áèð þçýÿ àëÿ ì è ì ààð.
× îðóíóí ì àèù, ì øëëø,
Ì ýíè ì äÿòòÿð, ãÿëÿ ì è ì ààð!

Àüèù ì áàøàà úÿ ì îëóá,
ßéäëëè ì ýøë äÿ ì îëóá.
Áèð ýþçö ì Àøüã Üòñáéí,
Áèð ýþçö ì Äëëäÿ ì îëóá!

Åëÿ ì è, áé ùàðàéù,
Ôÿëÿê éúð ì àç ñàðàéù.
Öðÿéè ì äÿí ò÷ ÷àé àðàð:
Øÿ ì èèð, Åîøàð, Ýýíúý ÷àéù!

Áó ÷àéëàð áèð îëàéäù,
Ñóëàðù äððð îëàéäù.
Àðüá, àðüá àðüðàà
Áréøéóá Êðð îëàéäù!

Ýþçÿë ààéàí, ñþçö ì ààð,
Ýþçëÿðèíäÿ ýþçö ì ààð.
Àðàðüàííí, Ôîðáóéàüí
Ñëíÿñëíäÿ èçè ì ààð!

Êÿíÿç, øè ì øÿëëÿð ÷àðñíí,
Ôñðóíäÿí ñàëëÿð àðñíí!
Ãÿëáé ì è ýþð ì ÿê èñðÿéÿí,
Äþíóá Ýþé ýþëÿ ààðñíí!

Ñãäÿëèè ì, ààü, ààø ì ýíè ì,
Ààø-ààø ñÿííèí, ààø ì ýíè ì.
Ñÿííèí îëñóí ñãàëíú, øãàëüã,
Ýþçóíäÿÿè éàø ì ýíè ì!

ßçèèíÿì, âîíøóéóã,
 Äÿéäè ãûûã, êþíëø íéóã;
 Îðì àíëàðûí âíéíóíãã,
 Èñãã, Ì òñãã äóøóéóã!
 Èñãã ñÿíñÿí? Ì ÿíÿì, ì ÿí!
 Ì òñãã ñÿíñÿí? Ì ÿíÿì, ì ÿí!!

Äÿðâèøÿì, êÿøÿöèø ì àãð,
 Áàûì ì àà ö÷ ÿöèø ì àãð.
 Ûããã éíëóíà ÷ûð ì ûøàì,
 Äöçÿè ÿç ì öøèöèø ì àãð!

Àüèàéûðàì, ýöèððÿì,
 Óçããèððãáí ýÿèððÿì.
 ×è÷ÿèÿðèí, ãóøèàðûí,
 Äèèÿðèíè àèèèðÿì!
 Áàù ááúÿðÿí ááúáíàì ì ì ÿí!
 Ûÿçðÿò Ñöèéè ì àíàì ì ì ÿí!

Âÿðÿíè ì àãð, àèè ì àãð,
 Áàèããáí øèðèí àèèè ì àãð!
 Íÿù ì ÿ àíëó ððÿèè ì,
 Øãèð éàçàì ÿèè ì àãð!

Ýþçÿèÿðèí ýþçö ýþçÿè,
 Äãù, ñàíù, þçö ýþçÿè.
 Äøãè, íàçù, ãÿ ì çÿñè,
 Äèèè, àèøè, ñþçö ýþçÿè.

Ì ÿí àøûã, òàáù ì àãð,
 Èèùà ì ù ì àãð, òÿáé ì àãð.
 Èíù ì àíããáí äÿðñ àè ì ûøàì,
 Çÿð äíëó èèòàáù ì àãð.

Áó ñàçù àèàí ýÿè ì ÿç,
 Äèùããáí ÷àèàí ýÿè ì ÿç.
 Èÿèäè þèäöðñÿèðð,
 Äèèèÿ èàèàí ýÿè ì ÿç.

Βçèçè ì , ñþç éåðè ââð,
 Öçöíäÿ ýþç éåðè ââð.
 Ì ýúëëñäÿ éåðéí òàíú,
 Ûÿð êÿñëí þç éåðè ââð.

Àë ì à ýþçëö àòú ì ââð,
 Ýöí ääëù ñààòú ì ââð!
 Ì ýíý ùÿäéàí ñþéëÿ ì ý,
 Βñëè ì , êþêö ì , çàòú ì ââð!

Àðàçäàí àð ì àùú ì ââð,
 Øè ì øÿêäÿí ÷àð ì àùú ì ââð.
 Ðëäððñÿëÿð, êÿññÿëÿð,
 Î éàðà áàð ì àùú ì ââð!

Ãóðððð ì ääüã òàëàíäàí,
 Ýöíäÿ çóðía ÷àëàíäàí?!
 Êëàí áóðäí ñàùàëðð,
 Êè ì ñàùàëðð éàëàíäàí?

ETNOGRAFİK ETÜDLƏR

Í Î ÂÐÓÇ ØÅÈĒĒ ßĎĒ

×ĒĒĒß ØßĎÃĒÑĒ

Ãåååüü éàçäüð ÷ĒĒÿíĒí,
Þ ì ðð àçäüð ÷ĒĒÿíĒí.
Éåð áðððíðð àü āāðà,
ÒÿñĒē ì îēðð āāüāðà.
Äü āāēðāāēü Äüø ýāāēð,
Äē āāēðāāēü Éàç ýÿēðð!
Í äüüē÷üēāð ðîø ýāāēð,
Î çàí, àøüā, ñàç ýÿēðð!
Áþēðē ÷ĒĒÿ ÷üð ì à ì üø,
Êē÷ēē ÷ĒĒÿ ýÿē ì ý ì ēø;
Äîç Äé ÷äîüð àüüíü,
Äēēēð āüøüí çàüüíü.
Äÿíþāøÿ à÷üā ýÿēēā,
Éàðäüü òîðîāā îēðð;
×ē÷ÿēē éàðîāā îēðð!
Òäí ÷îāäíüí àðçðñð,
Ýÿēðð āó ì ðāē āóçðñð!
Éäüüø ððçð ýÿðēðððð,
Í îâððç ýÿēēā éāðēðððð!
Äðāāÿð āîēðð āîēēāðà,
Äēÿð ÷üðüð éîēēāðà;
Äððîāēāðü ýþçÿÿēðð!
Äðēāðē ýðēð ēçÿÿēðð,
Øāððà, áîðäí ñîāððððð!
Éåð äðçÿēāēā āÿāāēíē,
Ýþçÿē Éàçà āîāððððð!

ΕΛΑΘΑ ΟΕΘΛΑ

Í î âðóç ÷ûôúá ààðûíá,
 Ýöëÿð äððá áàðûíá.
 Ê î ñà ýÿëð ààáàùà,
 Í ÿçÿð ñàëûð òàáàùà.
 ×þÿëè éíðäóð Ê î ñàííí,
 Õþÿëè éíðäóð Ê î ñàííí.
 À Ê î ñà, Ê î ñà ýÿëÿíÿÿ,
 Õíðäáííú äíëäóðñàííá!
 Ê î ñà äþéðð ýþçöíö,
 Èðððëáäèð þçöíö.
 Í úáä òñöÿ ñàú äàëúá,
 Áððöí äûûú áú äàëúá;
 Õíðäáñííú óçàäûð,
 Ùà ì ù áëëðð, äàéäàäûð.
 Ê î ñàëà ïàé ääðððÿðð,
 Ê î ñàëà ùàé ääðððÿðð.
 Áîç Êä÷è – Ñàääàè Àüà,
 Ê î ñàíí ÷ÿëð ñàùà,
 Ääéèð äíëäóð òíðäáííú,
 Ñþíäðð äàùà ñíááííú.
 Ñííðà äà ýÿë ýöëÿðÿè,
 Äèèè ì èççÿ éäð äðÿè.
 Ê î ñà áàðûðð éä÷èéÿ,
 Õðÿéíÿ òíð äðððððð, –
 Õäç äðäááí ñðððððððð.
 Êä÷èéÿ ÿè ääÿðÿè.
 Ääðð Íÿíÿ ýÿëÿðÿè,
 Ääéèð Äûûú þðððäðè!
 Ýääëá Èäçú ýÿòððäèè!
 Èäçà ÷ûðäù íüèàùú ì,
 Äûð ýþçöíÿ áàð ì àùú ì ...
 Ääððííí ýÿëðð ñþçö
 Êä÷èéíí ÷íð òíðóíá
 Äþäðÿ äððá – Í î âðóçöí
 Äíëäíüðèðð áàðúíá!

Í í í í þ ì ðð ãûðð ýóíäðð,
 Íäéúçúí äääà ì ûäûð.
 Óçóí ãû ýééà ì ûäûð...
 Äað ñýíèð àñðà-àñðà,
 Ýöèðð òàíûðà, äíñðà.
 Äaðûðäûð ì ûð ùä÷ èýñè,
 Äóéóääí ýýèðð ñýñè.
 Éíðuaí ñàèûðð ðó ì öñòý,
 Äaðuaèað äýñòý-äýñòý
 Ó÷-óá éäðý äí íóðèaðð,
 Ñáíèè äíûó ì éóúó äað.
 Äaðà äaðua ýýðèðéä
 Äè ì äèèéíäý èèè äaðû.
 Éíèóá éäðý ððèóáäðð
 Äüäuaäí éäðíäèèäðû.
 Þè ì öð äóðä-äóð íèóáäðð
 Äaðuaèaðûí éä ì ýéè.
 Äû þéðýäéä ííèaðà:
 “Äað-äað”, “Äað-äað” ää ì ýéè.
 Äaðua ùaðà, äað ùaðà?
 ×íð ì àùäèäûðð, – ääéèðý ì.
 Äü äað öñòäý äaðuaèað
 Äaðà òäèäû, – ääéèðý ì!
 Äü èéäàñäà äðé ì ý òýè,
 Íäðûèääéúð äaðuaèaðð!
 Äað èýñýíäý “äaðð” ääéý,
 Ääðûèääéúð äaðuaèaðð.
 Ñí íó ÷äòûð ÷èèýíèí,
 ×äèèäð áóç àèòäà äðûðð.
 Äað ýäðäè ì è, ýþð ì ýçñýí,
 Ääðuaèaðð éíðà ÷ûðûðð.

ÊÊ×ÈÊ ×ÈÊÊ ß

Áρέοē òóàí áàøàéúð
Áρέοē ãàðààø ýáäýí òÿē.
Øàðà òòüéàí ãëÿéèð;
Êîëàð éáðÿ ñëíÿðÿē, –
Âúéúëääéúð êøëÿêÿð
Áóàããèàðü ÿëÿðÿē.
Ìéëîëääéúð îøèêëÿð
Áÿçÿí ýáúÿ ñòàùÿúÿí.
Éàðè,ÿρέó áððóéòð
Äρðà òÿðÿòäÿí äó ì àí-ÿí.
Îúããèð äÿðè ãàèàíúð,
Âàçàíàà ùÿãèê áèøèð.
Îÿíúÿðÿëÿð à÷úë ì úð,
Âàíúëàð òà ì à ì øèøèð.
Êö-ÿ, ááéúð ÿρðóí ì òð,
Àéíàèàð íàðúø îéòð.
Ûà÷ áèë ì èðñÿí, ùàðàãàí,
Îàùà ñîéóã äîéòð.
Êè÷èë ãàðààø çàèü ì îéòð
Áρέοē ãàðààøãàí éòç éîë.
Ààøúíú àà ãàèàúð ì úð
Îÿ áèð àùàú, îÿ áèð êîë.
Äÿëëãàíéúã äëÿéèð
Êèë ãàò àç þ ì ððíð.
Òàçúÿíÿ áàøà áóðòð
Éàðúàà þç þ ì ððíð!

ÕÛÀÛÐ Í ßÀÈ

Õúãúð Íÿéè áρëÿðÿē
Àç þ ì òðèð ÷èëÿíè,
×úðíúð îíóí òçòíÿ
Òÿðñèíÿ áèð ñèëÿíè.
Äáéèð îí ýòí äÿñèíäèð,
Âúðúá-÷àòúí äëÿ ì è,

Ñýí ãîíãñàí, äöíéàíû
 Äàùùàððèäð áäëý ì è?
 Äàèàí îí ýõí ì ýíè ì àèð
 Ùýð øáé âþíðá òàðòàéà.
 Ùàíñû úàíèù òàá ääýð
 Áó èøëýéý, øàðòàéà?
 Êøëýê ýñèð, ãíé ýññèí,
 Äùðùè ì àñûí àùàúèäð.
 Äùðùè ì àñûí ì äøýëýð,
 Áíø äàè ì àñûí éà ì áúèäð.
 Éàèãóçàùà äàè ì àñûí
 ×þëýð, äöçëýð, ÷ý ì ýíëýð.
 Äàäý áõñòàä îè ì àñûí
 Äàùàáíèäð, éäð ýëýíëýð.
 Äíéóí-ãóçó ãíðð ì ààáí
 ×úññûí ÷þëý, áàèùðà.
 Êè ì äùèäð èíñàíèèäù
 Èøäýí, ýóúäýí àèùðà.
 Èø, ùýéàð ùýðýêýðàèð,
 Ùýðýêýð – äýðýêýðàèð.

ÉÄË ÄÄÄÄ

Éäè áàáà, äàùùð ÷ýíè,
 Äíâ áó ì áíû ÷þëýðäýí.
 Äíäð äàðù, øàðòàíû,
 Áó ñíéóùó äëýðäýí.
 Áóéóäèäù ìäð÷àè,
 Äíé ýþé øçø ýþððíñóí.
 Äñù ÷ùðàðð ààù áàùíà,
 Äíé áóçáëý ñððóíñóí.
 Ýõíýø äàè ì ýðèñóí áéçý,
 Ùà ì àèùíàáí íóð òþèøèñóí!
 Äàí óèãóçó èøùã ñà÷ñûí,
 Õýúèð àéäùí, ãíé ñþèøèñóí!
 Ýõíãøç ýõíý áíèáíñûí,
 Éäð àèùíàà ààðòàèäð,

×þæÿ ãóœàð íéàíñí.
 Ñíé à÷ûñí áóèãèðí
 Áóc áàüè à ù ýþç ãàíàü.
 Øððèãàñí àðàí ñóèð;
 Ñíé ÿðèí áóc àà, ààð àà.
 Íðèð ÷ûñí ààð æèüíàí
 Ûÿð ì àüèè, ùÿð æèèððà.
 Éàð òÿðÿñí, áóüèðð ãàèñí
 Òííà-ðííà áóéðà èè ì è!
 Ñÿùÿð ì àüè ñüàè ÷ÿñí
 Àðçó èè ì è, ó ì óà èè ì è!
 ×þè ÷àüðñí, äçç ñÿñÿñí
 Êþðíÿÿðè áóüàüíà.
 Ñíüà Íÿíÿ ì êþþà ãíéíí
 Ûÿéÿäÿèè íüàüíà.
 À Éæ Áààà, à Éæ Áààà,
 Ñíé ÷àüèñí ñó-ñæ, Áààà!

ÆÀÐÛÍÛ ÍÁÎÚÓ

Éàç ýÿè ì èðàè, Æù ÿàð ì èðàè,
 Ýóí ÷ûð ì ùàü, ìð àèð ì èðàè.
 Æàð Íÿíÿ ñàèí ì èðàè,
 Íüèãèðð Éàç ÷ûð ì ù;
 Éàç ùÿÿèè òÿçÿ ýÿè ì èð,
 Æù ùÿÿèè òÿçÿ ÷ûð ì ù.
 Æàð Íÿíÿ àðèü àüí
 Æàð èððéíð òóèè ì ùàü.
 Àððàñíüà, àþí ì ýç ààéÿ
 Áèð ñþéð ÿÿ éíèè ì ùàü:
 – Éàç ÷ûð íüèãèðð ì,
 Æù ýþçóíÿ áàð ì àèèðð ì ...
 Ñÿí àà ì ýéíÿ í ààðð àüí
 Áèð üèéÿñè ààð ì ù ùÿÿ;
 Áèð òÿñàü, áèð òóðáí,
 Áèð òèðíÿñè ààð ì ù ùÿÿ.
 Æÿéè òÿ ì èç ýþçÿ Éàçàí

Òyê ò÷úỹ yóí î áîðú àè ì ùø.
 Áó ò÷ yóíäỹ ÷îäúóí ñàè ì ùø,
 Ýððóí ì ỹ ì èø òóóáí ñàè ì ùø, —
 Øàðòà ñàè ì ùø, áíðáí ñàè ì ùø!
 Î ñààè ì èè îüèääèàðú
 ×þèäỹ òóóá þèäðð ì øøäð.
 Î, äàðüèà èäðỹò ò÷óí
 Þç çỹðäèíè äèèäèð ì èøäè.
 ×îð èàðøú èè, Êâ÷è ùỹỹ
 ×üð ì àéúá ì ùø î yóí ÷þèỹ.
 Äàðú îỹíỹ äüèääüüà,
 Ääèèð ì èø èè, ùà÷ ÷ỹè ì ỹ äỹ ì;
 Äüø ò÷ îüèää àîàðäüñà,
 Ì ỹí áâø îüèää ääðỹúỹéỹ ì !..
 Êàç éîéóíää øỹüèä îè ì óø,
 Ò÷ ÷ỹíèøèí áâø áäüüñü
 Î éíàèäðää ÷üðäü ÷þèỹ.
 Äàðú Îỹíỹ ỹøèỹ-ỹøèỹ
 Ääèè: “Ýàð, ýàð, áé ääðèü äüø,
 Àðäü ì ñỹíèí ààèüíüà äàð.
 Ò÷ îüèääü ì äèè, áâø îèàð,
 Áèð àç èâ÷ỹð îí áâø îèàð.
 Ñỹí îỹ àðäèí ñþèèỹ, ì ỹíỹ?
 Áíüää îèñèèè äàèäü ñỹíỹ.
 Êàçà ÷üðàð îüèääèèð ì,
 Äüø ýþçöíỹ áàð ì äàèèðú ì !”

Á Î Ç À È

Ýàù áîçàððð, ýàù äüçàððð,
 Ýàù äüçàððð, ýàù áîçàððð.
 Ýóíỹø ÷üððð, òàç äỹ áàððð
 Êàçèà-äüøúí àðäñüíää.
 Üàää ì áéðîø, ùàää ñỹðèí,
 Äüøèà-Êàçüí àðäñüíää.
 Áó îỹ äüøäüð, áó îỹ èàçäüð?
 Ñíéóâ ÷îðäðð, èñðè àçäüð.

Ýöíýø äîüóð, áýñ Ýöíýøéí,
 Î êñðèèè ùàðàà ãàèüá?
 Î ùýíèðè, ùýðàðýðè,
 Éîðñà îíààí ãüò ì ü àèüá?
 Ñîéóã, øàðàà Éãðý ùîíóá
 Èøýý ì øàèð èèèèéíý.
 Øãùèýð àðíóá ãðîâ îéóá,
 Ñýíýèýíèá Éãð øçöíý!
 Æàð àà, áóç àà éàüüø öýèéí,
 ×èñýè öýèéí ðãç-ðãç éàüüð.
 Æàðü Íýíý ýðýèéíè
 Áóèóá èè ì è ðãç-ðãç ñüðüð.
 Æàðà áóèóá áóðóèàøüð,
 Îà ì áüã èè ì è áð ì àü îéóð.
 Æàðà éàüüø – Àü éàüüøà,
 Éàüà-éàüà óðüàü îéóð.
 Æóøèàð àà ì ü ùàñàðüíààí
 Éóààñüíü ñðèøð ààüà.
 Àüàüèàðüí èýèýñèíáý
 Éáíè éóàà ðèèèð ààüà.
 Æîíóð èðüíý îàèàüüíà,
 Ñàíèè ÷üðüð éàéèàüüíà.
 Üà ì ü Éàçà ùàçüðèàøüð,
 Ñüüüð÷üíèàð ààããüèèààøüð.
 Áóðíà èð÷ð ñý ì ò ýðòðððð.
 Éàðààí ÷ýèéá èðüíý éóðàà!
 Áøèáøèèýð äý ðãç-ðãç þòðð
 Î àîðóããà, áó àîðóããà.
 Áîç Æé àðíóá ãüçàðàüüüà
 Áîç áøèáøèèýð ñàðü îéóð.
 Èèè ÷è÷ýèè àîðèàéáí àà
 Áàè òîíèàéáí àðü îéóð!
 Áîç Æé Æüøü ñüðüðàüüððð,
 Éàçà éáíè éîèèàð à÷üð!
 Æüøààí ñîíóà ýýèýí Éàçà
 ×ðèèýð ýáíèø àîèèàð à÷üð.
 Õîíí÷à ðóðóá àè-îáàèàð,

Ñáíèè Éàçû èçëýéèð ì èø.
 Äöçëýð áíéó ðàèû ñýð ì èø,
 Ñáíèè ýýèèí ýþçëýéèð ì èø!

Äóää-Äónàð, 1920-1921

ÄÐÄÄÄÖËÛ ÉÁÍÉÛß ÝÖÍ

Í îâðós áàèðà ì û

Ì éíèá äþðä àòûíû, ÷àíûð äþðäíàèà,
 Äöçëýðäýí, ÷þëýðäýí ýýèèð Éáíéúý ýóí!¹
 Éääèääíàèèû, îäððýèè, ñðöçèð,
 Éíèèàðûí ààûðûíû äýèèð, Éáíéúý ýóí!

Þèäðððð ñàçàûû, äíäðð ñíéóûó,
 Éàøùè ðàèû äàèð áàûû, äíðóûó.
 Áíé ääðèá äàèäûððð íàçèè ÷óáóûó,
 Äàûèàðäàí, ñäëýðäýí ýýèèð Éáíéúý ýóí!
 Õíðíàûà ÷àòûíúà ðíððàèèð áèð àç,
 Äððààà äàðèû äûð, þíäý ýðèèð éàç.
 Ýþéýð ì èø äýíþàøý, èý÷ýèè ýðèàn,
 Äðíäó, äàðûíû ñèèèð Éáíéúý ýóí!
 Áó ðíðíäâ úþàûýðäèð áàøääí, áèíàääí,
 Íý ààääáí íèóá, íý äý áíàääí.
 Àñûèû äàèûääûð óéó ñý ì àääí.
 ßðèðèè ýðèëýðäýí ýýèèð, Éáíéúý ýóí!

Äàðääí, áóçääí ÷ûðàí íýðýçëýðý äàð,
 Ðýíýèíäýí äàí äà ì áí î äûçèàðà áàð!
 Éäðý ùýñðýð ÷ýèýí éúèäûçèàðà áàð!
 Úíúóâ ýþçëýðèíäý ýðèèð Éáíéúý ýóí!
 Èñòýèè, à ì àèû îð óúóíäääûð!
 Ýóóó Éäè ýóóóíäý, ñäè ýóóóíäýäèð!
 Éäðèí ðýäýð àèñàí Äíç áððúóíäýäèð,
 Þçöíó Ýóíý ðýí àèèèð Éáíéúý ýóí!

Ýýíúý, 1919

¹ “Éáíéúý ýóí” ðàèèí ðýñäèèèíäý “Éáíúý ýóí” èè ì è îðóí ì àèûàðð (Õýððèá÷è).

ÄÐÄ × ßÐØß Í Áß

ÁÈÐÈ Í ÛÈ × ßÐØß Í Áß

À÷ûëäû ùàâà,
Ãóðòàðäû äââà.
Ýâðäè ãûø,
Ýÿëäè éàç.
Äîüäó Ýðíÿø,
Áèðäè àéàç.
×þÿ ÷ûðäû
Ãîéóí-ãóçó.
Ýöëäö éáíÿ
Ýréöí öçö;
Ýöëäö éáíÿ
Éâðèí öçö.
Äöçÿð éáíÿ ÷è÷ÿê à÷äû,
Ýðíÿø ãîäâó, ñîéóã ãà÷äû.
Ñîéóã äàðèà èñòè Ýðíÿø
Éàçàà Äûðíí äàààññüäðð.
Ýþÿíí ääéèð:
– Öÿ äÿéýí
Ì äéðíø ì äù äÿ
Ýþçÿè Éàçíí ùàààññüäðð!

ÈÈÈ Í ÛÈ × ßÐØß Í Áß

Áóèàãèäðíí ýþçö à÷ûã,
Îð ì àíèàðíí öçö à÷ûã;
Ãóðíäèäðäðð ó÷óá ýÿéýí
Ãàããüèèèè-ãàããüèèèè!
×àéèèð àððð äÿðéèèèð
Øàããüèèèèè, øàããüèèèèè!
Ãó ì àí ääèððð ýþéý äîððó
Ì äøÿèðèí íÿçÿðèíäÿíí.
Áóçèðð äðððð ìðð÷à-ìðð÷à

Øøÿÿðèí òçÿðèíäÿí.
 Ĭó÷óðèàéúð éàààø-éàààø
 Äüàüèàðúí áóààäèàðü.
 Ĭ àüäÿí ÿñèð ùÿçèí-ùÿçèí
 Ýöè-÷è÷ÿèèí éàðíàäèàðü!
 Äÿðÿÿ ñäè äüäüèèàèúð,
 Øÿí àðüèàð äüçüèèàèúð.
 Ûÿð éàíààí òîø àààç ýÿèèð,
 Ñóèàð ääèèð: Éàç..., Éàç ýÿèèð!

Ö×ÖÍÚÖ ×ßÐØß ÍÁß

Òîðíàüà áàð, òîðíàüà,
 Ñäíèè ääèðüð àéàüà.
 Áóðäðèàíüð íÿðÿñè,
 Ĭ éàíüàäüð ùÿäÿñè.
 Äüçüè þèöç òÿðíÿíèð,
 Òîðíàä ñäíèè äèèÿíèð:
 ×ÿ ì ÿíè ì ùàðàà ääèäü?
 Ñÿ ì ÿíè ì ùàðàà ääèäü?
 Ýäòäè ääðèü éíðüàíü ì,
 Ýäòäè ÷ÿíè ì, äó ì àíü ì!
 Ýÿèñèí ðàèü-ðäè÷äèðð,
 Éíèèàð áíéó éííüàèàð.
 Äíé àäü îèñóí, ÿèèí îèñóí,
 Ĭ ÿíè ì àíà äóüàüü ì!
 Ñÿíèí îèñóí, áè÷èí îèñóí,
 Ýöèñóí ùÿð áèð áóüàüü ì!..

ÄßÐÄÖÍÚÖ ×ßÐØß ÍÁß

Ĭ ÿí îäààí éàðàí ìüà ì,
 Ĭ ääóð ñöä ì, íÿðÿñè ì.
 Ĭ ä ðÿíÿíÿ áíéàí ìüà ì,
 Ĭ ääóð ÿóü ì, îääóð ñÿñè ì!

Òàðúêù ì äà îääóð ì ýíè ì ,
 Îääóð ýöëö ì , ÷ÿ ì ýíè ì !
 Ãæíàð ñöëàð úàíú ì äääüð,
 Âóêêàíêàðû äàíú ì äääüð!
 Ð ì ðö ì , ýöíö ì îääà éàøàð,
 Ì æâyëÿðè ì îää îðøàð.
 Î äëàð ì ýíè ì ùàêè ì è ì äèð,
 Ì ýí îäëàðúí ùàêè ì èéÿ ì !
 Áààà ì îääóð, àíà ì îääóð,
 Î äóð êè, ì ýí îä êè ì èéÿ ì !
 Î ãñóç äàøà îðøàéàðäü ì ,
 Î ãñóç ñîííóç éàøàéàðäü ì !

MÜXTƏLİF ƏSƏRLƏRİ

Аó γñýðëýð γñàñýí ðàëðëí àððëàëíäýí,
äþàðë ì ýòáóàòäàí äý ñàëð äàëíäãëàðäàí
àëíí ì ùðäíð.

Òýððëä÷è

Ì ÀÐÐ

Ì èèëýðè ì èí òàððëðëíý
Øàí-ðþðýð ýè ì ýèèý ì !
Áó äàððòüäà éää äàèàéà
Áèð àè áàèðää äèè ì ýèèý ì !

Äöð ì ýíëýðý ýþñòýðäè ì èè,
Ì ýíè ì èè ì è ýñýýðè éíð.
Ì ýíè ì äüèííü áóð ì ääüüü ì
Äóíéàííí ùä÷ áèð éäðè éíð!

Èñ ì äðèäü ì íèðàíèü ì à –
Ì ýí Òóðàíä ýäàèéíðó ì .
Äàðäàðòü ì ü áóððàð ì äüä
Òððèññòàíä ýäàèéíðó ì !

Áàèðäüü ì à ðàèí áàðàí
Òàèí ýþçý ì ýí òèèàíà ì .
Áóðóéóðñà ì èþëýýñèíäý
Ùýèàè íèíóí ííà äàííí !

Øýùèä íèñà ì äíð äèèíäý
Ì ýíý ì ýçàð äàçüèñíí äà!
Äàçàíäüü ì éäðëí ääü
Òääàííí ì à éàçüèñíí äà!

Ýýíúý – Ùäààà

“Ýýíúëýð éóðäó”, 14 ääàóñò, 1918

Ý ß Í Ú ß É ß È Ò Ù À Ò

Ò Ð À À Ì Ì Á Í Ò È ß Ð

Áÿðäÿäÿí ÷ûðáí êàðâáíàí,
Éððóéóð àùùð-àùùð,
Éâðèéèð ðÿààí-ðÿààí,
Àíà ì, Ýÿíúÿéÿ ñàðù!
Ñîíà ì, Ýÿíúÿéÿ ñàðù!

Áâð èè áàùèàðùíàà ÿÿçàè ì, ÿéÿíàè ì,
È÷àèéúÿ àíè ì ààù ì ñóéóíààí, Ýÿíúÿ!
Ñÿíñÿí ñàèàí áÿíè áó àààèù äÿðäÿ,
Àíéíó ì àà áíðùóí ààð, àâðè ì ì è, Ýÿíúÿ?!

Éàðùè áàùèàðùíàà ÿøè ðèéàááíù,
Úÿííÿðäÿí äÿ áèè èè, éàðøùàùð, Ýÿíúÿ!
Ýøèÿðèíèí ðÿíÿè áàùèøàÿí àààèùàùð, Ýÿíúÿ!
Àé ààèùèàð ÿððóá, ÿóíèÿð èâ÷ðÿí,
Ùàààùíàà ààñòàíèàð éàçùèà, Ýÿíúÿ!

Éàðùè áàùèàðùíàà ÿøè ðèéàááíù,
Úÿííÿðäÿí ÿðçÿèèð, éàðøùàùð, Ýÿíúÿ!
Ààùíà ààñòàíèàð éàçùèà, Ýÿíúÿ!

“ÀÀ Í È ß”

Àèèàùà éàèààðàù ì : “Àù ààø, ààðà ààø,
Éàèàùçèù ÷ÿðèíàèð, áàíà áèð ààðààø!”

Àðóíá Ì ÿðùó ì óí ðóùó Ñèáèðÿ,
Ýààèá áèð Ì ÿðéÿ ì è ñàèùáàùð ÿèðÿ.
Íÿùàèÿð èø ÿÿèá, ÷àðùá áèð éáðÿ,
Ãàðààùí ñòñà ì ùø ààíù ì à, Ààíèÿ!

Îàøè ì áí îèáó ì ÷îð, áèð àç ñîíðààáí,
Ýðíäÿðÿ áèè ì ÿàè ì íóèàáí, ìàðààáí.
Èíòèàà ì àè ì àùà äÿèàè ààðààáí,
Éàðøùàà ùàèàíàù ùàíù ì à, Ààíèÿ!

Æðúðáúðáúú ì ääí ùãñáá-êèðàáú,
 ×îðääíáúð ÷ÿêèðäè ì âèúääí ÿçaáú.
 Íÿùàéÿò ÷ÿê ì ÿéÿ ùàããû-ùãñááú
 Ýÿê ì èðäè áèð ýáúÿ èàíú ì à Æáíêÿ!

Àèèàúúí áÿèàñú áèð àúð éóðó,
 Æíé ì àáú ýþñöÿðè ì îíà ààð-éíðó.
 Áþèöí ì ÿ ì èð ãäèáú øáééÿðèí ÷îðó,
 Áó, éàðàø ì àç ì ýíè ì øáíú ì à, Æáíêÿ!

Éíðñà àà ÿèè ì äÿ òöôÿíÿ, òàíàíúà ì,
 Áó èð öÿíàèùà áóéóðáó ÿíúà ì.
 ×îð àà èè, ì ÿí áó ýóí ÷ûèíàùà ì, àúà ì,
 Ñÿí ì ÿíäÿí ðàçú ààè, èàéúí ì à, Æáíêÿ!

Í äÿäÿð íàíÿúéá ääèèèñÿí ýáð÷ÿê,
 Öÿ ì èçÿäèè ääè, ì ÿñúäÿ èþ÷ÿê.
 Áó éíñàíèùà íÿäèð, ñÿí ííääí ÿê ÷ÿê,
 Þ ì ðöíäÿ ì ÿðùÿ ì ÿò òàíú ì à, “Æáíêÿ”!

ÆÓÃ-ÆÓËÓ-ÆÓ!

Æóã-æóéó-æó! òíðóç þöÿð,
 Æèçÿ ääéÿð, óéãó éàòÿð.
 Öÿíáÿèÿðè ñãà ì ÿ ì ÿñèà!
 Ùàéáú, ýãäèí èð áàøúíà,
 Æäèðúí àðòúã, éãöÿð óéãó!

Ðÿíúáÿð, ãúðà éíèèáí ì àèú,
 ×àíà, ñàíàí áíèèáí ì àèú,
 ßè ì ÿê èàçú ì áóúää, àðíà,
 Æóíéà áÿêèÿð ñÿíäÿí ãèää.
 Æóã-æóéó-æó! Æóã-æóéó-æó!
 Ñàáàù íèãó, éàòÿð óéãó!

Çÿðèò úíúóã, ðîðóç àèíëÿ,
 Íÿ ðîø þòÿð, øÿí þòÿð,
 Áàøèà áàéèð äÿðñëÿðèíÿ
 Òÿíáÿë îë ì à, óéãó éáòÿð.
 Ãóã-ãóéó-ãó!
 Ýòí óéãóñó, òÿíà óéãó!

“ Ìÿèòÿá” 1912, 21 ñáíòéàáð

Ì ÈÈÈÈ Ì ÀÐØ

(Àçÿðáàéúàí Òàèã Ûò ì ùóðèééÿðèíí ùè ì íè)

Àçÿðáàéúàí, Àçÿðáàéúàí!
 Áé äÿùðÿ ì àí þàèääíí
 Øàíèù Äÿòÿíè!
 Ñÿíáÿí þòðò úàí áãð ì ÿéÿ,
 Ûò ì ëÿ ùàçúðùç!
 Ñÿíáÿí þòðò áàí òþè ì ÿéÿ
 Ûò ì ëÿ áààèððç!
 Ò÷ðÿíÿèè áàéðàùííèà
 Ì ÿñòà éàøà!
 Ì èíëÿðëÿ úàí áóðáàí îèãó!
 Ñèíÿí ùÿðáÿ ì áéääí îèãó.
 Ûòãóáóíáàí èá÷ÿí ÿñÿÿð,
 Ûÿðÿ áèð äÿùðÿ ì àí îèãó!
 Ñÿí îèàñàí ÿøèññàí!
 Ñÿíÿ ùÿð áí úàí áóðáàí!
 Ñÿíÿ áèð ÷îð ì ÿùÿááÿò
 Ñèíÿ ì äÿ òòò ì óø ì ÿèáí!
 Íà ì óñóíó ùèòç áò ì ÿéÿ
 Áàéðàùííí éóèñÿèò ì ÿéÿ,
 Ûò ì ëÿ ÿÿíúéÿð ì øøàããùð!
 Øàíèù Äÿòÿí, øàíèù Äÿòÿí,
 Àçÿðáàéúàí, Àçÿðáàéúàí!

ÄÀÜËÀÐ

Äàüûñòà í õàòèďÿñè

Äyðaaè nēīyīāyēè yñēè úúúúðeað
 Êīñāī èçeyðēīy āyīçyð, à ààüeàð!
 Áó auúð áàðēúà áàðōúī ì yīy
 Äāīēū yōñāīyēyð ñpēēyð, à ààüeàð!

Î ôóí ì àç îê ì óóäóð ààøëäðäà èàçû,
 Èàè îêóá ààè ì ùøäùð àøèàèí ñàçû...
 Ýääýðäè äýðäè ì èì áýêëý äèð àçû
 Ñðéëýòñýèäè ñýíè äèð ýð, à àäùèàð!

Ñeíyíay uanaáñic aànoái aöcöè ì öø,
 ×îö àuèäð ÿÿèè ì èø, ýpçÿð ñöcöè ì öø.
 Éíèèäðäa áèð aøèa èa ì áí öçcöè ì öø,
 Äÿðäèíÿ áèð äÿð ì áí èñvð, à äauèäð!

Àèð àøeǎ àáéèð èè: “Áèè ì ý ì ì ýäý ìñý,
 Àøðèý ì èàðàà ìèàð áðð ààù ì èýñý;
 Îðóéóðáð àùçèàð ààðéá ñýñ-ñýñý,
 Óçàà ì ù ñððýýé ñýòýð, à ààùèàð?!”

Aðœðæ ì yñêæyí, æê ì yäè ì íáðäy?
 × þæy áð êáðâáíúí âííáóúó éáðäy
 Óóóêaðâá áð âûç áð ââñûç äyðäy
 Äüêä ì ûø üyð äððä ì, ñyüyð, à ääüêäð!

Íaðayí aæyèè ì èè, ÷îðaðëyí éîèà,
 Åääè ì è îîèàðð “Ôúððèàð îèà!”
 Ñýí ñþééy î úîðáoí òððëy, ì îîîèà,
 Åðòú ààðà ýóíëyð éáòýð, à ààüèàð!

Ì yí àèíyèè ì ápééy, yýè íeòáí ààò ñyí,
 Àeòóí ìðàeàðààí, èyèà yðèyðáyí.
 Èàðààíeàð àí íóúò èpéyýèèèyðáyí
 Èè ì yðò yýè ì èò, èà÷ ì èò èè ì yðò, à ààùèàð?!

Ùyð êâ÷yí ì èèyðàyí ààè ì ùø áèð óéóñ,
Ñííðà áóðóø ì àèðð, ãíâùàèð ñííñóç.
Ñýí èñyðñýí ñpéèy, èñyð èñýí ñóñ,
Áèèèñýí ííèàðù yçáyð, à ààùèàð!

Êâ÷yðèyí èyèàèyð Êððáyí, Àðàñàáí,
×ùðàðàù ñèíyíáy ãùèííùèð íàñàáí;
Èíàè ì yí àíèà ì à ì áóéáóúó ì éàñàáí
×íð ì óáóð ííèàðàáí yñyð, à ààùèàð!?

Ýpðàóí ÷ðíùðèyí ñíèèàð, íé ì ààèàð,
Íéíàðàù ypéèyðáy àáíèù ì èçðààèàð.
Ñàùèàè ãíâùààà pè ì øø ãùñðààèèàð
Ýpðàóí ì ø íy éàíùà èèèíyð, à ààùèàð?!

Áóèàà ààðyí áèèè yñèè ààñòàíà,
Èyèàèyð ñàèàùðúà ùyðy áèð éàíà;
Áíéàíàùàúà ùyð èè ààðèàðùí ààíà
Íy úàíèàð yáo ì èøàèð ùyáyð, à ààùèàð!

Êâ÷éíðèyí úíðãóí Áèðàí íðãóñó,
Áóéáó ì ó øðyéèí pèø ì ãíððóñó?
ßéèè ì y ì èø áàøùí, ñpçóí àíùðóñó,
ßéèèyí éàòà ì àç, pèyð, à ààùèàð!

Àèðóí ì yäyíè ì è áó éíðñóè pèèy?
Íyéèí ñàèàùð ì ùøàùð yðyáè òððèy?
Éáðèè èyèàèyðèí ñýñèàèð áyèèy?
Ààè ì ùøàùð ãíéíóíàà yóðèàð, à ààùèàð!

Êâ÷yíèyð ñàèùùùç Ñà ì óð ÷àèúíù,
Èyèàèyð yèèíáyí àèàù íàèúíù.
Pèyíèí, ààèàíùí áèè ì y ì ñàèúíù,
Áyèèy ñýí ààðèðñýí òyáyð, à ààùèàð!

“Ààð” ààèy àíàð ì ùø ñýíèè ùyð áyíáy,
Ñùíàð ì ùø yóúóíó èyèàèyð ñýíáy;
Éàðèø ì èø íèñàèàù ì í yóí Áyðáyíáy
Áèèyðàè ì èè ì áyàèð ùòíyð, à ààùèàð!

Íîçõe ì óø ãæææðð, òþêõe ì øø ãàíæðð,
Éæ÷ûí ãæéæððààí æø ì øø éíñàíæðð;
Ì ýçàð ààøæððíàà ýñêè ààñðàíæðð,
Ñýí ààðêýí øàùèæé íáéýð, à ààùèàð?!

Ñàáóàé ààúíàà áèð êí ì àíàáíú,
Ýþíäýð ì èøæ Æýðäý ýþééýð Õààáíú.
Éýèà ýëýðäýèè ì íúíè òýð ì àíú,
Ýþðáóí ì ò íý ãíèèàð áóêýð, à ààùèàð!

Èðáíúí àðñèáíú, Õððêóí ùèèæù,
Õðèøáó ýþéóíäý ó÷áí ààððàèù.
Àáíèù ààðèàð ñýíý æø ì ýí ÷ùðàèù,
Ýþð ì ýæ ì òçóíò ýóëýð, à ààùèàð!

Áèð ýóí ýýæè, íèáó è ì áíúí èà ì èè,
Èè, ãðððàððð ñýíè äýùðý ì àí Øà ì èè!
Õýèýè áààèêéýðè ñýí ááéýí ááéèè,
Íà ì ýðæýð áíñò éíèó êýñýð, à ààùèàð!

Î çà ì àíàáí ñýíèí äýðäèèèèð áàøúí,
Àùèàð ýþðóíððò òíðíàùúí, ààøúí;
Î äýðæè ýóíèýðäý éíðáó éíèàðúí,
Éæèäùçèùá ýí áþéòè êýäýð, à ààùèàð!

Áó éàðúí ýóíèýðäý ãííáó áèð òóðáí,
Àãàðèèè àùúíèà áððòè ì óø æèàáí!
ßí ààð ýóíóíäý äý èè ì èæè ãíøáí,
Èè ì èæè ñèíýñè ñèíýð, à ààùèàð?!

Ýþðáò ì áíéíóíàà ààð éàèáùç ì ýçàðèàðð,
Íýàèð áó äýðèáèèè, ííèàðàà èè ààð?
Äýðèá òððè ò÷óí ì ò ààøæððúí àùèàðð,
Áóð ì àç, ýþç éàðúíú òþêýð, à ààùèàð!

Òèððýè ýëýððèý èððèèàð èýçýè,
Áèð ì èñæ ñþéýàè, áààè ì : íýè ýñêè;
Éáíèèè áàøèáíäù, òýäýð áèð ì ýç èè,
Íýàèð áó áèð ì ýéýí úþàùýð, à ààùèàð?!

Í ýäèð î âäéíäéàí äý î áäðûîíäà,
 Êþéèð ãûçëàðûíí ÷àðûä äàðûíäà?
 Áó äàðûííëä íýäèð áó ýýíú èàðûíäà?
 À÷ äýðäèè äýëäéíé, ýþñòýð, à äàüèàð!

1920, 1 à òðäè,
 “Ãóðòóéóð” ðóðíàèü

ÀÇÐÄÄÉÚÀÍ, ÀÇÐÄÄÉÚÀÍ

Äàüèàðûíí áàðû äàðè,
 Ñèíýñè èàðûè îð î àíèü!
 Äýðýëýðéí ðèðéí áàðè,
 Àçýðäàäéúàí! Àçýðäàäéúàí!

Ñýùðäèäðûí ñòíáðèèðäðð,
 Èè î öàà î òñòó ýöèèðäðð!
 Áàü÷äèäðûí áðèáðèèðäðð,
 Àçýðäàäéúàí! Àçýðäàäéúàí!

Ãóðíà ýþçèð áóèääèäðûí,
 Ýýííýð èè î è èäéèäèäðûí!
 Ýáíèð-ýáíèð îé î ääèäðûí,
 Àçýðäàäéúàí! Àçýðäàäéúàí!

Îð î àíííäà î äðäè ýýçýð,
 ×þèýðèíäý úäéðàí ñöçýð!
 Ýþèýðèíäý äàçèàð öçýð!
 Àçýðäàäéúàí! Àçýðäàäéúàí!

Èèòûíäà àéüðð èèíýðèð!
 Íàððûíäà áóúàí ýöëýðèð!
 Ñöðóíäý ý î èèè î ýëýðèð!
 Àçýðäàäéúàí! Àçýðäàäéúàí!

Ääèäèäðûí ýëäàí î ýð î ýð!
 Áäèèíäý äàð ãûçèè èý î ýð!
 Áèð èàíííäà Áýùðè-Õýçýð!
 Àçýðäàäéúàí! Àçýðäàäéúàí!

Ñéíyí íäó øþëy ñàëúð!
Äöíéà ñyíäyí èøüã àëúð!
Âäð ì ýéyíäy, çöë ì yò äàëúð!
Àçyðáàéúái! Àçyðáàéúái!

Èïyê, ìà ì áüã, éóíóí ÷ îðäóð!
Äðïà, áóüää, äöyóí ÷ îðäóð!
Ûyð øåëéí àäð, íyëéí éíðäóð?!

Éäð öçöíäy éíðäóð òàëúí!
Ýóð-ýóð àðàð íä÷y ÷ àëúí!
Äïê ääðëääëð, öyëyê ìàëúí!
Àçyðáàéúái! Àçyðáàéúái!

Èà÷úíúí àäð, öyðëàíúí àäð!
× îðëó øððéí äàñòàíúí àäð!
Äîððóí éíðäóð, äöð ì àíúí àäð!
Àçyðáàéúái! Àçyðáàéúái!

Ýyíúy, 1919

“ Ì àùíüëäð ” èëàáúíäái ýðòððëé ì øðäðð.

Ý ß Í Ú ß Ì , Û Ä É ...

Áóðà Øaüñââyíàè, áóðà Äàü ì àíäü,
Áóðà Ñyðäàð áàüü, áóðà Íçàíäü!
Ýððyíëyð, àëëyíëyð ñàíà ùàëðàíäü!
Äyçyíñéí ÷ þëëyðéí, Ýyíúy ì , Ýyíúy ì , ùàé!..

Íèçà ì è ýyëyð ì è äëð äy ùàüàíà?!

Ñyíy íüðë îëäó, ñyí ííà àíà!

Íä÷y ùàüàíýðy, íä÷y äðñëàíà

Òíé ðóðäó ýëëyðéí, Ýyíúy ì , Ýyíúy ì , ùàé!..

Ñyí Äyäy Éääëäðüí èääëyàðññàí!

Ñúíüä èþíðëëyðéí ìàëëääðññàí!

Éàùííí ãýíè ì è, äîñóí éàðñàí!
Ñþéýíèð ðäëýðèí, Ýýíúý ì, Ýýíúý ì, ùáé!..

Çèèäðàí ääýðè úýðý-úýðýäè,
Ûýð ÷èíàð äíéíóíäà áèð ñýðëýðäýäè!
Ñàçúíäà, ñþçöíäý ìýðäý-ìýðäýäè
Äíäùàèù èëëýðèí, Ýýíúý ì, Ýýíúý ì, ùáé!..

Öñòíý ýýýíéýð ýýè ì ýç þçöíý!
Áèð äàøíà äþéýð, áèð äý äèçèíý!
Îð èè ì è ñöçýðýè – ðàèí ýþçöíý
Ñàíúùèàð ì èëëýðèí, Ýýíúý ì, Ýýíúý ì, ùáé!..

Ì ýí íýéý ñþéýíè ì, íýéý èíàíù ì!
Áèð ñàíà, òýè ñàíà ýýèèð ýò ì àíù ì!
Áó Úäàää äàèàñù äèèè ì, è ì àíù ì –
Ä÷ùèñúí ýöëëýðèí, Ýýíúý ì, Ýýíúý ì, ùáé!..

Äàøííí òñòíäý Óèäóç-Àéúí ààð!
Ûýð ýóíò áèð òàðèð èèè, àéúí ààð!
Î òàé-áo òàé àðàí Ýýíúý ÷àéúí ààð!
Úàð íèóá ñäëëýðèí, Ýýíúý ì, Ýýíúý ì, ùáé!..

Éàøèò àùèàð äíéäó Çýùðà àíàíù!
Ñíèäóðäó, ñàðäèòàù Í áòýäàíù!
ßñèè éþ÷óá ýàðäè, Êýðý ì èí ùàíù?
Äàíùññúí äèëëýðèí, Ýýíúý ì, Ýýíúý ì, ùáé!..

Äöø ì ýíè ì, èíðàèèàù, ùýð äàðò ðàð íèàð!
Ýáí äóíéà äàøíà äàè ì ààð íèàð!
Íäúý èè ñýí äàðñàí, Äýòýí ààð íèàð!
Äàð íèñóí äëëýðèí, Ýýíúý ì, Ýýíúý ì, ùáé!..

Ýýíúý, 1918

À Î ËÄÀ ÀÚËÀÐÛ ÍÀ

Ýýëëð Øè ì àëääí áëð àúëüã ñýñè,
Î áýððñç òýðéääüí éíð ì ó èè ì ñýñè?
Ëäëë áíëëàðüíää éáíë áëð Òèðáí,
Ì ëíëýðëý éíñáíà àüëääüëíð äáí.
Áó äüð ùýéàüíääí äääàðëü ýëëýð,
Ñýääýò éäðëíý ÿñëéíð éäëëýð...
Ääëëðëýð ÷üð ì àëüð èè ì ñýííí ñýñè.
Í ý çýááíýñè, íý ðíð íýü ì ýñè...
Ëíñáí éíð, ì áëääíää éàðéáí ëþëýý,
Éðððëýí þëðëý äíë ì óðáóð þëëý.
Äàðëëëýð íýðýñç, äóúàäëðð áíðáóð,
Áë÷äý áííýëýð úáíääí íë ì óðáóð.
Íý àþäý ñòä äàë ì üð, íý áíëää äòäâýò,
Î ðóíóð ùýð éäðäý àúëüà ëýíýò!
Ùäää ò÷óí ëëëýðúý ÷àð íëðáíëàðü,
Úáíáí éíëóíääëü úáíôýðáíëàðü
Äýüð íýíýñèíäý áëëý ì èð çýáóí,
Äüðüë ì üð äáíääü, äíëó éíðñóëóí!
Áë÷äý áííýëýð, áë÷äý äüçëàð...
Áó ì òäüèð ääëüëéà òðýëëýð ñüçëàð.

Ëíñáíëüä áóáóð ì ó ùäää ò÷óí ñþëëý,
Î éáíää Ääðííà äíë ì óð ì áé ëëý?!
Î éáíää ì þùðýý ì ëðäëëàð, òàüëàð!
Áó éáíää ýþëëýðý äàéáí ì üð àüëàð!

Áëçè ì áíëíó ì óçää áëð àüüð íýíýý,
Éàðüð ðóóó ì óçó äýüðýò, ëøýýíýý!
Áëð éáíää ùäëë ì äý áþëóë áëð áíëëóä,
Áëçè ì íýñéáë ì ëç àúëüã, éíðñóëëóä!
Î íëàðää ñöçýóíäðð ñðð ì ýëë ýþçëýð,
Áëçè ì àüçü ì üçää äóðó ì óð ñþçëýð!
Ùýð éäðäý ëòäóðýò, òýðéää ùýð éäðäý,
Äàíáíñíí ëñý ì ý ì, áó ì òäüèð íýðäý...

Ì ÑÀÁ ÑÈ Í È Í Í È Ò ÑÈ¹

ÇÀÐÀÒÀÒÈÁ ÍÀ

Øààèùã ì ýúèèñýðè òà ì à ì òàèèðàè,
Ùèè ì ýòàèð, àðçóáóð, ñþçäöð, øàèðàèð.
Ì ýúèèñ àèý ýýèà ñàíèè ààèèðàè,
Ì ýúèèñý – ýøè ì ýéý àà÷àñàí ýýðýè!

Ýøèýí ýþç ýþðððñý ùàðà áàðùðñàí,
×àé èè ì è í ñý ì òý ñýí äý àðùðñàí.
Ðçýý òýðýùèíý øýðèè ÷ùðùðñàí,
Ñààèíýý àíøóéóá ó÷àñàí ýýðýè!

Øààèàí ì àã, íéíà ì àã òñòàèùã èñòýð!
Ùóíýðèí ààðñà àà, óòàí ì à, ýþñòýð!
Ñààèí ì ýéý àèè ì ýç èñòýéýí èýñèýð,
Ýóíýøòýè àè øýòýã ñà÷àñàí ýýðýè!

Áèð òàèèè éíðàóðñà, éà ì ýè íý èàçù ì ?
Ùý ì èøý “éà” àà ì ýè – òþðýè íý èàçù ì ?
Òþðýè òþðýèàèðñý, àà ì ýè íý èàçù ì ?
Óçààààí ýþðýíäý àúàñàí ýýðýè!

Äý ì äý äý ýýè äý ì ý àèè ì ý ýþçóíò,
Éàðùíà áóðàð ì à, ñàðèà þçóíò!
Íýèíèè ñààèíýè, ñààèíý ñþçóíò
Áàùðùíà ààñàñàí, àóúàñàí ýýðýè!

Ýþç éíèàà ààè ì ààù, àóèàà àà ñýñäý,
Éùùèùá áàðùíà àíñò äýñòý-äýñòý!
Ùà ì ù ñýíý áàðùð, ì ýúèèñ àðýñòý,
Äàéàààùð, ì ýúèèèè à÷àñàí ýýðýè!

¹ Äàèèèýð, éàðù ì àñàáýéè íèàí øàèð ùý ì èøý ì ýúèèè áó ñþçýðýý à÷àð ì ùø (Òýðèéá÷è).

ÂΒÔΒ ÍÄÄØ

Ôÿëäÿò äàéúúú ÷ÿëÿð áàøúíà,
Êè ì êè éàðäú ì àò ì ÿç þç äàðäàøúíà.
Ãííøðäà ýþç éàøú äÿ àúëíä äÿðäè,
Éàðäú ì à áíðúéðáðð ùÿð éíñàí ôÿðäè.

Ñÿí áÿëëÿ ì ÿ ùÿð øáé ôÿëÿëäÿí îëñóí!
×îð îëñóí, àç îëñóí, öðÿëäÿí îëñóí!
Ñÿíéí äÿ äÿëéíäÿ áèð äèíä éàíñúí,
Ñÿíéí äÿ áíðúóí ààð, ñÿí äÿ éíñàíñàí.

×óíêè Âíëäà áíéó íÿ ààð ñÿíéíäèð!
Î áú äàèáí, î éíñàíéàð ñÿíéíäèð!
Äöçöè ì øð éíëèäà àúèàð èàðäáíú,
Êàðäáíéà áÿðäáÿð àüèàð, ñÿíéíäèð!

Éàøúí ýÿë, éàðúíñàí, óçàääáí ààð ì à,
Î ýþç éàøèàðú êè àðàð, ñÿíéíäèð!
Äÿòÿíäàø, øÿðèè îè ííóí äÿðäèÿ,
Î ýþç êè éíëèäà ààðàð, ñÿíéíäèð!

Äóñàð, 1920, 1 àääóñò

ÀÜËÄÉÚÐÄÛ Ì, ÝÖËÖÐΒ Ì!

Äðèääàøèàð, äþðä éàíú ì à ààðäúäúà,
Àüèäéúðäú ì, àüèäéúðäú èð ì ààèàð!
Éóðä îüéóíóí ýþç éàøèàðú àðäúäúà,
Àüèäéúðäú ì, àüèäéúðäú òííðäàèàð!

Áèð ÿë ì ÿíè ì áíüàçú ì ù ñúðúðäú,
Éíë ààð ì ÿçäè ääëÿ ì -ýöëÿ ì, äàíúøà ì.
Ýþçö ì éàøú ñóèàð êè ì è àðúðäú,
Éóðä îüéóéèä äíé ì àç èàè òàíúøà ì.

Āîúā ééyèò óēóñó ì óí îðóúóí,
 Ýþç þíóíäy ñāñūā¹ ýēyð ēýñāēúy;
 Àðúðāú ì ýíē ì äy öçy ýþç éāø ì,
 Āüēāēúðāú ì, äöýóíēyðē ýþðāöēúy!

Āüēā ì āāāā ÷îð àç èäè éíēāāø ì,
 Í éāñūçēāð² áēçy äýēē āāēýðāē.
 Āā÷āð èäè ì ýíāýí áóðóí òàíúø ì,
 ×üēāúð÷üēāúð āāðūā ì ýíý ýöēýðāē!

Øè ì äè ēñý äýēèøēēäè ùýí èøēýð,
 Í íāā āāðūā áēçy äýēē āāēýíēýð
 Ýþðöðēýð èè, āāðāēāø ì úø ýāāēøēýð.
 Ì ýí ýöēöðý ì, ýöēöð áēçy ýöēýíēýð!

Āé éóðā îüēó, àüēāéàíēāð ēā÷ýíäy
 Èñòýð èäè áó ýóí ñýíē ýöēāððñóí!
 Ñāðú éöçēö āāēāóēāðú³ ýþð ñýí äy,
 Āíé ì à áèð äý èøúúíú ñþíāððñóí!

ßñèðýýäè áó ýóí ñýíē éāðāāāí,
 Ðç éóðāóíó āāðāè ñýíēí ýēēíý!
 Āāēāóēāðú ÷üðāðò ì ûñāí àðāāāí,
 Ñāñúí, áèð äý ñāòāø ì àñúí ýþçóíý!

Ýþñòýð ì ýñýí áóíāāí ñîíðā ñýí ýðēēē,
 Áāø ýóí ÷ýē ì ýç éóðāóí-éóāāí āāüüēāð!
 Āāðāāø èè ì è áēēý ì ýñýí ùýí áèðēēē,
 Éāíý ýēðýð òîðíāüúíā éāüüēāð!

“Āçýðāāéúāí”, 6 àíðāē, 1920, ¹ 68

¹ Ñāñūā – ì óðāāð, ÷èðēēí

² Í éāð – èíñāí

³ Āāēāó – üēēýýýð, øāðēāāí

ÀÇΒΔΆΛΈÚÀ Í À

Úîø ì óøáo éöðýýè ì , øèø ì èøæè áàøù ì ,
Çøè ì èàð ìè ì óñáí, àðùáúá èàøù ì !
Άέ ýþçýè Äýòýíè ì , áé ààùù ì -ääøù ì ,
Áèð ñàçù ì ìèñàéäù ñþééýðäè ì ñàía!

Íý ýóúäöð àéðùèüã, äíé ì à ì üø èàðääí,
Àðùðäù äýðäè ì è üýð èä÷ýí èàðääí!
Äóéñàéäù ì ñýñèíè áèð éáíüá òàðääí,
Áèè ì ýçñýí íý ñþééýð, íáééýðäè ì ñàía!

Áíüàð äýðéáñùíääí áèð äíøóí ñýñè,
Ñþééýð èè, èþíèøíøí éíð ì ó ýáüýñè?
Ñýííèç èè, èèüà ì úí ýýè ì ýç íýôýñè,
Ýýèñýéáè, øàèðèèè áééýðäè ì ñàía!

Éýñ ì èøæè éíèó ì ó èä÷èè ì ýç ààüèàð,
Äýíè ì èý äýðäáýð ìð ì àíèàð àüèàð!
Άέ ýþç èøèýäèèüý ýððóíýí áàüèàð,
Βüà èèý áèð ñàèà ì ýþíäýðäè ì ñàía!

Ýýíúý, 1920

ÉÀÐËÛ Í ÄÀÚ

Àèà ýþçèø, áó ì ðàè ñà÷èù, àèù-éäääè èàøùíää,
È÷èí-è÷èí àüèàéüðäù áèð äùç ñíääò áàøùíää.
Èíðý ì øäè¹, ñùçèà ì øäù, ÷üð ì àç èäè áàáóøó²
Áèð àðèèèè áíèääüðäù äýíè, äýíèçè, ýððóíøø.
Èàðà à÷üã, éàèüí àéää, éððóíúýèñèç, éàèáíää÷³,
Βè à÷àðää þòýíèýðäýí ó ì àð èäè èàðèíää÷⁴.
Ííà-áoía èàèüí ì äãäü⁵ ýáüý-ýóíäöç äýðäèøè,

¹ Èíðýí ì ýè - ñùçèèää ì äã, çäðüèèää ì äã

² Äááóø - ñýñ

³ Éàèáíää÷ - èøù

⁴ Èàðèíää÷ - ì ýðüý ì ýò

⁵ Èàèüí ì äã - éäèèää ì äã

Áúú ì àçäú î ñââyëëé éäâðóúúüà áéð èèøè.
 Øó éäâéäúú¹ ýþðýí èè ì è ì èýééúè² áèð ñäâúí,
 Ýþç éäóúíú ñèèäè í íóí, ñí íðà ñíðóðäó äâúí.
 Äâäè: – Äúçú ì, íäðýëñýí?
 Äâäè: – Éóäà ì ääúüè ì úø,
 Ö÷ ýóí íèàð äàðíú ì áúäúð...
 – Äàí-àíáí íý íè ì óø?
 – Äà ì -áíá ì ääðäú, ì ýíè ýðéýýðäè, èñòýðäè,
 Èèèè äý ýþçýýðéíèí äýáýéè òýé äýñèýðäè.
 Íý äò ì ýèè, éä÷÷ýí äéäà òþéöäöèýð éäúüèäð,
 Äà ì ú äà, áíá ì ú äà ýþç þíóíäý äúðäüèäð.
 – Èè ì èýð ääè äüèäúññçèäð?
 – Áþéýý øø èè ì ääýð?
 Éäðéúíäà÷ñç, äàí è÷éúè, äóðð éíäñóíéó èèøèýð!
 – Èè ì éí, èè ì ñýí äàð ì ú, äúçú ì ?
 – Óóäàí éíðäóð ýèè ì äýí.
 Áð èè ì ñýíè ðáíú ì úðà ì, áéðüè ì úðà ì äèè ì äýí.
 – Éäðäúäúúí íý éäðäýäèð?
 – Í äúäúúí äéúíäà!
 – Äüäúúí ì ú äääéí?
 – ßäýð, äàðääóèèäð äíéäðñà?
 Óó! Íý áúú ýóí éä÷èð ì èø áó ñââyëëé ýþéýð÷éí!
 Áð èþðíýéý éäðäð ì ú èè, äüèäñúí è÷éí-è÷éí?!
 – Ì ýíè ì äúçú ì íèäðñáí ì ú?
 – Ñäðèäð èñýí íèäðà ì !
 Èñòýð èñýí áíà ääééá ñýíý ùþéöð ñàèäðà ì !
 – Ðéýý èñý, äóð ääè ì ý, äúçú ì, ñýíè äíäðú ì .
 – Ääéíý ì è?
 – ßäýð, ñýíè áó ääðäóäáí äóððäðú ì .
 Ýääýè, äúçú ì, ýääýè ñýíý éäðøú íàèäð äèäéú ì !
 Éä ì ýè ääðéá ýðéýýéè ì, ñýíý ùþéöð ñàèäéú ì !

“Äçýðääéúáí”

13 àíðäè, 1920, ¹ 74

¹ Éäâéää – óúððñóç

² È ì èýééúè – ÷äýý ääéúè

ÈÀÈÈÁÎÉÓÀÚÈÀÐÚ

Èè ì èÿðàèð ðó èâ÷ÿí ñÿòèè ààðèÿ?
Î áóðàèàð ÷þè ì òø, ÿþçèÿð áàò ì ùø èàñ èèÿ.
Óó ÿÿíú ààáúí áèð áé ÿââÿè ÿþçÿèè,
ßèè òó ì áóè, ÿÿíáÿ, çÿðèð áèð ÿèè.
Øè ì àèñÿ áóðó ÿÿ ì èè, áèð äÿðè,
Î òóíóð è÷èíáÿ þèò ì ÿñÿðè.
ßèèíáÿí òóóáóúó áàòðññç èáàðóúóã,
Ààðúí øøèÿí, ááúàã, ãíè, øç àààðóã.
Áèð ààçàèàã øè ì àè þòÿäÿ ìððíóð,
Ãíøàð àèùð, éàèàð, éàèàð, íáóéóð.

Áèð àà÷ ñààò ààèáú àíúàã ì ÿðèÿçÿ,
Î ðààà áàòðàèàð ÿèáÿòÿ èçÿ.
Áèç òà ì ò÷ èè áóòóí àðòàí ì ÿùñóéó
Ààðàèè, ãíðóáóã ÿñÿÿðè, ùÿ ì éíðñóéó.
Áèçè ì ì èéííèàðèà éíèààòú ì ùç ààð,
Î íèàð áèçè ì ÿùÿááÿòèÿ áóúààèàð.
Íÿ èàíàèù ì, éàù ì ààù äÿòðÿ éàù ì óð,
Àààè òÿäÿò ÿÿòèðàèééí ùã÷ òòòóð.
Áó úÿáúÿíèí äÿ øÿùèàèÿðè ùÿ ì íèóð,
Áó óúóðàà þèÿíèÿðè àà áóéóð...

Òàúèÿéè ÿþðÿí ÿþçò ì èàøàðáú,
Âíèèà ùèññèç, ì ÿòùÿ ì ÿòñèç àòàðáú.
Äÿèáÿ òàçÿ àðàáÿò èèÿ ààðèèÿ,
– Áàøúíàà î ì òùèá, áòãóð ÿ ì ÿèÿ.
Òÿäÿèèèè òÿèèàð àðçÿèè éíèà,
Éàðáú ì ÿÿðÿè òà ñÿðàèÿò ñíí áóèà.

ß.Úàààà

“Èí ì ì óíèòò”, 1921, 4 èéóè, ¹ 147

Ê ÐËÝ ß Ì ÈË ß Ì ß Í

Áèð ýõí áâçæ ì , ì ýí êþëýý ì ý áääè ì èè:

– Áýñàèð ààùà, ýè ýþòðð áèð éàðà ì ààí!

Ýáúý-ýõíäðç èøéí-íäðýí éíð ì óäóð?

×ýêèè ì ýçñýí áèð äýäèäý äððà ì ààí.

Óð áà ì ýðý ì áéèàð-èèýðð óçóíó¹,

Ì ýí ýþð ì ýñý ì î ì óääðýè òçóíó!

Êþëýý ì áääè: – Áé äýðàññç, ñýíéíëý

Áèð ñààðàà ýýè ì ýäèè ì è äõíéáéà?

Äààññç þ ì ðð íý áéýððè ì ? ßçýèäýí,

Ì ýí ñýíéí÷õí äðð ì ýäè ì ì è ãíäùàéà?!

Àù, áéñýí äý, áèè ì ýñýí äý, áéíéèèè –

Ì ýíý ààèñà áèç àéðùèàí áäèèèèè.

1921, 2 ääèàáð

ß Õ ß Í ÄÈÉ ß

Äýíý áéýý ì ý ì ýíè äððùä ààè ì à ì ùð

Àùðèéàùù ì úýííýðèíý, ýðýíäè!

Ùàíù ñýíäýí ùððè ñàòùí àèäíèàð?

Î íèàð ýýèèè ðèà ì ýðèíý, ýðýíäè!

Èíàí èè, áèð áàððà “ý ì ì à”ñù éíðäóðð,

Øäðè ì éí áðñáðððí àèùääíù àéäùí!

Åðäè ì éí áèð áàððà “è ì à”ñù éíðäóðð,

Î íóí ùääàà òàíàí è ì àíù àéäùí!

Ùýð éíèóí áóèóíäó øýèèè éýäèíè,

Íèñéàíèà äàððùä ùýð èýñèí àèèè.

Õýäýð òíçèàí ì à ì ùð î íóí ÷éàèíè,

Äàð èñý ðäðè ì èí íèéàíù, àéäùí!

¹ Äéèä: ßéèàç ì àñùíäà î ì èñðà ááýý ýàò ì èðäèð:

Äðçóèà ì à ì áéèàð-èèýðð óçóíó.

Άαδñí άññèðÿòñèç ýÿèá êá÷ÿíëÿð,
 Äîüðóíóí éäðéÿ ÿéðè ñâ÷ÿíëÿð;
 Áèèñí áó ùää ñþçÿ êÿðÿí áé÷ÿíëÿð
 Êè, ì ÿíè ì äðäè ì èí Åóðàíü àéäíí!

Άόάà, 1922, 10 àâáóñò

ÓØÀÃĖÀÐŮÍ ßÉĚßÍÌßÑÈÖ×ÖÍ

Òíéóãèäðí ðíðóçñós,
 Äÿðäéíÿ ãàè ì äã ÿÿðÿê.
 Áð èèí áóüää ääðéá
 Áð ðíðóç àè ì äã ÿÿðÿê.
 Äüää ñíéóã ÿóú äééÿð,
 Åóóéá ñàè ì äã ÿÿðÿê. _
 Ñääàù äññéí äóããóéó äó,
 Åàè ì äñíí ñÿíäÿ éóóó.

1922

ÉÄÍÈÒÖÐĖ ßĚÈÔÄÀ×ŮĖÀÐÀ

Ìÿí áð àèäÿ ì èè, áó ÷äèäüü ì ñàç
 Äó ì àíèü ääüèàð ñÿñ ñàèäüäääüð.
 Àíèäàüüü ì äèäÿ éíëÿéÿí ääàç
 Äèí ðàðèðéíäÿ ÷î ääèäüäääüð!

Äîüðäéäüää ñÿñè ì ääüää äó ì àíü,
 Äèíëÿéÿÿÿè ì ÿíè ääüü ÷íääíü!
 Î ì ÿíè ì ñíðäóóó “ñäääèèè ì ùáíü?”
 Öÿáèÿò äÿéèèéá, éàç íèäüäääüð!

Äíððóò ì àéüð ì ÿíè áó éáí ì àéáíèäð,
 Èñðàðèè ñóðóíääí íéáí ì àéáíèäð!
 Ýþñÿðäèèè ì éíè èíáí ì àéáíèäð
 Éáíèèè éíéóíää ää àèäüäääüð!

Ì ýí øàùèà òóóòðà ì àéú, éúèäúçú,
 Àéúèàúàã éóðäóí îüóéó, ãúçú;
 Î éáíèü äëëýðèí þçáyê, ãüðüüçú,
 Áó éáíè äýðýàüà éíè áóèàúàãäüð!

“Ýýëýúýè”, îèèèàäð, 1922, ¹ 1

ÒÀÐÈÕÈ- Ì ÖÃßÄÄßÑ

Éúèäüçüü øúã äááú,
 Îäð÷àèáí ì üø èèðäáú, —
 Àé àèüíáà áóí ýáúý
 Äýèè àèð äýðàèø èèáè,
 Î ó ì ó ñþí ì øø, ðäüëýñè éáðý äáãðèè ì èø èèáè,
 Î óóáó ì ñàðèèðüà.

Éúèäüçüü øúã äááúí
 Îäð÷àèáí ì üø äíéíóíáà î éóðèèèáí èèðäáúí
 ×áàèðäèèýý èèð äíðáí üýð ñàðü óíðíàüüíü
 Ñáíèè àøééíðó ì áèð ì ýçàð òííðàüüíü.
 Éíúý ýè éàçüèðüü úáíèàíäü áèð-áèð,
 Î àñàèèèðäà üüçüèáí éóçëýðè ýþñòýðäèèýð.

Èáèèñ áèð éúèáí îèáó. Ääý ì Ûýááàéý äàèäü;
 Äàðäàøüíü þèäððýí èýíýðèè ðóùè ýþðäð ì .
 Äíüà òàðòà áèð ýý ì è ö ì ì àíèðäà äàèèðäü.
 Öððäèýðäý ýþäýð÷èí áýèèýýí Í óùè ýþðäð ì ;
 Èñ ì àéúèí òííóóó áó ì äáí ÷üðäðäü çý ì çý ì ,
 Í óðè — Ñèíáàà Ì óñà äàèäüðäü äíèèðäüíü.

ßñàñüíü áóðóíüà éàðüèäü áýùðè Äøèçý ì ,
 Áóèáó Äýíè — Èñðàèè Äöäñóí éíèèðäüíü!
 Çýèýðèéà çèèðèíè
 Áèð ñííñóç àüý áàðàè.
 Äíüðó üýíñè... áèèðèíè
 Î ýðéý ì Äèèàüà áàðàè.

Ãððáéè Ì ýùý ì ì ýäý ãóúää à÷äú Ì ýäéíý,
Áèð àòýð- ì ýçað íëáo Êýðáyèà Ûñãéèíý.

Ñýùèòýëýð äþíäöëúý áóíëað ùýí áèðýð-áèðýð
Ãíùðóéóá áóðóëáo.

Áé áàðäú, ýóíýð äíüáo,

Ãýëéè ì äý àòýð äíüáo:

Êñëäúçëú øúä äääú,

Íðð÷äëáí ì ùð èèðääú.

Ãàðñúí èò ì øññóí ääéý áèð ýáyäè óéãóéà

Àðäú ì êíð áèð ãóéóéà.

Éàçúã... éàçúã áéçý èè, ýñðëýðúý äëääíäúä!

Ãàðäíëüääà úúçüëáí èçëýðè ýðð ì ýê ò÷óí,

Ýððóá èóç ñððò ì ýê ò÷óí.

Éàçúã!.. Éàçúã áéçý èè, áèð ÷ùðää èëáé éáíäüä!

Íý ýþéäýí ÷ùðää ýýëäè, íý áèð íað÷à ì ýðúý ì ýð.

×äëüðáí ýñðèýðý Í òñà, Êñà, Ì ýùý ì ì ýä

Ñääý áèð ñýðèð èëý áèð áííðñóáóðíð äãðäè,

Ì àñäè¹ úýí íýðëýðèíéí éíëëäðúíú ýðñòýðäè.

Íý áàð äàððúí ýçáíú, íý Áíäëèñ ÷áíëäðú

Çýíúèäýí áðððäð ì ääú éíðñóé ÷äëüðáíëäðú.

Íééý áéç èþëýëýðèç... ßòýíäèëýðè ì èç áàð!

Íééý ùýð ì ýëóíääí éóññóíëáí ì ùð áèð äèäàð,

“ßñèð”, “ßòýíäè” ääéý äíéí óð äà ääëäðúíú;

Èèè áàð ì à äèüð ì ùð ýðçéí ääëääèäðúíú.

ßòýíäè èøëýðèéíð, ýñèð èøëýéèð éáíý;

Éáíý ýðýíäèëýðèí ýð ì øøèò ñððýññéíäýí

Ãàð èëáé ýê ì ýééíäýí, øýðáá äíëó òàññííääí;

Ãùðúíú, äððüã ääëý äðð ì ýéèð èøëýéýíý!

Éáíý áéç ýñèð èä÷ýí ùýð ýóíóí äððà ì úíää

Ãäý ñääý áèð éíü ì à ýê ì ýê ýýðèðèéíðóç.

Ýáúý éäú ì óð éíëýðèýí ääè ì èçéí äà ì úíää;

Êñúíá áèè ì ýê ò÷óí, ýóíýð áýëëýéèð èè ì è,

Áèð-áèðéíý ñíðóéáí òàñòà èþíýëëýð èëáé

Êùððüã éíðüäíú ì úçúí äèðúíää òèððýéèðèç.

¹ Íäüè ì ýíàñúíää

Úòòò ì òç, ñàíàíú ì ùç ñííñóç ÷ àèùø ì à ì ùçèà,
 ßñðëýðëý êþêñóíäý èíëýéýí ààç ì à ì ùçèà.
 Ûýéýúàíà ýýèè ààðà òííðàùúí äýèè,
 Êýíàèíè òýñèè ì àäýí òàçý áèð àààúí èèèè!
 Äððè-äððè áèðëýðëý äíèäó èðòý ùýð àùàú,
 Òýäýò ííààí áèð èíèè áäëý ýýè ì ýèèð àèçý.
 Áèç àèëýí÷èýð èèèè ýò ì øèðá èúçè ì èçý;
 Êýíàè àùàùú ì ùçúí àèèííäý þèððéýí áú,
 ßòýíàèýð ýþñòýðèá ñùðòàí àèðýðèíè
 Áèðýð-àèðýð òííèèèùð áððòí èá ì èðëýðèíè.

ßòýíàèýð, àùàèð, áàèèèèèè, èàðèèèèè!
 ßáyàè ààðàíèùúí áó ñþíðè äíèèððííàà.
 Äððü òý ì èç ðòùèððíí àèàúíèüä èíèèððííàà,
 Ñàäý áèð àèí, áèð ààíóí, áèð ùýä, èðëýéýí àèðëýð!

“ Ì ààðèò äý ì ýäýíèèèèè ”,
 òáàðàè, 1923, ¹ 2

Î Ë Ñ Ó Í Æ Î É

Ûýèàðà ýýèèèèè ì àíààí áýèèèè ÷ àðíùèäú ì ,
 Äèùèäú äý ì èððý êþíèè ì , í èàðú ì íèñóí àíé!
 Ñýííéí èè, àðèèíý ðòùò ì ìýðýñðèø áéèýðàè,
 Òýäýò àààèí äýèè ðòùóí øèèððú ì íèñóí àíé!

Äýðàèíñàí ààèè ì , àðèèí êþíèè ì äý äýðèèèèèè ì ,
 Êþíèè, èððýè íý ààð àèàúí àà, ì ýùà íèðá àèèèè ì .
 Ñýííéí÷òí ùýð øàèè, ùýí èàèíàðú òýðè àðèè ì ,
 Áó ýþç èàðííàà òýäýò èððèèèèè ì íèñóí àíé!

Éàèàí÷ù áèð ýþðíðø àé, ýòíýø, áó èúèäúçèàð,
 Éàèàí÷ù ùýí áó ààðùèèèè, áó íàçýíèí ýþçèýð.
 Éàèàí øó àðà, øó ñàààà, øó àòýðèí ñþçèýð,
 Áó ñíííàà áàðè ùýäèäýò øàððú ì íèñóí àíé!

Íà÷òí áó úðð ì ýíý, Òàíðú ì , áýèèè ýòí ààðèí,
 Øó íàçèù àòýòý àððòííàà ùàùàíà ýþíäýðàèí?

Áó áàùàð åøã è è, éàãðó ì, òÿçàíÿ äþíäÿðäéí,
Áó äÿðäëé ýóíëÿðè ì, àðòüã áàùàðü ì îññóí ãíé!

Íëÿàðè-ðèèäÿòÿ ñîðäó ì: íÿäèð áó ì ÿíàèàð?
Áó åøã, íäëÿ, áó ùèúðáí, áó äàäèü ðøééàèàð?
Íÿäèð ùÿéàà ýðëÿí áó äÿðèí ì öÿ ì ì àèàð?
Ýðòð áó íÿðäáéé áèð àøééàðü ì îññóí ãíé!

Åãäè ùÿéàò þçò àéðüèüã, èÿäÿð, áèð äÿ ì,
Íÿ ðàðíüéíðà, ùÿíèè áèð éüüüí ì àòÿ ì.
Áó ýþç éàøüíàà áíüóé ì àãàà òàéäéé-äëÿ ì,
Ìÿíé ì äÿ ýþç éàøü ì ùèúðáí ì ÿçàðü ì îññóí ãíé!

Äÿøÿð ùÿéàà òàíüí ì üø, î áèð éüüüí òííðäã,
Åóóóäè, ààðèüü éóç ì éí äÿéàéà íéíàã!
Áó ýóí ààðà àà, éàðüí èè ì áèèèð íÿëÿð íèàúàã?
Ôÿäÿò áó áèð íá-ÿ ñþç éàäëÿàðü ì îññóí ãíé!

“ Ì ààðèü äÿ ì ÿäÿíéééÿò ” ì ÿü ì óÿñè, 1923, ¹ 11

Ñß Í ß Ò Ã ß Ù Ð ß Ì À Í Ë À Ð Ò Í À

Åã ì èøëÿðäè ì ÿíÿ: “Ñÿí äÿ áèð øãé éàç
Áó öÿíí ìðäóíóíóí íÿòÿðëÿðèíÿ.
Þç éàøüíààí áþéøè èø ýððÿíëÿðèí
Áèð àòÿðèí ñþéëÿ ùòíÿðëÿðèíÿ”.
Ìÿíüÿ ùÿð éàçüààí ààùà ìàðèàãüð
Ëè-èè äÿ ì èð-éíéí àéíüíàäèü öÿð.
Áé èè-èè äÿ ì èð-è, äóéáóüóí ùàãüð,
×àèüð éóðäóí ò-óí þçóíò ÿðñòÿð.

Çà ì àíü ÿÿè ì èøäèð, ñüðáí éàðèð ì èø,
×àèüð äóééóã äëÿ äÿøÿðèééÿòÿ!
Ýðñòÿðäèéí ùòíÿð, éàðàðàüüü èø
Ùàãààí äóääÿò àèüð, ùàãààí ÿéäÿòòÿ.

Ý Þ É Ý Þ Ě

Ăó ì àíēū ààüēàðúí éàøē āīēíóíāà
Ăóē ì óø ýþçÿēēēäÿ èà ì àēū Ýþé ýþē!
Ėàøē ēÿðäÿíáÿíāē ýþçÿē āíēíóíāà,
Ĭēñ àò ì èø ààüēàðúí úà ì àēū Ýþé ýþē!

Éàéūē ì ūø øþùðÿðēí Øÿðäÿ, Øē ì àēà,
Øàèðēÿð ùāéðàíäūð ñÿíäÿēē ùàēà.
Ăó ì àíēū ààüēàðà ýÿēÿí ñóàēà,
Ăèð úāāāā àē ì à ì ūø ñîðàēū Ýþé ýþē!

Ăóēóí ì àç äóíēāāà áÿíçÿðēí áÿēēÿ,
Çāāāàðúí îē ì óøäðð àèð áþéðē þēēÿ.
Îēàēāū ýþíēø ì äÿ àèð éàøē ēþēÿÿ,
Ăøÿéāē ñēíÿíÿ éàðàēū, Ýþé ýþē!

Ñÿííēí ýþçÿēēēēēí ýÿē ì ÿç èē, ñàēà,
Ăīēíóíāà éāð ààðāūð éūēāūçà, àēà.
Îēāóí ñÿí îíēàðà ì àūðēāāí āāēà,
Øÿēÿē áòñàòúíū āóðàēū, Ýþé ýþē!

Ėÿñēí áéøē-íðøē, ýÿēÿíēÿð ñòñóí,
Ăó ì àíāāí éíðuaíū, äþøÿēē – éíñóí.
Ăèð éíðüóí îÿðē āàð, àèð àç óéóñóí,
Óéóñóí ààüēàðúí ì àðàēū Ýþé ýþē!

Çò ì ðöā ýþçēÿðēíē ýþðñóíēÿð āāēÿ,
Øà ì èàð áíē àò ì ūøäūð, óçàí ì ūø ýþēÿ.
Ėā÷ ì èøāèð îíēàðà äÿçÿáēí íēēÿ,
Ăøø ì øēÿðàèð ñÿíáÿí àðàēū, Ýþé ýþē?!

Ăīēāíūð áàøúíà ýþéäÿ áóēóāēàð,
Ăÿçÿí ì èø àøāēíēÿ ÷ē÷ÿēēÿð, îðēàð.
Þíÿð éāíàüüíāāí āóðāāíēàð îðēàð,
Ăéðūēā ēþíēóíóí āūðàēū, Ýþé ýþē!

Áèð ñþçöí âàð ì ûäûð ÿñýí éâëÿðÿ,
 Ñèòàðèø àò ì ýëý óçàã âëÿðÿ?..
 Éàéûè ì ûø øþùðÿðèí áòòóí àëëÿðÿ,
 Îéóðñà, ãíé îëñóí ùàðàëù, Ýþé ýþé!

Ýþé ýþé, 1925

* * *

Áé Ýþé ýþèò ì ,
 Áé ýþé ýòèò ì !
 Æíé ýþéÿðéá,
 Æíé ì ýí þèò ì !

Æññúíèàð ì ýíé!
 Êÿññèíèÿð ì ýíé!
 Æíé òðð ì ÿÿðÿ
 Æññúíèàð ì ýíé!

Íâéíèðÿ ì êþíèø?
 Íâéíèðÿ ì àèèè?
 Ñÿíäÿí éàç ì àñà ì
 Íâéíèðÿ ì ÿèè?

Íÿñÿí, êè ì ñÿí ñÿí?
 Íèñÿèè ì ñÿí ñÿí!
 Æíé à÷ûã äáéè ì ,
 Ñãäÿèè ì ñÿí ñÿí!

Áîðàíà äöøäö ì ,
 Éöç ãàíà äöøäö ì !
 Æäúíû ÷ÿèèè ì ,
 Çéíäàíà äöøäö ì !

Êþíèò ì òâè îëñóí!
 Éàøù ì ñãè îëñóí!
 Áó ààð äÿðÿñ äÿ
 Æíé Ýþé ýþé îëñóí!..

Áàèù, 1925

ÔÖÇÓÈÈ

Ôððäëÿðäÿ ýóíÿø ñþíäð áèð àðøà ì ÷àùù,
×îð óúððñóç áèð ãàðàíëù ÷þëäð äðíëàéà;
Ýþððíúÿ èè, ñþí ì ÿëäÿäèð ñÿíÿò íúàùù,
Î éàëàððàù, ùÿ ì ñùùùíàù “ðÿáë-ààèà” éà;
Ðç èè ì ñÿñëç òíðíàùùíà ààðàù Ôöçóèè,
Áèð ñþí ì ÿéÿí øè ì øÿë íëäð, ÷àðàù Ôöçóèè!

×óëùà ì ùèÿí ãííðóëàðù øÿíëè, ÿéëÿíúÿ,
Ñón ì óø èäè áíù ì à éððäðí ñþàáÿðè, ñàçù...
Àù ñàããàèèù ùÿð áíúàéà, ñàããàèù ÿÿíúÿ
Ðéðÿäÿíëÿð ÷îðäè ì ùø “ðàçë-íëéàç”ù;
Äë äÿðäèíëí äÿð ì àíúíù áóëäð Ôöçóèè,
Î íóí÷ðíäðð áþéðè øàèð íëäð Ôöçóèè!

×ÿë ì ÿë ò÷ðí î áíðéòùà éáíë áèð ìÿðäÿ,
Èø ààè ì ùäù áèð ñààè ì èè, íàðëàã øëäóçà.
Äë ì è òððàí ààçàí ì àùà ÿàðäèéè éäðäÿ
ßñèð íëäð, àøëã íëäð áð ì ðàë áùçà!
Èëùà ì úíù î áð ì ðàëààí àëàù Ôöçóèè,
Ñón ì óø äëÿ áèð éáíë ñÿñ ñàëàù Ôöçóèè!

Êþ ì ÿë àðäè î úíðäðíà áèð ÿþçÿë ìÿðè,
Î áðð ì àùà äÿðäëÿðèéè äÿ ì þëëÿñëíäÿ;
Ýþçÿëëéÿ ðàíúíàùù î ýóíäÿí äÿðè
Áèð ààðäàèùã áóéóè ì àããà îíóí ñÿñëíäÿ;
×îð áíùððáðð, ñàããàèéèíäÿ éàíàù Ôöçóèè!
Ñàããàèéèíäÿ äÿðäè äÿ òíø ñàíàù Ôöçóèè!

Äþðà éöç èëäèð òððóè ì øðäðð áèð àãñùç äÿðäÿ,
Ó ì ì àããààùð èàëíùç îíààí äÿðäèíÿ ÷àðà!
Äþðà éöç èëäèð ùÿ ì äÿòÿíè ì íëàí éäðëÿðäÿ,
Ùÿð áèð ñàäÿí äÿçÿë éàçàð ñàäÿëèè éàðà!
Úà ì è÷ëÿí ÿëäã÷àéà äþíäð Ôöçóèè!
Øàèðëÿðÿ áèð è÷è ì ì áë ñóíäð Ôöçóèè!

Äÿ ì èðäÿí ãîëèðúí, ààðàáí äóðóóóí,
 Áíüóè ì óø ðÿíÿéíëÿ, ÷ÿêëú óðóóóí;
 Áíüóíóã ñÿñéíäÿ úáíëàíàí àòãàð,
 Âòãàðèà ÿÿçééíð àëéàðäÿàëéàð.

Î í áãø èè îëäó, ÿððÿíëÿð áéèèð,
 Êðùíÿ äóíéà áèð ÿóí éàèàíëàð ãóñãó.
 Ì èéíííëàðúà ðàèãúí ñóñãó àëúàáíú,
 ß éðéÿÿð úàéãúðãú, áíüðóèàð ñóñãó!

Óúàèãú úÿèèãúí ÿ ì ðö-ôÿð ì àíú,
 Êÿñëëÿí áàøèàðúí òðèøèäò àáíú.
 Äÿéèøè ùÿð øáééí ÿñèè ì ÿíãñú,
 Âãñúøúàèàð ÷ðèãú, éúèãúðú ì ÷àðãú!

× îðàèãú äóíéàíúí ì àòÿ ì è, éãñú,
 Õàíðúèàð äóíéàéà éáíëäÿí áàðãú!

Äðíäò äó ì àíëàðà éöèñÿëÿí àùèàð,
 Åðãéí ì àòÿ ì èíè äóðäó ÿóíàùèàð!

× îðàáí ÷è÷ÿé ÿððóá ÿóè ì ÿéÿí ÷ðèÿðð,
 Áóçéó, ãàðèú ÷ðèÿðð áéèèðäè èàèÿ!

Óúóðñóç áèð ãòããÿð ÷ðèóá ùÿð éãðÿ,
 ßèéíäÿ áèð ñóñèó, ãáíèú ìééàèÿ!

Äÿð ì àí çÿíí áéëÿéèá äöðäöéó äÿðäÿ,
 Ñãäÿíëÿð äÿ è÷àè, ñãà ì ÿéÿíëÿð äÿ!

Âàðèúíúí ÿÿèèðè, ðàèãúí çééàíú,
 Áèðèÿøéà èèèè — áèð îëäó àãú!
 Ì èéíí éíñàíëàðúí ãóñãóóó àáíú,
 Áãø-àèòú ñÿðñÿðè è÷èá áíé ì àãú!

Éúëäúðú ì èú áèð ñÿñ, áèð ñúúää íÿôÿñ,
 Ñþéÿäè äöíéáèà: “Äàùà áÿñäèð, áÿñ!..”
 Áÿøÿð äÿðäÿðèíèí äÿð ì àíú áèðäèð,
 Äíúðó áèð éíè áíúää ÿÿÿúÿëäÿäè!..

“ Ì ààðèò äÿ ì ÿäÿíééÿò”,
 1927, íèòéääð-ííéääð, ¹ 10-11

Ý ß È Ì È Ø ß Ì Ì Ä Ì Ä Û Ä È Ä Ð Ä È É Ä Ð Û Í Ä Ä Í ...

Ýÿèèøè ì èàðúíäääúð,
 Íä ì áúäèäð äèéäúíääí;
 Äü äííéó òàðèäèäðäí,
 Ñäèà ì èäð ÿÿðèð ì èøÿ ì !
 Ðéÿ ì èçäÿ ñó áàñàí
 Áèð ààðúø éäð äàè ì à ì úø.
 Óó èè äàùà ùÿäÿñéÿ,
 ß è ì èøÿ ì , áèðèð ì èøÿ ì !
 Ì ÿí óó ÿóíóí Ðöñöÿ ì è,
 Éíðñóèèóä áèð ÿäààùà.
 Éúðàðäà ÿäààùàíú,
 ×úðäú ì ì íèää íÿðéÿðè ì èÿ!
 Äíé ÿððñóí óòðóí äöíéà,
 Äíé ÿððñóíéÿð áèð äàùà!
 Äíé ì ÿíÿ äíñò ääéÿíéÿð,
 Ñäàèíèí úòíÿðè ì èÿ!
 Ì ÿí òàðèäèä ÿð èè ì è
 ×äèùðäðéÿí, áóðóðäðéÿí;
 Äíñòèäðú ì ÷íðäèùðñà,
 Äøð ì ÿíè ì äÿ äàð ùÿéÿ.
 Íä ì áúúú ì úí ùÿð øàðú
 Äøð ì ÿí ÿðçöíÿ òèèáí.
 Ñÿðùÿäèí òàðèúéíäÿ
 Óó äàùèäðäí í éàíà
 Ýðç äèéÿíéÿð äÿ äàðäúð
 Òàðèà ì úí èíÿÿéíÿ.

Î íëàðúí ùÿääè âàðñà,
 Áèð áàðñúíëàð áó éàíà;
 ßèè ì äÿèè àùð ì ùùù
 Òàðàðà ì áÿáÿééíÿ!
 Àððà ì ñÿíÿ ààéàí ì ùø
 Éàðøù, éà ì àí ÿóíð ì äÿ.
 Àëúéíðëàð ì ÿäÿíéíäÿ
 ×àëúàí èø÷è éíëääø.
 Êè ì äÿí àíððó ì ààð ì ÿíè ì ?
 Ñÿí ààð èèÿí þèÿ ì äÿ!
 Àé ì ÿíÿ íóë ÿþñòÿðÿí,
 Àèèèèèè òÿùèÿ ààðääø!

Ì ÿí áèð òÿáÿð ààéèðÿ ì ,
 Éàíàù áèð àç òðÿéè ì .
 Äíñò àüçúíáàí àøèàè ì
 Äáéèðèÿð “èÿñèðèí ààð”...

ÊÖÐ

“ Ì ÿðúàí ñóéó” ààéíàùùí,
 Äèèÿð ñÿíéí íéíàùùí,
 Íÿ ÿþçÿëèð éàíàùùí,
 Ýÿèè èè ì è áàðàí Êöð!

Äóíéàíúí èè ÷àùùíáàí,
 ßðààùàíúí ààùùíáàí,
 ßñèè áóðúóí ñàùùíáàí
 ×ùðúá èä÷ÿí, àðàí Êöð!

“Àèàÿþç”äÿí áó éàíà,
 “Àúáááà”ààí í éàíà,
 Ùáé ààéàíà-ààéàíà
 Ýÿçèíðèéÿ ÷ùðàí Êöð!

Ýððúóúÿ “ Ì àòèíààðè”,
 Òððèèÿðèí äÿàè ì éàðù,

Ýÿçèá áèð ÷îð àèèàðù,
Àøèæÿðè éàðàí Êðð!

Äèíÿééá ùàé-ùóéóíó,
×îð è÷ ìèøÿ ì ñóéóíó;
Áâø âèèáéÿò áíéóíó,
ß íää ì ùíà òàðàí Êðð!

“Àðàããã” éà îè éíèääø,
“Àèàçàí” èà áóúääèø,
“Àðàç” ù ÿðòðð áèðáàø
Ýâø Õÿçÿðäÿ éúèàí, Êðð!

Ýâø ñàèèàía-ñàèèàía,
Ñóéóíää ÷è ì ñèí ñíía.
Ýèð ì ÿ Õèèèñäÿ ààía,
Íÿ áèð èÿèÿ, íÿ ààí, Êðð!

Ì ÿüððð îè ì à ÷îð àèÿ,
Äèÿðÿ áèð øáé ñðéèÿ.
Úáèðàí ÷ðèóíäÿ ááèÿ
Äüâðèèðð ÷üðàí Êðð!

Ýððüð, èÿçÿè, ì îüíèààí,
Ýóú éüüüá ñàüààí, ñíèààí.
Ñííðà ÷üðüíüà éíèààí,
Øè ì øÿè íèóá ÷àðàí Êðð!

×àðüá áÿçÿí ààøüíü,
Áóèàéüðñàí áàøüíü;
Éüüüá ÷ðèóí ààøüíü
ðèð ì, áàððò áíðàí Êðð!

“Äàðàíüèàí” äöçöíäÿ,
Øè ì øÿè ÷àðð ÿðçöíäÿ,
Íÿ áóéóè ì àç ñðçöíäÿ,
Úáé úàíüíààí áíèàí Êðð!

Éãðèéíúÿ Ì óüàíà,
Áàøèàéúðñàí òàèàíà.
Äíéäöðäóí àèçè úàíà;
Þ èøç, êÿùÿð éúòàí Êöð!

Ùã÷ ààøúíú áóèà ì à,
Ýàò éíèóíèà äíèà ì à.
Ïà ì áúäèàðü áóèà ì à,
× îð ÷èðèèäèð, ÷óðàí, Êöð!

Þð ÷ÿèèíÿ-÷ÿèèíÿ,
Äýé ì ÿ áíñòàí èÿèéíÿ.
Ýèð ì ÿ ääèÿ ÿèéíÿ,
ßèäÿ äàèàð éàðàí, Êöð!

Êöð!
Äàéàí äóð!
Áó äíüðóäóð:
Òà äÿäè ì äÿí éáíííäàí
Áèð ÷ îð èàðäàíèàð êã÷ ì èø,
Ùèíääÿí, Ì èñèðäÿí áÿðè
Ùÿð èÿñ ñóéóíäàí è÷ ì èø.
Îðäóèàð äòúá ÿÿè ì èø
Íèè ÷àéúíäàí, Õÿðàòäàí.
Íóèèÿðèíäÿí áÿíä àè ì üø
Äã÷àíèàð Êã÷àðäàäàí.
Î äÿäÿð ÿÿç ì èøäèð èè,
Áíéóíúà óéóñ-îé ì ää;
Äóíéàííí èàøúíäàí ÷ îð,
Íÿ ì ö ì èöí îíó ñàé ì ää!
Íÿ äóðäàíèàð èÿñèè ì èø
Éàéüè ì üøäüð øþùðÿèí
Ñÿíäÿèè ÿðÿíèÿðÿ,
Òà ÿçÿèäÿí ùÿð éäðÿ!
Ïàðèà ì üøäüð ñÿíèíèÿ
Ì èäèéäáíí òäüð-òäðüü,
Ñÿíäÿí àéðü äöøóíúÿ
Ñþí ì øøäöð îíóí äàðüü.

Ê àùèíëÿð àõùííàáí
 Êÿøò àò ì èø èñòèãáàèù;
 × ìõ çà ì àí ãùøãùòùùí
 Áèèàèð ì èøàèð çàààèù.
 Ýþðóíõð èè, éóíáíèù
 Ñàé ì ùø ñÿíè ÿæààùà.
 Áèð äÿôÿ áàòùá ÿàò ì èø,
 Ýÿè ì ý ì èøàèð àèð ààùà.
 Áàòùá ÿøèò ì ñÿ ì èøñÿí
 Ðí ì àííí úÿèàèùíà,
 Èñÿÿíäÿðèí Èðáíää
 Ýþðèÿ ì èíÿ, ùàèùíà;
 Àò íéíàòàù íøéóíäÿ
 Ûÿð úàùáíÿèð àèð êÿðÿ,
 ßðÿá ì áéääí ìðóáó,
 Øþàèÿðèè äáèñÿðèÿÿ.
 Áèð ÿóí ýþðäóí ýþçóíèÿ,
 Ì íùíè äóíèàíí èúòàù.
 Òððè ì ÿíèÿð Ì èè ÷þèóíäÿ
 Ûáèèàí íáóíà ÷ùòàù.
 Ýàù øàù ÿÿèè, ÿàù àà ÷àð,
 Ñóéóíääí è÷àè ÿàòàè.
 Ûÿð ÿÿèÿí òàèàí ñàèàù,
 Áàùùòàù, èá÷àè ÿàòàè.
 Ûÿð úàùáíÿèð àèð äÿôÿ,
 Áùð ì àíàù Áàò ààùùíà.
 Áèð ÷ìðèàðù áóðøàíäù,
 Ñè ì óðùóí ñíðàùùíà.
 Ñÿí ýþðäóí àò äþøóíäÿ
 Áéèàð, éùèàùçèàð ÿàòàè.
 Øèðààííí ààçàðùíàáí
 Íÿ ýþçÿè äùçèàð ÿàòàè.
 Éàòøù éààùíàà ààè ì ùø,
 Êè ì þèäò, èè ì àèðèèàè?
 Ûÿð ÿÿèÿí ààíèù àèíÿ
 Íÿ áóðááíèàð ààðèèàè?
 Èàèèí ñÿí ùà÷ àèð çà ì àí,

Āāē ī āāūī àðūøūī āāī.
 Ûā÷ áēð øāē āóéøē ī āāū
 Āāēūāñūç áàðūøūī āāī.
 Êīñāīūī þ ī ðø ēē ī è,
 Āðūá ýāðāēī äýīèçý.
 Íý āøø ī ýíý “÷îð!” āāāēī,
 Íý “úaí!” ñþéýýāēī àèçý.
 Ûýð ī īçüóí āāð ī øø îðāó
 Êā÷ýí çà ī àī éāīūīāāī;
 Êāððāēūēāð ñóéóíāāī,
 Ñýí îīēāðūī āāīūīāāī;
 Ê÷āēēúý ñāçāēð ī ýāēī
 Þēýý ēē ī èī ī àēūāūð?
 Ñóéóí ēē ī èī ùàðà ī ù,
 Êē ī èýðēī ùàēāēūāūð?
 Ýøē ī ýāēī, āūēā ī āāūī,
 Ñāēūūñūç àðūá êā÷āēī,
 Íýøýéý, ýþç éāøūīā,
 Áēð ýþçýý āāðūá êā÷āēī.
 Ñēīýí āīēó øýçēīý –
 Ûā÷ áēð èýñý āāð ī ýāēī;
 Áāūēāðà, áîñòāīēāðà
 Õāēēð ø÷óí ýēð ī ýāēī.
 Āóēāóð ēē ī è éāðēāēī,
 Áāú āēāūī āāūāāī, āāøāāī;
 Íý ýøēøøýðāýí āā÷āūī,
 Íý āîððāóí āāīēū éāðāāī.

Êøð!
 Áé äýēē Êøð!
 Èøäýēē Êøð!
 Āðūā òîīēā þçöío,
 Ýýē āūñā èýñ ñþçöío.
 Ýþð ī ýāēī ī è íýāēð ñýí
 Āāāēðāēēē ī òāúēāðū?
 Áó ñýðēýø òýāēýðāýí
 Õîīēāāūūū ī áāúēāðū?

Íÿ ãîðóò ì, íÿ äÿ öðêö ì
Éîðáóð ÷àéääí, äÿíêçäÿí;
Ìÿíé ì íÿøÿèè òððêö ì
Ãîðò ì àç äò ì àíääí, ñèñäÿí.

Áàð ì ÿíäÿèè äòääÿòÿ –
Ãàðè ì äàùèàðù èàðàù ì.
Ùàéäùðá òÿáéÿòÿ,
Éäðèí ãîéíóíà äàðàù ì.

Ýÿçäèèè ì äóéóèàðàà
Àçùíí ùèíÿðè áíüáó ì.
Áó òèèèè ì èè äèéàðàà
Ãàðàíèùäèàðù ãîäáó ì.

Áèð ñÿñ äóéáó ì äÿðèíäÿí
×ùðàù ì Ãàò éîðóóóó.
Çàè ì èàðùí ÿèíäÿí
Ààíàù ì Äðàèÿò äóóóó!

Ãóðóðà ì éáíè ùÿéàò,
Ìÿí ùàðà, áóð ì ää ùàðà?
Ãóðèàðàí äèàù ì äàíàà,
Øùùàù ì áóéóäèàðà!

Ãîðóóó ì ÿí äàèäùðàù ì
Äðàðàííí ÿÿðàèèíäÿí.
×îð äóðááíèèð ñàèäùðàù ì
Ãèèíèèàðùí àèèíäÿí.

“Ìÿíäÿèè äòääÿò” äàéÿ
Ìÿí ñðéÿàè ì óúääáí;
Ìÿí äàùðàù ì ôÿÿÿÿ:
“Áóéóð áó òîí, áó ì áéääí!”

Áó ÿóí äòíèà ãîäáó ì óø
Ùàãã áàùðàí ñÿñè ì äÿí,
Ùàùáííí ì ÿçéó ì èàðù
Ôáéç àèð íÿôÿñè ì äÿí.

Ì þúöçÿëÿð éàðàãúð
 Äëíú ì ààêú ãàí-òÿðè ì ,
 Äóíéàíúí ùÿð éàðéíäÿ
 Ñþéëÿí ì ÿêäÿ ùóíÿðè ì .
 Ì ÿí òÿðÿííö ì àòäééè ì
 ß ì ÿê äÿñêäÿñêíäÿí,
 Èäðäê èëÿ áóðáóúó ì
 ×ÿêéúè ì èí ñÿñêíäÿí;
 ×àðèàéúð àèàðèàðú
 Äàððáíèúã çéíààíèàðúí;
 Ì ÿíÿäèð ùÿð ö ì èäè
 ßçèè ì èø éíñàíèàðúí!
 Ì ÿí íèäó ì èèèí áóðáí
 Äóíéààà äöçÿóí ÿñàñ.
 Ì ÿí éúðäú ì , ì ÿí ääàèðäè ì ,
 Ì ÿí àèäú ì ÿóúäÿí àèñàñ!

Ì ÿí àðòúà òÿê Êöð ääééè,
 Äÿíèççëÿðè áíúàððà ì .
 Ì ÿúðóð íè ì à ÷íð, ÿééè,
 Äóáóððáóí ì ó ãíâàððà ì .

Äóé íèàðñàí èñòÿñÿ ì ,
 Äúð ì àðàðñàí ääüèàðà;
 Ýÿç ì ÿçñÿí áäëÿ ñÿðñÿ ì ,
 Úáí ääðÿðñÿí ääüèàðà!

Óóàððàä üèèíâóíääí
 Àçäúðà äà áéëÿðÿ ì .
 Áó ÿóí äÿðèèíÿ ôÿð ì àí
 Éàçäúðà äà áéëÿðÿ ì .

ßèè ì äÿäèð üèèíâóí,
 Ñúðàððà ì ÷úðð ñóéóí;
 Ñþíÿð íâóí, àèíâóí,
 Äúñàèàð óçóí áíéóí.

Úÿð øáééíè ñíèàððà
 Íöðëÿðÿ ì ÷úðäúúíú.

Ì ýíýýíýéý ãîéàðãã
×ûðàððà ì èàûûíû.

Ýöâýí ì ý ÷îð ãîéóíà,
Äöø ãîüðóúà éîéóíà.
Ñýðñý ì ýýç ì ýê éàðà ì àç,
Îãééí ààøû, òàððèà ãàç.

×ããèð äýéèð ì àíû ì û,
Ñæúá àþé õûð ì àíû ì û;
Äûððàððã ãîéóíó ì ó,
ßéèð, äàùà éóíó ì ó.

Äîèàøúá ààûû, ààøû
Äàóúû ì îê, éóê ààøû.
ßéèè, Êöðð ì, ýéèè, êã÷!
Ì àéããí ñýíèí äãéèè, êã÷!

Áàèû, 18 àìðãè, 1930

ÌÀ Ì ÁÚÃ ÄÃÑÒÀ Í Û

Îðóéððãó òàððèããã
Êîèðîçóí ýþçýè àûçû:
“Äãð îèñóí èíñàíèûûí
Äãýóóýè èúèãûçû.

Éàøàñûí Øóðàèàðûí
Øýðýðèè èñðèãèèè!
Éàøàñûí þèýý ì èçèí
Áó ìà ì áúã èñðèããèèè.

Ðèýý ì èç úýí íýð îèãó,
Ìà ì áúùà áàð, ìà ì áúùà!
Áó òàððèèèð áéçè ì äèð,
Íý áýé ààðãûð, íý àùà.

À÷, ääéèðÿ ì à÷, ñÿíÿ,
 À÷ ì ÿíè ì àü ýöëö ì, ùáé!
 Ãüø ýöíöíäÿ ààð èè ì è
 Ãóðáàøü éàü, ýöëö ì, ùáé!

Ïà ì áüüüí ôäéçèíäÿíäèð,
 Ñàðñüëäü êþüíÿ üÿéàð.
 Äöíéáéà þðíÿê îëäó
 Ê îëëäêðëä òÿñÿððóðò.

Ì ÿí äÿ ãîðäó ì ñÿñè ì è
 Áó ýÿíüëëéí ñÿñèíÿ.
 Áäëÿ áèð äàñðàí éàçäü ì
 Áó îà ì áüä þëÿñèíÿ.

Ì óüàí, Ì èè ÷þëÿðèíäÿ
 Ñäëëáíüð ñàëöü ì -ñäëöü ì;
 Äàðäîüëáí äëëÿðèíäÿ
 Úà ì àëüíà ì ÿí áàðü ì.
 Äàðäéäçü äöçöíäÿ
 ×è÷ÿëëÿ òàáàð-òàáàð.
 Ì óðîääüüí äëçèíäÿ
 ß íàà ì üíà ýÿë áèð áàð!
 Äðàçüí áóúäüüíàà
 Íàç üäëáíüð íàçüíà.
 Êöðóí üÿð áóúäüüíàà
 Äîðóè ì óø äë éàçüíà.
 Òÿíÿëÿð ÷ÿðÿéèíäÿ
 Ñäëëáíüð äÿøÿíÿ-äÿøÿíÿ.
 Ääüëäðüí ÿðÿéèíäÿ
 Ýäëèíè éàøüè èíÿê.
 Ýÿíüÿ, Øèäááí, Äàðäáàü
 Ñäâèð áó ýðëéáíäü;
 Ì öðöñÿð... éàðüí, óçàä
 Äëëÿðè ì èí äîíäü.
 Üÿð éäðäÿ øóðëóá éàíäð,
 Áó ýþçÿë íÿ éà ì áíäüð;

Éûēāūçēàðà ýþç āūðīāð,
 À ī à í Àēēāū, à ī à í āūð.
 Áóēāāēāðāā í āāūà øý í,
 Áóēóāēāðēā ÷ýēēøý í;
 Ýōēōýò ī ēēý íàç ñàðā í,
 Éāōý í ýōēý ñþç àðā í;
 Ýþðāò ī ī øýùēýāý íāē
 Ì ýòòó í áēēý ī ø ēý íāē.
 Øýùýðēýð ùāēðā íūāūð,
 Äýçýāùēāð āóðāā íūāūð.

Êē ī àøēā îē ī àç ùýēý
 Áāēý éíñ ī à ýþçýēý?!
 Éāøūē ñāūðū, áāø ī āāēū,
 Àū áý íēçēē, éāø ī āāēū.
 Ûýð çà ī à í ñē ī āñū øý í,
 Ýýēē íēýðý èðēøý í,
 Åūçēāðà “ýýē-ýýē” āāēý í
 Àðā í ÷ūēā áēð ùēēý í.
 Éāøūē ýāēē ī, ýōē ā îāāā,
 Åāūēāðāāēū āāðāā í āū,
 Åēøýðē āāð — ī èðāāðū,
 Î í ó í éā í ū í āā ñāðū...
 ßēēýðē òó ī áóē-òó ī áóē,
 Äýðāē íāý í þē äý āóðòóē.
 Éā í ū í āā ī ýð ī ýð áēð ùā ÷,
 ßñēð îēāðñā í òāç-ýāú!
 ×āēēāðāāēū āū ēþīōē
 Éā í ū í āā áēð á í ç ÷þīōē.
 Ñā ÷ēāðū íā ýýēē í úý
 È í ýēāý í āāūā é í úý.
 ×ā í ū āāð ñōāāý í áýēāç,
 Êāñūáúā á í ēāā í áēð àç.
 Êāēē í ýāā, íý ýāā!
 Åāðūē ī āñū í ýāāāā!
 Áēð äýāēäý ā í ē ýþçäý í,
 Åþ í ýð āāðāēēē ñþçäý í.

Èðèðÿð ÿ ì ýééíè,
Áúúèàð éá ì ýééíè;
Áèð èðñàò ì ò áàðúð ì àç,
Õáéðÿ-ðÿðÿ ààðúð ì àç...

Áèð ýóí áààè ì : “Ýðçÿèè ì ,
Ñÿíèí ÿñèèí ùàðàèù?
Ùàíñú áàúúí ýóèðñÿí?
Ùàíñú áàúúí ì àðàèù?

Êè ì èÿð þéðÿò ì èð ñÿíè
Áó ñþùáÿòÿ, áó ñàçà?
Úàí áàéàí ì àç ñÿíäÿèè
Áó ãÿ ì çÿéÿ, áó íàçà.

Ýóíÿøèÿðèí àèúíáà
Ãàðàè ì àçñàí íÿäÿíàèð?
Õÿçàí ñÿíèí áàéðà ì úí,
Ñàðàè ì àçñàí íÿäÿíàèð?

Êâ÷èá ýáäÿí éíè÷óíó
Ðç éíèóíààí áéèÿðñÿí;
Ãúðúí íùèàí çà ì àíú
Àúúà ì àñàè ñþéèÿðñÿí.

Ýðçèÿéèð éíèðíç÷óèàð
Óúóðéó éíèèàðúíú.
Ýéçèè, à÷úã äöø ì ÿíèí
Áàüèààúí ãíèèàðúíú.

Íÿ éà ì àí áèð ìÿðèñÿí –
Ñÿí ýáàèíúÿ áàüèàðà,
Ñó ñÿíèèè éíèóíà,
Õÿáÿð äöøäö áàüèàðà.

Áÿðÿèÿòèè áèèÿðäÿ
Êþéÿÿíè ñàðãúèèàú;
Îðàà-áóðàà èáøè÷èí
Ààè áúèííú áàðúúààèù.

Ōyúäÿòäyí óòàíäû
Ýþðóá ÷àò ì à ãàøúíû;
Ăäðúéà áàð, ääðúéà –
Ăéêäè éäðy áàøúíû.

“×ûð éíëó ì äàí!” ääèí ñyí
Áîç éíâøàíà, éäðíûçà.
Ō ì èä ääðäèí áèð éàíäàí,
Øà ì à ì àéà, ääðíûçà.

Áóüàà: “áoéóð ýyè!” äääè,
Ăäû ñyíéí, áíñòàí ñyíéí.
Ăðíà ÷äèäû ñàçúíû,
Ñþééyäè: “Ăàñòàí ñyíéí”.

Áó ýóí y ì yè yèèy
Úyííyò îèàí ì óüàíäà.
Éüèäüçèäð üàéðàí îèáo
Ñyí øyðyðèy äíüàíäà.

Êè ì ääéèð èè, yèèíäyí
Ñäâââà üà ì û è÷ ì yäèè!
Ñyí ì óüàíà ýyèyèè
Ăèçèyð äàüà èþ÷ ì yäèè.

Ăóíyí ì èè ÷þèyðèíäy
Èèàíèàð ì yèyðèðèyí.
Áó íy ñèðäèð: ýyèäèí ñyí,
Ýøè à÷äû ùyð áèð òèèyí?!

Áèð äóðäóí éóââñüéäû
Ùyð áèð äíèðóã, ùyð äyðy.
Íy yðñóí äéèyäèí èè,
Ăè éúüüèäû áèð éäðy?!

Áðòóí äèyð ðäéèðèè –
Ăäðèü äðàíäà ãàèäû.
Ăàç èä÷éà äàüäàí, äàðäàí,
Éäð òóðäó, éóâà ñàèäû.

Î íèàðàà éíðëýí ýââýë
Ñââèíúèí ýèà ì ýòè,
Ăöçýëàè áèðäýí-áèðý
Ăââííèàðúí àà ì ýòè.

Ăûëãûð ýëýë, ãûëãûð ñàú,
“ßèè ì öý ì èð, ãàðíú ì àú” –
Ăâéýí éíðñóëèàðúí ñýí
Ăýðàèíý àòàèí ýèàú.

Ýýëèèèí þèëý ì èçý
Áèð óúóðéó éíë à÷ãû.
Ýöë èè ì è éàñëûëàðààí
×è÷ýë, ãûçãûð ì à ãà÷ãû.

Ûýëý ãóéàãèàðú ì àà
Õûðúí òýñòý íýü ì ýñè.
Íâéëýàèí, ñýí ýýëíúý
×ûð ì ààú àðûã ñýñè.

Éàðúá éãðèí áàûðúíú
Ăýüðý ì àí áèð ýð èè ì è.
Îíèàà àèèð òàðèààà
Ýýçèð ãûç ì ûð íýð èè ì è.

Øýëýðäýí ààùà ààãëü
Ăàùà ðèðèí ýöëðòòí;
Ûàíñû íóðéó éíëèàðààí
Ăëëýðäýíàèð ýýëèèí?”

“Ûèíàèñòàíúí áàùëàðúíààí
Ăàðãû ì àà ýýëàè ì .
Ûè ì àèàé ààùèàðúíààí
Àðãû ì àà ýýëàè ì !

Áó ýóí áãëý ùèíàè ýãò ýýç,
Áãò íý áãéèðýð:
Ûèíàèñòàíàà ààú ì “ààðãñ” –
Ăëëëýðäý ýçáýð.

Ñyðyíæéäy ãæ ì àä ì ùâ÷
Äæíàð ñó è÷æ ì .
Ûéíäy íyðyñ æ ì àä ì ùâ÷
Äyððæíy êâ÷æ ì .

Ôèííèàðí çà ì àíííä
ßçç äæèèè ì ,
Ëæèí yñèðyð éàíííä
Îæêyø äæèèè ì .¹

Ì æääííèéà êðæèðð
Ôæçè ì è áóèáó.
Äðèàðè êyíðèèðð
Î èèü ì îèáó.

Éæéè ì ùðü ÷îð éððyðy
Óüóðñóç àäü,
Äñ ì à àäü,
Äñ ì à áäüä æèüy êyðy
Ýððä ì Øyäääü.

Êâè ì ö÷óí Íæíääää
Ôæèèüy ýçæ ì ;
Î ì ýäyíè æ-íäää
×îð øæèyð ñçæ ì .

Äè ýàðçyèèè ýððä ì äæy
Ïyðâàçy ýyèè ì .
Øæð, äyçyè æíèy ì ýéy
Øèàçy ýyèè ì !

Òððèððàíä ÷îð äíèèá
Úæèúóíà ÷ûðü ì .
Óúa àäüèð, áæèyð àðá
Ñæèúóíà ÷ûðü ì .

¹ Ûâðíäíðóí ðyâæyèy ýðy Ìèðð Ôèðíó Ìæääííèèèà ùyæèèyð ýðíäyðæèè
çà ì àí ì à ì áüæà äyçyí ì èø æð øæè äy ýðíäyð ì èðè.

Ñîíðà þàö ì Áóðàðàéà
Áèð íÿðÿñ àèäü ì ;
Îðàà áóððíäö ì ðàðàéà,
Ãÿçíÿÿ ààèäü ì .

Ùÿð þèÿÿÿ áèð ääü ì äàð:
Ðçäÿèüý “ìàðòà”.
Ñîíðà äüðüüçèäð, èàçàèèäð
×äüðäü “ ì àðòà”.

Ãÿàè ì çà ì àí äîèàððèÿí
Ì à÷èí äèèíäÿ;
Äàèäíüèäü “üîà ì èäí”
×èíèè äèèèíäÿ.

Òððèðòàíü äääü ì -äääü ì
Óóðäó ì áÿèàçà.
Òäðÿç ì ÿ ýäò, îðàà ääü ì
“Ä ì äðèäí äîçà”.

Áèè ì ÿ ì , èè ì èÿð íÿ ñþéÿ ì èð
Òàðèðäÿ àè ì àí úÿíÿäÿð, ÷àðîäí.
Ýðððá ì ÿíè äÿüñ äÿÿ ì èð
“Äüäü éóíó” íääí¹.

Úà ì àèü ì üí àèäàíÿñè
Éàíííèäð ùÿðòà.
Ì ÿñò ääÿðÿ ì ùÿð áèð èÿñè
Ääü ì ää “äàðòà”.

Áèð ñîðóí èíÿèèèäÿí
Íÿ ñþçäðð “äîðòíí”?
Áèð ñÿñ ýÿèð ùÿð äÿíèçäÿí
Ì èí áèð ÷àðèä òíí.

Áóðàà ì ÿíè ì ÿþçÿèèðäÿí
Áèð ðÿàèé ì éíð.
Éàíèð ìè ì àç ÿÿÿð ääñÿè
Ðòíüà “ðèííèè”.

¹ Äè ì àíüà ì à ì äüä Äèä Äàóíäíèèä ääèèèèðð. Äüäü éóíó ì ÿíäñííäääðð.

Áèð ñàñàíè øàù ì ýíäýí
 Áèè ì ý ì íý ýþðäö?
 Ñþçèýðè ì è àèíèý ì ýäýí,
 Äàðäàçà ñððäö.

Äàððèèäü Äðàç ì ýíè
 Ñþàýðèý, ñàçèà.
 Ì ýí Ì óùàíàà ííààí áýðè
 Ñàèèàíäü ì íàçèà.

Êððóí èèüã áóúàüííàà
 Êàñèàíäü ì éãðý.
 Áó éóðáóí ùýð áóúàüííàà
 ×ýèèèè ì äþãðý.

Áýèèý ýñèè ì à ì äðèèèè,
 ßíäà ì ü ì ñöääýí;
 Êàðóä íýñèè ì àððèèèèè,
 Ýýè ì èøý ì ùèíääýí.

Ùýð áèð çà ì àí ý ì ýè÷èèýð
 ×ýèèè ùýðà ì ü;
 Äýäè ì èýðäý ääèè ýýçýíèýð
 Ñððäö ñýðà ì ü.

Êàèèí ýñè éóðáó ì ì ýíè ì
 Ì óùàíèè, Ì èèèèð.
 Ì óùàíñùç èè, ì ýíè ì ýóíö ì
 Áèð ýóí ääèèèèèè.

Êíàè àðüä áó ÷þèèýðý
 Ùýäýñèý ýèðèè ì .
 Äýäèð áèèýí áó äèèýðý
 Ääü ì ü ääðèè ì .

Î éèèü ì äüð
 Äàðäáàüíí ÷þèèýðè!
 Êàèèèèè ì äüð
 Äàðäéàçü äèèýðè!

Ãàðàîüëàíãà
Àüüà ýöíëÿð ýð ì öøÿ ì !
Ì èë ÷þëóíäÿ
×îõ ñÿôàëàð ñöð ì öøÿ ì !

Ñÿðëí ýþëëÿð,
Äÿðëí ÷àëëàð êä÷ ì èøÿ ì .
Áóëääëàðüí
Ýóð ñóóóíääí è÷ ì èøÿ ì .

Ì ýíë ì ö÷óí
Êöð áàø áóðöð ùÿð éäÿÿ,
Àðàç Ì ýííóí îëóá
Ãöøóá ÷þëëÿðÿ.

Ãäüëàðääêü
Úîøãóí ñãëëÿð ì ýíë ì äëð,
Àðáíëàðää
×àëëàð, ýþëëÿð ì ýíë ì äëð!

Ýóíÿø ì ýíë ì ,
Áàùàð ì ýíë ì , éàç ì ýíë ì ;
Ì ýüëë ì ýíë ì ,
Ñþàýò ì ýíë ì , ñàç ì ýíë ì !

Äÿð ì áí ì ýíÿ ì , äÿðä ì ýíÿ ì ,
Øÿùÿð ì ýíÿ ì , êÿíá ì ýíÿ ì .
Ýÿëëëÿðëí àäü àäð,
Ôíëëàðää øÿðáÿò ì ýíÿ ì .

Éîðñóóóí éíëääøüéà ì ,
Ðÿííáÿÿðëí ñëðääøüéà ì ;
ß ì ÿë÷ë ðàëã ö÷óí ì ýí
Ãÿçÿëëÿðëí áàøüéà ì .

Ì ýí áÿçÿðÿ ì éàçëàðü,
×îðàëëàðä ì àçëàðü;
Àøüãëàðä ðóü áäðëá
×àëäüðàðä ì ñàçëàðü.

Βέεί÷έϋð éàðúéà ì ,
Έϋέäϋð ñÿðäàðúéà ì ;
Άñçúêú í ääú ÷úð ì úø,
Ì ýí îíäàí éóðàðúéà ì .

Í àç ñàùððà ì ýö ì øøÿ,
Î ÷àø ì úøäúð áó øøÿ;
Áèð ääéÿí éîð, çäâäèèú,
Íÿ äöøððñÿí òÿøâèøÿ?

Áèð àç ÿäèè äàð èñÿ,
Ääééí ÷ÿèèñèí ì èñÿ.
Ì ýí òçö ì ö àùàððäú ì ,
Ùäâññçäúð áèð øáé äâñÿ.

Äöíÿí ÿððäö ì èÿÿéè,
Éäðäÿí ÿääèð ÿòÿéè.
Î íóí òèèðè-çèèðè íóè,
Ì ýí ýöä ì ÿäè ì äÿìèèè.

Ýððððñÿí áó êÿòÿíè,
Äÿíÿ äèÿéèá éäòÿíè.
Áèçÿ òàé îèàúäà ì úø
Áó ÷ðèÿðèí ÷ÿòÿíè.

Òèèèðèÿøäè ì ì ýí þçö ì ,
Áóíà éîðäðð áèð ñþçö ì .
Äíúäà ùääâà äàèàíäà,
Î íäàí äà òîðäðð ÿþçö ì .

Íÿ äòðùääðð, íÿ áónàð,
Ýÿèéí áóíà è÷è ì àíä:
Ýäíèø ì äéäàíà ÷úðñà ì
Áèð øáé ääéèè äðèèéàíò.

Éúúèñúí éääòò, ñÿäÿò,
Äòçöèöá ÿÿèèí ñÿò-ñÿò.
Êè ì èí èíúèñè ÷îðäðð
Î íà ÷äèú çóðíà, äÿò.

Ùyð êyñäy, ùyð éáðäy ì ýí,
 Äyð ì àíà ì ÷îð äyðäy ì ýí,
 Ùyð äóðóèàé îëäó ì ó
 ßéëyøèy ì äpðäy ì ýí.

Éîðñóóí éíëääøúéà ì,
 Ðýííáýðèí ñèðääøúéà ì.
 ß ì ýê÷è ðàëã ò÷óí ì ýí
 Áyçyêëýðèí áàøúéà ì !

Äå äyðäèíè èàçàíà,
 Áó éíëäðää ýýçýíý.
 Ä÷úãüð ì ýð ì ýð ñèíý ì,
 Îúóè èñòýð äàçàíà!

Àäü ì íà ì áúã, öçö ì àü,
 Éàé ýóíóíäy úáíü ì ñäü.
 Èíäè äpâðàí ì ýíè ì äèð,
 Áýðòè ì pòyóí, éâðè ì ÷äü!

Àíðäë, 1931

ÝÖÐÚÕÑÒÀÍÍ

Ì ýí p ì ðö ì óí ýí úáíèü,
 ß í ÷èüüí ÷àüèàðúíäà;
 Äíëäðäü ì Ýððúõñòàííí
 Ì à ì üðèü äàüèàðúíäà.

Ñàéðý ÷úðäü ì èèè ýââýè
 Õèòèèèè éáíèàðúíäà.
 Äãäëýð èè, “äóð ì à, ýýè,
 Ñóðà ì îð ì àíèàðúíäà.

Äääüí áèð ùpè ì äàðúí
 Ì àçüàèèü áèð áóðúó äàð.
 Áèð èññèç îð ì àíèàðúí
 Ùyð éãðèíäy ýððúó äàð.

Āāðøûéàð ñÿíé êàðñí
 Øÿí âÿ ýöÿð öçèÿ.
 È÷ÿðñÿí áèð è÷è ì ñó,
 Ýöðúöÿðèí þçèÿ”.

×ûðäû ì ìÿí äÿ éóðàðû
 Āāðāðāā ÷ûéûí Éöðÿ.
 ×ûðäû ì ääûéàðà ñàðû,
 Āîñð èçÿð ÿþðÿ-ÿþðÿ.

Ðóóó ì ÷è÷ÿêÿð äÿðäè –
 Íÿ ùÿääè, Íÿ ùāñāáû;
 Āāäèû áèð Íÿÿÿ āāðäè
 Êàðāðéàííí øÿðāáû.

Āðøà ì èäâû āèð äÿðÿ
 Ðèíí ÷àéû áíéóíāà.
 ßéÿíāè ì, āàðäû ì êâðÿ
 Ýöðúöÿðèí òíéóíāà.

Éàðøû éäâû ì äà āàè ì ûø
 Ýàù àðèû, Ýàù íèéāāà;
 Ö÷ áé äÿäÿð áððóí āûø
 Ýÿçäè ì Ìéíāðāèéāāà.

Ýþðÿí áèèð, Ýöðúöñòàí
 Éîñóíéó áèð äèéàððäûð.
 Ýöðúöñòàíûí úàí àèàí
 Ýþçÿèèèèÿðè äàðäûð.

Î çà ì àí ìÿí Ýÿçÿðèÿí
 Ýöðúöñòàí òíðíäûííāà,
 Āàíèû áèð èÿèÿ ÿþðäð ì
 ×àðèûûí āàéðäûííāà.

Ñîðóíúà ýöðúöÿðäÿí
 Î ñèððè ìÿíāñûíû,
 À÷äûèàð ìÿíÿ áèðäÿí
 Ìÿ ì èÿèÿðèí éāñûíû.

Ðèîí ùàéãûðäû äóðäó;
Áäëÿ éíñàíëû îë ì àç.
Ðúÿë òàðòûíû äóðäó, –
“Àüëàëàí ÷ îð, ýöëÿ àç”.

Àðääàí êä÷äë èëëÿð,
×äðûí ñþíäö ÷ûðäûû.
Òàðëö äòäë äÿðäÿÿð
Î äàíëü öÿ ì öÿðäûû.

Áó ýöíëÿð ýþðäö ì áëð äÿ
Ûÿ ì äéëëëë Òëðëëëë.
Èíäë áàðäû ì ùÿð éäðäÿ
Ãäëüûñç éàðíí ñÿñë.

Èíäë äë áäëðäûííäà
Íÿ ëÿëÿ, íÿ íäñ äàðäûð.
Ýöðúöñòàí òîíðäûííäà
Íÿ ì àöÿ ì, íÿ éäñ äàðäûð.

Ãàðäû ì ùà ì àí Ýöðúöñòàí
Èíäë ÷ îð áàðääëëä ì ûð.
Ãëíúÿ äòàí áëð ÷ äëäàí
Èëäûð ì èàð ÷ àðäð ì ûð!

×äëëäðûí àüóðóíà
Ñûûû ì àç ëëäûð ì èàð.
Ãàüëäðûí éíðóðóíà
Ãð ì àòàí ëøüäëð äàð.

Ðçö ì ýþðäö ì, Çääàí÷äë
Èøüä ñàëüð äþðä éáíà.
Óüóðëó, áàðäà áëð ùäë
Ýÿë ì ëäëð Ýöðúöñòàíà.

Ý ß ËÄÈ Ì

Éòdáo ì óí þāy'éé, ààçèàðù ààðāùð,
 Ðòðéíāyí āíéóé ì àç éàçèàðù ààðāùð.
 Ñþuāyðè ÷îð ðèðéí ñàçèàðù ààðāùð,
 Éàðù ì ùí ÷yèèè ì yç íàçèàðù ààðāùð.
 Ì yí áó yóí yóèyèðè àyð ì yéy ýyèàè ì !
 Éàðù ì ù àyçyàùàà ýþð ì yéy ýyèàè ì !

Aoiéaaai áeé i yòe pèy i éi ááú,
 Áúçieaai aaøeáú, èiyè éaiðáú;
 Nááyèè éóðáo i ói íæo oíðíáú,
 Ònoóíáy éóènyéyi óaiéú aaéðáú, –
 Í yí ííóí oáèiè upò i yéy ýýæe i !
 Éáú i ú oàðeáaá ypò i yéy ýýæe i !

Aaueaðu! áaueaðu yóiyþð! í yç aaðaðð,
 Aaueaðu aòaíeað ÷íð áyððeéaðaðð.
 Ýþeýðäý áó ñöçý! ñäýýèè éaðaðð,
 Þ í óçää éaðeýðäý äíñòeaðu í aaðaðð!
 Äíñò íeäí éaðeýðe áèè í ýéý ýýeäè ,
 Üýð éaðäý ýþç éaðu ñèè í ýéý ýýeäè !

Ýàààèèè ì ÷îî ìóóóó, óóóóó àèð éîè,
 Îðáóî ààî ì ýî áàààè òîîèààù ì áîè-áîè.
 Êî ì áîáààî ý ì ð áòàè: “Êñýýð, ùàçùð îè!”
 Áòð ì ùç ðòòèàèàð ñàèàèàð ñàù-ñîè!
 Ì ýî éáîè àèð áîíèà áòð ì àùà ýýèè ì!
 Êî ì áîáààî ý ì ð áòñý áòð ì àùà ýýèè ì!..

1934, 24 í î é à á ð

Ì ß Í Î Ë Ì É Ä Ù Ì

Áó ñââèíúèè ýóíëýðèí,
 Áó âèèè äöéóíëýðèí,
 Áó íýøýèè òîèèäðúí,
 Áó äððú ì èû áîèèäðúí
 Úäð÷ûñû ì ýí îèèèäûí !

Áó ñáâè ì èè ôÿñèèèí,
 Áó úàíèàíáí íÿñèèèí,
 Áó øÿðÿôèè îðáóíóí,
 Áó èø÷èÿð éóðáóíóí
 Úað÷ûñû ì ýí îèàéáû ì !

Áó óúóðéó ñÿùÿðèí,
 Áó áó ì àíèû øÿùÿðèí,
 Ðààèíèó êÿíáÿÿðèí,
 Àðàçáàèû áýíáÿÿðèí, –
 Úað÷ûñû ì ýí îèàéáû ì !

Î àû áàøèû ñàðáàíûí,
 Èíÿè ñà÷èû òàðèàíûí,
 Î ãíðàçèû áàùèàðûí,
 Í àçèû, ñàçèû áàùèàðûí
 Úað÷ûñû ì ýí îèàéáû ì !

Äàùèàðáàèû éíèèàðûí,
 Éíèèàðáàèû äíèèàðûí,
 Æíèèàðáàèû äóáâÿðèí,
 Åóáâÿðáÿèè ùèè ì ÿðèí
 Úað÷ûñû ì ýí îèàéáû ì !

Ñþí ì ÿéýí éúèâûçèàðûí,
 Ýþéäÿ ó÷àí äàçèàðûí,
 Éäðäÿ äà÷àí øè ì øÿééí,
 ×èð ì ýíèà ÿèÿø ì ÿééí
 Úað÷ûñû ì ýí îèàéáû ì !

Áó ñÿ ì è ì ñÿñè ì èÿ,
 Ñþí ì ÿéýí ùÿâÿñè ì èÿ,
 Éáíèû éíèààí ÷ÿèèà ÿè,
 Èíäè éíð, äàùà ÿââÿè
 Ôèðäÿÿÿèè ÿðèÿðèí,
 Òàðèàààèû íÿðèÿðèí,
 Áó øÿðÿôèè èèðááíí,
 Óúóðéó éíäèèàáíí

Úàð÷ûñû ì ýí îèàéäû ì !
 Ì ýí îèàéäû ì úàð÷ûñû,
 Áó ñââèíúèè ýöíëýðèí!
 Ì ýí îèàéäû ì úàð÷ûñû,
 Áó äèèè äöéöíëýðèí!

15 èéóí, 1934

Ý Þ Ç Ö Í ß Ä Þ Í Ä Ö É Ö Ì

Óúóðèó ýöíëýðèí äèð,
 É îèèàðûí à÷ûâ, àéäûí.
 Áó àéäûíëüâ äðâèíè
 Äöíéàèàðà ñýí éàéäûí!
 Ùâé, íý ýþçýè áíé àðäûí!
 Î í áâø èöíýí ñàéäûí.
 É îèèàðââ éàðøû-éàðøû,
 Ýýç, ýþçöíý äþíäöéö ì !
 É îèóíäâí ýíýýèýðè,
 ßç, ýþçöíý äþíäöéö ì !

Äöäðýðèíý ùàéðàíäûð
 Äèý ì ýùèè ýäð÷ýèäýí,
 Î í áâø èèäèð ñâ÷èè ì ýç
 Éàíðââèèäûí èíýèäýí.
 Úàí äýð ì àíû ÷ûðàðûâ
 Úàí äíðóéâí ÷è÷ýèäýí
 Úàíâí ñâäýí ýðèðèýð
 ×ýè, ýþçöíý äþíäöéö ì !
 Òàðèàíû äþíý-äþíý
 ßè, ýþçöíý äþíäöéö ì !

Ýðð íäúý òàçýèýíäè
 Êþùíý éóðäóí áàùàðû.
 Éàùûðû úàí ìàéèââ,
 Äýð ì àí îèäó ñàð äàðû.
 Ñýí äàéäûð ýþçýðèíè

Áóíäàí äàùà éóðäðú, –
 Áîøéóãèàðäà áèð êððïð
 Ñäè, ýðçöíý äðíäðéó ì!
 Ýðéýðäýí äíüðð ðýäýð
 Äè, ýðçöíý äðíäðéó ì!

Ýðéýðäý èèäúðú ì èàð
 Äîððóäàí ñàèäú ùàðäé;
 ×àèèàðúí äýíèç îèäó,
 Äýíèçýðð êýñèèè ÷àé;
 Áàø ýéäè ôýð ì àíúíà
 Õíîðäãèàð äèèé-äèèé, –
 Ääèèèèð ýððäðéóí èð
 Äç, ýðçöíý äðíäðéó ì!
 Ì ýíçèý ðäèèè äàè ì üð,
 Äàç, ýðçöíý äðíäðéó ì!

Êðíðèýðäý éàíäüðäúí
 Ñäüðèè ÷üðäüüíú;
 Íý ó ì óè ì àç éäðèýðäèðð,
 Ääðèðèýð ñîðäüüíú;
 Äàø äðäðð éàøàéàíèàð
 Éîèèäúí èðäüüíú
 Üýñðýðèý ýðçèýéèðèýðð,
 Äàð ýðçöíý äðíäðéó ì!
 Ñýí áèð ò ì èà íóððòäí,
 ×àð, ýðçöíý äðíäðéó ì!

Áàø-îí èè áóíäàí ýääýè
 Áèð èèè ñýðð äüðúíäà;
 Ì ýí ñýíè èèèè ýððäð ì
 Ì èèèíèàð àðüðúíäà;
 Éîè-óèàð íóð äððäðü
 Èíà ì èü áäðüðúíäà
 Î áäðüðúí ñèððèèèè,
 Ä÷, ýðçöíý äðíäðéó ì!
 Î ñèððè äðíèèèèèäà
 Ñà÷, ýðçöíý äðíäðéó ì!

Æíé ùÿÿ äöø ì ýíÿðèí
 Ëÿççÿò àèñí òàèàíääí.
 Èèèèá ááú èñòÿñèí
 Éíèää, èçäÿ ààèàíääí.
 Ñÿí áèð ýþç àùàðäíúà
 Èðèèéíÿð èàèàíääí, –
 Ñþçöíð øàðääí ñþéÿ
 Øúðí, ýþçöíÿ äþíäöéö ì!
 Éàèàí ñþçö èää áàøà
 ×úðí, ýþçöíÿ äþíäöéö ì!

Æíé ààíàðñí ýþéÿðè
 Ááúääáí ÷úðàí áó ì áí,
 Äíñðèàðí àéäí ýþððð:
 – Èè ì èàðøúäúð, èè ì èà ì áí!
 Õàíäð òóðäð éíèóíà
 Õàðèçÿ äöø ì øø çà ì áí, –
 Êþùíÿíéí èÿèÿñèíÿ
 Áðð, ýþçöíÿ äþíäöéö ì!
 Ýþððè ì ý ì èø áèð äöíèà
 Æðð, ýþçöíÿ äþíäöéö ì!

27 ààèàáð, 1935

ÀÉÈÀ ÝÖÍ ßØ

Áèð ýðí ýþéäÿ ýÿçÿí àé,
 Ñàèèàíáí àé, ñöçÿí àé
 Í í äþðäöíÿ ýèðÿðèÿí,
 Áèð àðøà ì ÷úðäú äðèÿí
 Í óðèó àèóí òàç èè ì è,
 Ìàðèàäú àè ì àç èè ì è.
 Îúóðèàéúá áó äúçú
 Õðøã ýáéàè äúð ì úçú.
 Áóóóàèð àà ýééá áàø,
 ×ÿèèèè éíèääí èàààø.
 Êöÿÿè àèäú ñàçúíú,

×ÿëäè îíóí íàçúíú.
 Āóúāãëàøúíúà àéëà,
 Äÿíëçëÿð ÷àëäú èàëëà.
 Óëáóçëäð àëàé-àëàé,
 Äāāëÿð: “ōīø ýÿëäéí, àé!”
 Áé ñàëëàíäú, ñàëëàíäú,
 Ûÿð éàíäàí ÿë ÷àëúíäú...

Áëè ì ÿëÿí àçäúð àéú,
 Ēîäúàëüāāà éîð òàéú.
 “Ìÿí ÷îð äÿøÿíÿÿ ì!” āāëÿ,
 Áíäëð ì ÿäè èè ì ñÿëÿ.
 “Éîðäóð ì ÿíÿ ýðëäÿ ÿø”,
 Äāëÿðëÿí ýäðäè ñÿðëÿø;
 Ōðöāäÿí ñöçäö êä÷äè,
 Áóëöāāàí öçäö êä÷äè;
 Éîëëäðú ñàíúäú êä÷äè,
 Ōúíðüðäú éüëäüçëäðà:
 “Ìÿí ùàðà, ñëçëÿð ùàðà?
 Äöäðÿðäÿí äðüā ìäéú ì,
 Ýðëëÿðäÿ éîðäóð òàéú ì.
 Áó éàðú ì -éàðäøüüü ì,
 Áó äöàí ñàò èøüüü ì
 Áóëöäëäðà ðÿíÿ äāðëð,
 Ðÿíÿÿÿðÿ àüÿíÿ āāðëð.
 Ñðüáÿðè ì āàð, ñàçú ì āàð,
 Äðçöë ì ÿëÿí íàçú ì āàð;
 Ñäè ì àéúí ùàðäé-ùóðäé,
 Ìÿíÿ àé āāëÿðëÿð, àé!”

Àéëà èè ì āéëÿäè áÿüñ
 Éüëäüçëäðäà éîðäö ñÿñ;
 Çðüðÿ ääðüüí ÷üðüüíäú,
 Äàí éüëäüçü äüðüüíäú;
 Êöëÿë úíðäó ÷àëäú íàé,
 Ýððäö ì èè, ÷îð àçäú àé;
 Ääüëäð ùàéäüðäú éàíäú,
 Ñÿñäÿí ýóíÿø íéàíäú.

Ἀόδοά ἀὰδᾶῦ ὄçàãäí,
 Ὑρðäö àé êâ÷èð ùàãäàí.
 Ἀððóíäö: èøûã ì ýíäýí,
 Ἀÿçÿê-éàðàøûã ì ýíäýí;
 “Ἀÿ ì ì ýíè ì àèð” ääéý
 Ἀό áàøèà ì ûø ñÿñ-êöéý.
 Íàíêíð è ì èøñýí âàé-âàé,
 Ὑρð ñýíý íäéýðý ì , àé!

Ὑρçöíý ᾗρίäöèð ì ýöí,
 Ἀèà äýðñ âäð ì ýê ö÷óí;

“Ἀàðäðûã!” ääéý-ääéý,
 Ἀèð àç, áàø-îí ñàíééý.

ßè âóðóá úý ì àèûíà,
 Êâ÷æ Êäðéí ääèûíà.
 Êíæè áàðûí ñèç àéà,
 ×àð ì àã ÷àðûí ñèç àéà;
 Ὑρèäý, ýáíèø þèýÿý,
 Ἀíèá éàðᾶῦ êþéýÿý.

Ἀàèû, 1936

* * *

Ì ýí Ὀóäàéà ì , áèð äóðà ì ,
 Í éíàèúá éíðóè ì óðà ì .
 Èñðý ì ý ì éíðùàí-ᾗþøÿê,
 Ἀíà ì úí ᾗíéíó ýþé÷ÿê.
 Ἀàðû ì ííóí ýρçöíý,
 Ἀóèã ãäðè ì ñρçöíý.
 Ì ýíý ääðñéí àùùèù,
 ×íð ñþéýñéí íàùùèù.

SATIRİK-YUMORİSTİK ŞEİRLƏR VƏ HƏCVLƏRDƏN NÜMUNƏLƏR

ÜBÜÂ

Bçeyðe ì yùðó ì êýí ôâécè-ÿäyáäyí,
 Ýoíàùù àécýðäy ýþðýíeyðý áàð!
 İàðèàéúá áèð çà ì àí, äöøäöeyð äyáäyí,
 Àaçàðà éáíè ì àè âðýíeyðý áàð!

Üyey áèðè ààðàùð, “èèèèèð, èèèè”,
 Äýðyèàéá ýþçöío, àùàðàùá àèèè.
 Éàðøùúà òàíùèúá íâøyñè, èèè –
 Áécè ì àððà ì úçúà ùððýíeyðý áàð!

Äáéèð éaçàùùíúç, áó “íy ùyèàðàùð?”
 ×þ ì ÷yey ýè òóàí, âíèàóð, ààíàààùð.
 Äáàèèè èèðeyí ì èø, òèèðè áíèàðàùð,
 Bçöío èðyèè ñððýíeyðý áàð!

Äöí áèðè ùàéèùðàù, ÷èèàùù ì ñaçàùð,
 Öyçàíú ì áóèóí ì aç, ýóíeyðè ì éaçàùð.
 Áàðàù ì ðýíýè ñîèüóí, ðóùó àà àçàùð,
 Äîñò-èàà àðàñúáà ýèðýíeyðý áàð!

Äáéèð ó÷òðððñàí “áécè ì àþàeyðè”,
 Áó àþéøè àèíàíú, áó ñyèòýíyèè.
 Äíèàéúá ýèèý áòðóí ì èèeyðè
 Òàèàùíà éóí úíðàá ùþðýíeyðý áàð!

Äáéèð òàèàéúáñúç áécè ì àèeyðè,
 Áí ì áíø âíè ì òñóíóç àþéøè ÷þèeyðè.
 İàððäyí óçóíàðð – óçóí àèèeyðè,
 Áàù, áíñòàí áàùyðèá äýðýíeyðý áàð!

Àðïàñúí áþëýí ì ýç èèè óëàùúí,
 Æàíû ààèúíàààûð óçóí ãóëàùú.
 Äæääàà ýèçëýíëá, ààíîñ èàç ì àùú,
 Öçäý nèíýñëíý áóðàíëàðà áàð!

Ñàüààí àà, ñîëààí àà éóëñýëèð ñýñëýð,
 Äíû ì à ààðààøúíà íèððëíëýð áýñëýð.
 Úààèèè, Úààààù ñàà ì ýéýí èýñëýð, –
 Î íëàðúí éàðëíäý áóðàíëàðà áàð!

Éàçúá-íîçäóúóíóç íýàèð ñþçöíöç!
 Áó áëçè ì öçö ì öç, ñëçëí öçöíöç!
 Ýýëéá íý èàíàùíúç, ààééí þçöíöç?
 Ñýíýò èâøëééíäý áóðàíëàðà áàð!

Áëç àéààí àðíëúá, ñóààí áóðóéóã!
 Ýóíýøëí çýððýñè, ùàààúí íóðóéóã!
 Î íà-áóíà ààðúá, áóëàëúá áóëðóã,
 Äëçäýí ùàààù-ùàñàá ñîðàíëàðà Áàð!
 Ñýíýò èâøëééíäý áóðàíëàðà Áàð!!

Áàèù, 1929

ÈÑÔÐ Í ÄÈÉÀÐ Ö×Ö Í

Äåàè ì, þçö ì ýýèè ì, éàùùø ãíé ì ààù,
 Êþ ì ýè-éíàèð éàùùø éàùàùðàí, ààðààø!
 Íý äýäýð è-àëíñý, ýþçöí áíé ì ààù,
 Àðùðàà à- ì ùàí ðãñòíðàí, ààðààø!

È-èá áíààùúíààí áíè þíý-þíý,
 Ñííðà àà ñþééýëéá áàøúí èöíý,
 Äñëàíà áþíððñýí, íý ààù, íý öýíý?
 Ððýíëýð ùà ì úíù áíëáóðàí, ààðààø!

Ûýðäýíáèð áíàèëúý íàíàã áóëàùà,
 Ëýðçýëýð áöøýð ì èø àà-óëàùà.
 Áóðóóóá, ýëëýøéá, áíëá áóëàùà,
 Ì ýðààíý ààðíúíù áíëáóðàí, ààðààø!

Ûÿðäÿ ì èè, ãúéàðñàí ñÿí øèðéí úàíà,
 Áíéàíúð ñòððÿëÿð ãúð ì ùçú ãàíà.
 Êâðëÿíäèèäÿ àþíóá øèðè-àñèàíà,
 Ûÿð áóðóðàà íí ááø áàø éàðàí ãàðààø!

Ûÿ ì ä îñòí, ñíí ÿóíëÿð úàíèàíäú èøéí,
 Ì òçäóí ìÿüäëÿíäè, àèúðñàí íäøéí.
 Éà ì áíäúð: ãàè ì à ì úø áèð ãúðüã àèøéí,
 Äøø ì ÿç áèð äÿ ÿëÿ áó àþàðàí, ãàðààø!

Ýÿè ì èøàè éáíëúÿ àà ì àüüí àààà,
 Äøøà ì ÿþçëÿ ì ÿñéí, ñþèëÿ àðàààà.
 Íÿ ààðñà ñàíäüãàà, ÷óáàè, òíðàààà,
 Õÿðü äëÿ ñÿí Éíúèè, ñÿí Áóðàí, ãàðààø!

Áèð ÷íð èèëÿð ãàèäüã ÿúÿá àààðà,
 Éàèäàðà-éàèäàðà ùÿð ààðòàçàðà;
 Èíäè Äèèàü ààðñéí äéçè ì àèéàðà,
 Äíè ì óøäóð ÷äòüðèà ààü-àðàí, ãàðààø!

Ñèòàðèø äëÿééá Ì ÿøüÿá Ûÿ ì èëÿ,
 Äÿäÿóíà ì ÿ ÿþíäÿð Èñëÿíäÿðýëëÿ.
 Àüè ì àè, áó ÿóíëÿð ß ì èð äÿ ÿÿëÿ,
 Ñÿí íéíà, ÷íðèàðüá ÿè áóðàí, ãàðààø!

Àèèàü ìÿñèá àòñÿ, áèð ÿöëÿ-ÿöëÿ,
 Ñÿðÿð äèëÿëÿðäèí éáíÿ Ýþé ÿþëÿ.
 Áÿí áèð äÿðàèò íèóá äøø ì öøÿ ì ÷þëÿ,
 Äàè ì à ì úø üàèü ì ù áèð ñíðàí, ãàðààø!

Áíéóé, 1926

AÜÀ Ì ÈÐÈ Í Ò Í ÉÓ Í ÄÄ

Úúðüèäü ãàààèèèð, ãúðüèäü òäèëÿð,
 Õíé àèáí ààèèèè, éúüüèèäü àèëÿð.
 Øÿèèäÿí, Ýÿíúÿäÿí, Àðàí, Õóðàíäàí,
 Í éíà ì ää éíèóíàà éä÷äèëÿð úàíäàí.

Ñãéèä âäð, ì îëèä âäð, íÿ èàçû ì ôàè÷û?!
 Ðãèääè-ïãéüÿ ì áÿð òàð÷û, ãààäè÷û!
 Áó àðøà ì äðíéäää ààðãàãüð ÿùààè,
 Âûçûóáá îéíääû Àüà ì èð, Úà ì àè...
 ÂàèÕäü Èñ ì àéüè áÿé øèðè-íÿð èè ì è,
 Öðÿèäÿí îéíääû àèð ëÿçÿè ùÿííé...
 Ì àù ì óä áÿéèí áó ÿóí óçàí ì ûø áíéó,
 Çàðè- ì óääðÿèè áÿçÿ ì èø òíéó.
 Íòóð ì óøèð áíøà áèð ÷íð ààéíàíà,
 Ñÿèÿð ì àðàè èè ì è î èàí-áó èàíà.
 Ì àøèèèàù, áèçè ì ÿÿèèí, íÿ ÿÿèèí,
 Äöç èèè øèÿéÿ ëÿñäèðäè ëÿáéí.
 Ì àù ì óä àíàñüèèä áó ÿóí öÿèäÿðè,
 Åøèðäè ì äèÿèèð äöçÿóí ñþàáÿðè.
 Ôíéèäðäà íÿøÿñèç àø ì àéüð èøè ì,
 Äÿñ øèðèí éá ì ÿèäÿí ÿþéíÿè àèøè ì.

Ì ÐÑÚËÄÅÐ Ì ÄËÕÀÍÀ

Åøèðäè ì, òàíüàñàí áèð ÿþçÿè íãøÿ,
 Öÿáðèè áéÿÿèèðÿ ì ñÿíè, úàí ààðãàø!
 Äãèèðèÿð, ÿèðèáñÿí áèð èàüèü èøÿ,
 Äíéóáñàí íàíàüü èíàè èàí, ààðãàø!
 Äàðãàøü ì Ðù ì ÿäðàí, Ðèðàí éáíè òàí!
 Åøèðäè ì: Ýÿíúÿäÿ à÷üàñàí àðèàí.
 Ûàéüð çÿù ì ÿèííÿ, éíðãáðð ì ó çÿèàí:
 ×àðüð ñàðàð ì ù ùä÷ áþéèÿ òàí, ààðãàø?!
 ×àðüð íàéèä ì àããä äÿèèéÿ, àèíúÿ,
 Ííóí òàíü äàð ì àç çÿù ì ÿøÿ, ì ÿíúÿ.
 Ýþð íÿ ùàèä ÿÿèèä áÿððÿäÿð Ýÿíúÿ,
 Ýþðóíðð ùÿð éäðäÿ ùàé íèèàí, ààðãàø!
 Êèðäéÿð àò ì ÿèèð ì ÿñüèääÿ èèóá,
 Äûçûíààí-è÷èíÿ ì áéðàíà àíèóá.
 Áàð, áó ÿóíèø ÿóíäÿ àèç áèèèí îèóá,
 È÷ ì ÿèäÿ ÷üðäððäüä “øÿðÿð-øàí”, ààðãàø!

... Ûáééò êè, ñàããàèà äýí äøøýí ààðòàà
 Ôýëýê ýáú ÷ûðàððàû ñýíè áó òàðòà.
 Êíàè ÷íðàè ì ûðàûð ñýðèí îðàãàà
 Þ ì ðóíý áóàèàð îðóéáí, ààðààø!

Ýþíäýð äíñòèàðúíà, áèð àç àà ñó ààò!
 ×àðýñè äíèàéäûð: àçàèäû ñíâãàð.
 Ûèèàè Ì à ì ääíâèà ßèèéâá Ôýðòàà,
 Ýþð ì ýàèýð áóíàà áèð çèéáí, ààðààø!

Õèñýðèí ää ì îêðàð, þçöí ðàíçàäý,
 Ää ì îêðàðú êâ-àèí ùýääýí çèéääý.
 Ì ýíè ì ñþçýðè ì è ñàèäûäúà èààà,
 Áèð àç äùòèéàðèà ýýè äíèáí, ààðààø!

Äíèóé, 1926 ééóè

ØÀÈÐß ÑÀÒÀØÄÛÍÑÀ

Åøèàè ì , äýèéáàèð èøèóíýóí ààðà,
 Äàè÷úèú ààòòú ÷óèèéáí ààðààø!
 Éãàèðéá îóèèäû èàðà-éíèààðà,
 Áèçý òþù ì ýò èáçúá éíèèéáí ààðààø!

Äãàè ì : øýèñýðýýý ýýè ääð ì ý øðýè,
 Äàè ì àéàúàã áèð ýóí àà ì úíàà àèðýè.
 Êíàè àðòà ì -ñàáàù ýèéíäý èøðýè
 Àð-äøøýýý çèáèè óóèèéáí ààðààø!

Ê îððóã ÷ýèàèí ì è èè, îóèääí-ìàðààáí,
 Ñýñ ääðàèí àðòðàà èàðàáíñàðààáí.
 Êúààúúúíú ääðéá áèð àç ñííðààáí,
 Ûóúðýäý áóðíóíó ñàèèéáí ààðààø!

Íý îèáó ýâäýèè ì çýðáó-øýñòý?!
 Äàòúíàà ñàðèàððà ñýíè ùýð øýñòý.
 Ýþð àðòðàà ùàðàà îóððáóí äýñòý,
 Êè ì èýðàèð ýóíóíó ýóèèýýýí, ààðààø?!

Βââyëäyí îë ì óääóí àíáàð ì öäèðè,
Äëÿyâëí òÿðÿããè, ñÿí èèðè, èèðè.
Òÿÿúúóá äëÿðÿ ì : äàëíáñàí àèðè,
Ñâóóëäéà úà ì ûø íàëëäéàí äàðààø!

Àðøà ì ýáú ýÿë äâÿ, îáàøääí àà ýâð,
Íÿ ääéèð áó èøÿ øàãäèää Ìÿ ì ìÿä?!
Ýâð Çöèðöãäðà àèð ÿðçè-íèéàç âð,
Î áóð ñÿíé ýââyë ääëëäéàí, äàðààø!..

Äÿçÿàùí öñðóíäÿ ãóóóá àèçéíè,
Áàð, Èñÿíäÿðäÿÿý ñàðùð ááçéíè.
Òàí ì ûøàùð î èèøè ùÿãäëí èçéíè,
×þëöíóí èþèóíö éíëëäéàí äàðààø!

Ñàðàøáí øàèðÿ, éúöüëäü àà ì úí,
Áÿéÿí ì ÿäëí áèçè, äüðüëäü úà ì úí.
Òóó îñóí çàùíà áäÿ äàà ì úí.
Èè, îë ì óø ýþíóíö çíëëäéàí äàðààø!

Ý Β Í Ú È È Ä Î Ñ Ò Ë Ä Ð Ò Ì Ä

Äðàäü úàíü ì ûç ãððáÿðäÿ éàðü,
Êþíöè àðçóëäéüð äíü ì à àèéàðü.
Áó éäè ýÿëè ì áèçè ì ààüëàðà ñàðü,
Ääèè ì èè, èä÷èðè ì éàçü, ì öðòÿñÿð.

Éüüëëäü àðèðÿð, ñþç àíëäéàíëàð,
Ääèè ì : ààüà ýâðäè äöññÿ çÿùðè ì àð!
Éäðè ì éàøüè ààüëàð, äíñò äàð, àóíà äàð!
Õíø èä÷ÿúÿë ÷íðó, àçü, ì öðòÿñÿð!

Ó ì áó ì èè, äöøÿúÿë ÿñèè ýóí éàäà,
Ýÿëèòÿë ýÿçÿúÿë ì ýúëëñäÿ áääÿ.
Çþããö ùÿçç íëàüäà ùÿääÿí çèëääÿ,
Îðóíàüäà øäèð, éàçü, ì öðòÿñÿð!

Àíúää ì ýíè ì ðóúó ì ñâýèè Ýýíúý,
Ýþðýí èè ì è áèçè ààøèää ðýíúý.
Áóðää èþíøè ãúð ì ää íèóá ýéýíúý,
Ãàè ì ääú ì áó éàéääí ðàçú, ì öðòýñýð!

Áèð ýóí çý ì àíýíèí øáéðè-íýæääú,
Ãíèáó áíéíó ì óçà ðóáíýñýíä ääú.
ßéáyò áíùó ì ö÷óí ñíðóèàð éääú,
×ýèèè ì ýç èè, éääúí íàçú, ì öðòýñýð.

Îèäò ýñèè ùà ì à ì, ýñèè òàñ éáíý,
Òà áèðèíúé ýóíáýí ààøèáíäú “èéíý”.
Ãíèà ì ääú áíñò íý, íáøòýðý ì ýè íý?!
Ýþðäö ì ùíãää àñè äàçú, ì öðòýñýð!

Çþåä àèàí áèð áíñòó ì ýäýáééèäòääí
Ýàù èòäýí äý ì áóðáó, ýàù äà èè, àðääí.
Õòèàñý, ðýðàè ì èç íè ì ääú éääääí,
Õèèòòäö ì þðäýèè, äàçú, ì öðòýñýð.

Î äýäýð è÷àè ì èè, àèøý ì ý÷àéú,
Áèèè ì ýç ùàñääú, ðóðóè ì àç ñàéú.
Õàèíúèó, ý ì íúèó, ááúíúèó, äàéú...
Ãóíãóðó ãóðó ì óø òàçú, ì öðòýñýð!

Íàðçàíúí òñòóíäý ýóíáý áèð èýðý,
Èþùéýí äýäý èè ì è÷þéýðàèè éáðý.
Áàøèàðäúä áàð ì àùà “èéèð ì è áèðý”,
Àò ì øäú ñþùáýðè, ñàçú, ì öðòýñýð!

Àèèàúíí íääáíú, áøøýè íàøúñú
Áèð éáðéí èè, íèäó äýñòýáàøúñú;
Ãúðúèàð øèýñè, ñúíàð èàøúñú,
Ààùà óçàò ì àéúí ñþçö, ì öðòýñýð!

“Èèøèéý ì”, äáéýðýè éääàè-ñýèèèè,
Íóèñóç ýþðóá, áíéóá äà÷äúèàð áèçè.
Ýäääò ì è ñèíý ì äýí áó äýðàèí èçè?!
Ãà÷äúèàð ùý ì äàçú, äàçú, ì öðòýñýð.

Úýáðè-íýòñ áéëýàè ì , éàçäù ì éó ì óòää,
 Êèøéëý ì äå ì ýñèí ùýð óòää- ì óòää.
 Éàðøùäùð áóíëàðääí áèð äàùüãóðøää,
 Èà÷íí àò ì ýê íè ì àç áàçù, ì öðýñýð!

Ñèääéàíëà, 1928, 9 ñáíòéàáð

Ä Î Ñ Ò Ó Ì Õ Ä Í ß Í Ä ß ß Ñ Ý ß Ð ß

Áèçè ì ýùèèñäý äíéóá
 íóè äàèùíúà ýáò ì ýñè ì óíàñéáýðèëý

ßñýýð, ñýí äðèòñýí, òèèðð çèèðèíè,
 Íý íóèà, äþàëýðý, íý äý ààðà ääð.
 Äääèð ñýñèíäýèè íàçèù íýðýíè
 Ñýäääýòèè äíñòà, ýþçýè éàðà ääð!

Éùùèäùä áèð àððà ì àøéíà, éíèääø,
 Äèèðíð äòäèí ýáðäèí äàùüèäùä íáàø.
 Ñýíý èè ì ñþéëýàè ñýíýðèäð, äàðäàø,
 Íàçù áèçý, çþàãð äàððàçàðà ääð.

ßâäýè ñýððàð èäèí, éáíý ñýððàð íè,
 Ñàðèà ñèðýðèíè, òý ì èç íè, ñàð íè.
 Äðèèýðäýí ñàéùè, ýùèè-èíñàð íè,
 Êþíèèóíò øàèðý, áèð äý òàðà ääð.

Äþéëý äòø ì öø áèçè ì èèýð ýçýèäýí,
 Äíñèèäùí çþàã äèùð øäðð äýçýèäýí;
 Áèçäý äàäý è÷àèí áèð ýþçýè ýèäýí,
 ×ýðèí äýðäè ì èçý éàðèø, ÷àðà ääð!

Ñýí èè, àíèàéùðñàí àùù, àùýíýè,
 Äíøàøäùð àùè ì èý èýùíè-ñàðýíýè;
 Íéíääàðà ì ñýíý áèð èýçýè ùýíýè,
 Áèçý àç èýèýè ýýè, àçùà ääðà ääð.

Ýýíúý, 1933, 3 ì äðð

Ààøà áàð, ìáénÿðÿ áàð, âÿðàèøÿ áàð,
 Éàðøú úàí áÿñèÿ ì èñÿí, úàí, à ãàçàã!
 Ñàüàüøú — éáí þçö ì, ñîëäüøú — éáíè Íàüüäüð,
 Çàèü ì îüèó àèÿ áèè Ààøèÿñÿí éàéèäüüäüð!

1932, ñáíðéàáð

Áèð íá÷ÿ éàðäÿ èàèàãèüã áàéá, éàðñèç
 îèàððã ÿèéèüè ÿ ÿáäÿí áèð íÿðÿðÿ äÿðñ
 áàð ì ÿè ø÷óí éàçäüì. Õÿäÿò úàãáá éàç-
 ì áäü. Áÿí äÿ ÿáðèñéíäÿí ÿè ÷ÿèèè.

Ã Î ÛÀÈÛÃÄÄ É Î ÐÛÀÈÛÃ

Ýþçö ì áéäüí, äÿèÿ ì äøøóá ÿèéíÿ,
 Ûÿúá äÿ éàçüðñáí, ì ùç ì ùçü áîñòó ì!
 Éàðäÿ àáííàèäü þððÿ áèè ì èðñÿí,
 Ñàéüðñáí ÿþéèÿðäÿ øéáóçó, áîñòó ì!

Éàçäüã ùþéó ì ÿòÿ, áàðàèè ÿðçè-ùàè,
 Êàð, êîð, èàè áàð, áààèè, ÿñèèéàèð ì îðàè.
 Áó ÿóíèÿð Ýÿííÿäÿí òàèäüüíü àè,
 Áÿèèÿ ÿÿèððàèèÿð ùÿ ì ñèçè, áîñòó ì.

Ýÿè ÿéðè îðððãã, äöçÿóí ààíüðãã,
 Áó ñüí ì ùø àéàãèè íáüÿ áîðàððãã?!
 Áèçÿ íÿ òàá áéèÿð ùÿð éáðÿí óðãã?!
 Ì áéàáíà ÷àüüð ì à ÿÿè áèçè, áîñòó ì!

Áèçäÿ äàðèéÿ áàð: ãüèüíüááí èèè!
 Áàè÷éá ì: üüðàðà ì üòðèäÿð ÷èèè!
 Ñÿííÿ ùàðããí ÷àðäü øàèð áèèäèè,
 Ýðð ì ÿ ì èø áàðèéÿ, áüç-áüçü, áîñòó ì!

Éàçüðñáí: ÿúãããüí îè ì óðãóð ùàüü...
 Íÿ ÷üðñüí, àé éàçüã, èððààðüí àüü?
 Ì ÿðã òóó ì àç ÿééàøü, èàèáí èàéèäüü,
 Íáíÿäÿí àèüð ì àç éàðíüçü, áîñòó ì!

Ýáéñýí äý ýéíéíý èíýêäýí äýáà,
Ùá÷ øø ì ý áíø éáðý, ààáàñàí, àáàà!
Íáéëýéýúýê áèð äý ðýù ì ýðèèè áááà,
Áááàíúí ààè ì ùø ì ù áèð èçè, äîñòó ì ?!

Î ðýù ì ýðèèèèýð áíéóá ýàð ì èøèð ñýíè,
Áèç íéóá ñàíúùðñàí ýýèèá-èä÷ýíè.
Ùá÷ ðáéèð òàí ì àçñàí, àèíáèð ì ý ì ýíè,
Ñàèàðñàí áàøúíà ñàè áóçó, äîñòó ì !

Àéúáàùð, éáèèðñýí ÷íðáàí áóç÷ððýê,
Òðèýðý ì áóðíóíáàí, àùðàà áóð ýððýê!
Àáéàí ì àç íýíúý ì äý – ñò ì óéóí èðáðýê,
Èíúèð ì ý áðáààù, áàèäùçù, äîñòó ì !

Éýàèí àèè, àé ùýðèð, íüèàíà ì , íüèàí,
Ñýí éóéòð è ì àíà, ñàíäùüà áàüèàí.
Éàé ýóíð ààèíø ýáé, àùø ýóíð áóüèàí,
Áèç ùýý ýððýðèè íýùðèçè, äîñòó ì !

Éàíú ì ààí éáààð èä÷, ááéèý ì òàéúí,
Ýèð ì ýç áóèàùù ì à ùàðàéúí-ùàéúí!
Ì ýí íáééýéè ì : ñýíèí àùðúáàùð éáéúí,
Ñàòèàéà áèè ì ýàèí áèð àùçù, äîñòó ì !

Ì ýíý íáééýéýúýê áóðó äýèäýèý?!
Áàðòúí áóðòàð ì ùø, ñíúóè ì óø èðèý...
Èíàè ñýíèí éáèè ì ýñúèäàè, èýèý,
Ýáàèá ùòúðýèððäý áóè àèçè, äîñòó ì !

Èèèè ì è ñàéüèäùí, àé Ì ýùý ì ì ýàðàí?!
Ýððòðñýí éóðóíàà ùýð ýáúý òíðàí.
Äýðàñùç áèð äîñòà ààð ì ùáùð áàðàí?
Èíýéý òàé òòò ì à ñýí ááçè äîñòó ì .

Òýðèàíà ì , ó÷ ì óøà ì ààðèù ààüèàðàí,
Ì ýð ì ýð éà ì àúèàðàí, ýòèèò ààüèàðàí.
Óàí éáàèèèèèè è èýðý èàüèàðàí,
Óòàð ñýíè, ààðàùð ýáú-ðáçè, äîñòó ì !

Äÿëäè ì, öðÿëè ì äÿ ÿ ì èí îê ñàòäüð,
 Íäéëÿëè ì èè, öÿëÿê ÷ îð äèèíñàòäüð.
 Ñÿíëí èè, òððëèöëóí äèð äóóó èàòäüð,
 ×äüüð ì à üä÷ òððëö, äüðüüçü, äîñó ì !

Äëüðð îëóá ëíäè äüíÿíëè ääéèðð,
 Ääÿòäèð, ì öðöÿäëÿð üÿííÿò üàðäéèðð.
 Öÿ ì èçëÿ ì ÿç ñÿíëè äÿðéäèðð, ÷äéèðð,
 Ýÿíüÿíëí ÿóð äòäí èÿüðèçè, äîñó ì !

Äîñòëóóóí èàçäüüí èäüüçäáí äÿëè,
 Þéëÿ ì è ääðÿðëÿð äîñòà öÿñÿëè?!
 Äÿëèð ì èòäèð òà ì à ì äéääëü-ÿëè,
 Ñÿíëí üÿð äèð øäéèí Öÿððèçè, äîñó ì !

Ûä÷ øè ì ÿ, òàííëüð ñÿíëè äðäää ää,
 Ûáíñü äî÷ääëüüí ääè ì üðäüð èääää?
 Èÿëä èäèí áíüää Èÿðè ì áäääää,
 Ýÿçÿðäèí-ÿþçëÿðè äüð ì üçü, äîñó ì !

Ìÿí ÿÿëè ì, Ýÿíüÿäÿ ì äéäáííí òäè,
 Öÿíÿÿ ÿÿè ì èð ñÿíäÿí áòòóí ÿüäè.
 Ääðè èàðøü ñàðèä ÿüèè-ÿéäè,
 Öÿíëÿíäè äèð ääè, äÿüèèçè, äîñó ì .

Ääéäíëü äüç ñÿíëè ñàèííüà äÿíäÿ,
 Áíéääüí äüüèäüð, äòðäóí èÿ ì ÿíäÿ.
 Äòñàèà-äòñàèà ÿääèðñÿí èÿíäÿ,
 Ñÿíëí äòäèí èä÷éä ñàääüçü, äîñó ì !

Ííà íäéëÿäè èè, áþéëÿ òóòàøäü?
 Çèèòääð ää ñÿíÿ èàðøü ñàòàøäü.
 Ääèð, üòçóðóíää èèÿð ÷ äòàøäü,
 Êä÷ÿí ì äò äéíííí ñÿëèèçè, äîñó ì !

Ääèðð, èð äöçÿèèðð, äðäää äèððñàí,
 Ûÿ ì äàçáíüð, üÿ ì äÿ äÿðäÿ ääèððñàí.
 Óóðäí íüèóíó ää òíðà ñàèððñàí,
 Èÿñàèððñÿí ÷èëÿ ääðíüçü, äîñó ì !

Øÿððàí îâ÷ó ýþéäý àèäýð òððàúú,
 Êâðèí ààèð ì àç ñýíèí, àé éáí ùàúú!
 Ûéáéýðèí áíø, àéää òííàè, àèè àúú,
 Î â÷øéóúóí ñýíäý éíð èçè, àíñòó ì !

Ýýíúý, 1935, 10 ì àé

Øâðèí ñííóíää øàèðèí “ ßèùàú éáíé ùàú
 Î ýùý ì ì ýà Àøýáýéý” ààéáéýðè ààðàúð.

Û ß Û Ä I

(Èððèñàðèà)

Áýíè ñàèäúí áó àúúð äýðäý...
 Äíàíú, áèð äý... áèð äý...
 ß äý, øýð èýùúýñèíèí ààð ì ù ááááíääí øýáýðèí?
 Äíé òøíððñóí øçøíý ýíðááýíð ìè ì óø ìýäýðèí!
 Ì àøàèèàù èè, ààííñ ààð ì ýèäý ààð ì ùø ùòíýðèí,
 Ñýíýðèí àðð ì àèù ùýð éáðäý...

Áé... àüçúíääèù ìýèýè àèèéíý,
 Éáíé ñýíýðèý ýþçýè ðèà ì ýò ààèðñýí àèèéíý.
 Äàð áóòóí ì èèèýðè, àíñòèàðù ðèòíýí ðàèèéíý,
 Êèèèñýí ðàéèèäý éíð, øýðäý...
 Áèè ì èéíð ì ó ì áàíà ñýí ìýèýð àòàèí äý ìýèýð!?
 ... Îòððà ààéúíà ùýð øà ì ò ñýùýð.
 Ñýí ýýáýð, áýí ííà òàí ì àääà ààðà ì éàðøúúà ýð,
 Ñýíè ýþððý ì éáíé áèð ýðäý...

Áýí ñýíý íáééý ì èøàè ì , à ðýçèè îüèó ðýçèè?
 Áýíè ì ààèààú ì ù àíéáóí áàøà÷úã, çàðð ñýòèè!
 Äàðð ýýè... î èíñà ñàããàè èèý ñèè,
 Áó çàãú éà ì ý ì èø øýð äý...

Ñàèàúðíà øàèðè ñýí áþééý äý ì èðäýí äýôýñý,
 Áàøù øñðóíäýí ííóí àíé ì à èè, áèð áóø àà ýñý!

Èò èè, èòäèð áó áþéöêëöêäý áèð... éåñý,
Óòáíàð, ñýíäý èè, éíð òýð äý...

Áýí áó ýóí ì ýñëýèè ì òñòóíäý þéððñý ì íý çýðýð?!
Ì ýñëýèèè þéò ì áèè èè, î äóíéáéà äýéýð!
Ì ýåñýäèí äýùáýèèèèýí éàøà ì äååüðñà ýýýð,
Äàçáíàðñàí èè, áèð àç çýð äý...

Ñ ß Ë Ë À Ë Ë À Ù (Èðòèñàðèà)

... Ñýí ñåéèà íèàñàí, ýòèí äý àúí,
Áó þéýý äýðäåèð èè, éíðäóð ýèàúí.
Ñíðàñàí ýþçóíý òýíäèðè, ñàúí,
Àø ì àç éáíý ííóí èàðè, ñýèèäèèàù!

Ðéýýñè ààðäüð èè, ÷üðüð ì éíáýðý,
É íè-ýðéýí þéðýäèð íáéúý ì áýðéýðý.
Äöðóíúý ýèéíý òððñýð áèð èýðý,
Äíé ì àç äàèñííí èèíè, ààðè, ñýèèäèèàù!

Ýýíúýäý ñåéèà èè, ùýð øáéáýí ÷íðäóð,
Àç íýñèè ààðäüð èè: ñåééèèè éíðäóð.
Ùýð èè ì èè, ÷íèàäüð, áèð àç áóðóäáóð,
Õùçð íèóð, ñþíäóððð íàðè, ñýèèäèèàù!

Àíúää áýíè ì äíñòó ì Êýáýý Ñåéèäýèè,
Áàøää ñåéèäýððýè äáéèèèèè äýèè.
Ñýðäáýò ýùèèèèè, à÷üäüð ýèè,
Ýððóáäðð äþäýðèè, ààðè, ñýèèäèèàù!

Ð ì ðóíäý ýèéíý äè ì à ì üð áó ì àð,
Íý èàðð ÷ýèýð ðýèäýò, íý äý íýðà íéíàð.
Äíüðóááí, èèøäý çòüäð òýäää ààð,
Äéíúíää ì þüððóí éàðè, ñýèèäèèàù!

Áàüää öçö ì áànàð øàðàíüàøàðàí!
Î ñèðëÿ ö÷öíáöð, ùÿääèð áó ùànàá.
ß ì ðè-øÿðèðèíäÿ è÷ ì ÿ ì èø øÿðàá,
Òþêöè ì ÿ ì èø îíóí àðè, ñÿèèèèè!

Úààáí ýóíëÿðèíäÿ àíèàáü, àáíáü,
Êÿðáÿèèèà ýàðàè, áÿðèèèè àíáü.
Ì öðöÿñÿð èè, àîñòó ì áèð áàðàá úáíáü,
Éàçúí ýöè, àüøúí ààðü, ñÿèèèèè!

Äáèèðëÿð, éàü ÷ÿèèá ñòíáöèö áüüà,
Ýáàèéá úààáíèüààà íèðáíáàçèüüà.
Áéàáííí àèüííàà úó ì óááö çüüà,
Ñöçÿÿí ì èø áâÿ ñàðè, ñÿèèèèè!

Áÿçè àîñèèàðü ì úç áàèð èè, èðàá,
Î íá ÷ÿèí áàèèè äöíèèàà ùá÷ çàá.
Àçäüð áèð èèèèÿ ñþç éíð áèð àðààá,
Úÿàèè ÷àüüð ì üáüð úàðè, ñÿèèèèè!

Àðáíàà äþç ì ÿééá ààðüà-äóçüóíà,
×üðüá èè, Ýÿíúÿÿí éàèèüà àííà...
Áèðèíüè àðààü áànüá öððáóíà,
Ñàöèà ì üè èáíííàà éàðè, ñÿèèèèè!

Ì öúáàèèè-è ì áí, øáéöè-íöðöÿð,
Õÿáÿð áàðàè áÿíÿ àîñòó Èñëÿíäÿð.
Áàð è ì èø àøíà ì üí ðèèðèíäÿ ñÿöÿð,
Ñàèà ì àò ÿÿÿéèè áàðè, ñÿèèèèè!

×üð ì ààü Èñëÿíäÿð úá÷ ÷ÿèíÿèèäÿí,
Áó ì àðàá ÿè ÷ÿè ì ÿç áèðüÿ áÿíèèäÿí;
ß í èàðüí àîñòóíà äþðÿð öÿíèèäÿí,
Áèçÿ øàùèí ÷üð ì üè ñàðè, ñÿèèèèè!

Øáèð ààð – øÿððÿ ààðààð, ðèíÿÿ ááüü,
Úà ì üñü ÷ÿíèá÷ÿí, ÿèÿðè áüü.
Úÿð íÿÿí áÿ ì áóðñáí, îíóí èàèèüü,
Ñââÿðëÿð íþäÿíè... òàðè, ñÿèèèèè!

Āāíēū Ēñðàòēēāēð ì öðēāēýðý òāñ,
 Ñēēēí ì èø, āāē ì à ì ûø öðýēēíäý ìāñ.
 Āāēēðēýð, î òàí ì ûø ýāāýē àñē-íañ,
 Ñāēēāēýðēí éàðē úàðē, ñýēēāēēàù!

Àíā îēñóí áàùúíāā áēøýí êāāāāā,
 Áàùāā ÷āēûø ì àùû ýýē ì ýç ùāñāāā.
 Ôēēēð āāðēá ēēøē äýðñý, êēòāāā,
 Áàēðāāēāðúí ðýíýē ñàðē, ñýēēāēēàù!

Úýāāē Ðýñóēēēēàù éāðñēí āāāúíā.
 ×îð øāēēýð ñþēēýíēð îíóí āāùíā.
 Áēç äý éāðýē, î āà þç ì óðāāúíā! —
 Ñāāēíñēí āûç, îüēáí, āāðē, ñýēēāēēàù!

Ñēāāēāíēà, 1928, 25 ééóē

A decorative rectangular border with rounded corners, featuring four stylized flowers at the corners and intricate scrollwork connecting them.

HEKAYƏLƏR

ĒĀĒĒ

Ī īōī ēēūā āy ī yūðy ī āāōūēāðū ī yīy ÷īð òāīūø ýýēēðāē. Áó āó ī ðāē ýþçēýðē, óçōī ēēīðēēýðē, ÷āūē ī ūø ýýðyēī āāøēāðū, éīāē ðāūðēēāē āēē-ī yāēēē ī āēð ēāðāy ýþð ī øøāō ī. ×ēð ðāāðēēāñūīāā ī ēēýðūy ðūðēāī ī āāāā īēāī āyçyāūēāðūī óūóēðōñō, óçāāāāī ýýēyī ī āōīð ðāāāūēðūñū, īyūāēýð, īī āyçyāūū āēðāyī ēāāðy āāyī áó āāāūī, þēēy ī òīāñēā āēð àūyīy ýðøēē āāēðāē ēē, áóīēāðū ýþðyī āāā ī ēāðūī āyēāē úīø ī āāāā īēāī ēāīē ùyēāðūī ñāāēīúēýðē, ēāīē ēāēīāðūī īyøýēýðēēy āīēðāō. Ī āāē ēþēīyēēē (ýþ ī ēyēēē), āē þðøēēø, ÷āāēē ùyðyēýðēē āāāūīēāðūī ñāūēā ī āōúóāēó, āēē āāøēū, ýðēýð-ōçēø ēī ī ñī ī īē÷øēāðūī, ñīíðā áó ī āōūīēāðāāī āāūā úyēā, āāūā úāīēū ùyðyēýð āāyī ēāīē ēīñāīēāðā, ēāīē āōīēāīūī ēāīē ēīñāīēāðū īēāī áó ýyīú ø÷ēēýðy ðyūāýðēēē āāyī āāø-āēðū þýýōī ēāøēū, ÷āē āāøēū, āāōūēāðū y ī īēē-éyðēy āīēø īēāī āīūā ø÷ēēýðēī, ýī īyūāēýð āōðōī áó ùyðyēýðēýðē ðāēēð-ðāū āāōūēēý ðyāēā āāyī āīñō āāðūøū ýyīú ī øūyīāēñēýðēī āðāñūīāā ēāīē ùyēāðūī ēāðāð ī ūø īēāóúó áó àūyīyē ýþðōīúy ī yīāy āy ø÷ēē īē ī āā áó ī āāē ēþēīyēēēýð īðāñōīōī ðāīēū āēð īyðyðē áóēōī ī āā ùyāyñē īēāī ī āā-āā ēāē. Õðyēē ī ēī ýī āyðēī ýóøýñēīāy āāēēðy ī: áó īðāó āīūðóāāī āā āōī-ēāīū ēāīēāyī āōðāúāā, ùyēāðāā ùyāēāyðyī ēāīē āēð àūyīy ēāðāāāúāāāūð.

Áó ñyē āy y ī yē ðyēāøēāðū āðāñūīāā ñē ī āñū ī yīy òāīūø ýýēyī óçōī āīēēó, ī òīāñēā yīāā ī ēū āāāūī çāūīē ī āy ðññōñē āēð ēāð ðóðóðāó. Áēð ðy-ðyðāyī ēāīē āōīēāīū ðēē ī yēāy īēāī òñðāēāðūī ÷yēēū ñyñēýðē, ī āēðē ðyðyð-āyī áó ñāāēīúēē ýōīēýðēī āðçñēēý īēīā ī āāāā īēāī ī ēēýðūy āōēūyēýð ē÷yðñēñēīāy ñāāēīúēýðēy āðūēā āōøyī ÷īúóāēāðūīā āāōūð ēē ī ē āóðāī áó ēēūā āāōūøēū āāāūīūī ýóð, āūāūðūūā ñā÷ēāðū āīēūóī óçōīāyēē ñāēðyē ÷īīóðēāðū, āīēāñūç āīēūóī āīāāāēāðū ī yīy īy āyāyð òāīūø ýýēēðāē. Ēyīyð ñyīy ēīð øāēōāī!... Ī ýī áó āó ī ðāē āāāūīū ùāðāāā ýþð ī øøy ī?

Èø āóðāð ī ūø, ýōīāyēēē īēāī āðūāēā ī āñēý ēāðēīy ēāðēðēē ī øāē. Áó ðyāyð, áó īēāīūī þāyīēē ī yñē ðyāyðē ēīāēēý āyāyð úēāē āy āyðē ýþðōīyī óçēýðy ñīī āyðyúy āāāēū āēð ýøēō ī ñy ī y, ðyāyññō ī ýýðēðāē. Ēāīū ī āāēū ÷āðēēāðā īyçāðyð āāyī āāāūīēāð òāīū ī āā ēñyāēēē ī āó ī ðāē ýþçēø āāāūīūī yððāōūīā ðīīēāīāūēāð, īīā yē āāðāēēýð, “Ñāū īē, Ēāēēā!” — āāāēēýð.

Ēāēēā!.. āā ī yē áóīōī āā āāū Ēāēēā ē ī èø. Àūyīyēīy ýþðy ÷īð ðīø-ī ā ýýēyī áó āāū āāøēāī āōðōī Ēāēēāēāðā ùāðēçy ī āy āēð ēā÷ēā ðyñ ī ē ēāīāūðāū ī. Ąūçūīī āēð ī øūāðēāy çā ī āīūīāā òāīū ī āāūūū āēð yñýýðēī āī-

÷āāēūūūī ŷpōyōyē, ðŷñ ī ē ēā÷ēāāy īīō āðāēāī āēð ēī ī āīāāī ēē ī ē āōōī
 Ēāēēāēāðā ŷpç ŷŷçāēðāē ī, āāðāū ī āōōīāō ī, āōōīāō ī āāðāū ī. Ēāēēī
 áóyōīēō āūçūūī ēñāūñāēāō úyāūñēīēī āyūðy ī àíū áó āō ī ðāē āāāūī ēī-
 āēéy āyāyð ðāíūāūū ī Ēāēēāēāðūī ē÷yðēñēīāy ŷpōy āēē ī yāē ī.

Ēōāyī ÷ūōāūāāāī ñīīðā áó ēāīē Ēāēēāīūī ñē ī āñūīāāēū ñīēóāāāīēūēā,
 ñāōēūā, ŷy ī ēçēēē áóíóī ēēyðāyī āyðē áó ÷āððēāðūī āðāñūīāā ēāðāāūūūī
 ùēññ āðāēðēð ēē ī ē īēóðāó. Çāūīē ī ēī āyðçēñē áó āāāūīā āēð ÷īð īāēðāð yāē-
 āēðāē, āāðāāēāð ðāðāūñā āā, áó āēāūūīāā ñyīāāēū īēāī ñāāy yāēēī ī ēø áó
 āāāūī ēā÷ ī ēøēī çēīyðēē īāēðāð yāēēīyī Ēāēēāēāðūūī ūā ī ūñūīāāī āāūā
 ēāðāøūāēū, āāūā ŷpçyē ŷpðōīðāō. Ñōðyð ēēy āyēēø ī yēāy, ēāīēēyø ī yēāy
 īēāī áó ūyēāð ī yīē ī āēāāyðē ī ē āy āyēēøāēð ī ēø, ēíðñā āíūðóāāī āā áó
 yōīóī ēøyōçāð, y ī yē÷ē āāāūīū, ðyðāēēy÷ē āy çyðāy÷ē āīāñū, āōīyīēē ūy-
 ēāðūī āūçūēēū, ī āīēēōðēø, īōāðāēū (yīíēēēē) ī āøøāī ðāíū ī ēāðūīāāī āāūā
 ŷpçyē ī ēāēð?

Ī yī çāūīē ī āy, ī yīē ēpūīy ūyēāðā āāūēā ī āā ēñōyēyī ÷ððē ðāðēðy
 āāūēāðūīū āūðāðēyī āðūā ēø÷ēyðēī yóð āōūīū, āīñōāīy āāðūēāðū āðāñūīāā
 ēø÷yēy ÷ūð ī ūø ēāē ī. Áēðāyī “Yyēāē”... āāāēyð. Ūyð ēyñēy āyðāāyð ī yī
 āy āøāūēā āíūðó āāðāū ī. Yyīyūyīēī, āūçūē Yyīyūyīēī āūð ī ūçū āīíēō ðaçy
 yyēēīyðēīāyī āēðēñē āēçy āíūðó ēðyēēy ī yēāy, ēø÷ēyðēī ŷpçyēyðēīāy āēð
 ñāāēīū yēā ī yøēyðē īāðēā ī āāāā ēāē. “Ñāū īē, ððā ī āāē!”...

Āēç ò÷ īyōyð ēāēē, ūyðy ī ēç āēð ñāðy yāō ī ēøāēē. Ēīēāāøēāðū ī āā ÷ūðā
 yyē ī ēø, “Āēēā ī yòāēð” āāēy ððā ī āāē ŷpçyēēðāēyð. Ōāāðēēāāā āēçē āyðēī
 āēð ūðð ī yðēy āāðøēāē ī ūø īēāī ðēðāy÷ē āēð yyīū, ēø÷ēyðēī þíóīy ēā÷yðyē
 ððā ī āāēū ŷpñōyðāē. “Áóéóðóí” āāāē. Ēīēāāøēāðū ī ēā āyðāāyð ððā ī āāēā
 ÷ūðāū ī. ×īð ī òīāñēā āēð ēāð ðóðāó ī. Ñīíðā āēð-āēðēīēī āððāñūīūā ēø÷ēyð
 ððā ī āāēā āīēóðāóēāð. Ī īēāðāāī āēð āēñ ī ē īððāó, āēð āēñ ī ē ēñy āēāā òñōy
 āāēāīāðāā āāēūāāī ēāíūāū. Áēð ðyñāāōð yñyðē īēāðāā Ēāēēā āā ðā ī ī y-
 íē ī ēāíū ī āā āēāā òñōy āóðóā ēāíūīāāēū yyīū āūçēā ñpūāyō āāēðāē.

Ēāīē ūyēāðūī áó ēāīē āāāūīēāðū ūā÷ ēyñēī āāēāyðēīē āūð ī ūðāū. Ñpū-
 āyð ēñāūñāēāāāī, áó yōīēō īēāíūī þāyīēē ī yñēīāyī āøð ī øøāø. Ñāðūūī
 āūç Ēāēēāēā: Ēāøā Ēāēēā!.. øçō ī øçō āūāðāūī, – āāēēðāē. Çāūīē ī āyēē
 ðāī ī āūāíū ūyēē āòīyē ò÷óī yēē īy āøyī øðñyðāyī ēñēøāāy āòāē ī.
 Ēēāūā āāēðāū ī, “āyāōē āò ī yēyūyē” āīððōñēēy, ēāðē ī ē Ēāēēāēā ðyēēēð
 āòāē ī. Ī, ēíúy āēð yøēøøēy āāðøūēā ŷpñōyðyðyē āēð ī òīāñēā āūyīy ēēy
 ŷpñōyðāēēē ī ēāðy yēēyøāē āy “Ñēçy çyū ī yò īēāó”, – āāāē. Ōçóī ðyēēēðēē
 ēøāðyēyðy, ūāíñūðūūī ī yðāñē ī y ūā÷ āēð āūðēēāū āóē ī āāāī ī yī āy ñā-
 āyūy “Ēīð” āāāē ī.

“Ààùùèàéúí!” ì òàýààè ì ÿñèý ííóí ì ÿíý òàíù ÿýèàééíè, èàèéí ùà-
ðààà ýþðàòéó ì ò óíóò ì óø íèàóúó ì ó, àíøùðàà áéè ì ýàééè ì è ííà ñþéý-
àè ì . Èàéèà àíñòèàíý àèð òýàýññò ì èý:

– Ì ýíè óíóðàóíóç ì ó, – àààè. – Õàíèùííí ààðàààø Çàéíýàè ãóéó
ààøùíàà, èýùðèçàýí ñó àíèàóðàðèýí àýðàèýøàéèè ì èç Çàéíýàè ì ý òàç
óíóðàóíóç?

Àùà!.. Çàéíýà ÷íùóàéóúó ì óí, éàòè ì èè ýóíèýðè ì èí éàýàíý àíñòó,
òýñýèèèèè íèàí Çàéíýà! Èèè ì è èè áóíààí ýààýè àíðòàà, òðèýè ààòùèàðù
èèý ýððàòù ýþçàýí èà÷èðéà ì ýíý àýðàèýðèíè, èýàýðèýðèíè àíèàààí, àýðèí
àèð ñý ì èí èééýò, óíóàñòç, èýñ àý àíí ì óø ò ì èàèýðèý éàòè ì èèè
òýñèèýðè ì è àèíèýéýí, Çàéíýà!..

Èàçí÷èèàð Ùý ì èééýðèíè áýàèè àðèààààñù òçàò èè ì è ì ýí, ì ý àýàýð
ààòèè ààà ì è ì èòý ì ?! Çàéíýàè, èèè ì è èè áóíààí ýààýè ùùðùà ì èèàòè, áóç-
ì ýèè óó ì àíù, ñèðèýèè, àùàùùùà ñà÷ù èèý ì ýíý àýðà ààùùèùù, ñèðààøèùà ààýí
áo ÿñèð àý ààðàààø àààùíù, áo Çàéíýàè ì ý éà ì àí óíóò ì óøà ì !..

– Èàèéí Ñèçéí ààùíúç ì ý ò÷òí “Èàéèà”èà ÷àðèèèèèèèè çàùíè ì àý éíàè-
éý àýàýð ùýèè ààý àèè ì ýéèðý ì . Èòòýí, áo ñèðèè ì ýíý àíèààí, – àààè ì .

Èèè ì è èè áóíààí ýààýè, òàííí íùèóíóí, òàííí ààòùàñíùí, òàííí
ípèýðèíèí ÷èèéí ñþéòèýðèíý àý òýùàèèýðèíý àèð àóðààí èýñèèýðè èòò
àèð òýàýèèèèè èèý ùýèàòùí àùùð ÷ýèèè ì ýç èòèóíò ààòùèà-ààòùèà áóýóíèòò
ñèíèèè øòòðà àýàýð èòèñýèýí Çàéíýà, éíð Èàéèà, í ààíèù ýóíèýðèí
òàèèèýñèíý àíàùùùàà àíðòóóíù àý àùù àèð ýòèòòàýí ñííðà:

– Àààùíèàð òþàýñè òýðýòèíàýí Ýýíùýéý Èàéèà ààèù àèð àààíí ýýè ì èò-
àè. Èíàèèààùí èèè ýóíèýðè èàè. Í, Èàéèà èàèíúç ì ýíè ì ÷ààðà ì ù ààéèè, ýþç-
èýðè ì è àý à÷àù. Õàííí àý òàíí ì ùí ì ýíè ì èý ñèíèè àòø ì ýíèýðè íèàóàèàðùíù
èñààò àòàè, ì ýíè ýþòòòòà ñàààà èòðñóíà éàçàùðàù. Àààùíèàð èèóáóíàà
ãóééóùà àòçýèòàè. Àèð àç ñààààèàíàùààí ñííðà ì ýíè òèðàýéý ùýèà àòàè.
Èò÷è òàèèèèèèèè ýèðéà íòó ì àùù ì ù òàíòùðàù. Ùàñèèè (ìýòèùýñè) ýþçò ì óí
þíóíàý òà ì à ì èèý éàíè àèð àóíèà, éàíè àèð èàèíàò à÷ ì àùà ì òàýòòýà
íèàó. Ì ýí àý ùùðùà ì èèèàòèè, èèèèè ÷àðàòèèù, ñèðèýèè ñà÷èù èþùíý ùýèàòùí
áoòòí òíçèàðùíù òçýðè ì àýí ñèèèà àò ì àùà ÷àèùòàù ì . Í, ààðà ýóíèýðàýí ýé-
íè ì àý àý çàùíè ì àý ùà÷ àèð øàé áóðàð ì à ì àùà ñýè ýþñòýðàè ì . Àèð àçààí
ñííðà èàèíúç èþùíýèèèè ààù ì Çàéíýà ààè ì ùòàù. Áó àà ààè ì àñíí àààè ì .
Ì ýíý èèè òýùàýðèèè ààýí ñààè ì èè àààùíí ààùíù òàèèèèè àèð ýèà ì ýò èè ì è
àýàóè àòàè ì . Ííà ýþðý àý ì ýíè ì áó ýóíèè ààù ì Èàéèààùð, – àààè.

Ì ýíè ì ùààèàðíàà øàèð ãíðáóúó ì , ààñàí àöçäöéó ì ààð ýþçëó, ààð èþíóëë Ëäéëàèàð, éáíé ùýéàúí áó éààðóñó ñèçè ýçýúýé, ýñëëëëë òúðíàè-éàúàãúð. ×ýëëëí, éíëäáí!..

– Ñèçý óúðèàð íëñóí, áé áó ýóíóí äýùðý ì àí ààáúíú íëàí éíëäàò Ëäéëà!..*

“Øýðä ààáúíú” æóðíàè, 1934, ì àðò

ÈÊÈ ÄÖØ Ì Ñ Í

Èëèàèðäýí Õèðëëñý ýáàèðäè ì .

È÷ ì èààçéí ñààñéííó þíóíäý ÷àéíàíàä Ì ý ì ì ýäýë àðàááíú ñàòèàáú. Ùýý ààðð ýýé ì ý ì èðäëñý äý è÷ýðèäý áèð èçàèùà ì , áèð ýóðóéò áóéóéòð-áó. Ùýð èýñ àëèàò àèùá àà ààðòúíàä èýíàèíý áèð éáð áóé ì àúà ùàçúðèàòúðäú. Ì éíëëëýðéí áþéóè áèð àëñ ì è áíç øéíàëëè ààéáííëëýðäýí éààðýò èàè.

Èëéíúè èëàññ íààñúíà ààðáú ì . Ñòñýðèýðéí äý ààéðè ì éíëëëýðéí áèð òý-ðýòý òííéò íëáóàèàðúí ýþðáò ì . Èðýëè ààðúá áó äýëýáýëëéí ààðà òçëó, èðè ýþçëó, ÷þùðýñè ÷íðäáí òýðàò ààèè ì ý ì èð, ñààãàè áàñ ì ùò áèð ìñ ì àíéù çà-áèðè áàòúíàä íëáóúóíó ýþðáò ì . Ñè äý áéáúú ñàðúè, äýéýíýééíý éàñëáí-ì ùò íòðóóéíðáò.

Éáíúíàä ýëýðòçëó, èàèéí ÷íð çýèò ýþðóíýí òàçà òýñòýëèääýí ààèð-ì ùò áèð ííðò÷èè àùèíúá éàñëáí ì ùò íòðóóéíðáò. Õèà ì ýò÷è ÷þðýéè ýñðèé þíóíý ÷ýëýðýè òððéúý áóíà:

– Ñòýíàè, áóéóðóí, éáééíç. Õè ì àè øà ì àíáíðáð ýýëýð, áóíèàðà ààð-ì àéúí, éíðñà àú ààèàðñúíúç – àééíðáò:

Ñèð: – Õýðýéèòð ààèðý ì , ýðýíàè ì , ÷íð ðàçúéà ì ! – ààééá, ààðà ýþç-èýðèëý áíç ààéááúí àèúíàáí ýððáòú ñàèð ààééíðáò. Áñèý ì èý àèáú ì , ì ò-ñàèäý èñðýééá íòðóáó ì .

Ñòñýðèýð ýñðèé ààòúíà éúúòúá, ùýðý òððéúý áëèàèèè äýäýð ñóàèàà áóéóíóéíðáò äý áíèàðáúúú ñòðýðäý ì òäýðòýáèéýðäýí ÷íð øàà íèóéíðáò.

Èàðàéè íèðàí ààðýðýè àúðúã òððéúý èëý:

* Áäéä: Ùäèàéýëýðéí òçò èþ÷òðèýðèýí ííóí àèèéíý, òñèóáóíà, è ì èàñúíà, ñýðð äý íýààéíý òíðóíóé ì à ì ùòáúð (Øýððèä÷è).

Áyí äý áæð éáðëýðæè ì . Èððèàãäýí èèè çàáèðëý äýðááýð áæð éóíáäý îððáðó ì .
Ûýðý ýëéíý èá÷ððáèè òýçý äýçàðëýðý ýþç ýýçàððèéíðáó . Áæð äýäýð
îððáðáãàì ñííðà éáíý ñþááýðý èá÷æè .

Ðýðæä îýíúýðýëýðäýí ýþðóíýí òàðèàèðú, áàùèàðú ýþðóá:

– ßôýíàè ì, èøý áèçè ì Áàüààä òýðýðè äý áó ÷áðè, áðçèðè, òàðèàèü, ááãáàèèü. À ì ì à ýôýíàè ì, áó Ýðóóòòòàì îý èþòò éáð . Áððóí ààð, ààéà, áðç éáð éíð èè .

– ßôýíàè, áèçè ì øè ì ýíáàððð ì è éàðòú, éà ñèçèíèè ì? – áàéý ìðàííð-
øèé Í . ýñèðäýí ñíððóáó .

– Õýáèè, áèçè ì èèýð ààüà èèèàèð!

– Íúí! Áó íáúý íèà áèýð?

– Ðèýý éà, ýôýíàè ì, éíèèàðúí ÷íðð Áè ì áíééà éí ì íàíééàñíííí áà-
èèè ì? Áóíèàð àà “áááíí” ì ù áàèèðñèíèç, Áè ì áíééàááí ýýèè .

Éáíí ì ùçàà îððáì áæð úýááíý òáíí ì éíàèý äýäýð àèäýðèý ýñèðéí
òçóíý, ýèáýñýñèíý áàðòðáü . Áðúðáà, ýþðóíðð, òàá ýýðè ì ýééà Ðýðæäáýéý
ì òðàùèýðý:

– Íèýý ÷èíèíèç (èííèè) éíð äý ýèáýñýíèç áþèýý áàáàáüð?

ßñèð áæð àç áðà áàðèá, úàáàáúíàà:

– Õáíí ì ýôýíàè! Ìðñàðèðèèé íèéýðè ì äý éíð èàè . Ñèçèíèý áþèýý
îðððáàüü ì ù áèñýéàè ì, çèèàðòò ýèáýñý ì è ýáéýðàè ì ! – Áý ýáíý áæð äý-
äýð áðà áàðèá èýèà ì úíí áó úó ì èý èýý áðððàðáü:

– Áèèàüà òýäýèèèè ì ÷íðð áðáäýðèèèè . Ûýðááý íèáó ì . Áððè è÷éíäý
áóéóíáó ì . Èàèéí áæð áí ùðð øàé Áèèàüíí áðáäýðèíäýí íèáóúóíó éàáááí
÷íðððð ì ààü ì äý éáíý äý è ì áíí ì ì þèýý ì áèð .

Õèèè ì áýíè ì áó áðòðèü ñþçèýð òòòóíäý èøý ì ýèäý èàè .

Äýçàðëýðäý îððáóúó ì óç, àèñ ì ýí ýþðáðèó ì óç àè ì áí çàáèðëýðè Ðýðæä-
áýèéí áüèííú áðáááàðèèè îý äýäýð áóíà áýíçý ì ýç, áó þè÷èýý ýèð ì ýçýðð .

Ðýðæäáýé èðè äýäýíèè, óçóí áíèéó “òýäýèèèèè” éíáí ì ùð, èýíàè
òýàèèèèèèèèè, áðáäýðèíè, áèýýèèè ùá÷ý ñàèàì Ðýðæäáýé – èøý Øýðð, Øýð-
àéí íð ì óíýñè .

Áðáááàðú àè ì áí çàáèèèèè ñíðñàííç, ííááí “òýäýèèèèè” éáðèíý áíúáà:

“Áþèðøèáíá, áþèðøèáíá, ííèð àèèáñ!” (Ýáð ì áíééà, Ýáð ì áíééà ùðð
øàéäýí óúàáüð) úó ì èýñèíè áøèäýðñèíèç . Èøý Áýðð, Áýððáéí íèðáíýñè!

Áþèýý èýíàè èýíàè ì ý áððóíðéíðáó ì . Áó áíáà áèçè ì òýñòý ì íðð÷èè
“ Ì ” ýéèè à÷á äý áàð ì áüííáàèü òçðèóíý ýþçýðèíè àèèèà àùýñòý ñýñèý áààè:

– Ûýíààèàð! Áýí òàðàèèð áàèèýý ì . Èàèéí Ðýðæäáýééí ñþçýðèíý äýí
äý øýðèýý ì (Ñàü ýéèè ýþñòýðýðý):

[illegible]

È í ñ à í ë à ò ! —

“À÷âã ñþç” äÿçàè, 1916, 3 ì àé
1911-ùé èè 30 ì àé äÿ 1 éóí, “Ñÿàà” äÿçàè
Ë.Í.ÔÎËÑÔÎË

ÈÈÉÀÑ ÂƆ ƆÂƆƆÒÈ ØÀ Ì ØÈ Ì ÀÃÈ

Àààùàà úý ì àyòèíàýí Óòà øyùýðèíàý Èèéàñ ìà ì èíàý àèð ìýòýð øyòñ ìéòðáó. Úyð÷ýíà Èèéàñ àòàñùíààí àèð àpéòè àpàèyòy ì àèèè ìè ì à ì ùò èñy ày àíúàà àpðà-ààò uà ì ùò, pèòç, èèèð ì èèý àyàyð àíéóí, èâ÷è ày àèð ày-àyð èyíà èyààçè ì àòùíà nàùèà èàè.

Àèð èè ìè ì à ì ùò èàè èè, àòàñù Èèéàñù ààèyíàèðèà pçò àyòàò àò ì èò èàè, áóíèàð àà yð-pàðyò nòáùàýí àòòà ì à àyàyð èøèyèèð èàèèyð. Èèéàñùí ì àyàyð èøy øpààò ààð èàè èè, nòáù uà ì ùààí òàç áóðóá èøèyðàè. Àòòà ì èñy uà ì ù-ààí ýáù èàðàðàù.

Áó nòðyò èèý áóíèàðùí ì àè ày àpàèyòè àòòùá àpéòè àèð øpùðyòòòàð çàò ìè ì óò, áó ípà èèý ìúòç ááò èèäy èèè éòç àò, éòç yèèè pèòç-uà ì ùò, ì èí ááò éòçy ààèèà àíéóí, èâ÷èèy nàùèà ìè ì óò èàè.

Úy ì ÷èíè èàçè ì ìèàí òèà ì yò÷èèè ìéóá, èèèè ípèyðèyðè ì àè-ààðàíú ì òùàòèçy ààèà, èáì, nò áàðyí èè ì è, pàðyò òèà ì yò÷èèyðè ày nòò nàùúà, ààòùò, ìyíàèð, èàù èè ì è òàèèyð ùàçùðèàéùð èàèèyð.

Èèéàñùí áó ípà yóçyðàíú úý ì àyòèí àèðàyòèíè úyèà ààèà, ààèèðàèèyð: “Àù, ìý òíòáýòò è ì èò Èèéàñ, ùyð àèð yòèàñù ùàçùð; yóçyðàíú ýpçyè, ìóè, ì àè, àpàèyò, pàèàà! Ààòèè áóíóí ìý òèèðè ìèàúàà; ààèy øyòñ ày ìèàð ì ù? Óàèèð, ààèy øyòñ yñèà ìè ì àç!”

Úy ì àyò Èèéàñùí yñè òèèèðèyðèíàýí òyáýðààð ìè ì àéúá, ùyàèàyòày àpéòè àèð òíòáýòò ùàñàà ààèà áóíóí èáðèíàý ìè ì àèàðùíú àðèçò ààèðàèèyð.

Nyòààyò, ì òðòààyòày àéíyçèð ìèàí Èèéàñùí ààè yñèà àííààààí òàèè ìè ì àç èàè, ùyð àèð ýyèýí àíííàà ò÷òí àíéóí, èâ÷è èyñèà, òpðyèèyð ùàçùð-èàéúá, ì pàúóá ìèàí nòò, ààòùò, ìyíàèð, èàù èáàèð ì yèäýí yñèà ì òçàèèèy àò ì ýç èàè.

Èèéàñùí áó çy ì àíèíàýàyè àíúàà èèè ìúèò ày àèð àùçù ìéóá, úò ì èyñèíè ààèyíàèð ì èò èàè. Úyèý áó çy ì àíyèý èáòèò ì y ì èò èèýí ìúòèèàðù àòèàðù èèý àyðàáýð èøèyèèà, ýpçyè yóçyðàí ààèðàèèyð.

Àèy èè, Èèéàñùí çèèð ìéóíàí ùàèù ýyèàè, èyíè òyèyèèèàýí áóðòàðùá, èøèyð òèà ì yò÷èèyðy ààyòçàð ìèàò, ìúèàíèàðù ùyð àèð èòáýí yè ÷yèèà ìóèèàðùí ààòùíú ààòùò ì àùà yè à÷àà yèèyðèíàýí ýyèýí ìààèíúèèè ýáðè àò ì ààùèàð.

Áóíóí ìyòèúyñè ìèàðàà ìúèóíóí àèðèèè àyçàíúí ýyòèðàèèèíý ýpðy àèð ýòèèyèý áóðààí ìè ì óò èàè. Àèyðè èñy pàðyòèíèí ì yèð-ùèèèyñèíý ày èà ýyèè èèý ààéíàíàíúí ì óáàùèñyñè òñòy ì àùðèààí ìèàí àòàíúí ñpçóíý yñèà ùyààèàèè-ñy ì è-àòèààð àò ì èðàè.

Èeéàñ áóíóí ÷àðÿñèíè íùèóíóí àéðùèùííàáí èáàðÿò íèäóúóíó áèèèá àèð
àÿàÿð ì àè-àðàèÿò ààð ì ÿè èÿ þçóíàÿí àéùðàù.

Áóíàáí ñííðà Èeéàñúí ì àè-àðàèÿòè ÿóí-ÿóíàÿí òÿíÿççòè áàèá,
áÿàáàðòèùá ÿñÿðàòù ÿþðóíóð èàè. Áÿà ùààáíúí áÿàèèèè, èàùùð íè ì à ì àñú
ÿþèÿðòèíèí íó÷ íè ì àñúíà ñÿáÿá íèóá, áùèùá èèè àðàèùà ÿÿèè. Ùÿ ì ÷èíèí
ì àè-ààðà òÿèÿò íèóá, Èeéàñúí áà ÿøèàñúíú ñàò ì àñúíà ñÿáÿá íèáó.

Àÿðÿç ì àè-àðàèÿò ÿèáÿí ÿáàèá, ÿð-þàðÿò áíúàèùá, àòáàÿèÿð çÿèò-
èÿíèá, èøèÿ ì ÿèÿ òààÿò áàè ì àéùá, ñèííèèÿðè éàò ì èÿ ÷àò ì ùð ùàèàà ùá÷ àèð
øáèÿ ÿó ì áíèàðù ÿÿè ì ÿèèá, ñèííèèÿðèíèí áó áàðòùíàà éíá ì èèèÿ ðóçè-
èÿðèíàÿí àèð àèÿðèíÿ áòèèóá àò ì ÿèÿ ÿð-þàðÿò ì ÿúáóð íèáòèàð.

Èeéàñúí áó àÿàÿð ì àè-àðàèÿòèíàÿí àíúàá ÿéíèíàÿ àèð àÿñò íàèðàð èèÿ
áíúàè ì ùð íèáí þàðÿòè áàè ì ùð èàè. Áéðùèáí íùèó óçàá àèð áèèàèÿòàÿ ÿó-
çÿðáí áàèá, ÿñèà àðàñúíàáí àèð òÿáÿð ðòò ì àçàù. Áùçú èñÿ àÿðàò àò ì èø èàè.
Áó íþá èèÿ áíúà Èeéàñ èèÿ þàðÿòèíèí èþ ì ÿèèíÿ ùá÷ àèð ÿÿèÿ éíò èàè.

Òÿàÿò, Èeéàñúí ñÿòáàÿò àÿ ì òðòáàÿðèíèí ìÿòèùñè íèàðàá áííòóñóíàá
íèáí Øàù ì ÿ ì ì ÿá áóíóí ùàèùá òÿÿññò ÷ÿèèá, è ì áàáùíà éáèø ì ÿèè èèèð
áàèð èàè. Ùÿð÷ÿíá Ìÿ ì ì ÿá èèèè àÿ, àèð í àÿàÿð àðàèÿòèè òÿòñ áàèèè,
èàèñÿ àÿ áíúàá ÿóçÿðáíú ÷íò òÿíÿ íè ì àéùá ì òñàèàÿ áàèðàè.

Ìÿ ì ì ÿàèí ðèèðèíÿ ÿÿèè èè, ÿèáÿò èàçú ì àùð áóíèàðà ùþð ì ÿò áàèá,
èþ ì ÿè àè ì áà ííàáí þòÿðè èè, áóíóí ÷íò ÷þðÿèèè éáèèá, èáàóá áíñòèà-
ðùíàáí ùàñàá íè ì òóóá. Àèð íþá òÿèáíÿò áàèá, òàèíèè áó ÿóí Èeéàñúí èá-
íúíà ÿÿèèá áàèè:

– Ñÿí àÿ þàðÿòèí Øà ì øè ì áàè ÿÿèèá àèçäÿ ÿóçÿðáí áàèá, þ ì òð ñòðò-
íóç. Éàçàá ì ìÿíè ì èÿ áàù÷ààà èøèÿ, áùðàà áà ì àè-ààðàèá áàò, éá ì, ñò
áàð. Øà ì øè ì áàè èñÿ ñòò ñàùùá, áàðùá, èàù ùàçùðèàñúí, ì ÿí ñèçè ñàðèàðà ì,
éá ì ÿè, è÷ ì ÿè, íàèðàð áàðèá, ùÿð ìÿ èàçè ì èñÿ ñèçäÿí ÿñèà ì òçàèèàÿ
àò ì ÿðÿ ì.

Èeéàñ ðàçú íèóá, ÿð-þàðÿò ùÿð èèèèè Ìÿ ì ì ÿàÿ áòèèóá àò ì ÿèÿ áàø-
èàáùèàð. Ùÿð÷ÿíá ÿáàÿèùÿ áàèÿ èøèÿð áóíèàðà ÷ÿòèí ÿÿèðàèñÿ àÿ àèð àçàáí
ñííðà þéðÿøéá, áàð áòáàÿèÿðè èèÿ èøèÿèèá, áóðààá þ ì òð ñòðàðèÿð.

Øàù ì ÿ ì ì ÿá áó íþá áíúà áàá ì èàð ñàðèà ì àùù òíòèàèùð èàè. Ííàáí
þòÿðè èè, áèèèðàè áàèÿ áàá ì èàð áóçèòè èèÿ èøèÿðèÿð àÿ áàð áòáàÿèÿðèíèí áà-
çóéá áàðèá, èøàÿ ùá÷ áàðò èàùàèèá ÿþñòÿð ì ÿçèÿð. Ùÿ ì àÿ úÿ ì è èøèÿðÿ
áÿèÿá, þçèÿðè àÿ áóíèá ÿþð ì øø.

Áóíèàðùí áó àèè ì ÿððÿáÿàÿí àèð íþá àè÷áá ì ÿððÿáÿèÿ ÿÿè ì ÿèÿðèíÿ
áàò ì àùà Ìÿ ì ì ÿàÿ ùÿèá ì àíá íèðð èàè.

Àèð ýóí Ì ý ì ì ýäý óçàà éàðäýí àííààèàð ýýèé. Àðóíàèàðü àà ýýè-
ì èð èàè.

Ì ý ì ì ýà èñý àííààèàð ò÷òí àíèóí èýñèá òðýýèýð ùàçüð àò ì ýñèíè
Èèéàñà ý ì ð àò ì èð èàè. Èèéàñ àà ì ñààò àíèóí èýñèá, òðýýè ùàçüð ààéá, àí-
íààèàð ò÷òí ýýðèðàè. Ùý ì ÷èíè ùàçüð íèáí èàü, ààðüá, ìýíàèð àííààèàð
ò÷òí ýýèè.

Àííààèàð òðýýè éáééá àíèáíàáí ñííðà ùýðýñè àèð òýðýðý ÷ýèèèéá,
àðýýèýð òñòý ýéýðèá, áàèèð- ì òòýèèýèýðý ñðééýí ì èð ùàèàà èè ì è ÷àé
è÷èð, èè ì è àýééáí ÷ýèè àý òíð ñðàýýðèð ààéá, ýòèòòðàòèýð.

Áó ùàèàà Èèéàñ þç èèýðèíáýí òàðèá íèóá, ààíüíüí àüçüíàáí èá÷àè.
Ì ý ì ì ýà áóíó ýððýí èè ì è àííààèàðà òèòàáýí: “Ààíüíüí àüçüíàáí èá-
÷ýí àíüá èèèèè ýððàóíòç ì ò?” – ààéý ñòàè ààéíüý: “ – Áýèè, ýððàòè.
Àèð òýýüóóáèò òýðñàèð?” ùàààáüíü àèüíüá áèðè áàòüíá ùýðýèýð ààðèá àààè:
“Áýèè, ÷ò òýýüóóáèò òýðñàèð”. Í íàáí þðýðè èè, áó áéçè ì ýí ì ýòüóð, ýí
ñýðè, ýí àðàèýðè àý ýí ì òðòàáýðèè òýðñèýðè ì èçáýí áèðè èàè.

– Ààü Èèéàñàüð. Àèò ì èñèíèç ì è? – ñòàè ààéíüý, àííààèàð: “Áýèè, àèò-
ì èòèè! Ùýð÷ýíá þçóíó ýðð ì ý ì èòèè. Õýäýò ì òáàèðè íèàóüó ýðçýè èèýðè
àèèéá, ýðçýè çàò íèàóüóíó áèè ì èòèè”.

Ì ý ì ì ýà áóíèàðüí ñðçýðèíè àèòüýè àààè:

– Ùà ì áí áó òýðèò àòàèèèèç ààà ì éí ì èéý òççèýðèý ì þòàü íè-
àóáèàðüíá ýððý ýð àý àðààà ì ýíý áóèèóá ààèðèð!..

Áó ñðçýð àííààèàðà òýýüóóá ýýèé, áàð ì ààèàðüíü àèèýðèý òóðóá,
àèð àç ñòèóóááí ñííðà áèðèèè àààè: “Áýèè, ýððóíòð èè, áàòò ÷àòò èè ì è òüð-
èáíüá, áèðèèèèè àèè ì ýððýáýéý, àèýðèèè àè÷àà ì ýððýáýéý àðòüð!”...

Øàü ì ý ì ì ýà àèð àýäýð àýðèáèè-òýðýèèòðý àýðà íèáíàáí ñííðà àààè:
“Áýèè, èè ì áèèèð àóíèáíüí èèè íáüý íèàüáà? Ì ýí þçò ì àý àíüá èèèéý ì .
Èíàè Èèéàñ áóðààà èèýéèð, þçò ý ì éí, ààè ì àààèñüç àíèáíüð, ýðçýè...”

Ñðç áó éàðý ÷àðáíàà àííààèàðàáí áèðè àààè: “Í íóí þçò èýý ýððòò-
ì ýè ì ò ì èóí íèàéáü. Àèð àç èá÷ ì èð ýòçýðàíüíàáí áéçè ì ò÷òí ñðàýý
àäýðàè!..”

Áó ààòò Øàü ì ý ì ì ýà ààíü òýðýðý òç òóðóá àààè: “Èèéàñ, àíüá ìý-
íýíè àý ýðòòòóá ÷àé è÷ ì ýéý ýýèèèç!”.

Áóíèàð àà ì ñààò è÷ýðè ýèéá, àííààèàð èýý ýððòòàòèáýí ñííðà, Èèéàñ àà-
íüíüí àüçüíàà èèýí, áéçýðè òñòý ýéýðèá, ìý ñòàè ààèèýýýéèý ì òíòýçèð èàè.
Øà ì èè ì ààè èñý ìýðáýíèí ààèíá èá÷éá, Ì ý ì ì ýáí þàðýðè èýý ýéýðàè.

Áó uàèàà Èèèàñà àà àèð ðeíúáí ÷àé ààðàèèýð. Áó àà þçoíý àèð ùýðýèýò ààðeá, ðaííàà ñþeéýí ì èø uàèàà ÷àé è÷ ì ýéý ì ýøuóè íeáó. Áèð-èèè áóððó ì è÷àèèàýí ñííòà ðeíúáíú eáðý áíeóá, áííààèèàðà ààðòðáú. Áííààèèð èñý Èèèàñú ýààýeéíúè àýóý ýþðóá eá÷ýí uàèúíú àý Ìýì ì ýàeí çèèð áòàèèè ñþçýðeíe òýðýðòð áàeá, ðeèèð àýeðàñúíà àýðà íeíòø uàèàà ì ýúèèèè ñàèèèèèè áòðò ì òø èàè.

Áèðäýí, áííààèèàðàáí àèðè, Èèèàñà ðeðàáýí:

– “Ýþðeèð, áàáààèú ýoíeýðeíè àýððàðèð áàeá, òýññòò ÷ýèèðñýí? Ì ò ì èoí èñý þç eá÷ýí uàèúíúáí àeçè ì ò÷oí àèð íýàè àèý!”

Èèèàñ àèð òýáýññò ì èçùàð áàeá, ýoéá þçò ààíúø ì àà èñòý ì ýàèèèèè áàèý áààè: “ßýýð ì ýíè ì áýááýòð àý òíøáýòð íeí àúú ì ààí ààíúøñà ì, íeà áèèýð eíáí ì àeáñúíúç. Ùýàèàýòè uàèú áèè ì ýèäýí þòýðè ì ýíè ì þáðýðè ì àýí ñòàè áàèíèç, ì ñeçý ýùààèèòò íýàè áàýð. Íáúý ííóí òðýeéàèð, àèèè àý àèý-àèð. Ñèçý áíúðòñóíó ñþeéýð”.

Áííààèèð áó ñþçýðè àøeáýí èè ì è áeðèñè ì òòýáýúúþù íeóá áààè: “Ñèç ñþeéýeéíeç ýþäýè, áàáààèú òíøáýòð ýoíeýð èèý, eíáèèè àý ì èè ýoíeýð èèý íáúý ýoçýðàí áàèðñíeíç?”

Òà ì øè ì ààè ìýðäýíeí ààèúíúáí uàáàá áàðàè: “Ýþðoíoç íáúý ýoçýðàí áàèðèè! Òà ì ýèèè èeàèð èè, àèð áíúà èèøè èèý þì òð ñòðóá, òíøáàðòèúá àðà-éúðáú. Òà ì ì àeíúðáú. Eíàè èèèíúè èeàèð èè, ýèè ì èçäý uà÷ àèð øàé ààè ì àeíúá, áóðàáà áòeèóá áàèðèè. Eíàè òàíáúá. Áoíááí ààøàà uà÷ àèð øàé eàçú ì áàèèèè”.

Þáðýòeí áó ñþçýðè ì ýúèèè ýùèeíý òýýúúóá ýýeàè. Ìýì ì ýà èñý òýýúúóáóíóí ÷íðeóúóíááí þçoíó ìýðäý òýðýðeíý àòúá, ìýðäýíè ààèòúçáú. Áàòúá ýþðàøèýð èè, áàðú áíúàñúíà ààòúá ýøeòð. Èèèàñ àà áííààèèðúí òýýú-úóáoíý àý ààðòñúíúí ýøeòðoíý ààòúá ýøeòð.

Òà ì øè ì ààè áoíeàðúí òýýúúóáoíó ýþðóá áààè: “Ì ýí áíúðó áàèèðý ì. Çàðàðàò àò ì èðý ì. Íá÷ý ì oààýðàèð òíøáàðòèúá àðàéúðáú. Ì ò ì èoí íe-ì àeíúðáú. Áþàèýðèè íeáóúó ì oç çà ì àííà àà áó òíøáàðòèúá íàèè íe ì ààúá. Eíàè èè, uà÷ àèð øàéý ýó ì àíú ì úç eíð þçò ì oç àý ðeà ì ýò÷èèèè èèý ýoçý-ðàí áàèðèè, eíàè òàíáúá!”

Áííààèèðúí òýýúúóáó áàðú àà çèeàáý íeóá, áààèèèýð: “Íý òíøáàðòèúá òàíáúíúç?” Áàðú uàáàá áàðeá áààè: “Áóèàá áàðeíeç áàèè ì. Íý òíøáàðòèúá òàíáúá”.

Áeç áþàèýðèè íeáí çà ì àí áó áíúà èèøè èèý àèð ñààò àà íeñà àðà ì íe-ì àeíúðáú. Íý àèð ñþááýòè ì èç íeóðáó, íý àèð þç áóúóáó ì oçà ðeèèð áàðèð èàèè. Íý àý Áeèàù-ðààèàíú ìýçýðý ýýòèeá, eàààýò áàèð èàèè. Áíúàà ðeè-ðe ì èç áó íeóðáó èè, uàíñú áííàúá íý íþá òþäýè áàðýè: uàíñúá íý àýðøèø

ääyê? Ôäa i yò÷èyð íy ípâ èøeyéðeyð? Éáíy òèèèð ääððäè i äè-äððáíú íy ípâ ñàðèàèää èè, äóðàèððääí äóèäóðèððääí ñyèà i yò äàèñúíèàð.

Áóíèàð uà i ññú ýóíäöç yùààèàð. Àððà i íèðð, èàò i àüà i ýøüóè íèð-ðòä. Àèðäyí ðyèàey ýyèèð, éíð, éyàèí àíèóíèàð äóçóèàðü òàíààü, úóúyèyðè ñè÷àíèàð àíàðüèàð. Òpéeyäy ààíàèàðà ñíèóá íèàüà. Áó ípâ éóðó äà÷üð. Ýáúyíèí í àey i éíäy íeyýðáí íè i àääáí þoyðè ýáàèä äàðüð èàè i . Üà i üàáí òàðèðúy i íèàíàáí ñííðà ýyèèðè èàò i àüà. Éíàè ðyèàèä ýyèèð: äüðàà i àèèàðü íáúy ñàðèà i àä? Áó ðyèàèèð èy éáíy ñòáü à÷üèä, èøeyðy ààðèàð èàèè.

Àey ðyýúúóá áóðàñüüð èè, áó áíüà èèøè èy üà÷ ñþçð i öç äy ýyè i ý-ééá. Üy i èøy i óààüèñy ààèð èàèè. Áó ípâ èy çyíýèí ààðü i ùç: òèèèðeyð, äy i èyð, áyèèy ýóíàüèàð èy èä÷éá, àèðüý òíðáàððèüä öçð ýþð i ý i èøèè!..

Áó üàèàà áííàèèððääí àèðè äàðüíúí ñþçeyðèíè èyñèá, àààè: “ Áyñ éíàè òíðáàððèüäáí àèð yñyð äàðüð i ú?”

Í ààðò äàðü üàààá äàðèá àààè: “Áyèè, äàðüð! Éíàè ñòáü óéäóááí ààè-ðüá, àèð-àèðè i èçey ýþçyè ñþüáyò äàèéá, üà÷ àèð øáèäyí i óààüèñy àò i èðèè. Í yùýááyðèy äy ýþçyè ðyððàð äàèðèè. Í yèó i äóð èè, éíñàí òèèèðñèç íè i àç. Áèçè i òèèèð i èç áóáðð èè, àüà i ùç ö÷óí ààð äòáày èy èøeyèyè, òà ápèóè i ýíðyýðeyðy íàèè íèóá, çyðyð ÷yè i yñèí.

Üy i ÷èíèí èøäyí òàðèá íèàí èè i è ðþðyèè i èç uàçüð, üàáàey íàèðàðü i ùç äy üyð eyààçè i àò uàçüð, üà÷ àèð øáè áèçäyí i öçàèèäy íèóí i àèüð.

Éíàè þç ýöçyðáíú i ùçà òèèèð äàðèá, àààèèè-éáàäyò íèàí Àèèàü-ðààèàèà éáàäyò äàèðèè. Áóáðð yèèè èèäyí áyðè àðàäüüü i ùç òíðáàððèüä. Éíàè íàèè íèäóá. Áóíàáí ààðàà àèçy üà÷ àèð øáè èàçü i ààèéè”.

Ààðüíúí áó ñþçeyðèíý áííàèèàð ýòèàèeyð èñy äy Èèèàñ yñèà ýòè i ýèéá, äy i èè àèð üàèàà áííàèèàðà òèðäáyí: “Ýòèíýéí, ýçèç äàðààðèàð!” Áó ñþçeyð eyðèy ñþçeyðäyí ààèèè, áyèèy éíñàí ýöçyðáíüüð, àüèü i úçüí àçèü-üüíà ýþðy àþàèyðè i èçèí íè i àñííàáí þoyðè ààààèèàð àüèàéüðàüä. Éíàè üàäà Òààèà àèçè i ö÷óí üyàèäyò éíèó à÷üá, ýþçyè ýöçyðáíú i ùçà ñyáyá íèóá.

Áó ñþçeyðè à÷üá ää i ýèäy i ýàñóáò i öç uàèü i ùçàáí øèèàéyò àò i ýè ààèèè. Áyèèy ñèçèí ñòàèüíüçà ýþçyè íyàè àeyàèè.

Í ðyðýðäyí àðóíá ñþçy àüàç ààèá, àààè: Áyèè, áóíèàð àèð íyñèyðà- i èç ñþçeyðàèð. Áyðyáèäyò Èèèàñ áíüðó äy àüèèü ñþçeyð ñþèèyèèð. Üyðòà áóíèàð àèçy ðyáyð äàðèèèààð.

Áó ñþçeyðäyí ñííðà i ýüèè yüèè ýòè i ýèäyí ýè ÷yèèá, ápèóè òèèðy àððàðèyð.

Í öyðüèíè: Ñüíýá Àðóíàçàäy

Ì Ö Í Æ Ð Ë Û À Ò

Úò ì ùòèééýð ãþaðò äý ííóí ïîçèéààà éààààøí – Ñù ì ýä Ûàààà4

ØÀÈÐË ÑÐ

Ì ýäðýñý òàèðýðè

Ýýèàè ì Ýýíúýéý	13
Ðóáàèéýð	14
Óðààèúú ì	18
Èðèè ïàð÷àèð	18
Ãçýèéýð	20
Éàçí ì, ýýè, áàùàðú ì, ýýè	22
Éóóó ì à ýýè ì èðàèí... ..	22
Ñáäýè ùàíààí àéðúè ì àç	23
Íè ì àç	24
Ñýùýð-ñýùýð	25
Ì ýðñèéý	26
Ì èçý Áàáóèèà (Ñóó) Ì ý ì ì ýäçàäý	26

“Øðèðèééýíà ì ý”äýí ñýùèýèýð

Êà÷ýð	28
Ýþçó ì ýþðàò, êþíèò ì ñààè	28
Ì ýí òàí ì ùà ì	30
Ñóðýòíýðýñòý ì	31
Áèð àèýí éíð èè... ..	33
Ãàèäú	33
Ãþíð	34
Áèð ýóí	34
Ãèðýèýð	35
Ñàà ì ýñýéàè ì ñýíè ì ýí	37
Øðèðèééý ì ò÷óí	39
Ãóðáàí ïèäóúó ì	40
Ýýíúýäýí ýýèèý ì	41
“Ñýùýð çà ì àíúéäú ýñýðèýí éàèýð...”	42
Äýíçýðàè	43
Èàèèà	43
Áàèéýð, ò÷èèéýð äý ãþðàèðèéýð	44
Ñýñèýð	45
Íý éàçí ì	47
Áóíó ì ó èñýðàèí	48

“Äàðà ýòíëÿð ÿë ýþòðð ì ýç éàðà ì ààí...”	108
Äàí óëäóó	108
Äàððàçëñàí, ñââ äàððàçù!	109
Äíà	110
Äàëëäðù ì à	110
Õ ì ëäë ì ÿ	111
Íÿÿí éàðàíäùí	112
Äÿðäë ì	113
Øäðë ì	113
Äàñíëëíñëë ò-òí	114
È ì àíñùà	114
Î íà!	115
Øÿùëä ÿñëð	116
Ûÿðáçàäÿÿëÿð	116
Í ÿ ýððäð ì ñÿ	118
È ì äää	119
Íëëÿ ÿÿë ì ÿäëí?	120
Èðää	121
Ûàðäëñàí	121
Ì óíäùàð	122
Äððà ì èàð	123
Ì äëñ	124
Î éàí	125

“Äàëùà” ëèðäáùíäàí ñÿùëòÿÿð

Äçÿðäáëúàí äàéðäùíà	127
Äÿí èë ì ÿ ì ?	128
Ýÿë ì ÿ	128
Äëí äàéðäùí	129
Äë äàéðäùà	130
Ðþëàñùíù ýðð ì òðäð ì	131
Éàçùä	132
Èñðàíáóë	132
Äøëäëí äÿðäë	134
Éóðííàðëíÿ	135
Äëñ ì ëëëàù	137
Äÿí áóë ì óðà ì	138
×ððíííùðäùí äàðä äÿíëç	140
Èíÿëëñ	140
Äë ÿñÿÿð!	141
Òððë îðäóñóíà	143

Äyðäè ì	144
Øyùèäëyðy	145
Î ô, áó éîë	145
“Î ô, ÷yèèèèí úyùyííy ì y áèð ïyðäy...”	147

Ääèàùèàð	148
----------	-----

Äóíîãðàðèè äòöäëyð
Í î äðóç øäèðëyðè

×èèèy øyðäèèè	194
Éàçà ðèàá	195
Äpéðè ÷èèèy	196
Èè÷èè ÷èèèy	197
Öüüð Íyáè	197
Éäè Äääà	198
Ääðüíüí áíðüó	199
Äíc äé	200
Äpðààðèü éáíëüy ýóí	202
Äpðä ÷yðyíáy	203

Ì öðyèèò yñyðëyðè

Ì äðø	206
Ýyíúyýy èùàð	207
“Ääíëy”	207
Äóã-äóó-äó!	208
Ì èèèè ì äðø	209
Ääüèàð	210
Äçyðáàéüàí, Äçyðáàéüàí	213
Ýyíúy ì, ùäé...	214
Äîèäà àüèàðüíà	216
Ì àñàáyéèíèí íèðäè	217
Äyðyíäàø	218
Äüèäéüðäü ì, ýöèððy ì!	218
Äçyðáàéüàíà	220
Éàðèüíäàü	220
Èäèèáíéó àüèàðü	222
Èpëýy ì èèy ì ýí	223
ßöyíäèýy	223
Öøäèèàðüí ýéýí ì yñè ö÷óí	224
Éäíè öððè ýèðóáä÷üèàðà	224
Öäðèðè- ì öäyääyñ	225

Îēñóí āīé	227
Ñŷíŷò āŷùðŷ ì àíēàðúíà	228
Ýþé ýþē	229
Áé ýþé ýþē ì	230
Õóçóēē	231
Èø÷è	232
Ýŷē ì èŷŷ ì ìà ì áúāēàð àēēàðúíāàí... ..	233
Êöð	234
Ìà ì áúā àāñòàíú	241
“Áēð ñàñàíē øàù ì ŷíāŷí...”	249
Ýðúóñòàí	252
Ýŷēāē ì	255
Ì ŷí íēāēāù ì	255
Ýþçóíŷ àþíāøēó ì	257
Áēēà Ýóíŷø	259
“ Ì ŷí óáāāēà ì , áēð āùòà ì ...”	261

Ñàøēðēē-éó ì ìðēñòēē øāēðŷðð āŷ
ùŷúāēŷðāŷí íó ì óíŷŷðð

Ùŷúā	262
Êñóŷíāēēàð ò÷óí	263
Àúà ì èðēí òíēóíāā	264
Ì ŷñúēāāŷ ì āēðàíà	265
Øàēðŷ ñàðàøāúíñà	266
Ýŷíúŷŷē āíñòēàðú ì à	267
Āíñòó ì òàíŷíāŷ Ññŷŷðŷ	269
Āíúāēūāāā éíðúāēūā	270
Ùŷúā Û	273
Ñŷŷēàēēàù	274

ÛĀÊĀÉ ÑĒÑĐ

Ēāēēà	279
Ēēē äöø ì ŷí	282
Ēēēāñ āŷ þāðŷòē øà ì øē ì āāē	286

Áóðàõüêüøà ì ýñóë:

ßçèç Ýöëýëéää

Òãõíëêè ðääàêèîð:

Ðþâøýí Àüàéää

Òýðòéääò÷û-ðýññà ì :

Íýðýçç ßëééää

Ê î ì î éóòãð ñýùèòýëýéúêñè:

Ðýøàä Ûý ì èäîâ

Ê îððâêèîð:

Åë ì èðà Òâé ì óðîâ

Éüüüë ì àüà âãðêè ì èøãêð 27.07.2004. ×àîà è ì çàèàí ì üøãüð 09.01.2005.

Ôîð ì àòü 60ð90 ¹/₁₆. Ôèçèêè ÷àî âýðýãè 18,5. Îññàò ÷àî õñóóó.

Òèðàü 25000. Ñèòàðèø 5.

Êèòàá “PROMAT” ì ýòáýýñèíäý ÷àî îéóí ì óøãóð.